

VALUES FOR SURVIVAL

WAARDEN VOOR OVERLEVEN: CAHIER 1

Edited by Caroline Nevejan & Huda Abi Farès

WHO IS WE?

Who is We? is de titel van de officiële Nederlandse bijdrage aan de 17e Architectuurbiennale van Venetië. *Who is We?* bevraagt structuren en narratieven die onze steden domineren en voorziet deze van een alternatief dat Anders is: vrouwelijk, van kleur, queer en multispecies. ¶ Het Nieuwe Instituut, de commissioner van het Nederlandse paviljoen, geeft gehoor aan de oproep van hoofdcurator Hashim Sarkis om een 'nieuw ruimtelijk contract' te ontwikkelen voor 'de manier waarop wij samenleven', door eerst de vraag te stellen: wie is wij?. Gezien de huidige ecologische en maatschappelijke urgenties, vraagt een dergelijk contract om een gelijkwaardige vertegenwoordiging en betrokkenheid van een meervoudigheid van mensen én het meer-dan-menselijke, zoals de bodem, dieren, planten en kunstmatige cognitieve systemen. ¶ De genoemde urgenties zijn echter niet alleen van nu. Al tientallen jaren ontwikkelen architecten, kunstenaars, onderzoekers, ecologen, schrijvers, politici en buurtwerkers wereldwijd kennis over o.m. gemeenschappen, emancipatie, bodemontwikkeling en ecosystemen. Deze kennis is voor een begrip van de hedendaagse pluriforme samenleving en ecologie cruciaal, maar is nauwelijks zichtbaar in het ontwerp van steden omdat de formele architectuurcanon deze niet herkent, erkent of waardeert. ¶ *Who is We?* is enerzijds een poging om deze kennis zichtbaar te maken en biedt anderzijds een alternatieve taal om over 'we' te spreken aan de hand van verschillende praktijken. Twee van die praktijken vormen het vertrekpunt: van architect/onderzoeker Afaina de Jong en van kunstenaar/onderzoeker Debra Solomon, rond respectievelijk *Multiplicity of Other* en *Multispecies Urbanism*. ¶ *Who is We?* is een krachtig pleidooi tegen monocultuur en homogeniteit: meervoudigheid en wederkerigheid zijn cruciaal voor de interacties die een samenleving en ecosysteem levend houden. ¶ Op uitnodiging van Het Nieuwe Instituut heeft Caroline Nevejan, Chief Science Officer van de gemeente Amsterdam, een parallel publiek onderzoeksprogramma ontwikkeld, getiteld *Values for Survival*.

Guus Beumer, commissioner (Artistiek Directeur Het Nieuwe Instituut)

Francien van Westrenen, curator (Hoofd Agentschap Het Nieuwe Instituut)

WHO IS WE?

Who is We? is the title of the Netherlands' official contribution to the 17th International Architecture Exhibition of La Biennale di Venezia. It questions the dominant structures and histories we inhabit and inherit, presenting an urbanism that is Other - female, of colour, queer, and multispecies. ¶ Het Nieuwe Instituut, commissioner of the Dutch pavilion, fuels the discussion on Hashim Sarkis' call for a 'new spatial contract' addressing how we will live together. The installation opens by asking who 'we' is, given current ecological, social, and urban urgencies, stating that the negotiation should equally represent and involve humans, soil, animals, plants, and artificial cognitive systems. ¶ Such a contract requires specific tools and insights for emancipating communities and decolonising soil and ecosystems. These tools and insights have been developed throughout history by a variety of architects, researchers, gardeners, writers, community workers, activists, politicians, but have never become part of the norm set by the architecture canon. While this canon still forms the basis of our buildings and cities, it is clear that it is inadequate for supporting a multiplicity of lifeworlds for humans and non-humans. ¶ *Who is We?* presents a counter-language based on Other knowledge development and pedagogies that make visible what is unseen, and that propagate inclusivity on all levels. It departs from the research and practice of architect Afaina de Jong and artist Debra Solomon, around respectively *Multiplicity of Other* and *Multispecies Urbanism*. ¶ *Who is We?* Is a strong plea against monoculture and homogeneity: multiplicity and reciprocity are crucial for the interactions that keep a society and ecosystem alive. ¶ On the invitation of Het Nieuwe Instituut Caroline Nevejan, Chief Science Officer of the City of Amsterdam, developed a parallel public research programme with the title *Values for Survival*.

Guus Beumer, commissioner (Artistic Director Het Nieuwe Instituut)

Francien van Westrenen, curator (Head of Agency Het Nieuwe Instituut)

VALUES FOR SURVIVAL

POLYPHONIC
CITIES 1

MULTISPECIES
URBANISM 2

MULTIPLICITY
OF OTHER 3

SHARING
RESEARCH 4

CIRCULAR
CITY 5

Colofon/Colophon

Redacteuren/Editors:

Caroline Nevejan, Editor in Chief
Huda Abi Farès, Editorial Design

Redactie team/Editorial team:

Klaas Kuitenbrouwer, Fatiha Alitou,
Paul Gerretsen, Ellen Zoete, Zola Can

Vertaling/Translation:

Jack Eden, InOtherWords

Uitgever/Publisher:

Het Nieuwe Instituut (HNI)
Digital & print editions

Partners/Partners:

City of Amsterdam, VNG, Vereniging
Deltametropool

Cahiers downloads:

hetnieuwinstituut.nl
openresearch.amsterdam

Creative Commons License:

Attribution-NonCommercial-ShareAlike
(CC BY-NC-SA)

ISBN Cahier 1: 9789083015217

Het kleurpalet van het Values For Survival Cahier 1 is gebaseerd op de verschillende kleuren die de aarde heeft. || Values For Survival Cahier 1's color palette is based on diverse colours of soil.

VOORWOORD

Het aanvullende onderzoeksprogramma voor het Nederlandse Paviljoen van de 17de architectuur Biënnale van Venetië richt zich met de titel *Values for Survival* op het vinden van de gezamenlijke waarden die de komende tijd nodig zijn om ons individuele en gemeenschappelijke gedrag te inspireren.

In de nieuwe tijd, die door Covid 19 is veroorzaakt, is ons dagelijks leven ingrijpend veranderd en is duidelijk geworden dat we gezamenlijk op zoek moeten naar nieuwe manieren en waarden om ons leven vorm te geven. Zoals het zich nu laat aanzien zal voor een lange tijd, de manier waarop we samen zijn thuis, op school, op het werk en in onze vrije tijd meer veerkracht en zorg voor elkaar vereisen.

Hashim Sarkis, curator van de 17de architectuur Biënnale van Venetië, stelt aan alle landen die deelnemen de vraag *'How will we live together?'*. Deze vraag is voor ieder persoon, wereldwijd, ook door de Corona pandemie, meer dan relevant is geworden. Het is voor Amsterdam een eer en belangrijk om met de Amsterdamse programmering deel te kunnen zijn van dit mondiale onderzoek dat door de Biënnale is geïnitieerd.

Met de Amsterdamse bijdrage aan het programma zet de gemeente Amsterdam met name in op onderzoek naar de onderliggende waarden voor de verschillende omgevingsvisies. Vanuit deze beleidscontext is dit onderzoek een bijdrage aan de lokale, regionale en nationale omgevingsvisies, aan het vormgeven van de Europese Green deal en aan het realiseren van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Architectuur en stedenbouw spelen een belangrijke rol in het realiseren van deze ambities, waarin de roep voor meer integratie tussen de sociale en de ecologische, en tussen de lokale en de globale dynamiek in de ontwikkeling van de stad doorklinkt.

Innovatie in Amsterdam krijgt vaak gestalte in de samenwerking tussen onderzoek, beleid en ontwerp, waar aan ook kunstenaars deelnemen. Immers, we zullen niet alleen anders gaan doen, we zullen ook anders betekenis geven aan wat we doen en daarvoor is de kunst een grote inspiratie bron. In dit Cahier klinken verschillende stemmen uit de wetenschap, de kunst, het ontwerp en uit de beleidswereld samen.

Wij danken alle deelnemers voor hun inzet hieraan en hopen van harte dat dit Cahier een bijdrage levert aan vele waardevolle discussies voor de stad, voor de Biënnale en elders. We kunnen zo op een inspirerende manier de waarden voor onze toekomst maximaal slim en goed samen formuleren, ook voor na deze bijzondere tijd.

Touria Meliani, wethouder Kunst en Cultuur en Digitale Stad, Amsterdam

Marieke van Doorninck, wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid Amsterdam

FOREWORD

Accompanying the Dutch pavilion at the 17th International Architecture Exhibition of La Biennale di Venezia, the programme *Values for Survival* focuses on finding the shared values needed in the coming period to inspire our individual and common behaviour.

In this new era caused by the outbreak of Covid-19, our daily lives have changed dramatically and it has become clear that we need to look for new ways and values to shape our lives together. It is now apparent that the way we behave together at home, at school, at work, and in our free time will require more resilience and care for each other for a long time to come.

Hashim Sarkis, curator of the Venice Biennale 2020 posed the question, 'How will we live together?' and this has become more relevant to every person, worldwide, because of the coronavirus pandemic. As well as being an honour for Amsterdam, it also of great importance for us to be part of this global research theme initiated by the Biennale.

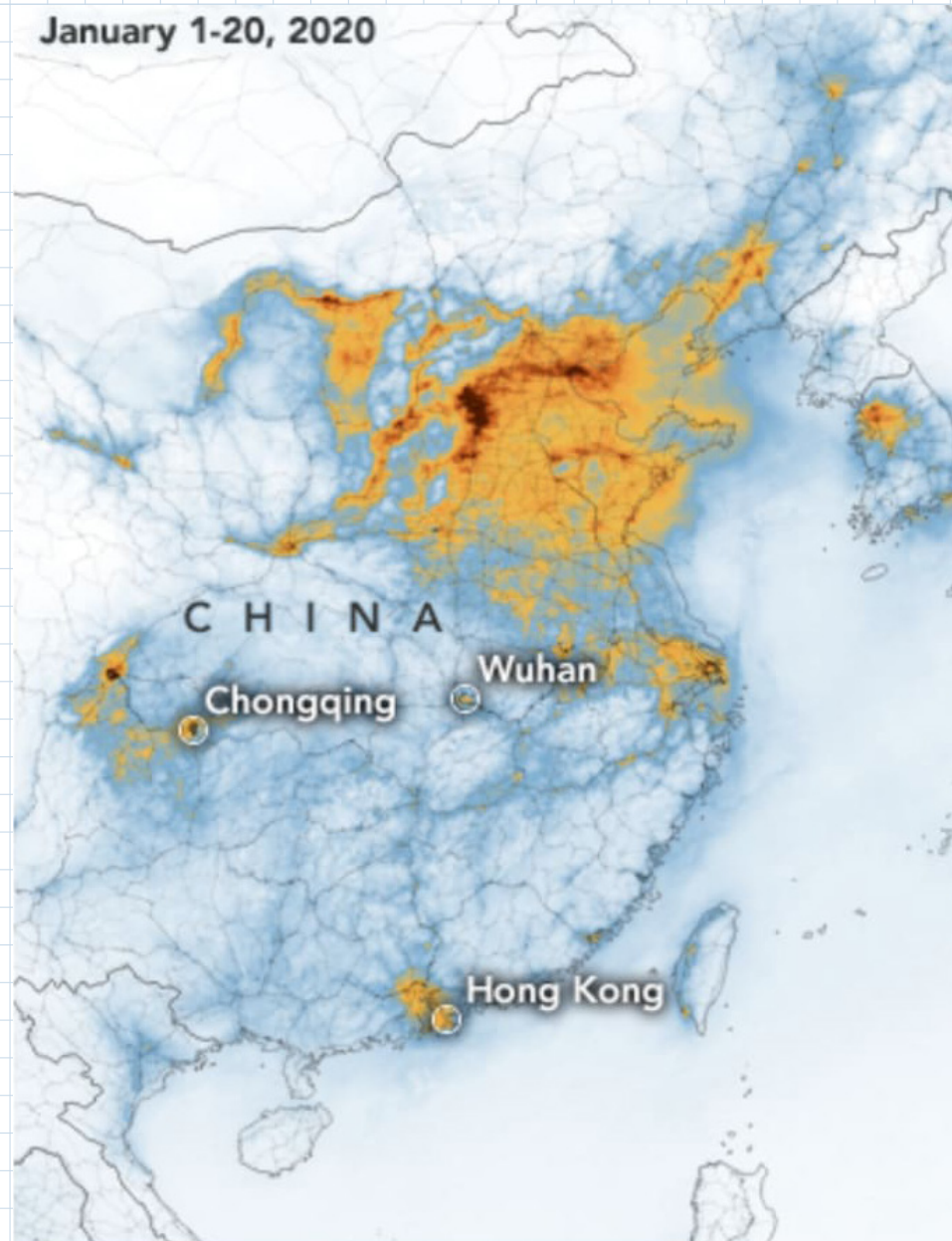
With its contribution to the programme, the City of Amsterdam focuses on research into the underlying values for its various environmental visions. From this context, the research contributes to local, regional, and national environmental visions, to the shaping of the European Green Deal, and to the realisation of the Sustainable Development Goals of the United Nations. Architecture and urbanism play an important role in realising these ambitions, reflecting the call for greater integration between the social and ecological, local and global dynamics in urban development.

Innovation in Amsterdam often takes shape through collaboration between research, policy, and design, in which artists also participate. After all, we will not only do things differently, we will also give a different meaning to what we do, and art is a great source of inspiration in that. In this cahier, different voices, from the worlds of science, art, design, and policy, sound together.

We thank all the participants for their commitment, and sincerely hope that this cahier will contribute to many valuable discussions for the city, the Biennale, and elsewhere. In this way, we can formulate the new values for our future together in an inspiring way, even after this exceptional time.

Touria Meliani, Deputy Mayor for Art and Culture, and Digital City, Amsterdam

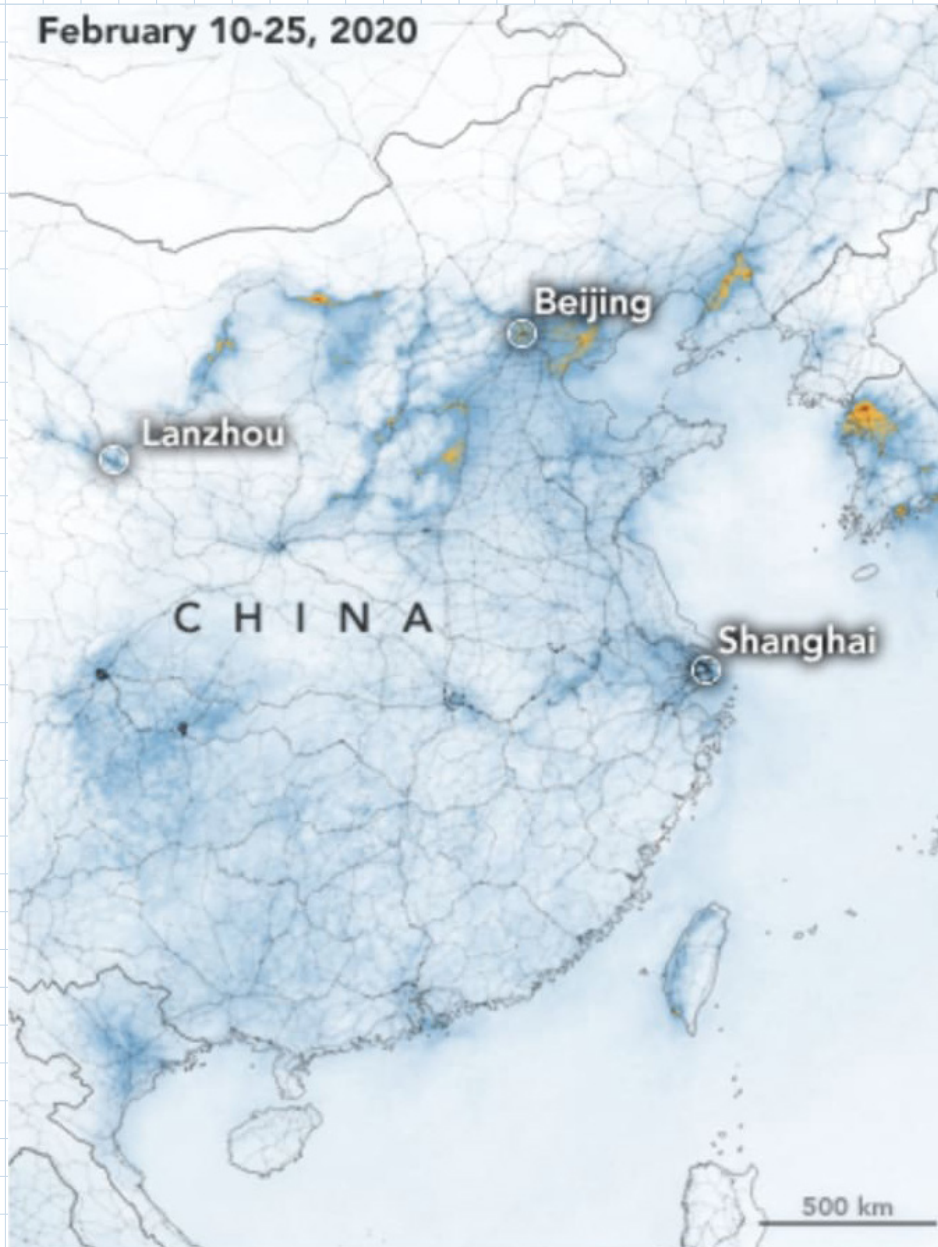
Marieke van Doorninck, Deputy Mayor for Spatial Development and Sustainability, Amsterdam.

Caroline Nevejan is bijzonder hoogleraar Designing Urban Experience, Amsterdam Institute for Social Science Research, Universiteit van Amsterdam en zij is de Chief Science Officer van de gemeente Amsterdam. www.nevejan.org

VALUES FOR SURVIVAL

Wanneer mensen bepaalde waarden delen, bewegen zij in eenzelfde richting terwijl zij tegelijkertijd op hun eigen manier leven. Waarden zijn een drijvende kracht achter motivatie en samenwerking. Waarden stellen ons in staat door complexe landschappen van hedendaagse steden te navigeren. Waarden functioneren in clusters en vertegenwoordigen concepten die mensen bewust of onbewust kennen - de waarden die men toekent aan het begrip 'mens' staan bijvoorbeeld in relatie tot het begrip 'natuur'. Waarden definiëren talen en culturen, ze definiëren infrastructuren en architecturen en ze weerspiegelen onze opvattingen over menselijk en niet-menselijk leven. Waarden staan aan de basis van onderzoek, beleid en ontwerp en zijn als zodanig van vitaal belang voor het floreren van de synergie van verschillende soorten kennis. Waarden sturen ons bij - op verschillende niveaus en in verschillende contexten - in de richting van welzijn en overleven. En met de groei van de wereldbe-

Dit NASA satellietbeeld laat zien hoe luchtvervuiling in China dramatisch afgenomen is nadat fabrieken slechts zes weken gesloten waren vanwege het coronavirus. || In this NASA satellite image it is visible how pollution levels dropped dramatically when the factories of China were closed for only six weeks due to the corona virus.

VALUES FOR SURVIVAL

When sharing values, people move in the same direction while doing their own thing. Values drive motivation and collaboration. Values help to navigate the complex landscapes that today's cities have become. Values operate in clusters and represent concepts people consciously or unconsciously share. The concept of a human being is related to the concept of nature, for example. Values define languages and cultures, they define infrastructures and architectures, and they reflect the understanding of human and non-human life. Values are foundational to research, policy, and design, and as such they are of vital importance to make collaboration between different kinds of knowledge flourish. Values, on different levels and in different contexts, help to steer us towards well-being and survival. And with the growth of the world population social values change over time, as the Sigmoid curve of Salk and Salk already in 1981 indicates.

Caroline Nevejan holds the chair Designing Urban Experience, Amsterdam Institute for Social Science Research, Universiteit van Amsterdam and she is the Chief Science Officer of the City of Amsterdam. www.nevejan.org

1. Rockström benoemde deze grens van 10 jaar in zijn rede bij de aanvaarding van het eredoctoraat van de Universiteit van Amsterdam in januari 2020.

volking veranderen de sociale waarden voor overleven, zoals de Sigmoid Curve van Salk & Salk al in 1981 aantoonde.

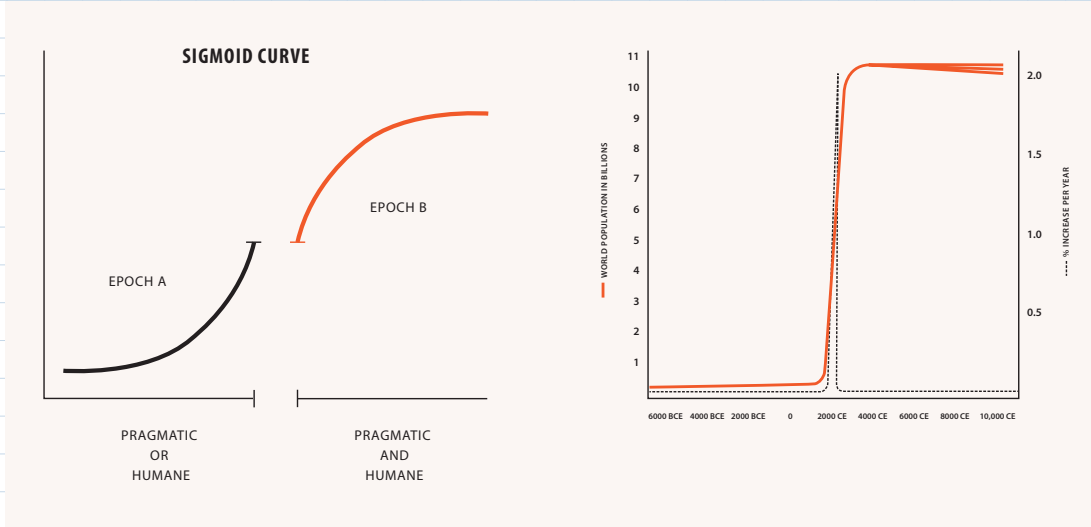
Het onderzoeksprogramma *Values for Survival* verkent het denken en het design waarmee we in de huidige tijd van onzekerheid en onwetendheid leven en overleven. De resultaten van dit onderzoeksprogramma tussen beleid, onderzoek en ontwerp worden gepubliceerd in Cahiers. In deze notitie- of logboeken worden verschillende reflecties en resultaten van onderzoek in de tijd gedocumenteerd en ontstaat inspiratie voor de toekomst. In de komende maanden zullen we meer Cahiers maken met verschillende structuren en met andere auteurs die ook toekomstige waarden voor overleven bestuderen. Zo geven we voorlopig digitaal invulling aan het onderzoek dat door Hashim Sarkis, curator van 17de Architectuur Biënnale van Venetië, is geïnitieerd. Hij stelde de vraag 'How will we live together?' en de Nederlandse bijdrage antwoorde met een wedervraag 'Who is We?'. In de Cahiers *Values for Survival* worden verschillende antwoorden op deze vragen verzameld. Het redactioneel ontwerp van deze Cahiers is ontstaan in een samenwerking tussen Huda AbiFarès en mijzelf.

Het nieuwe coronavirus (Covid-19) speelde nog geen rol toen ik de titel *Values for Survival* (Waarden voor Overleven) suggereerde voor het aanvullende programma voor het Nederlandse paviljoen van de 17e Internationale Architectuurtentoonstelling van La Biennale di Venezia. We hebben voor deze titel gekozen vanwege de crisis in de mondiale ecologische systemen. Milieuwetenschappers zoals Johan Rockström, wiens team het concept 'planetaire grenzen'¹ heeft ontwikkeld, hebben de mensheid een horizon van 10 jaar gegeven waarna de wereld zoals we die kennen zal verdwijnen. Terwijl de ecologie van de planeet verpulvert, terwijl de financiële sector elk gevoel voor realiteit verliest en steeds meer mensen zich in toenemende mate verloren voelen, hebben we besloten de vraag te stellen welke waarden nodig zijn om te overleven. De coronacrisis heeft aan deze vraag een nieuwe betekenis gegeven.

Enkele weken na het uitbreken van de wereldwijde Covid-19-pandemie, die voor velen hartverscheurende consequenties heeft, neemt het bewustzijn van de wereldwijde verbondenheid van de mensheid toe. Er is hernieuwde aandacht voor enerzijds het besef van onze gezamenlijke afhankelijkheid van goederen en mensen uit de hele wereld en anderzijds is er hernieuwde aandacht voor onze afhankelijkheid van plaatselijke structuren. De 'niet-rijken' – verplegenden en verzorgenden, artsen en leraren – zijn de nieuwe helden van deze tijd. Het virus heeft aan de noodrem van de voortrazende financiële wereld getrokken en de mechanismen van het mondiale bedrijfsleven ontregeld. Hierdoor krijgt de planeet de kans om te ademen, om uit te rusten, om te herstellen. En wij ook.

In vele landen moeten mensen wekenlang thuisblijven tijdens deze corona crisis. Kinderen krijgen les aan de keukentafel en er wordt online vanuit huis gewerkt. Vergeten plezier en ook vergeten spanningen komen boven. Verschillen tussen arm en rijk worden uitvergroot. Deze crisis, waarin de online en offline werkelijkheid samensmelt, verandert de manier waarop mensen elkaar vertrouwen, waardoor ook waarden voor overleven ter discussie worden gesteld. Tegelijkertijd raken mensen meer bewust van de onderlinge afhankelijkheid tussen verschillende samenlevingen en tussen menselijke en niet-menselijke actoren, op mondiale schaal en als nooit tevoren. De noodzaak tot het vernieuwen van lokale en mondiale economische, ecologische en sociale structuren is bijna tastbaar geworden.

The research program *Values for Survival* explores thinking and design with which we can live and survive the current times of uncertainty and not-knowing. The results of this research, which include science, policy and design, will be published in *Cahiers*. In these note- or logbooks results and reflections are documented in time to be an inspiration for the future. In the coming months we will publish more *Cahiers*, with different structures, and with other authors studying the values for survival we need in the era to come. In this way we will contribute digitally to the research that was initiated by Hashim Sarkis, curator of the 17th Architecture Biennale of Venice. He posed the question ‘*How will we live together?*’ and the Dutch contribution answered with the question ‘*Who is we?*’. These *Cahiers on Values for Survival* gather answers to these questions. The editorial design of these *Cahiers* is jointly created by Huda AbiFarès and myself.

The Covid-19 virus had not yet been identified when I suggested the term ‘values for survival’ for the complementary research programme to the Dutch pavilion at the 17th International Architecture Exhibition of La Biennale di Venezia. We chose the title because of the emerging crisis in global ecological systems which has been given a 10-year deadline by environmental scientists like Johan Rockström, whose team developed the framework for ‘planetary boundaries’.¹ Seeing the planet’s ecology crumble, seeing the financial sector lose any sense of reality, seeing many people feeling more and more lost, we decided to reflect on which values we need for survival. Since January 2020 the corona crisis has given new meaning to this question.

A few weeks after the outbreak of the global pandemic, caused by the coronavirus Covid-19 with heart-breaking consequences for many, a steep rise in awareness of the global connectedness of humankind is emerging. The awareness of our interdependency of goods and people traveling through all regions of the world on the one hand, and the awareness of our dependency on local structures on the other hand, has acquired new attention. The ‘non-rich’, nurses, doctors, and teachers are the new heroes of this time. The virus caused a dramatic stop in the whirlwind of finance and the mechanics of global business. As a result, the planet is given an opportunity to breathe, to rest, to recover. And so are we.

In many countries people need to stay at home for weeks during this corona crisis. Children are taught at the kitchen table and work is executed

Jonas Salk, de viroloog die het polio-vaccin heeft uitgevonden, heeft in 1981 een bijzonder boek geschreven samen met zijn zoon Jonathan Salk, een kinderpsychiater. Salk en Salk stellen in hun boek dat wereldwijde exponentiële bevolkingsgroei een nieuw tijdperk van menselijke ervaring inluidt. De waarden om te overleven die gelden in het oude tijdperk zijn heel verschillend van de waarden van het nieuwe tijdperk. In het oude tijdperk werden winnaars bepaald door competitie. In het nieuwe tijdperk zal cooperatie bepalend zijn. Eerst probeerde mensen zo veel mogelijk kinderen te krijgen, in het nieuwe tijdperk richten mensen zich meer op de kwaliteit van leven van hun kinderen. In het oude tijdperk werd onafhankelijkheid als hoogste goed gezien, in het nieuwe tijdperk is dat interafhankelijkheid. Zo beschrijven ze een hele nieuwe verzameling waarden. || Jonas Salk, the virologist who has developed the vaccine against polio, wrote a very special book in 1981 together with his son Jonathan Salk, who is a child psychiatrist. In this book Salk and Salk argue that planetary exponential population growth of human kind triggers a new para-digm of human experience. They argue that the values for survival in the old era are very different from the values in the new era. In the old era competition defined winners. In the new era coöperation will define these. In the old era, people tried to have as many children as possible, in the new era people focus on the quality of life of their children. In the old era independence was considered vital, in the new era this is interdependence. They describe a whole new set of values.

Salk, J., & Salk, J. (1981). *World population and human values: A new reality*. Dit is heruitgegeven en van toegankelijke visualisaties voorzien in juni 2018. De heruitgave draagt de titel *A New Reality, Human Evolution for a Sustainable Future*. || Salk, J., & Salk, J. (1981). *World population and human values: A new reality*. This is republished and visualized in very accessible ways in June of 2018. The book is then called *A New Reality, Human Evolution for a Sustainable Future*.

1. Rockstrom formulated the 10 year boundary in his acceptance speech for his honorary doctorate at the University of Amsterdam in January 2020.

Plaatselijk zien steden zich geconfronteerd met nieuwe en onvoorziene uitdagingen die naar verwachting in intensiteit zullen toenemen vanwege de zich ontwikkelende klimaatcrisis en de zich ontwikkelende economische crisis. Het is noodzakelijk dat onderzoekers, beleidsmakers en ontwerpers samenwerken om deze crises het hoofd te bieden en zo bij te dragen aan de ontwikkeling van geïntegreerde, interdisciplinaire en effectieve oplossingen. Gedurende deze zoektocht kan het delen van 'waarden voor overleven' een brug slaan en vertalingen mogelijk maken in de meertalige context die kenmerkend is voor dit proces.

Oorspronkelijk zouden de auteurs van dit eerste Cahier spreken op twee ééndaagse conferenties waarin het onderzoek getoond zou worden dat onderliggend is aan de Nederlandse bijdrage aan de 17de Architectuur Biënnale van Venetië. Vanwege de Covid-19 zijn deze conferentiedagen afgelast. Daarom hebben we de sprekers gevraagd een bijdrage in tekst en beeld te maken voor dit eerste Cahier 1. Wij danken de auteurs, de redactieleden en de vertalers voor hun genereuze bijdragen.

De structuur van dit Cahier volgt de structuur van de sessies zoals deze zouden hebben plaatsgevonden. De eerste sessie, ofwel nu het eerste hoofdstuk, verkent de huidige context van sociale en ecologische stadsontwikkeling. Het tweede hoofdstuk introduceert Multispecies Urbanism en beschrijft mogelijkheden en spanningen in een stadsecologie. Het derde hoofdstuk presenteert Multiplicity of Other en beschrijft hoe 'verschil' tussen mensen het uitgangspunt kan zijn van ontwerp, onderzoek en beleid. Het vierde hoofdstuk introduceert City Science en gaat over het delen van onderzoek en ontwerp in de stad. Het vijfde hoofdstuk geeft een impressie van de circulaire strategie zoals Amsterdam deze heeft omarmd en waarin sociale en ecologische dynamiek, lokaal en globaal, in relatie tot elkaar wordt vorm gegeven. Deze strategie is ontstaan in een samenwerking tussen beleid, wetenschap en ontwerp. Het laatste hoofdstuk is in die zin de volgende stap waarin de eerdere hoofdstukken samenkomen.

Als lezer van dit Cahier¹ zult u verrast worden door een mozaïek aan inzichten van kunstenaars, ontwerpers, beleidsmakers en wetenschappers. Sommige zult u makkelijk begrijpen, andere niet; zoals wij ook in de gewone wereld dingen wel begrijpen en veel ook niet. Navigeer op uw eigen wijze door deze pagina's, sla over en verdiep, focus en blader verder en laat u raken door de betrokkenheid van de verschillende auteurs van dit Cahier 1.

Mede namens het redactieteam,

Caroline Nevejan

online from out the home. In this crisis forgotten pleasures and forgotten stress emerge. The gap between rich and poor is magnified. The merging of on- and offline realities creates configurations in which trade-offs for trust are shifting, and values for survival are questioned. More than ever before, people are becoming more aware of interdependencies between different societies and between human and non-human actors on a global scale. The need to renew local and global economic, ecological and social structures is nearly tangible.

Locally, cities are faced with new and unanticipated challenges which are expected to occur with greater intensity because of the emerging climate crisis and the developing economic crisis. Research, policy, and design expertise need to work together to confront these crises and assist in developing integrated, transdisciplinary, and effective answers. In this quest, the sharing of values for survival helps to bridge and translate between the multilingual context that characterises such endeavours.

Originally the content of this *Cahier 1* was orchestrated as two one-day conferences to introduce the research for the Dutch contribution to the 17th Architecture Biennale in Venice, which were cancelled because of the COVID-19 measures. Instead, we have asked each of the invited speakers to contribute and offer text and images for this *Cahier 1*. We thank the authors and our fellow editors and translators for their generous contributions.

The structure of this *Cahier* follows the sessions as we had originally designed them. The first session, now the first chapter, explores the current context of social and ecological urban planning. The second chapter introduces Multispecies Urbanism and identifies possibilities and tensions in urban ecologies. The third chapter presents Multiplicity of Other as a strategy in which the difference of being 'other' is a starting point for research, policy and design. The fourth chapter introduces City Science and elaborates on sharing research locally in a city. The fifth chapter offers an impression of the circular strategy which is adopted by the City of Amsterdam and in which social and ecological dynamics, locally and globally, are being designed in relation to one another. This strategy is the result of a collaboration between research, policy and design. As such this last chapter offers the synthesis of the chapters that preceded it.

As a reader you will be confronted with a mosaic of insights and questions of artists, designers, policymakers and scientists. Some you may understand easily while others you may not. As in real life, many things around us we understand and many we do not. Navigate these pages in your own specific way, skip and study, focus and browse and be touched by the engagement of the contributing authors of this *Cahier 1*.

On behalf of the editorial team,

Caroline Nevejan

Dr. Huda AbiFarès is de oprichtend directeur van de Khatt Foundation en Khatt Books, uitgevers. Ze is afgestudeerd in vormgeving- en vormgevingsgeschiedenis aan de Universiteit Leiden (PhD), Yale University School of Art (MFA) en Rhode Island School of Design (BFA). Ze is een vormgever, schrijver, onderzoeker en curator, gespecialiseerd in multiscript typografie en vormgeving. www.khatt.net

typografie / schriften / trefwoorden
kantttekeningen / kleurenpaletten / rasterpatronen

OVER HET REDACTIONELE ONTWERP

Deze publicatie is niet ontworpen in de traditionele zin van een boek, maar als een serie hoofdstukken die als zelfstandige publicaties kunnen functioneren. Het redactionele werk is procesgestuurd, een co-creatie en gesprek tussen de twee redacteuren van deze publicatie, bedoeld om een werk in uitvoering weer te geven en om toevallige momenten of onvolkomenheden te laten ontstaan die verschillende persoonlijkheden en menselijke kwetsbaarheid weerspiegelen. De publicatie is gemaakt om de 'look' en 'feel' te hebben van een logboek (een notitieboek of cahier) dat het project volgt terwijl het zich ontvouwt en de lezer helpt bij het navigeren door de verschillende standpunten, ideeën en gesprekken. De Cahiers zijn bedoeld om ons te helpen bij het volgen van de ideeën die op dit moment in de tijd in het geding zijn—een verwoestend pandemie met onbekende resultaten en gevolgen.

Het ontwerp van Cahier 1 visualiseert het gesprek tussen culturen en de complexiteit van het samenbrengen van een breed scala aan standpunten en onderzoeksvragen. Het redactionele ontwerp weerspiegelt een reeks die de verschillende verhalen verbindt, geleid door een symbiose tussen het visuele en het tekstuele verhaal. Het redactionele ontwerp is een blauwdruk voor toekomstige samenwerking op het gebied van onderzoek / beleid / ontwerp. Het is geïnspireerd op de inhoud en tegelijkertijd geeft het commentaar vanuit de marges door lagen toe te voegen aan het 'hoofdpodium'-discours. Het is ontworpen om de individuele stemmen weer te geven en te ondersteunen, zowel bij het bewerken en vertalen van teksten, als bij de visuele opstelling en de visuele sfeer van de pagina's. De visuele taal is geschreven met een zorgvuldig geselecteerd palet van grafische elementen die het redactionele concept ondersteunen; namelijk door middel van typografie, schriften, trefwoorden, kantttekeningen, kleurenpaletten en rasterpatronen.

Typografie en lettertypefamilie

De gekozen Fresco-lettertypefamilie is verkrijgbaar in verschillende stijlen van Serif, Sans Serif, Informal en Script-stijlen in verschillende gewichten. Deze diverse maar toch verenigde lettertypefamilie zorgt voor subtiele visuele diversiteit, maar de klassieke verhoudingen en kalligrafische details geven de gehele publicatie een academisch werkboek-uitendlijk. Het zorgt voor een complexe typografische hiërarchie en voor het uitdrukken van de diversiteit en het bereik van individuele stemmen in de publicatie. De Fresco fontfamilie is ontworpen door de bekende Nederlandse letterontwerper Fred Smeijers voor Items magazine in 1998 en commercieel uitgebracht in 2003 en uitgebreid in 2006.

Kleurenpalet

Het kleurenpalet van Cahier 1 is geselecteerd om verdere ontwikkeling naar potentiële toekomstige Cahiers mogelijk te maken. De belangrijkste richting is om kleurenpaletten te selecteren die zijn geïnspireerd op de natuur en die een symbolische connectie hebben met de inhoud. Aangezien de eerste Cahier de basis is van de serie, werd besloten om uit te gaan van de grond (dwz de aarde, de grond, de fundering). De diversiteit aan kleuren van de aarde vertegenwoordigt ook metaforisch de diversiteit van stemmen, culturen en perspectieven die in de inhoud worden gepresenteerd.

Multiculturele en multifunctionele rasterpatronen

Onze gedachten noteren, ons dagelijks leven organiseren of leren schrijven en ons handschrift oefenen, zijn activiteiten die de meeste culturen over de hele wereld delen. In de moderne geschiedenis heeft deze praktijk geresulteerd in verschillende soorten notitieboekjes en logboeken. Elk geschreven script heeft zijn eigen unieke visuele ritme, schrijfrichting en verhoudingen, die allemaal van invloed zijn op het ontwerp van de verschillende rasterpatronen die worden gebruikt voor het begeleiden van het schrijven of tekenen in notitieboekjes. Het eerste hoofdstuk heeft bijvoorbeeld het vierkante rasterpatroon dat wordt gebruikt in Franse notitieboekjes voor multifunctioneel gebruik (voor schrijven of tekenen). Het tweede hoofdstuk heeft een punt-rasterpatroon dat specifiek nuttig is voor tekenen en zorgt voor een minder rigide presentatie die past bij de natuurgerichte inhoud. Het derde hoofdstuk heeft een rasterpatroon geïnspireerd op Chinese schrijfboeken die geschikt zijn voor meer blokachtig pictografisch schrijfsysteem dat heel anders is dan de alfabetische schriften. Het vierde hoofdstuk gebruikt de traditionele schoolnotitieboeken als inspiratie voor een meer lineair raster voor horizontaal lineaire scripts. En ten slotte is het vijfde hoofdstuk geïnspireerd op een architectonisch axo-

ABOUT THE EDITORIAL DESIGN

This publication is not designed in the traditional sense of a book, but rather as a series of chapters that can function as independent publications on their own. The editorial work is process-driven, a co-creation and conversation between the two editors of this publication, intended to show a work in progress, and allow for chance moments or imperfections to emerge that reflect different personalities and human vulnerability. The publication is created to have the look and feel of a logbook (a notebook, or cahier) that traces the project as it unfolds, and helps the reader navigate the various viewpoints, ideas and conversations. The Cahiers are meant to help us monitor the ideas at stake at this very moment in time and in human history—a devastating pandemic with unknown outcomes and repercussions.

The design of Cahier 1 visualises the conversation between cultures and the complexity of bringing together a diverse range of viewpoints and research questions. The editorial design reflects a sequence that connects the different stories guided by a symbiosis between the visual and the textual narrative. The editorial design is a blueprint for future research/policy/design collaborations. It is inspired from the content, and at the same time, it comments on it from the margins by adding layers to the ‘main stage’ discourse. It is designed to reflect and support the individual voices, both in the editing and translation of texts, as well as in the visual arrangement and the visual mood of the pages. The visual language is scripted with a carefully selected palette of graphical elements that support the editorial concept; namely through typography, scripts, keywords, marginal notes, colour palettes, and grid patterns.

Typography and Font Family

The chosen Fresco font family comes in a variety of styles from Serif, Sans Serif, Informal and Script styles in several weights. This diverse yet unified font family allows for subtle visual diversity, yet its classical proportions and calligraphic details give the overall publication an academic workbook look. It allows for a complex typographic hierarchy as well as for expressing the diversity and range of individual voices in the publication. The Fresco font family was designed by renowned Dutch type designer Fred Smeijers for Items magazine in 1998 and commercially released in 2003, and expanded in 2006.

Colour Palette

The colour palette of Cahier 1 was selected to allow for further development into potential future Cahiers. The main direction is to select colour palettes inspired from nature and that have a symbolic connection to the content. Since the first Cahier is the base of the series, it was decided to start from the soil (ie, the earth, the ground, the foundation). The diversity of colours of soil also metaphorically represents the diversity of voices, cultures and perspectives presented in the content.

Multicultural and Multipurpose Grid Patterns

Noting down our thoughts, organizing our daily lives, or learning to write and practicing our handwriting are activities that most cultures around the world share. In modern history this practice has been played out on various kinds of notebooks and logbooks. Each written script has its own unique visual rhythm, writing direction, and proportions, which all influences the design of the various grid-patterns employed for guiding the writing or drawing in notebooks. For example, the first chapter has the square grid pattern used in French notebooks for multipurpose use (either for writing or drawing). The second chapter has a dot-grid pattern specifically helpful for drawing, and allows for less rigid presentation that fits the nature-oriented content. The third chapter has a grid pattern inspired by Chinese writing books suited for more block-like pictographic writing system that are very different from our own alphabetic scripts. The fourth chapter uses the traditional school notebooks as inspiration for a more linear grid for horizontally linear scripts. And finally, the fifth chapter is inspired by architectural axonometric grid that implies planning and fits with the information graphics and concepts of the content. Altogether the five chapters present a palette of international notebook grids as a structural platform for a diverse range of thought and ways of expression. (see pages 16–17).

Dr. Huda AbiFarès is the Founding Director of the Khatt Foundation and Khatt Books publishers. She holds degrees in design and design history from Leiden University (PhD), Yale University School of Art (MFA), and Rhode Island School of Design (BFA). She is a designer, writer, researcher and curator, specialising in multiscrypt typography and design. www.khftt.net

marginal notes / colour palettes / grid patterns
typography / scripts / keywords

CAHIER 1

nometrisch raster dat planning impliceert en past bij de informatiegrafieken en concepten van de inhoud. Al met al presenteren de vijf hoofdstukken een palet van internationale notitieblokk-rasters als structureel platform voor een breed scala aan denkwijzen en uitdrukkingwijzen. (zie paginas 16-17).

Multi-schriften, trefwoorden en kanttekeningen

Het ontwerp van de Cahiers beantwoordt de vraag "Who Are We?" (het thema van het 17e Architectuurbiënnale-paviljoen van Venetië van Nederland) door de diversiteit van culturen binnen de Nederlandse samenleving van nu en in de toekomst te vertegenwoordigen. Het ontwerp zorgt voor een gesprek tussen de verschillende scripts en de taal, hoewel zij 'spreken' vanuit de marges. Een schrift is een representatie van een menselijke cultuur; hun diversiteit weerspiegelt de diversiteit van de mensheid; hun voortbestaan en de manier waarop ze gebruikt worden zijn vaak een indicatie van de kracht van de cultuur, taal of religie die ze vertegenwoordigen. Ze brengen uitwisselingen tussen naties in beeld. Ze staan per definitie voor veelvoud, diversiteit en organische ontwikkeling. Ze bestaan voort of ze verdwijnen, ze overschrijden grenzen, ze koloniseren en vallen aan. Het schrift vertegenwoordigt veerkracht, macht, evolutie en transformatie. Dit zijn waarden die ook van toepassing kunnen zijn op de mensheid, op de natuur en op andere bestaande of denkbeeldige soorten. In dit Cahier vertegenwoordigen de verschillende schriften de vele verschillende stemmen die klinken in de complexe stedelijke omgeving anno 2020. De gekozen scripts, namelijk Latijn, Arabisch, Armeens, Chinees (Hanzi), Cyrillisch, Devanagari, Grieks, Hebreeuws, Japans (Kanji, Hiragana & Katakana), Tibetaans en Tifinagh, vertegenwoordigen culturen die momenteel in of met Nederland verbonden zijn. De schriften onderstrepen visueel de subtiele nuances van deze gemeenschappelijke basiswaarden die de mensheid deelt en hoe ze zich vertalen tussen cultuurverschillen (zowel in inhoud als in visuele representatie). Deze culturele verschillen zijn vaak misbruikt door negatieve propaganda en door verlies van betekenis in vertaling, maar het is precies deze discrepantie die we willen presenteren om de rijkdom en het genie van expressiesystemen te laten zien dat schriften vergemakkelijken de communicatie tussen miljoenen mensen over de hele wereld. In sommige opzichten bepaalt het schrift wie we zijn.

Huda AbiFarès

*De meeste schriften worden gebruikt voor het schrijven van verschillende talen, bijvoorbeeld het **Latijnse schrift** (ca. 700 BCE) wordt gebruikt voor het schrijven van alle West-Europese talen, sommige Oost-Europese talen, sommige Turkse, Fins-Oegrische en Eskimo-Aleut-talen, Baskisch, Polynesisch enkele Afrikaanse, Austronesische en Austroaziatische talen. Het is 's werelds meest gebruikte schrift. Het **Arabische schrift** (400 CE) wordt gebruikt voor het schrijven van verschillende andere talen dan Arabisch, waaronder Farsi (Perzisch), Koerdisch, Azerbeidzjaans, Sindhi, Balochi, Pasjto, Lurish, Urdu, Mandinka, Uyghur, Oud-Bosnisch, Oud-Maleis en Ottomaans-Turks. Het **Hanzi-schrift** (1700 BCE) wordt gebruikt om verschillende Chinese talen en om Taiwanese te schrijven. Het logografische systeem is aangepast aan andere schriften zoals **Kanji** voor Japans, **Hangul** voor Koreaans en **Hán-Nôm** voor oud-Vietnamees. De Japanse taal is uniek omdat het gebruik maakt van 3 verschillende schrijfsystemen: de logografische **Kanji**, de fonetische **Hiragana** (gebruikt voor Japanse woorden) en de fonetische **Katakana** (gebruikt voor vreemde woorden). Het **Devanagari-schrift** is een van de vele schriften die tegenwoordig in India worden gebruikt. De Noord-Indiase schriften zijn **Devanagari**, **Punjabi**, **Gujarati** en **Bengali**, en de Zuid-Indiase scripts zijn **Tamil**, **Telugu**, **Kannada** en **Malayalam**. Het **Devanagari-schrift***

*wordt gebruikt om de talen Hindi, Konkani, Sanskriet, Marathi, Maithili, Bhojpuri en Nepali te schrijven. Het **Tibetaanse schrift** (ca. 650 CE) wordt gebruikt voor het schrijven van de tibetische en de sino-tibetische talen; Tibetaans, Dzongkha, Ladakhi, Sikkimese, Balti, Sherpa, Yolmo, Tshangla, Sanskriet en Thakali. Het **Cyrrillische schrift** (9thC CE) wordt gebruikt voor het Russisch, Wit-Russisch, Bulgaars, Kazachs, Kirgizisch, Macedonisch, Montenegrijns (Servisch), Servisch, Tadzjieks, Turkmeens, Oekraïens en Oezbeeks. Sommige schriften zijn ontwikkeld en worden gebruikt voor slechts één taal, zoals het **Griekse schrift** (770 BCE) voor het schrijven van de Griekse taal; het Griekse schrift is gebruikt om andere schriften te ontwikkelen, zoals het **Latijns**, het **Cyrrillisch**, het **Koptisch**, het **Glagolitisch (Slavisch)** en het **Armeense schrift**. Evenzo wordt het **Armeense schrift** (405 CE) uitsluitend gebruikt voor het schrijven van de Armeense talen (het West- en Oost-Armeens), en het Hebreeuwse script (2e-1e eeuw BCE) wordt slechts gebruikt om de Hebreeuwse taal te schrijven. Het **Tifinagh-schrift** (2000 BCE) wordt gebruikt voor het schrijven van de Amazigh-talen die worden gesproken door Berberse volkeren in Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Noord-Mali, West- en Noord-Niger, Noord-Burkina Faso, Mauritanië en in de Siwa-oase van Egypte.*

Multi-Scripts, Keywords and Marginal Notes

The design of the Cahiers answers the question of “Who Are We?” (the theme of the 17th Venice Architectural Biennale Pavilion of the Netherlands) by representing the diversity of cultures within Dutch society today and in the future. The design creates a conversation between the multiple scripts and language—though ‘speaking’ from the margins. Scripts are a representation of human cultures; their diversity reflects the diversity of humankind; their survival and modes of use are an indication of the power of the respective culture, language, or religion they represent. They map the exchange between nations. They stand, by definition, for multiplicity, diversity, and organic development. They survive or perish, they cross borders, they colonise and invade. Scripts stand for resilience, power, evolution, and transformation. These are values that apply to humanity, to nature, and to other existing or imaginary species. And they find here a space to represent the multiplicity of voices within our complex urban societies today. The chosen scripts, namely Latin, Arabic, Armenian, Chinese (Hanzi), Cyrillic, Devanagari, Greek, Hebrew, Japanese (Kanji, Hiragana & Katakana), Tibetan and Tifinagh, represent cultures currently living in or historically connected to the Netherlands. The scripts visually underline the subtle nuances of these common basic values that humankind shares and how they translate across cultures differences (both in content and in visual representation). These cultural differences have often been abused through negative propaganda, and through loss of meaning in translation, but it is precisely this discrepancy that we would like to present in order to show the wealth and genius of systems of expression that how they facilitate communication between millions of people around the globe. In some ways, the script we use to communicate defines who we are.

Huda AbiFarès

The majority of scripts are used for writing several languages, for example the **Latin script** (ca. 700 BCE) is used for writing all Western European languages, some Eastern European languages, some Turkic, Finno-Ugric and Eskimo-Aleut languages, Basque, Polynesian some African, Austronesian and Austroasiatic languages. It is the world's most used script. The **Arabic script** (400 CE) is used for writing several languages other than Arabic, including Farsi (Persian), Kurdish, Azerbaijani, Sindhi, Balochi, Pashto, Lurish, Urdu, Mandinka, Uyghur, Old Bosnian, Old Malay, and Ottoman Turkish. The **Hanzi script** (1700 BCE) is used to write various Chinese languages, and Taiwanese. Its logographic system is adapted to other scripts such as **Kanji** for Japanese, **Hangul** for Korean, and **Hán-Nôm** for old Vietnamese. The Japanese language is unique in the fact that it uses 3 different writing system: the logographic **Kanji**, the phonetic **Hiragana** (for Japanese words) and the phonetic **Katakana** (for foreign words). The **Devanagari script** is one of many scripts and languages in use today in India. The north Indian scripts are **Devanagari**, **Punjabi**, **Gujarati** and **Bengali**, and the south Indian scripts are **Tamil**, **Telugu**, **Kannada** and **Malayalam**. The **Devanagari script** is used to write the Hindi, Konkani, Sanskrit, Marathi, Maithili, Bhojpuri and Nepali languages. The **Tibetan script** (c. 650 CE) is used for writing the Tibetic and Sino-Tibetic

languages; Tibetan, Dzongkha, Ladakhi, Sikkimese, Balti, Sherpa, Yolmo, Tshangla, Sanskrit and Thakali. The **Cyrillic script** (9thC CE) is used for the Russian, Belarusian, Bulgarian, Kazakh, Kyrgyz, Macedonian, Montenegrin (Serbian), Serbian, Tajik, Turkmen, Ukrainian, and Uzbek. Some scripts are invented and used by only one language, such as the **Greek script** (770 BCE) for writing the Greek language (which was adapted to create other scripts such as the **Latin**, the **Cyrillic**, the **Coptic**, **Glagolitic (Slavonic)**, and **Armenian** scripts. Similarly, the **Armenian script** (405 CE) is only used for writing the Armenian languages (the Western and Eastern Armenian), and the **Hebrew script** (2nd–1st century BCE) is only used to write the Hebrew language. The **Tifinagh script** (2000 BCE) is used for writing the Amazigh languages spoken by Berber peoples of Morocco, Algeria, Tunisia, Libya, northern Mali, western and northern Niger, northern Burkina Faso, Mauritania and in the Siwa Oasis of Egypt.

Het Fenicische alfabet kan als de moeder van alle alfabetten ter wereld (abjad', alfabetten en syllabi) worden beschouwd. Het is ontstaan uit het Proto-Sinaïtische schrift, dat gebruik maakte van symbolen – het woord voor een afgebeeld object duidde de klank ervan aan ('man' voor 'm'), een systeem dat ook bij de Egyptische hiërogliefen wordt gebruikt. De Feniciërs hebben de symbolen geabstraheerd tot reeksen eenvoudige vormen die erg lijken op de alfabetten die we vandaag de dag gebruiken. De Feniciërs abstraheerden de symbolen verder tot eenvoudige vormen die eruit zien als de alfabetten die we tegenwoordig gebruiken. Dit fonetisch systeem is gebruikt om veel van de Semitische talen te schrijven en, met enige fantasie, andere talen te transcriberen. Fenicisch wordt van rechts naar links geschreven (tegenover staat, van boven naar beneden, 'waarden voor overlen'). Dit schrift bestaat niet meer, maar het is opgenomen in andere schriften en talen, waaronder het Grieks en het Aramees. || The Phoenician alphabet is the mother of world alphabets (abjads, alphabets, and syllabaries). It originated from the Proto-Sinaitic script that used symbols for objects to denote a single sound (image of 'man' for the sound 'm'). This system was also used by some of the Egyptian hieroglyphs. The Phoenicians abstracted the symbols further into simple shapes that look like the alphabets we use today. As a phonetic system we could use it to write many semitic languages and transliterate other languages. Phoenician is written from right to left (opposite it reads "Values of Survival" from top to bottom). This is a script that did not survive but instead got absorbed into other scripts and languages (Greek & Aramaic).

1. Abjad is een schriftsysteem waar elke letter staat voor een medeklinker. De naam is gebaseerd op de eerste vier letters van het Arabische alfabet (abjad): A, B, J, D. De term abjad refereert meestal aan een familie van West-Semitische schriften. || 1. Abjads are writing systems where letters denote only the consonants. The name is based on the first four letters of the Arabic alphabet (A, B, J, D). This term applies mostly to the West-Semitic writing systems.

LEXICON VAN TREFWOORDEN

Balans/Balance

Arabisch/Arabic (ARA):	توازن
Armeens/Armenian (ARM):	Հասարակարկը
Chinees/Chinese Hanzi (HAN):	平衡
Cyrrilisch/Cyrillic (CYR):	Баланс
Devanagari/Devanagari (DEV):	संतुलन
Grieks/Greek (GRE):	ισορροπία
Hebreeuws/Hebrew (HEB):	יִשָּׁר
Japans/Japanese (JAP):	調和
Tibetaans/Tibetan (TIB):	ཚུན་ལྷན་པོ།
Tifnagh/Tifinagh (TIF):	ⵔⵓⵏⵓⵏ

Onderscheid/Difference

(ARA):	اختلاف
(ARM):	Մարբերություն
(HAN):	差異
(CYR):	Разница
(DEV):	अंतर
(GRE):	διαφορετικότητα
(HEB):	יְהִי
(JAP):	差異
(TIB):	ཉེན་པོ།
(TIF):	ⵉⵔⵏⵓⵏ

Conflict/Conflict

(ARA):	تعارض
(ARM):	Հակասություն
(HAN):	衝突
(CYR):	Противоречие
(DEV):	संघर्ष
(GRE):	σύγκρουση
(HEB):	הֶחָרָה
(JAP):	闘争
(TIB):	འཇམ་ཚེད།
(TIF):	ⵔⵏⵓⵏ

Sociaal/Social

(ARA):	اجتماعي
(ARM):	Հասարակական
(HAN):	社會的
(CYR):	Социальное
(DEV):	सामाजिक
(GRE):	κοινωνικός
(HEB):	חִבְּרוּת
(JAP):	社会的
(TIB):	སྤྲོད་པའི།
(TIF):	ⵔⵏⵓⵏ

Water/Water

ءل
Ջուր
水
Вода
पानी
νερό
מים
水
ལྷན་པོ།
ⵔⵓⵏ

Materiaal/Material

ةلد
Նյութ
材料
Материал
सामग्री
υλικός
חומר
原料
དོན་པོ།
ⵔⵏⵓⵏ

Mens/Human

إنساني
Մարդկային
人性
Человек
मानव
ανθρώπινος
יְהִי
人
འཇོ་བམ།
ⵉⵏⵙⴰⵏⵓⵏ

Stad/City

مدینة
Գյուղատեղ
城市
Город
शहर
πόλη
עיר
都市
ལྷན་པོ།
ⵔⵏⵓⵏ

In kaart brengen/Mapping

رسم خريطة
Բարդադարձություն
製圖
отображение
मानचित्र
χαρτογράφηση
יְהִי
マッピング
སྤྲོད་པའི།
ⵔⵏⵓⵏ

Bloeiend/Thriving

مزدهر
Բարգաւանում
繁榮
Процветающий
संपन्न
ενημερία
יְהִי
繁荣
འཇོ་བམ་འཇོ་བམ།
ⵔⵏⵓⵏ

Nieuwsgierigheid/Curiosity

فضول
Հեղափոխականություն
好奇
Любознательность
जिज्ञासा
περιέργεια
חִבְּרוּת
好奇心
འཇོ་བམ།
ⵔⵏⵓⵏ

Overleven/Survival

ءل
Գոյարկում
生存
Выживание
जिंदा रहना
επιβίωση
חִבְּרוּת
生存
འཇོ་བམ།
ⵔⵏⵓⵏ

LEXICON OF KEYWORDS

Natuur/Nature

(ARA):	طبيعة
(ARM):	Բնություն
(HAN):	自然
(CYR):	Природа
(DEV):	प्रकृति
(GRE):	φύση
(HEB):	טבע
(JAP):	自然
(TIB):	རང་བྱུང་།
(TIF):	᠎ᠠᠨᠠᠭᠤᠨ

Adem/Breath

(ARA):	نفس
(ARM):	Շունչ
(HAN):	氣息
(CYR):	Дыхание
(DEV):	सांस
(GRE):	αναπνοή
(HEB):	הנשמה
(JAP):	呼吸
(TIB):	དུས་ལྔ།
(TIF):	ᠰᠢᠨᠠᠨ

Aarde/Soil

(ARA):	أرض
(ARM):	Հող
(HAN):	土壤
(CYR):	Грунт
(DEV):	धरती
(GRE):	έδαφος
(HEB):	הארץ
(JAP):	土
(TIB):	ས།
(TIF):	᠎ᠠᠷᠠᠨ

Gerechtigheid/Justice

(ARA):	أدلة
(ARM):	Արդարադատություն
(HAN):	正義
(CYR):	Справедливость
(DEV):	न्याय
(GRE):	δικαιοσύνη
(HEB):	צדקה
(JAP):	正義
(TIB):	དང་བཅོམ་པ།
(TIF):	᠎ᠠᠵᠤᠨᠠᠭᠤᠨ

Samen/Together

سويا
Միասին
一起
Вместе
साथ में
μαζί
תּוֹכַח
連帶
མཉམ་པུ།
ᠣᠰᠶ᠋ᠠᠨᠣᠮ

Wortels/Roots

جذور
Արմատներ
根源
Корни
जड़
ρίζες
מִשְׁרָטָה
根源
རྩ་བ།
ᠰᠠᠮᠢᠵᠠᠨ

Inzicht/Insight

تصور
Խորհրդարանականություն
洞見
Суть
अंतर्दृष्टि
διωρατικότητα
הבנת
洞察
ཐོས་པུ་ལྔ།
᠎ᠠᠵᠤᠨᠠᠭᠤᠨ

Falen/Failing

فشل
Ձախողություն
失敗
Ошибка
असफलता
αποτυχία
פִּיּוּשׁ
失敗
ཐོས་པུ་ལྔ།
ᠣᠨᠰᠶ᠋ᠠᠨ

Waarheid/Truth

أدلة
Ծրարություն
真相
Истина
सच
αλήθεια
תּוֹכַח
真実
བདེན་པ།
᠎ᠠᠵᠤᠨᠠᠭᠤᠨ

Dit polyfoon en multiscript Lexicon van trefwoorden bestaat uit woorden en thema's uit de teksten van dit Cahier 1. De verschillende bekende en minder bekende schriften zijn geselecteerd om verschillende gemeenschappen in de Nederlandse samenleving weer te geven. Het Latijnse schrift wordt in deze trefwoorden niet gebruikt, omdat dit het schrift is waarmee de Engelse en Nederlandse teksten zijn geschreven en dit schrift daardoor voldoende vertegenwoordigd is in deze publicatie.

This polyphonic and multiscript Lexicon is comprised of words and themes from the main texts and essays, and presents these words, as marginal notes, throughout Cahier1. The various less-known scripts are selected to represent the various communities in Dutch society, and the cultures that have had a historical connection to The Netherlands. The Latin script is not used in these marginal notes, since it is the script with which the English and Dutch texts have been written, and is therefore sufficiently represented in this publication.

Voor hun hulp bij het vertalen van trefwoorden, we willen de volgende vrienden en collega's bedanken / For their help in keyword translations, we would like to thank the following friends and colleagues: Irina Shapiro, Khajag Apelian, Manuella Guiragossian, Angela Manoukian, Nazely Nalbandian, Maria Kaika, Lipika Bansal, Chin-Lien Chen, Tzvika Gutter, Akemi Kanada, Tsela Cho Don, Salima Naji, Mustapha Elouiche, Mohamed Mouskite, Jerzy Gauronski, Edo Smitshuijzen, and Alex Pixley.

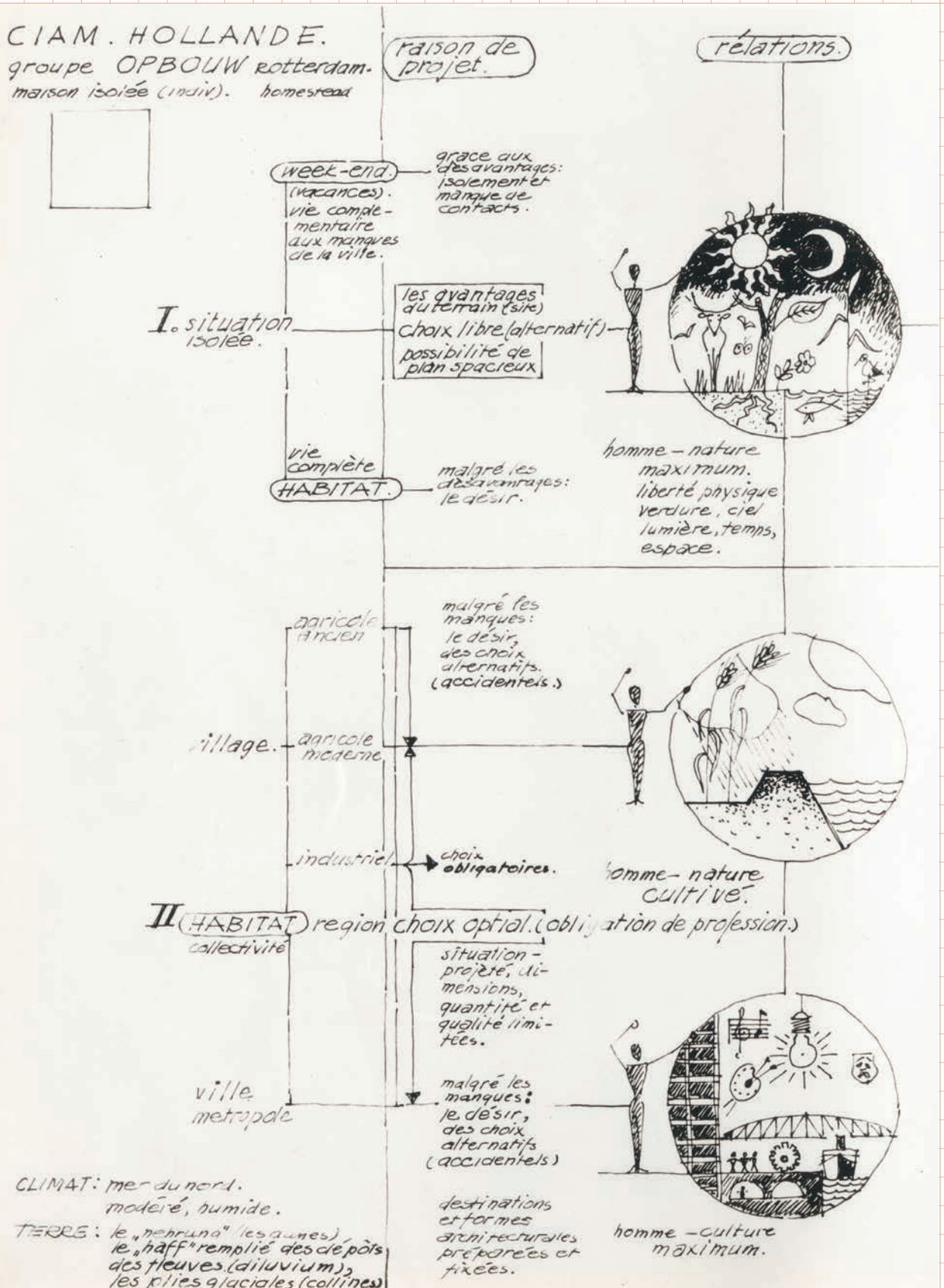

The page contains three distinct grid patterns:

- Blue Grid:** A large grid of blue lines covering the left side of the page.
- Red Grid:** A large grid of red lines covering the middle section of the page.
- Green Dotted Grid:** A grid of green lines with small black dots at the intersections, covering the right side of the page.

The main body of the page is a grid. The left portion of the grid is composed of yellow lines, while the right portion is composed of red lines. The rightmost edge of the grid is decorated with a vertical strip of a grey diamond-patterned grid.

Bijdrage aan de CIAM-conferentie getiteld Habitat (1956), Romke Romke de Vries. Paneel met analyses van Nederlandse landschapstypen en hun bewoning (detail, volledige afbeelding op pagina 12). || Contribution to CIAM conference on Habitat (1956) by Romke Romke de Vries. Panel with analysis of Dutch landscape types and their inhabitation (detail, full image on page 12). © Het Nieuwe Instituut BAKE_f15-1

POLYPHONIC CITIES I

INHOUD

**De toekomst is sociaal
en duurzaam**

Dagmar Keim

Habitat

Dirk van den Heuvel

Subjectieve atlassen

Annelys de Vet

**Samen leren van
de omgevingswet**

Farid Tabarki

Waarden, kennis en relaties

Klaas Kuitenbrouwer

CONTENTS

**The Future is Social
and Sustainable**

Dagmar Keim

Habitat

Dirk van den Heuvel

Subjective Atlases

Annelys de Vet

**Learning Together
from the Environment
and Planning Act**

Farid Tabarki

**Values, Knowledge, and
Relationships**

Klaas Kuitenbrouwer

Sociale en ecologische stedelijke ontwikkelingen worden in Europa steeds vaker in relatie tot elkaar beschouwd. Het in kaart brengen van deze ontwikkelingen speelt zich af op verschillende niveaus, van internationale politiek tot persoonlijk leven.

Social and ecological urban developments in Europe are increasingly seen in relation to one another. The mapping of these developments takes place at various levels, from personal lives to international politics.

De stad is bij uitstek een omgeving waar het politieke systeem en het persoonlijke leven elkaar raken. Het is daarom een uitdaging om de waarden onder toekomstvisies zo vorm te geven dat zowel de mensen zich erin herkennen als dat samenwerking tussen verschillende overheden bevorderd wordt. Dit hoofdstuk opent met een korte schets van Dagmar Keim over de jongste Europese geschiedenis van het gezamenlijk vormgeven van sociaal en ecologisch stedelijk beleid. Vervolgens schetst Dirk van de Heuvel in een aantal beelden hoe in Nederland stadsnatuur in de laatste decennia is ontwikkeld. Annelys van der Vet toont subjectieve atlanten die laten zien hoe mensen dagelijks vanuit een persoonlijk perspectief waarden voor overleven vormgeven. Vervolgens spreekt Farid Tabarki met ambtenaren uit zes Nederlandse steden over het maken van een waarden gedreven omgevingsvisie voor hun stad. Klaas Kuitenbrouwer tenslotte, leidt een gesprek over hoe men de spanningen, die ontstaan in stedelijke ontwikkeling, kan hanteren. *Caroline Nevejan*

TREFWOORDEN IN DIT KATERN

Stad: 24 (TIB), 25 (GRE, ARA), 26 (HEB, HAN).

Sociaal: 24 (DEV), 25 (ARM), 28 (JAP, ARA, TIF, CYR), 42 (HAN), 43 (ARA).

Natuur: 26 (HAN).

Balans: 28 (TIB), 29, (TIF, GRE), 30 (JAP, HEB), 31 (HAN), 32 (ARA, CYR, DEV, ARM).

In kaart brengen: 32 (ARM, CYR, HAN), 33 (TIF, GRE), 37 (JAP).

Mens: 34 (TIF), 36 (ARA).

Wortels: 35 (ARA), 38 (HEB, TIB, DEV).

Onderscheid: 42 (GRE), 43 (ARM).

Conflict: 46 (JAP), 48 (HEB), 49 (DEV, TIB).

Nieuwsgierigheid: 47 (HAN), 48 (CYR, ARM), 49 (TIF).

The city is an environment where personal life and the political system primarily meet. It is therefore a challenge to shape values in visions of the future in such a way that people identify with them and cooperation between different authorities is promoted. This chapter opens with a short sketch by Dagmar Keim of the joint shaping of social and ecological urban policy in recent European history. Next, Dirk van den Heuvel illustrates a number of ways in which urban nature has developed in the Netherlands in recent decades. Annelys van der Vet shares subjective atlases that illustrate how personal perspectives shape values for survival on a daily basis. Farid Tabarki talks to civil servants from six Dutch cities about creating their value-driven environmental visions. Klaas Kuitenbrouwer closes with a discussion on how to handle the tensions that arise in urban development.

Caroline Nevejan

KEYWORDS IN THIS KATERN

City: 24 (TIB), 25 (GRE, ARA), 26 (HEB, DEV).

Social: 24 (DEV), 25 (ARM), 28 (JAP, ARA, TIF, CYR), 42 (HAN), 43 (ARA).

Nature: 26 (HAN).

Balance: 28 (TIB), 29, (TIF, GRE), 30 (JAP, HEB), 31 (HAN), 32 (ARA, CYR, DEV, ARM).

Mapping: 32 (ARM, CYR, HAN), 33 (TIF, GRE), 37 (JAP).

Human: 34 (TIF), 36 (ARA).

Roots: 35 (ARA), 38 (HEB, TIB, DEV).

Difference: 42 (GRE), 43 (ARM).

Conflict: 46 (JAP), 48 (HEB), 49 (DEV, TIB).

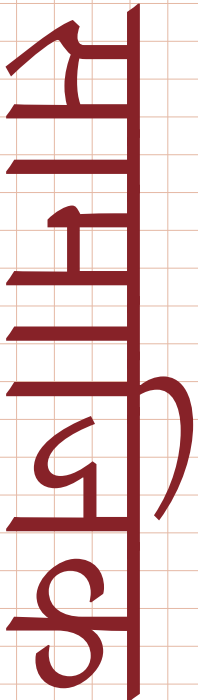
Curiosity: 47 (HAN), 48 (CYR, ARM), 49 (TIF).

Dagmar Keim
Strategische beleidsadviseur
duurzame stedelijke ontwikkeling
bij Gemeente Amsterdam: Cluster
Ruimte & Economie, Team Metro-
pool (internationaal/Europees/
regionaal/lokaal).

STAD/CITY

SOCIAL/SOCIAL

DE TOEKOMST IS SOCIAAL EN DUURZAAM

Dagmar Keim

Klimaatverandering, bevolkingsgroei, nieuwe technologieën, globalisering en de gevolgen van Covid19 veranderen de fysieke leefomgeving. Steden groeien en de stedelijke economie wint aan betekenis. Europese steden staan steeds meer op de agenda van de nationale, en ook de Europese, overheid. Decentralisaties veranderen de rol van lokale overheden. Op de hele wereld ontstaan metropolen en regionale samenwerkingsverbanden.

Europa: nieuwe positie van steden

De motieven achter decentralisatie kunnen zeer verschillend zijn. Soms is het doel om een betere democratie, snellere besluitvorming en economische groei te bereiken; soms is het een bezuinigingsmaatregel voor de centrale overheid. Een onzorgvuldige decentralisatie en/of een decentralisatie op een ongunstig moment kent veel nadelen. Door het 'Europees Handvest inzake lokale autonomie' (1990) wordt de positie van decentrale overheden in Europa formeel versterkt en beschermt. Het biedt decentrale overheden onder andere het recht op zelfbesturing, de mogelijkheid verantwoordelijkheden en bevoegdheden zelf te bepalen en voldoende eigen financiële middelen te verwerven. Gelijkaardige samenwerking tussen overheden is volgens dit handvest een belangrijk uitgangspunt bij decentralisatie.

In 1997 stelde de Europese Unie de 'Leipzig Charter on Sustainable European Cities' vast. Dit handvest bevorderde 'geïntegreerde stedelijke ontwikkelingsbeleid' (Integrated Urban Development). Volgens dit handvest is een 'integrale aanpak' een belangrijk principe voor doelmatig beleid in een complexe stedelijke omgeving. Dit betekent dat overheden en betrokken partijen gezamenlijk oplossingen moeten ontwikkelen die zowel ruimtelijke opgaven, ambities op het gebied van duurzaamheid en sociale uitdagingen met elkaar verbinden, zowel op korte als ook op lange termijn. De taal en principes van de Leipzig Charter herinneren aan de waarden die de ook makers van de Nederlandse Omgevingswet en Visie voor Nederland ambiëren: samenwerking, strategisch, gebiedsgericht, participatief en integraal.

De Leipzig Charter wordt in 2021 vernieuwd. Dit biedt een kans voor lidstaten, decentrale overheden en de Europese Unie om samen met de Europese samenleving nieuw beleid te ontwikkelen over een centraal vraagstuk voor het Europa van morgen: *How wil we live together?*

Een nieuwe visie voor Nederland

Het is 11 jaar geleden dat in het regeerakkoord van het kabinet Rutte I werd aangekondigd, dat het omgevingsrecht "gebundeld, vereenvoudigd, gemoderniseerd en versoberd" zou worden. De nieuwe Omgevingswet vereenvoudigt wet- en regelgeving, zorgt voor een samenhangende aanpak van de leefomgeving, biedt ruimte voor lokaal maatwerk, stelt participatie centraal en maakt betere en snellere besluitvorming mogelijk. De invoering van de nieuwe Omgevingswet past in de trend van decentralisatie van verantwoordelijkheden, zoals dit al decennia in Nederland, gaande is.

THE FUTURE IS SOCIAL AND SUSTAINABLE

Dagmar Keim

Climate change, population growth, new technologies, and globalisation and the consequences of Covid19 are changing the physical environment. Cities grow and the urban economies gained importance. European cities are increasingly on the agenda of national governments and the European Commission. Decentralisation changed the role of local authorities. Metropoles and regional partnerships have emerged all over the world.

Europe: New position of cities

The motives behind decentralisation can be very different – sometimes the aim is to achieve better democracy, faster decision-making and economic growth, and sometimes it is just an austerity measure. Decentralisation enacted without care and/or at an unfavourable moment has many drawbacks. The European Charter of Local Self-Government (1990) formally strengthens and protects the position of local and regional authorities in Europe. Among other things, it gives them the right to self-government, the opportunity to determine their own responsibilities, powers, and sufficient financial resources of their own. Equivalent cooperation between authorities is, according to this Charter, an important starting point for decentralisation.

In 1997 the European Union adopted the ‘Leipzig Charter on Sustainable European Cities’, promoting ‘integrated urban development’. According to this Charter, an integrated approach is an important principle for an effective policy in a complex urban environment. This means that governments and stakeholders must jointly develop solutions that link spatial tasks, ambitions in the field of sustainability, and social challenges, both in the short and long-term. The language and principles of the Leipzig Charter are a reminder of the values that the makers of the national environmental vision aspire to for the Netherlands – cooperative, strategic, area-oriented, participatory, and integrated.

The Leipzig Charter will be updated in 2021. This offers an opportunity for member states, local and regional authorities, and the EU to develop new policies together with European societies on a central issue for tomorrow’s Europe – *how will we live together?*

A new vision for the Netherlands

It is 11 years ago when the first government of Mark Rutte announced in its coalition agreement that environmental laws would be “bundled, reduced, modernised, and simplified.” The new Environment and Planning Act simplifies legislation and regulations, ensures a coherent approach to the living environment, provides scope for local adaptation, makes participation a central value, and enables better and faster decision making. The introduction of the new Act is in line with the decentralisation trend of responsibilities, that has been going on in the Netherlands for decades.

One of the instruments of the new Environment and Planning Act, that will come into force in the Netherlands in 2021, is the National Environmental Vision. Provinces, regions and cities also formulate Environmental

Dagmar Keim
Strategic policy advisor sustainable urban development at City of Amsterdam: Cluster Space & Economy, Team Metropolis (international/European/regional/local).

STAD/CITY
STAD/CITY
SOCIAL/SOCIAL
TOÁN
Zurück
zurück

STAD/CITY

STAD/CITY

NATUUR/NATURE

Eén van de instrumenten van de nieuwe Omgevingswet, die in 2021 in Nederland van kracht zal worden, is de Omgevingsvisie. Deze wordt op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau ontwikkeld. Deze omgevingsvisies worden ijkpunten voor de toekomstige integrale samenwerkingen die zullen plaats vinden in de context van de nieuwe Omgevingswet.

De Nederlandse regering biedt via haar ‘Nationale Omgevingsvisie’ een integrale langetermijnvisie op de toekomst van Nederland. Samen met de centrale overheden, burgers en bedrijven, onderzoeksinstituten en maatschappelijke organisaties heeft de regering 3 jaar lang onderzoek gedaan naar de grote strategische opgaven van het land. De Nederlandse regering verbindt in deze visie twee, op het eerste gezicht vaak tegenstrijdige, belangen: duurzaamheid en economische groei. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet in de verduurzaming van de Nederlandse leefomgeving.

Steden zijn een van de prioriteiten van de Nederlandse regering. Opvallend is dat bij de schets van de uitdaging voor steden, de sociale opgaven nauwelijks worden genoemd. Een stad gaat echter niet alleen om het bereiken van realiseren van een bepaald aantal woningen, maar om het maken van leefbare wijken, steden en regio’s. Stedelijk beleid voor de leefomgeving houdt rekening met lokale stedelijke en regionale economieën, armoede, overgewicht bij kinderen, scholen, zorginstellingen etcetera. Decentrale overheden nemen deze thema’s in gemeentelijke en regionale omgevingsvisies mee.

Voor het slagen van integraal beleid is samenwerking met alle overheden nodig. De meeste instrumenten in de Nationale Omgevingsvisie zijn gericht op het faciliteren van samenwerking en visievorming. Er is een gebrek aan instrumenten die decentrale overheden helpen om dit gezamenlijk ontwikkeld beleid vervolgens autonoom te kunnen uitvoeren. Zo kunnen decentrale overheden nog steeds geen eigen middelen genereren bijvoorbeeld. Voor grote investeringen op lokaal en regionaal niveau blijven Nederlandse gemeenten afhankelijk van de nationale overheid.

Europa promoot samenwerking en integraal werken als het fundament voor het bouwen aan een rechtvaardige en duurzame lokale en mondiale samenleving. De realisatie kan per land verschillen. Het gesprek over het realiseren van deze ambities, is een gesprek op wereldniveau. Ook de Biënnale van Venetië biedt gelegenheid voor zo een gesprek.

Visions for their future. The Environmental Visions will function as benchmark in future integral collaborations that will take place in the context of the Environment and Planning Act.

Through the National Environmental Vision, the Dutch government offers a comprehensive long-term plan for the future of the Netherlands. Together with local governments, citizens, businesses, research institutions, and societal organisations, the government has spent three years investigating the country's major strategic challenges. The Dutch government connects in this vision two seemingly contradictory interests: sustainability and economic growth. This is a significant step towards a more sustainable Dutch living environment.

Cities are one of the priorities of the Dutch government, but more strikingly, the sketch of the challenge for cities does hardly mention their social tasks. A city is not only about achieving the realisation of a specific number of houses, but also about creating liveable neighbourhoods, cities, and regions. Urban policy for the living environment also takes account of local urban and regional economies, poverty, overweight children, schools, and care centres, etc. Local and regional authorities will therefore include these in their own municipal and regional environmental visions.

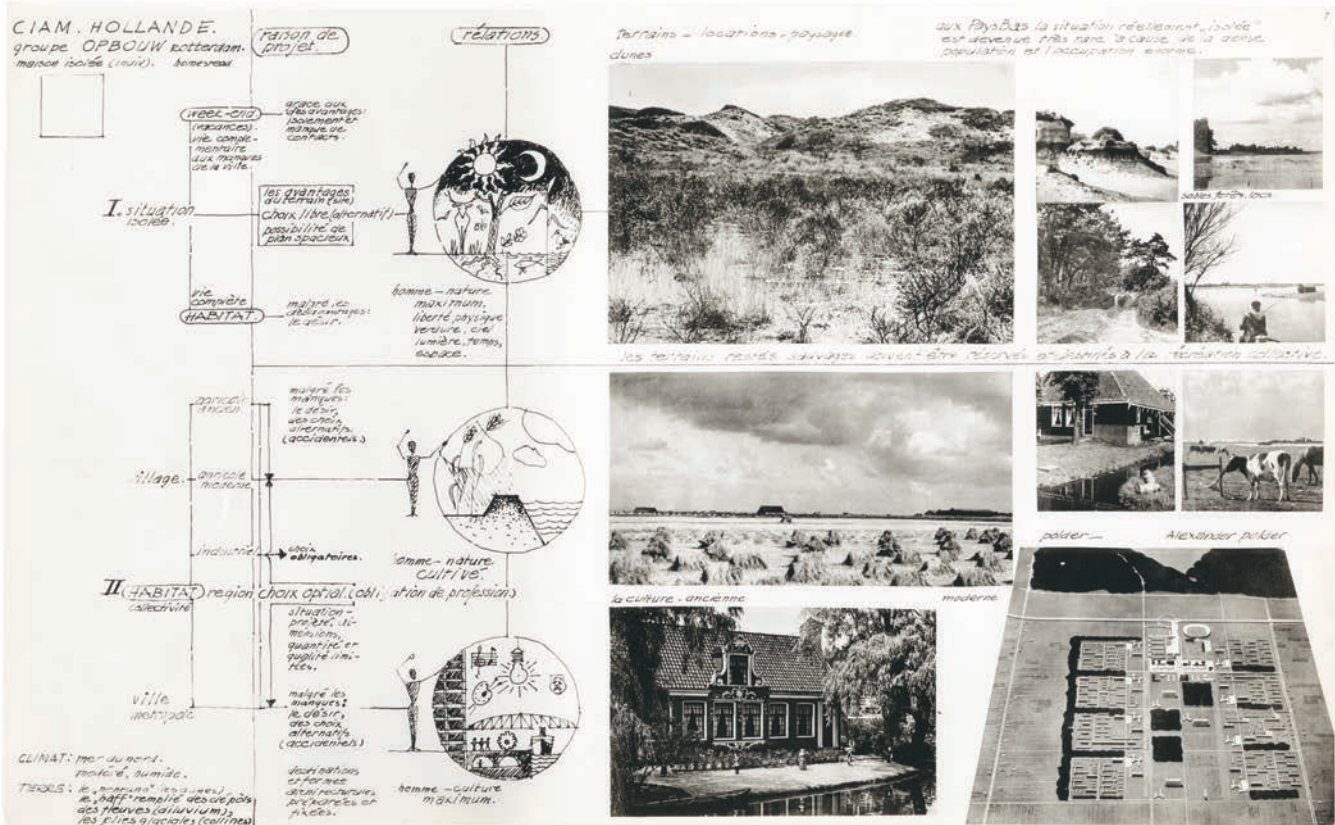
Success of such a policy requires cooperation with all authorities. Most instruments of the National Environmental Vision are focused on cooperation and finding common visions. There is, however, a lack of apparatus to help local and regional authorities implement this jointly developed policy autonomously. For example, there are no new instruments that enable local and regional authorities to generate their own resources. For large investments at local and regional level, Dutch municipalities remain dependent on the national government.

Europe promotes cooperation and integrated approach for building a just and sustainable local and global society. The implementation can differ per country. The discussion about the approach to create these ambitions needs a global dialogue. The Biennale of Venice offers the opportunity for such a conversation.

社会的 СОЦИАЛЬНОЕ

4x social/social

○□○++○|
اجتماعتی

Bijdrage aan de CIAM-conferentie getiteld Habitat (1956), Romke Romke de Vries. Paneel met analyses van Nederlandse landschapstypen en hun bewoning. || Contribution to CIAM conference on Habitat (1956) by Romke Romke de Vries. Panel with analysis of Dutch landscape types and their inhabitation. © Het Nieuwe Instituut BAKE_f15-1

Dirk van den Heuvel
Hoofddocent bij de leerstoel Woningbouw van de afdeling Architectuur aan de TU Delft. Hij is tevens Hoofd van het Jaap Bakema Study Centre bij het Nieuwe Instituut in Rotterdam. Zijn meest recente boek is Jaap Bakema and the Open Society' (Archis, 2018).

HABITAT: ECOLOGISCH DENKEN IN DE ARCHITECTUUR

Dirk van den Heuvel

In de architectuur is 'habitat' een ontwrichtende term. Dit is voor sommige mensen misschien een verrassende constatering: habitat lijkt immers op een vanzelfsprekende manier nauw verwant te zijn aan de term *habitare*, verblijven, aan de architectuur die voorziet in huizen en huisvesting.

Toen de ecologische term in de jaren 1950 in de architectuur werd geïntroduceerd in de avant-gardistische kringen rondom het Congrès Internationaux d'Architecture Moderne (CIAM) en Team 10, ontwikkelde deze zich tot een veelbesproken en omstreden onderwerp. Het begrip habitat initieerde niet alleen een heroverweging van het huisvestingsvraagstuk, maar bracht ook een totaal nieuwe opvatting van de architectuur met zich mee. Het was niet langer mogelijk gebouwen en steden te beschouwen als discrete, geïsoleerde objecten, want ze moesten worden begrepen als onderdelen van een groter geheel: een omgeving of habitat. De architectuur was niet langer een autonome discipline, maar werd relationeel, ingebed en contextueel.

De habitat heeft de architectuur bereikt via de biologie, de sociale geografie en de antropologie. De term heeft een koloniale ondertoon van veronderstelde ontdekking en verkenning, van andere soorten en andere mensen. In de

architectuur werd de term habitat in eerste instantie geassocieerd met het inheemse, het landelijke en het primitieve en met een naar men veronderstelde onbewuste cultuur. Het gebruik ervan om de westerse stadsplanning en huisvesting te heroverwegen kan als een provocatie worden opgevat. De Architectuur - met een hoofdletter A - wordt gebruikelijk geassocieerd met de cultuur, zelfbewustzijn, de verlichting en vooruitgang. De bedoeling was ongetwijfeld om de discipline open te breken en zo te transformeren.

Als een disruptieve term haalt habitat de door de architectuur veronderstelde zekerheden steeds opnieuw onderuit. Het ecologische denken heeft de reikwijdte van de architectuur vergroot in termen van territorium, diversiteit, schaafeffect en tijdsbesef. Het heeft de eerste aanzet gegeven tot een bewustzijn van de manier waarop ook de architectuur is onderworpen aan de trage processen van het klimaat en de geologie, hoe patronen van bewoning en toe-eigening (zowel de harmonieuze als de uitbuitende) leiden tot transformaties, en hoe dergelijke, onomkeerbare transformaties op hun beurt leiden tot geheel nieuwe omgevingen.

De geselecteerde tekeningen - afkomstig uit de Nederlandse Rijkscollectie voor Architectuur en Stedenbouw - zijn voorbeelden van dit ontluikende ecologische besef, waarvan de volledige impact nog steeds niet geheel door de architectuur en stedenbouwkunde is

BALANS/BALANCE

HABITAT: ECOLOGY THINKING IN ARCHITECTURE

Dirk van den Heuvel

Habitat is a disruptive term in the discipline of architecture. This might be a surprise to some, since habitat seems to be naturally and closely related to architecture. After all, the term stems from the Latin *habitare*, to dwell, and architecture provides houses and housing.

When this ecological term was introduced into architecture in the 1950s, in the avant-garde circles of the Congrès Internationaux d'Architecture Moderne (CIAM) and Team 10, it became a hotly debated and contested topic. Next to rethinking the housing question, the notion of habitat brought a profoundly new way of conceiving architecture. No longer could one consider buildings and cities as discrete, isolated objects, but instead they were to be understood as part of a larger whole, an environment or habitat. Architecture was no longer a discipline of autonomy, but something relational, embedded and contextual.

Habitat comes to architecture through biology, social geography, and anthropology. The term has colonial overtones of so-called discovery and survey, of other species and of other people. In architecture, the term habitat was initially associated with the vernacular, the rural, the primitive, and an assumedly

unconscious culture. To use it to reconceptualise Western urban planning and the field of housing might be considered an act of provocation. Architecture – with a capital A – conventionally belongs to the domains of culture, self-consciousness, enlightenment, and the advanced. Surely, it was intended to expand and transform the discipline.

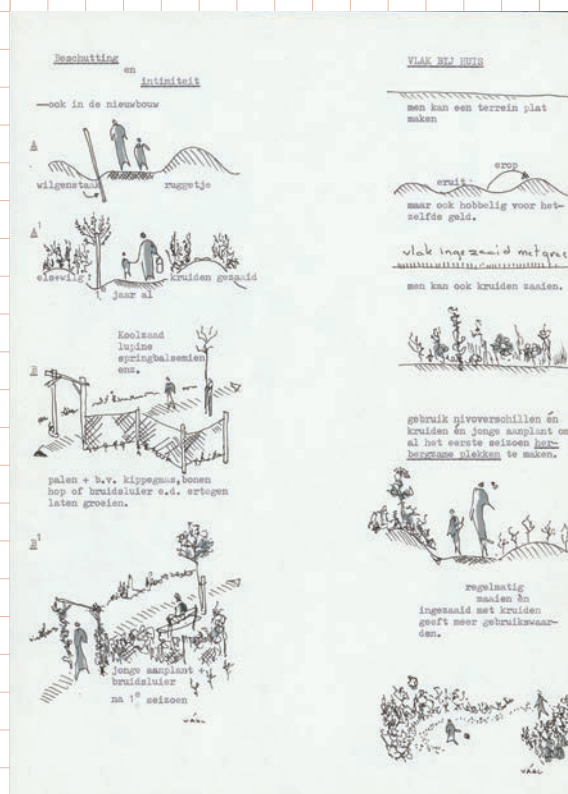
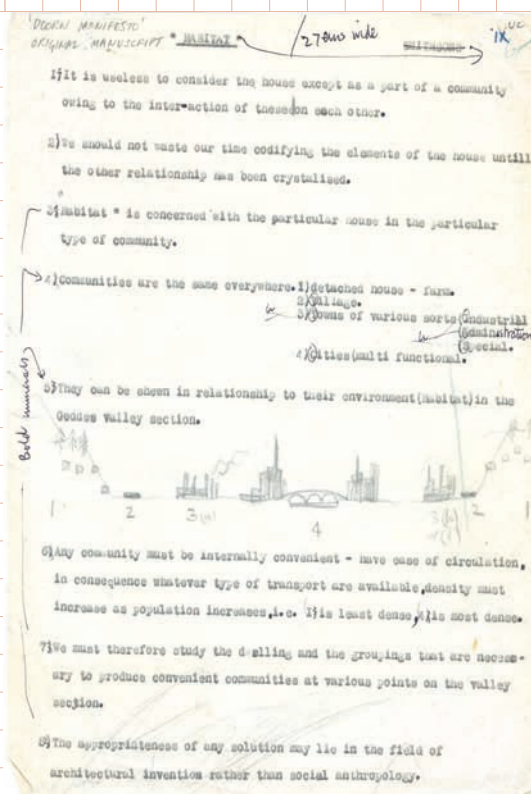
As an expanding notion, it persists in architecture, unsettling assumed certainties. Ecological thinking has enlarged the scope of architecture in terms of territory, diversity, scale effect, and notions of time, bringing about a first awareness regarding the way architecture is also subjected to the slow processes of climate and geological formation, and how patterns of inhabitation and appropriation (harmonious ones as well as exploitative ones) instigate transformation, and how through such (irreversible) transformation wholly new environments are created.

The selected drawings – from the Dutch national collection for architecture and urban design – are examples of such burgeoning ecological awareness, while the full impact is still not completely internalised by the disciplines of architecture and urban planning. They are part of the forthcoming book, *Habitat: Ecology Thinking in Architecture*, which will be published by NA1010 publishers, and is edited by Dirk van den Heuvel, Janno Martens, and Victor Muñoz Sanz.

Dirk van den Heuvel
Associate Professor with the chair of Architecture & Dwelling at TU Delft. He is also Head of the Jaap Bakema Study Centre at Het Nieuwe Instituut, Rotterdam. His most recent book publication is 'Jaap Bakema and the Open Society' (Archis, 2018).

ισοποπία
N+O+N

Z BALANS/BALANCE

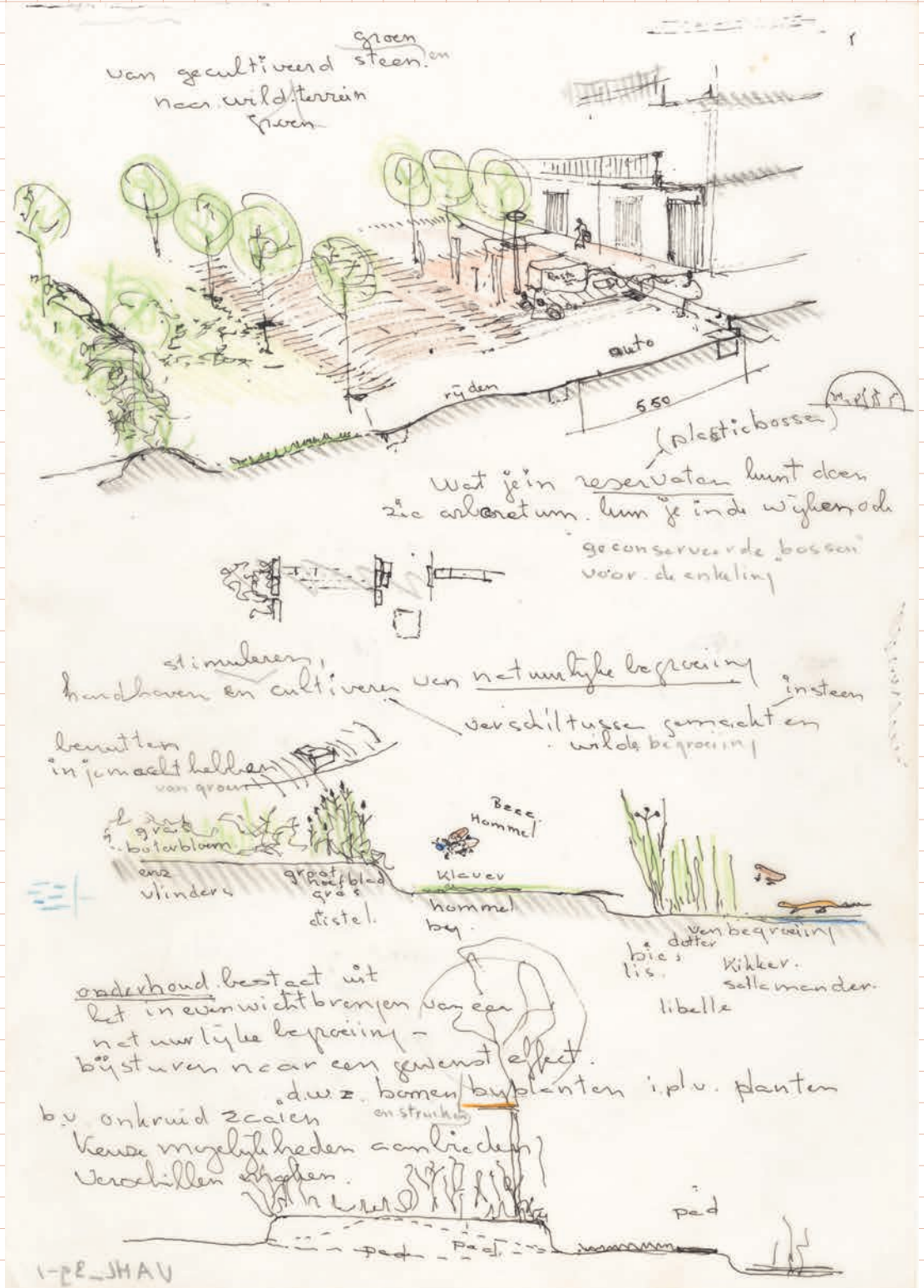
Links: Verklaring over habitat, bekend als het Manifest van Doorn (1954), door Jaap Bakema, Aldo van Eyck, Daniël (Sandy) van Ginkel, Hans Hovens Greve, Peter Smithson en John Voelcker. Deze versie komt uit de Alison and Peter Smithson papers. || Left: Statement on Habitat, or the Doorn Manifesto (1954) by Jaap Bakema, Aldo van Eyck, Daniël (Sandy) van Ginkel, Hans Hovens Greve, Peter Smithson, and John Voelcker. This version is from the Alison and Peter Smithson papers. © Het Nieuwe Instituut TTEN_9

Rechts: Bladzijde uit schetsen en aantekeningen over de relatie tussen de stad en de natuur (1970 - 1972), Joost Vahl. || Right: Sheet from sketches and notes on the relationship between city and nature (1970 - 72) by Joost Vahl. © Het Nieuwe Instituut VAHL_39-22

geïnternaliseerd. Ze maken deel uit van het te verschijnen boek *Habitat: Ecology Thinking in Architecture* dat wordt uitgegeven door NAI010

uitgevers onder redactie van Dirk van den Heuvel, Janno Martens en Victor Muñoz Sanz.

Bladzijde uit schetsen en aantekeningen over de relatie tussen de stad en de natuur (1970 - 1972), Joost Váhl. || Sheet from sketches and notes on the relationship between city and nature (1970 - 72) by Joost Váhl. © Het Nieuwe Instituut VAHL_39-1

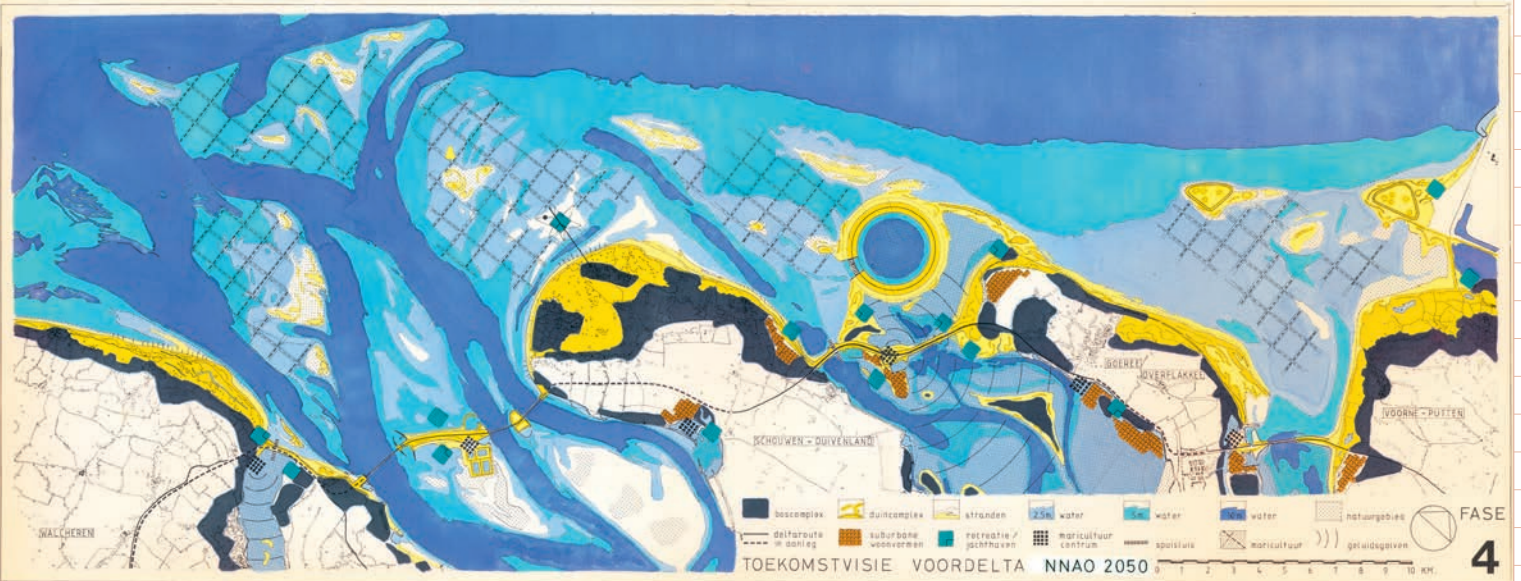

BALANS/BALANCE

調和

BALANS/BALANCE

1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100

Toekomstvisie voor de Zeeuwse kust in het jaar 2050, inclusief nieuwe marineculturen en wonen recreatieprogramma's voor het onderzoeksproject en de tentoonstelling Nederland Nu Als Ontwerp (1986 - 1987), Peter Terreehorst. || Future vision for the coast of Zeeland for the year 2050, with integration of new marine cultures, housing, and leisure programmes, for the research project and exhibition Nederland Nu Als Ontwerp (1986 - 1987) by Peter Terreehorst. © Het Nieuwe Instituut NNAO_544-4

Dichthedenstudie voor Tanthof Delft, tweede ontwerpvoorstel (ongedateerd, waarschijnlijk circa 1970), Jaap Bakema. || Study of densities for Tanthof Delft, second design proposal (undated, probably ca. 1970) by Jaap Bakema. © Het Nieuwe Instituut BROX_1628t3961-10

5 X BALANS/BALANCE

Баланс
 平衡
 સત્યન
 平衡
 平衡

*Annelys de Vet
Ontwerper en hoofd van de afdeling Ontwerpen aan het Sandberg Instituut in Amsterdam. Tevens is zij oprichter van 'Subjective Atlas Editions' en 'Disarming Design from Palestine'. Voor Droog ontwierp ze de 'Cup of thoughts', onderdeel van de collectie van het Centraal Museum Utrecht.*

SUBJECTIEVE ATLASSEN

Annelys de Vet

We zijn volledig afhankelijk geworden van kaarten overall om ons heen. We weten waar we ons bevinden met een paar klikken op onze smartphone, en we volgen blind onze navigatiesystemen in de auto omdat we de 'objectieve data' klakkeloos voor waar aannemen. We accepteren kaarten als wetenschappelijk bewijs bij nieuwsartikelen. Deze kaarten tonen uitsneden van de wereld of een stad, die gevisualiseerd zijn op basis van geografische gegevens en zogenaamde 'feiten' die algemeen geaccepteerd worden als neutraal en onpartijdig – de afstanden kunnen nagemeten worden, de informatie kan gecheckt worden en het taalgebruik geeft een gevoel van objectiviteit.

Maar kaarten zijn gecondenseerde en gecodeerde voorstellingen van de werkelijkheid. Coding betekent altijd dat er keuzes gemaakt worden en vele lagen van informatie en van de werkelijkheid versimpeld en/of weggelaten worden. Afhankelijk van wie deze beslissingen maakt – en waarom, hoe, wanneer en waar – zal de kaart er anders uit zien. Wat niet getoond wordt op een kaart is net zo belangrijk als wat er wel op staat. Een kaart is dus nooit objectief of neutraal. In een kaart liggen altijd culturele aannames, politieke ideologieën en machtsrelaties besloten. We raken gewend aan bepaalde geografische narratieven door hun veelvuldige herhaling in de kaarten die we gebruiken. Maar worden wij – als burgers, individuen, meerderheden en minderheden, geëmancipeerden en onderdrukten, ook ergens vertegenwoordigd?

Vaak worden kaarten gemaakt door buitenstaanders die met een vogelperspectief het gebied bekijken dat ze proberen te beschrijven. Google is nergens een inwoner en toch heeft

het onze omgeving in ongekend detail weten vast te leggen. Nog veel meer instellingen, bedrijven en individuen brengen onze omgeving en regio in kaart. Maar deze veelvoud aan kaarten blijft buiten zicht, wat het zeer moeilijk maakt om ons met die verschillende narratieven te engageren. Kaarten spelen een belangrijke rol in hoe we onze identiteit vormen – ze zijn onderdeel van het discours, de debatten, die onze wereld bepalen. Het zou dus niet zo moeten zijn dat één kaart domineert over alle anderen. De identiteit van een gebied zou gebaseerd moeten zijn op een diversiteit aan ideeën en overtuigingen, waar wij als inwoners (als mensen in of van het gebied) op zijn minst ten dele invloed op zouden moeten hebben.

Met de uitgaves van de Subjectieve Atlas, proberen wij alternatieve cartografieën te ontwikkelen, gebaseerd op betrokkenheid. Iedere editie is een publicatie die een bepaald gebied van binnenuit in kaart brengt. Ze worden door de inwoners zelf verbeeld, met cartografische methodes die een binnenperspectief bieden, gebaseerd op geleefde ervaringen. Het begint allemaal met de vraag van wat het betekent om op een bepaald moment op een bepaalde plek te zijn, en hoe kan dit visueel vertaald worden. We willen de menselijke dimensie van een plek onderstrepen door middel van cartografie.

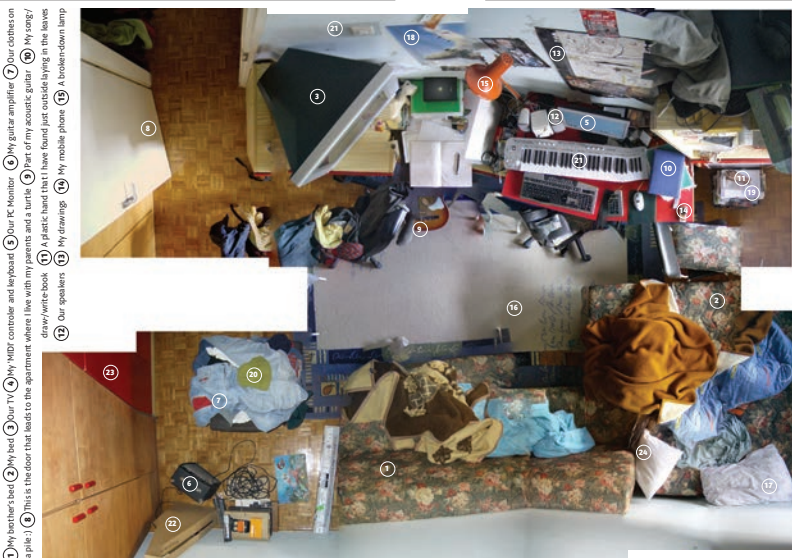
We hopen dat door het presenteren van alternatieve kaarten, andere narratieven ontwikkeld kunnen worden. En dat door het verzamelen van uiteenlopende visuele stemmen, de atlas kan helpen om de specificiteit en sensitiviteit van een bepaalde plek op een bepaald moment te kunnen begrijpen. De atlassen dagen ons uit om nieuwe talen te ontwikkelen waarmee we kunnen spreken over wie we zijn en hoe we ons verhouden tot elkaar en de wereld om ons heen.

2 X IN KAART BRENGEN / MAPPING
 Ризиковање
 Отображење

My Room Is Our Room, Vuk Kuzmanovic. Subjective atlas of Serbia (Dom Omladine, 2009).

Vuk Kuzmanovic
MY ROOM IS OUR ROOM

80

1 My brother's bed 2 My bed 3 My TV 4 My MIDI controller and keyboard 5 Door PC monitor 6 My guitar amplifier 7 Our clothes on a pile 8 This is the door that leads to the apartment where I live with my parents and a turtle 9 Part of my acoustic guitar 10 My dog / draw / write book 11 A plastic hand that I have found just outside lying in the leaves 12 Our speakers 13 My mobile phone 14 A broken-down lamp 15 Dust collector 2000 (like the carpet) 16 My pillow 17 My father's cap 18 My magazines 19 Plastic covering around the light switch that my dad installed, so that we wouldn't leave dirt marks on the wall if it works 20 My electric guitar in a cardboard box on which "Casey" is handwritten (I thought it that way) 21 Our closet that my father made himself (he's not a carpenter, but a journalist) 22 My brother's pillow on my bed 23 My bed sheet

IN KAART BRENGEN / MAPPING

制衣圖

Miroslav Milović
HERITAGE

108

109

It has always been interesting for me: no matter where you see them, they all look alike. The same old lady among thousands of motley kerchiefs. While very young they were able to attend school for just a couple of years, and after that they had to stay at home to take care of the family and work around the house. When they got a bit older they had to start wearing kerchiefs, and due to patriarchal background, they wear them for the rest of their lives. The kerchiefs used to be mostly black, but are nowadays

very colored, though always concealing their head and hair from other people. Even though the society has changed and risen above these rigid traditions, these old ladies are still present on markets, streets and busses. By now, they are very old and of course still working. It's interesting how the heritage from times past, permeating their lives, is reflected in their clothes. They look somewhat archaic. Like the last image of some old outdated values that you can find in this modern world, which are too old to change.

*Heritage, Miroslav Milović.
Subjective atlas of Serbia (Dom
Omladine, 2009).*

SUBJECTIVE ATLASES

Annelys de Vet

We have become completely dependent on the omnipresence of maps. We locate ourselves with simple clicks on our smartphones, and we blindly follow the navigation systems in our cars because we trust their 'objective' data. We accept as scientific arguments the geographical maps that illustrate news articles. These maps, showing certain parts of the world or of cities, are visualised on the basis of geographic measurements and so-called facts that are generally perceived to be neutral, impartial - the distances can be measured, the information can be checked, and the language appeals to objectivity.

Yet maps are compressed, coded representations of reality. Coding always means making choices, simplifying and discarding many layers of information and reality. It is important to realise that any choice that is made in the context of a visualised geography is a political one. Depending on who makes these choices - and why, how, when, and where - the map will be different. What is not being mapped is just as important as what is. As such, a map can never be objective or neutral; a map also always represents cultural notions, political ideologies, and power relations. We come to inhabit certain geographic narratives through their extensive repetition in the maps we use, but are we, as citizens, individuals, majorities and minorities, the free and the oppressed, at some point also represented?

More often than not, maps are made by outsiders and show bird's-eye perspec-

tives of the territory they seek to describe. Google is not a citizen, yet it has mapped our environment in unprecedented detail. Many more institutes, companies, and individuals have been mapping our regions, but these manifold mappings stay out of sight, making it difficult for us to engage with their different narratives. Maps play an important role in how we identify ourselves - they are part of the discourse, the talks, that shape our world. Thus, no single map should be dominant. The identity of a given region should be based on a multitude of notions in which we as citizens, as people in and / or of the region, should have agency, at least in part.

With the editions of the Subjective Atlas, we aim to develop alternative cartographies based on engaged positions. Each edition is a publication that maps a particular region from the inside out. They are mapped by its inhabitants themselves, with cartographies made from an inside perspective, based on lived experiences. It all starts with the question of what it means to be in a certain place at a certain point in time, and how this might be formulated visually. We want to touch upon the human reality of a place through its cartography.

We hope that by presenting these alternative maps, other narratives can be articulated, and that by gathering a multitude of visual voices, the atlas may help us to understand the specificity and sensitivity of a certain place at a certain time. The atlases challenge us to develop new languages with which to speak about who we are and how we relate.

*Annelys de Vet
Designer and Head of the Design
department of the Sandberg
Institute in Amsterdam. She is
also founder of 'Subjective Atlas
Editions' and 'Disarming Design
from Palestine'. For Droog she
designed the 'Cup of thoughts',
part of the collection of Centraal
Museum Utrecht.*

Χαρτογράφηση

TWELVE WAYS TO EAT CHICKPEAS Suleiman Mansour

62

Hamleh Malan
Green chickpeas

Hamleh Mashwyeh
Grilled green chickpeas with salted water and hot black pepper

Kdameh Mlabbas
Saturated and grilled chickpeas, topped with coloured sugar

Mussabaha
Boiled chickpeas with tahineh, lemon, garlic, cumin and salt

Balilah
Boiled chickpeas topped with salt and cumin

Kdameh Safra
Saturated chickpeas and then roasted

Hommus Midammas
Mashed boiled chickpeas with garlic, lemon and tahineh

Fatfeh
Dry bread saturated in chickpeas water mixed with whole boiled chickpeas and some hommus midammas and lemon

Kdameh Beida
Saturated chickpeas with salted water and then roasted

Kdameh Hamra
Saturated chickpeas with spices and then roasted

Na'umeh
Grounded kdameh safra mixed with boiled wheat and topped with grounded sugar and kdameh mlabbas

Falafel
Mashed boiled chickpeas with parsley, garlic, cumin and then shaped like a small ball and grilled in hot oil

Twelve Ways to Eat Chickpeas, Suleiman Mansour. Subjective atlas of Palestine (o10 Publishers, 2007).

MENS / HUMAN

OHXOI

Matonge Street Styles, Abdel Doudou Medoki. Subjective atlas of Brussels (Subjective Editions, 2018).

Abdel Doudou Medoki
MATONGE STREET STYLES

148

Ankara

Business
Alphonse Muambi (Witzer)

Off-White Outfit
Trendsetter

Dandy
Etienne Kabongo (Artist)

Dandy

Trendsetter
Cries Sauvage (Artist)

149

Tribal Bold

Afro Chic
Jordan Kinsone vs. Eddy Niongo

Casual Chic
Jovita (Singer)

Eclectic Statement
Siré Kabia (Designer) & Abdel Doudou Medoki

Tryntsje Nauta
ORANJEKOEKEN

124

Hadloga Smuljebak, Westerein

Bakkerij Auldjuga Crou

Bakkerij Boumstra, Akkrum

De Haan Bakkerij Sneek

Bakkerij Friso, Bligumede

Piet Haakma, Sneek

'ORANJEKOEKEN' (FRISIAN ORANGE CAKES)

125

Buisbakkerij Nijland, Ljouenstede

Bakkerij Pijl, Mearstgja

Bakkerij Wynema, Berltum / Sint Anthoniske

Bakkerij Coenra, Trochke, Douchke

Bakkerij Troop, Ljouenstede

De Kweidom, Sneek

Oranje Koeken, Tryntsje Nauta. *Subjectieve atlas van Fryslân (Afûk, 2013).*

Johanna De Smet
WE'LL NEVER BE ROYALS

104

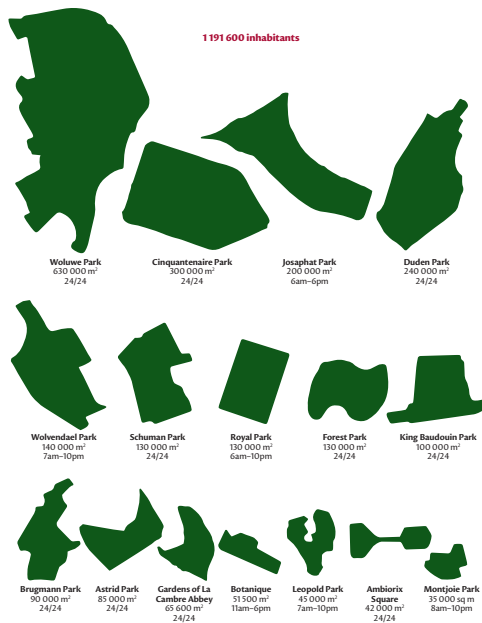
King, queen and four children

Royal Domain of Laeken
1 860 000 m²
Open to the royal family 24/24
Open to the public
21 days/year
9.30am-5.30pm

source: www.environment.brussels

1 191 600 inhabitants

We'll Never Be Royals, Johanna De Smet. Subjective atlas of Brussels (Subjective Editions, 2018).

1916

WORDS/ROOTS

DOCUMENTS THAT I NEEDED TO TRAVEL OUTSIDE PALESTINE Majdi Hadid

114

DOCUMENTS THAT I NEEDED TO TRAVEL OUTSIDE PALESTINE Majdi Hadid

115

Documents that I Needed to Travel Outside Palestine, Majdi Hadid. Subjective atlas of Palestine (o1o Publishers, 2007).

NYNHH/YSNEM

بساتين

Sophie Feyder
PLACES OF HOPE

124

These are the places in Brussels that give me hope for a more breathable city in the future. In the strict environmental sense, but also in terms of the ability to live well collectively, resisting the pressures of a system that tries to convince us that we are in competition with one another for ever shrinking resources. Hence my mapping includes different citizen initiatives that I have encountered in my daily life and which inspire me for addressing several issues at once. I've added *joie de vivre* as a cause to defend, because without that there is nothing worth fighting for.

Marché des Tanneurs Maelbeek

The best organic market in town, situated in the popular neighbourhood of Maelbeek. Their fair prices mean that they are paving the way towards making organic food more affordable to people of colour, including people from the neighbourhood. Everything is sold in bulk, greatly reducing packaging.

La Vieille Chêchette St Gilles

Cooperative cafe and bookshop. It's how you'd want the rest of the world to be: open, friendly, multi-generational, all related and with great books. Their way into the neighbourhood is via the kids, who love to hang out there.

Cinema Nova Centre

A real cultural institution of Brussels, an independent cinema mainly run by volunteers and absolute cinema freaks. In the summer, they organise outdoor projections in different parts of Brussels with the aim of bringing people to lesser known parts of the city and a critical discussion on gentrification.

La Petite Epicerie St Gilles

Three Tunisian brothers run this tiny organic shop in the more working class part of St Gilles. They hope to make the organic food movement more inclusive, going out of their way to make sure that everyone feels welcomed to step into their shop.

Le Space Quartier Dohaart

Ex-fashion shop converted into activist café housing all kinds of events representing an impressive range of political causes. As a result, one of the few places where convergence of struggle and intersectionality are actually taking place.

Globe Aroma Centre

Globe Aroma is an arts centre where refugee artists and undocumented artists are welcomed and get to meet local artists. In February 2018, 20 officers raided the centre and arrested 7 new-comers. The #ethnocentrismalibms campaign emerged in protest against this attack.

Places of Hope, Sophie Feyder. Subjective atlas of Brussels (Subjective Editions, 2018).

Symbols of causes

- environment
- feminist
- social exclusion
- queer
- urban mobility
- strengthening local life
- critical thought
- international solidarity
- racial inequality and decolonisation
- joie de vivre

125

Brasserie de la Senne Molenbeek

Local brewery producing itself for being 100% brewed locally. They make excellent beer using a sustainable way. Plus they have really funky labels. They occasionally make a special edition to fund-raise for a particular political cause, such as the Potato Freedom Fighters.

Place Lumumba Porte de Namur

Place de Namur is the bustling Congolese neighbourhood of the Matonge. Part of the square situated there will be renamed 'Place Lumumba' after Patrice Lumumba. This decision followed years of ongoing mobilisation of various associations calling to decolonise public space in the city.

Critical Mass Porte de Namur

Place de Namur is also the starting point of Critical Mass, a monthly gathering (every last Friday of the month) at 18.00 of bikers who stroll through Brussels en masse, to claim a fraction of their due space in the streets.

Plateforme Citoyenne de Soutien aux Réfugiés North station

One cold rainy night in January earlier this year, about 3000 citizens arrived at the Maximilien Park to form a human chain in protest against the police raids targeting refugees. They succeeded in blocking the police operation planned for that night. It is the daily meeting point for Brussels residents who wish to offer their home to refugees for the night.

Douche FLUX Anderlecht

Amazing idea of making showers and washing machines available to homeless people, using the means to remain clean is crucial to maintaining one's dignity and is the precondition to any long-term social inclusion project.

#We too Centre

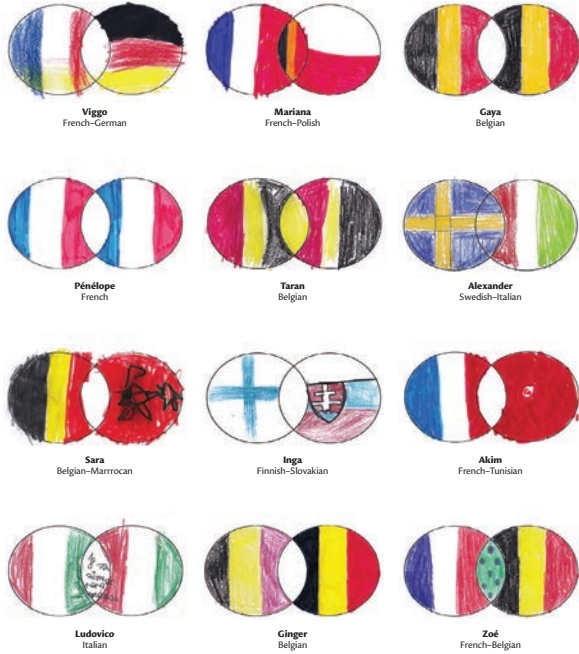
Brussels is internationally known for its contemporary dance scene, attracting dancers from all over the world. In the wake of the #MeToo campaign, female dancers started denouncing sexual abuse in their field under #We too. It is now a movement of 400 members and a bi-monthly meeting to plan out the feminist revolution in the performance world.

Christiane Högner

NEW GENERATION OF BRUSSELEIRS

172

One of the outstanding characteristics of Brussels in general is the multitude of different cultural backgrounds that live side by side. This is an enormous wealth on the one side – especially for the next generations who grow up in the middle of different mother tongues and of various local interpretations of shared rituals. Yet it can also be a source of mis-communication and of a growing detachment, since almost everyone is also oriented to a family or a context beyond Brussels and Belgium. The classmates of our seven year old daughter, all attending a regular public school, illustrate that perfectly when mapping their individual family backgrounds.

173

New Generation of Brussels, Christiane Högner. Subjective atlas of Brussels (Subjective Editions, 2018).

**SARAA SALEH
CORNERS OF SYRIA**

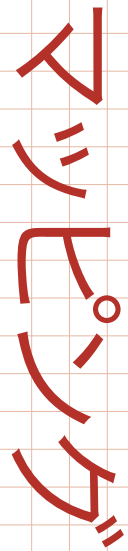
138

139

Corners of Syria, Saraa Saleh. Subjective atlas of Brussels (Subjective Editions, 2018).

IN QUART BRINGEN/MAPPING

שחרית
א
ש

3 X MARGRETS/ROOTS

Colour-Smells of Luxembourg,
Lucie Majors. Subjective atlas of
Luxembourg (Subjective Editions,
2019).

161

What are the colours of Luxembourg? How does Luxembourg smell? With this *local colour wheel* I've tried to answer those questions during workshops with adults and kids. The participants gathered materials, natural elements and local food. As a contemporary designer with a conceptual approach, I collect data during such workshops within a specific context. This is essential to me, as well for this colour wheel.

Colour-Smells of Luxembourg was established during an artistic residency at Casino, spring 2018

Farid Tabarki

Oprichter van Studio Zeitgeist dat onderzoek doet naar de veranderende tijdsgeest en ontwikkelingen die de samenleving veranderen. Hij biedt inzichten in grote maatschappelijke, technologische en economische ontwikkelingen. De uitdagingen van organisaties en professionals in de overgang naar de 'vloeiende samenleving' staan hierbij o.a. centraal.

Sprekers

John de Ruiter is adviseur Next City bij de gemeente Rotterdam

Frank van den Beuken is inhoudelijk projectmanager omgevingsvisie bij de gemeente Amsterdam

Martin Verwoest is stedenbouwkundig supervisor bij de gemeente Leiden

Irma Ramackers is kwartiermaker bij de gemeente Dongen

Ellen de Bonth is directeur Samenleving bij de gemeente Dongen

Arjen Vedder is planoloog bij de gemeente Zwolle

SAMEN LEREN VAN DE OMGEVINGSWET

Online bijeenkomst 26 maart 2020. Het Nieuwe Instituut, Gemeente Amsterdam, VNG en Deltametropool.

Moderatie: Farid Tabarki

Tekst: Farid Tabarki & Rindert de Groot

Drie jaar na invoering van de Omgevingswet (medio 2021) moeten alle steden in Nederland een nieuwe omgevingsvisie hebben ontwikkeld: de lokale vertaling van de nieuwe Omgevingswet die aanzienlijk minder regels opwerpt. De vraagstukken zijn complex: energietransitie, circulaire economie, ecologie en sociale ongelijkheid. Ze vragen om een integrale en inclusieve benadering van de stad. Het is een benadering die meer door onderliggende waarden dan door regels zal worden bepaald. Het denken vanuit waarden en kaders is niet nieuw, maar krijgt met de Omgevingswet nieuw elan. Per gemeente is de invulling verschillend.

Op 26 maart 2020 kwamen gemeentelijke denkers en doeners op het gebied van de Omgevingswet online bij elkaar tijdens een Zoom-meeting van vijf kwartier, gemodereerd door Farid Tabarki (Studio Zeitgeist). De gedachtewisseling had als doel om de ruimtelijke en democratische mogelijkheden en moeilijkheden te verkennen.

Waarden

John de Ruiter: In Rotterdam zijn allerlei transities en veranderingen aan de gang. Tijdens eerdere visietrajecten hebben we al veel kernwaarden geformuleerd, maar door alle nieuwe ontwikkelingen, zoals de energietransitie, hebben we nieuwe labels nodig. Wij hebben nu perspectieven benoemd. Daaronder verstaan we bijvoorbeeld circulair, compact, productief en gezond. Daarmee blijven we flexibel omgaan. Je leert continu hoe je dat doet.

Frank van den Beuken: Het maken van een omgevingsvisie is een goede oefening in integraliteit. Voor de omgevingsvisie Amsterdam 2050 werken we met tien kernwaarden, zoals klimaatneutraal, gezond, leefbaar en ruimtelijke kwaliteit. De zoektocht is: hoe kunnen we de balans vinden tussen die waarden. Dat doen we door de spanningen en synergiekansen tussen de verschillende waarden inzichtelijk te maken. Er spelen grote krachten op de stad en de ruimte en het geld is beperkt. Dat maakt dat er keuzes nodig zijn welke waarden voorrang moeten krijgen en wat dat dan in de praktijk betekent.

Martin Verwoest: Bij ons in Leiden was er al een structuurvisie, maar ontbrak de integrale benadering. Met inzichten van deskundigen begon de gemeente het gesprek met de bureaus. Vanuit vertrouwen ontstond samenwerking rondom de waarden die we met elkaar delen: mooi, open, sterk en compleet.

Irma Ramackers: In Dongen hebben we het DNA van onze gemeente in vijf waarden. Vindingrijkheid, initiatief, gewoon bijzonder, goed voor elkaar, warm. Die kunnen dienen als kader voor de omgevingsvisie, waar Dongen net mee begonnen is. Hoe je de kernwaarden in een specifiek gebied in de praktijk brengt, is interessant. Vindingrijkheid kan immers betekenen minder regels, of minder geld. Dat hangt af van het karakter van elk gebied.

Ellen de Bonth: Ik voeg nog even toe dat Dongen – net als provincie Noord-Brabant – breed, diep en rond wil kijken: breed staat voor participatie van bewoners en ondernemers, diep staat voor een dynamiek verder dan het hier en nu, en rond staat voor verschillende perspectieven.

Arjen Vedder: In Zwolle hebben we heel bewust gekozen voor de vraag: wat vindt Zwolle nou belangrijk? Daar komen de waarden in terug. We wilden het menselijk kapitaal als belangrijkste kapstok neerzetten: ontmoeten, verbinden, innovatie en met name ook de economische impuls. We gaan nu de tweede fase in om het 'wat' naar het 'waar' vertalen: een gebiedsgerichte uitwerking. Het klinkt gek in coronatijd, maar we willen de ruimte intensiever, multifunctioneler, gaan gebruiken voor ontmoeting en ontplooiing.

Kansen voor de toekomst

AV: Van sommige waarden weet je nog niet wat er op je afkomt. De toekomst is niet voorspelbaar, wel voorstelbaar.

IR: Je Omgevingsvisie moet dus ook dynamisch zijn, juist omdat mensen op een gegeven moment denken, hee, we hebben nog veel te weinig aandacht voor energie gehad.

EB: We hebben in Dongen samen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een pilot gedaan rondom de Sustainable Development Goals.

MV: We zijn gericht op mensen met een specifieke rol afgestapt zoals de buschauffeur en de huisarts. We vroegen ze gewoon: 'Als dit op ons afkomt, hoe zou u in 2040 de omgeving voor u zien en hoe wilt u dat de overheid u daarbij helpt?'

FB: In Amsterdam gebruiken we het begrip 'gewortelde stedelijkheid'. We willen ruimte bieden aan nieuwe stedelijke ontwikkelingen in de stad en kijken of dat met geworteldheid in het gebied kan: meer locatiespecifiek en met betrokkenheid van bewoners en ondernemers in het

LEARNING TOGETHER FROM THE ENVIRONMENT AND PLANNING ACT¹

Online session 26 March 2020. Het Nieuwe Instituut, the City of Amsterdam, the Association of Netherlands Municipalities (VNG),² and Deltametropool.

Moderation: Farid Tabarki

Text: Farid Tabarki & Rindert de Groot

In mid-2021, three years after the introduction of the Environmental and Planning Act, all cities in the Netherlands must have developed a new environmental vision – a local translation of the new Act with considerably fewer rules. The issues are complex – energy transitioning, circular economy, ecology, and social inequality. It calls for an integrated and inclusive approach to the city, determined more by underlying values than by rules, and interpretations differ for each municipality. Thinking on the basis of values and frameworks is not new, but it is gaining new impetus with this Environment and Planning Act. On 26 March 2020, municipal thinkers and doers in the field of environmental vision met online to explore spatial and democratic possibilities and difficulties. This Zoom meeting was moderated by Farid Tabarki of Studio Zeitgeist.

Values

John de Ruiter: In Rotterdam, all kinds of transitions and changes are taking place. We've already formulated many core values during previous vision projects, but all the new developments, such as energy transitioning, mean that we need new labels. We've now identified perspectives, by which we mean, for example, circular, compact, productive, and healthy. We'll continue to be flexible in our approach, and are constantly learning how to do that.

Frank van den Beuken: Making an environmental vision is a good exercise in integration. For the environmental vision Amsterdam 2050, we're working with 10 core values and working out how we can find the balance between being climate-neutral, healthy, liveable, and having spatial quality, amongst other things. We do this by clarifying the tension and synergetic opportunities between the various values. There are large forces at play on the city and the space, and resources are limited. This means that choices need to be made about which values should be given priority and what this means in practice.

Martin Verwoest: In Leiden we already had a spatial development strategy, but it lacked a comprehensive approach. With insights from experts, the municipality started a conversation with its neighbours. Cooperation arose through trust in our four common values – beautiful, open, strong, and complete.

Irma Ramackers: Dongen has defined the DNA of its municipality in five values – resourcefulness, a sense of initiative, being simply extraordinary, take care of each other, and warmth. These can serve as a framework for the environmental vision that Dongen has just started with, and how these are put into practice in a specific area is interesting. After all, resourcefulness can mean fewer rules, or less money, depending on the character of each area.

Ellen de Bonth: I'd like to add that Dongen – just like the province of Noord-Brabant – wants to look broad, deep, and round – a broad participation of residents and entrepreneurs, a deep dynamic beyond the here and now, and rounded by different perspectives.

Arjen Vedder: In Zwolle we consciously chose the question, 'what does Zwolle think is important?' That's where the values come in. We wanted to make human capital the most important factor – to meet, connect, innovate, and also maintain an economic impulse. We're now entering the second phase to translate the 'what' into the 'where' – an area-focused elaboration. It sounds crazy in this corona period, but we want to use space more intensively, more multifunctionally, for meeting and for developing.

Opportunities for the future

AV: It's of some value that you don't know what's coming at you just yet. The future is not predictable, but it is imaginable.

IR: Your environmental vision must therefore also be dynamic, precisely because, at a certain point, people will think, 'hey, we've paid far too little attention to energy'.

EB: In Dongen, together with the Association of Netherlands Municipalities, we've conducted a pilot project on sustainable development goals.

MV: We focused on people with a specific role, such as the bus driver or the GP; we simply asked them, 'if it comes to us, how would you envision your surroundings in 2040, and how would you like the government to support you?'

FB: In Amsterdam we use the term 'rooted urbanity'. We want to provide space for new urban developments in the city, and see if this can be more rooted in the area – more location-specific, and with the involvement of local residents and entrepreneurs. Students at the University of Amsterdam are currently doing thesis research into the degree of urbanity and of rootedness in

Farid Tabarki
Founder of Studio Zeitgeist which researches the changing zeitgeist and the impact major developments have on society. He offers views on major social, technological and economic developments. Farid specifically focuses on challenges of professionals and organisations in the transition to the 'liquid society'.

Speakers

John de Ruiter is a Next City advisor for the City of Rotterdam

Frank van den Beuken is an environmental vision content project manager for the City of Amsterdam

Martin Verwoest is an urban planning supervisor for the City of Leiden

Irma Ramackers is a quartermaster for the Municipality of Dongen

Ellen de Bonth is a community director for the Municipality of Dongen

Arjen Vedder is a spatial planner for the City of Zwolle

1. Translation based on www.government.nl/topics/spatial-planning-and-infrastructure/revision-of-environment-planning-laws

2. Translation based on vng.nl/artikelen/about-vng

社會的

διαφοροποίηση

gebied. Studenten van de UVA doen momenteel een scriptieonderzoek naar de mate van stedelijkheid en de mate van geworteldheid van een aantal plekken in Amsterdam die de afgelopen tien jaar ontwikkeld zijn.

Samen

JR: Hoe pak je het samen aan? In de vorm is eigenlijk niet zo veel veranderd. Je werkt interactief en betreft zo veel mogelijk relevante partners. Vroeger was één en één twee, toen moest één en één drie worden en nu moet één en één één blijven.

MV: De oplossingen zijn allemaal ruimtevragers. Voor gezondheid en de energietransitie is steeds een integrale visie op de fysieke leefomgeving nodig. Leiden heeft daar uitgangspunten op geformuleerd zoals 'travel light' en 'content-driven'. 'Travel light' betekent: werk vanuit vertrouwen en houd het licht. 'Content-driven' staat voor: laat de inhoud de samenwerking bepalen. Een integrale aanpak is essentieel.

FB: Het maakproces van de omgevingsvisie Amsterdam is gelinkt aan de agenda Democratisering Amsterdam. Dat gaat verder dan participatie. Het college van B&W wil de representatieve democratie aanvullen met meer eigenaarschap en zeggenschap in buurten. De Omgevingsvisie ondersteunt deze democratiseringsbeweging door principes te formuleren voor Amsterdams stadmaken en door de visie al coproducerend middels een groeiend verhaal te laten ontstaan.

EB: Vroeger betrok je bij het ontwikkelen van een visie ook wel meerdere disciplines. Maar nu lever je als overheid een halffabricaat en moet je er vervolgens mee naar buiten, bijvoorbeeld via sociale media.

JR: In Rotterdam waren wel 100 à 150 mensen betrokken, van artsen tot ecologen.

Durf te falen!

EB: De Omgevingswet vraagt een ander type leiderschap. Je moet de toekomst niet willen controleren maar mogelijk maken. Vraag de ruimte aan de raad, provincie en andere stakeholders om te kunnen leren en te kunnen experimenteren. Als je met elkaar goed afspreekt wat je écht wilt beschermen, zoals de gezondheid en het erfgoed, kun je verder buiten de lijntjes kleuren en het anders aanpakken.

AV: Je kunt de gemeenteraad de ruimte voor onzekerheid laten vaststellen.

JR: Wij doen rondom Next City veel pilots. We gaan gestructureerd op zoek naar nieuwe inzichten en data.

Frappez toujours!

MV: Frappez toujours! Blijf communiceren en kijk daarbij naar de levensstijl van mensen. De een vindt een brief fijn, een ander krijgt liever een appje. Wij hebben verhaallijnen voor Leiden gemaakt, die door blijven lopen. Als het gesprek stroever verloopt, kun je altijd terugkeren naar de gezamenlijkheid met behulp van de verhaallijn. Maak het gesprek vooral concreet. Leg de kaart op tafel en vraag aan mensen: wat wil jij nou veranderen aan je eigen leefomgeving?

Samenredzaamheid

Aan het slot van het gesprek kreeg onder andere **Caroline Nevejan** nog even het woord als reactie op wat er tot dan toe gezegd (en niet gezegd) was: *Ik ben heel blij om jullie allemaal te horen en te zien online. Behalve verdriet en ontwrichting, brengt de crisis ons hopelijk ook noodzakelijk inzicht. In die zin kan deze corona crisis een groot cadeau zijn; het is een milde oefening voor de klimaatcrisis die aan het ontstaan is. Het is essentieel om ervan te leren. De grote vraag is: hoe gaan we kennis van de mensen gebruiken voor deze 'values for survival'? Als de mensen voelen wat belangrijk is, zullen ze deze waarden vaker delen. We moeten al die kennis natuurlijk wel zien te oogsten.*

FB: Misschien is samenredzaamheid wel een belangrijk woord als we meer crisisbestendig willen worden. Mensen kunnen samen een heleboel oplossen. De overheid kan daarbij ondersteunend zijn.

Farid Tabarki: Als de crisis waar we inzitten het vrije individu één ding heeft geleerd, dan is dat wel dat volkomen vrijheid een illusie is en dat we afhankelijker zijn van elkaar dan we dachten. Zonder omgeving is niemand iemand. We gaan op zoek naar onze unieke betekenis binnen de verbanden waarin we leven. Hoe een gemeente de totstandkoming van een omgevingsvisie ook aanvliegt, dat laatste hebben ze allemaal met elkaar gemeen.

Nuttige links

<https://mijnomgevingsvisie.nl/>

<https://issuu.com/gemeenteamsterdam/docs/planamsterdam-04-2019www/20>

<http://trendrede.nl>

a number of places in the city that have been developed over the past 10 years.

Together

JR: How do you do it together? The form hasn't really changed that much – you work interactively and involve as many relevant partners as possible. Before, one and one was two, then one and one had to become three, and now one and one has to remain one.

MV: The solutions are all demands for space. Health and energy transitioning always require a comprehensive vision of the physical living environment. Leiden has formulated starting points for this such as 'travel light' (work from trust and keep it light) and 'content-driven' (let the content determine the cooperation). An integrated approach is essential.

FB: The creative process of Amsterdam's environmental vision is linked to the agenda for the democratisation of the city that goes beyond participation. The municipal College of Mayor and Alderpersons wants to complement representative democracy with more ownership and say in neighbourhoods. The environmental vision supports this democratisation movement by formulating principles for the making of the city of Amsterdam, and by co-producing the vision with a growing narrative.

EB: In the past, you used to involve several disciplines in the development of a vision, but now, as a government, you supply a semi-finished product and then have to go public with it, for example through social media.

JR: In Rotterdam as many as 100 to 150 people were involved, from doctors to ecologists.

Dare to fail!

EB: The Environment and Planning Act requires a different type of leadership. You shouldn't want to control the future, but to make it possible. Ask the council, province, and other stakeholders for room to learn and experiment, and if you agree on what you really want to protect, such as health and heritage, you can colour outside the lines and do things differently.

AV: You can let the municipality determine the scope for uncertainty.

JR: We do a lot of pilots around Next City, searching for new insights and data in a structured way.

Frappez toujours

MV: Frappez toujours (always knock)! Keep communicating and look at people's lifestyles – one likes a letter, another prefers an app. We've created narratives for the city that continue to run, and if the conversation is more difficult, you can always return to togetherness with the help of this narrative. Above all, make the conversation concrete. Put your cards on the table and ask, 'what do you want to change in your own living environment?'

Togetherness

At the end of the conversation **Caroline Nevejan**, among others, was given the floor in response to what had been said (and not said).

CN: I'm very happy to hear and see all of you online. Apart from grief and disruption, this crisis will hopefully also bring us necessary insights. In that sense, the corona crisis can be a great gift; it is a gentle exercise for the climate crisis that is emerging, so it's essential to learn from it. The big question is, 'how are we going to use people's knowledge of these Values for Survival?' If people can feel what's really important, they'll share these values more often, and, of course, we have to reap all of that knowledge.

FB: Perhaps 'collective resilience' is an important concept if we want to become more crisis-proof. People can solve a lot together, and the government can be supportive.

Farid Tabarki: If the crisis we are in now has taught the independent individual one thing, it is that complete independence is an illusion, and that we are more dependent on each other than we thought. Without a context, no one is anyone; we look for our unique meaning within the contexts in which we live. No matter how a municipality approaches the creation of an environmental vision, they all seem to have that in common.

Useful links

<https://mijnomgevingsvisie.nl/>
<https://issuu.com/gemeenteamsterdam/docs/planamsterdam-04-2019www/20>
<http://trendrede.nl>

social/social
 onderscheid/difference

*Klaas Kuitenbrouwer
Onderzoeker aan Het Nieuwe
Instituut in Rotterdam, primair in
de context van digitale cultuur.
O.a. verantwoordelijk voor
Garden of Machines (2015),
51Sprints (2016) Gardening
Mars (2017), co-curator van de
Neuhaus Temporary Academy
for more-than-human knowledge
(2019). Momenteel ontwikkelt hij
de het 'zoöp project', een juridisch
en organisatorisch format voor
samenwerking tussen mensen en
ecologische gemeenschappen van
niet-menselijk leven.*

*Martien Kuitenbrouwer heeft een
achtergrond in openbaar bestuur
als ambtenaar en bestuurder en
werkt nu zes jaar aan de Univer-
siteit van Amsterdam. Ze geeft
daar les in en doet onderzoek naar
beleid maken rondom complexe
vraagstukken. Haar bureau Public
Mediation biedt begeleiding bij
samenwerkingen die vastlopen in
het publieke domein, vaak in de
context van gebiedsplanung.*

*Paul Gerretsen werkt voor de
Vereniging Deltametropool.
Deltametropool werkt veel samen
met gemeenten en zet zich in voor
duurzame ontwikkeling van ste-
den in Nederland. Bij hun denken
over de toekomst, probeert de
Vereniging een ontwerpende hou-
ding aan te nemen en onderzoekt
ze hoe ruimtelijke benaderingen
kunnen worden geïntegreerd.
Vraagstukken overstijgen hierbij
vaak gemeentegrenzen en soms
ook de landsgrenzen.*

闘 争

WAARDEN, KENNIS EN RELATIES: DE SLEUTELS VOOR OMGEVINGSVISIES

Online gesprek 21 maart 2020

Tekst en moderatie: Klaas Kuitenbrouwer

Martien Kuitenbrouwer en Paul Gerretsen spraken elkaar online over de ontwikkeling van de gemeentelijke omgevingsvisies. Dit gesprek vond plaats tegen de achtergrond van drie ontwikkelingen. In 2021 wordt in Nederland de nieuwe omgevingswet van kracht. Deze vervangt en stroomlijnt een enorm struikgewas aan eerdere wetten en eisen ten aanzien van de bebouwde omgeving en stelt overheden - in principe - beter in staat om hun omgevingsplannen op integrale wijze te maken. Tegelijkertijd hebben gemeenten te maken met toenemende complexiteit van de vraagstukken waar ze voor staan. Naast langer bekende vraagstukken als mobiliteit, bereikbaarheid, schoon drinkwater en veiligheid moeten ook nieuwere opgaven als circulaire economie, sociale inclusiviteit, de energietransitie en ecologische regeneratie allemaal in dezelfde gebieden worden gerealiseerd.

Daarbovenop komt dan nog de toenemende tijdsdruk van de klimaatcrisis en de ecologische vernietiging. Deze omstandigheden vragen om een andere aanpak dan waar gemeenten aan gewend zijn. Wat zijn de valkuilen hierbij? Welke processen, instrumenten en andere condities zijn nodig om dit proces te laten slagen?

Valkuilen

Martien Kuitenbrouwer: Veel gemeenten zien zichzelf als het hart van een ruimtelijk ontwikkelingsproces. Dat leidt tot de aanname dat visievorming zich binnen het gemeentelijk domein laat sturen. Maar in feite zijn gemeentes partner in veel grotere, complexere processen. Dat wordt in theorie wel gezien, maar is niet goed in de instrumenten en methoden verwerkt. Belangrijk is dat gemeenten weten welk proces ze kunnen beïnvloeden en hoe ze dat het beste kunnen doen.

De instrumenten van gemeenten zijn vooral gericht op risicobeheersing, op het kennen, beheersen en voorspellen van omstandigheden. Maar de vragen van de omgevingsvisie worden gekenmerkt door onzekerheid en complexe onderlingen afhankelijkheid. Een voorbeeld is de Haven van Amsterdam, die serieus vorm wil geven aan de energietransitie. De haven heeft ruimte over. Steenkool is op weg naar de uitgang en de haven wil graag plek bieden aan innovatieve energieleveranciers. Daar moeten vergunningen voor worden aangevraagd bij de omgevingsdienst. De omgevingsdienst kan die alleen verstrekken op basis van proven technology en die is er nog niet. Op visie-niveau is iedereen het met elkaar eens over de noodzaak tot innovatie, maar het beleidskader is gericht op risicobeheersing en biedt geen ruimte voor experimenteren.

Paul Gerretsen: *Ik herken wat je zegt, maar er is meer aan de hand. De steden en hun gemeentelijke diensten hebben over het algemeen goed in de gaten wat de transitieopgaven zijn, maar de vragen overstijgen zowel qua schaal als qua complexiteit de capaciteit van met name kleinere gemeenten. Vanuit mijn ervaring zie ik dat steden eigenlijk pas met een schaal van Leiden of groter in staat zijn om dat proces van visievorming goed te doorlopen en ook de relaties met de omgeving behoorlijk te organiseren.*

Gemeenschappelijke waarden

PG: *Interessant en hoopvol vind ik dat in deze ingewikkelde kluwen, waaruit niemand nog echt goed wijs wordt - ook experts niet - hele basale vragen terugkomen: wat voor gebied wil je eigenlijk zijn? Wat voor kernwaarden zijn daarbij belangrijk? Ik vind dat heel inspirerend. Leiden heeft dat bijvoorbeeld heel sterk gedaan in haar gesprek met de omliggende gemeenten. Het formuleren van gemeenschappelijke waarden heeft echt geleid tot een herstart van de relaties tussen Leiden en omgeving.*

MK: Dat is een goed voorbeeld van een ander proces voor visievorming. De vraag van waaruit dat begint is dus niet 'hoe ziet de toekomst eruit?' maar 'wat hebben we in het heden aan elkaar?'. Die vraag wordt steeds crucialer in het omgaan met complexiteit.

PG: *Maar ik zie ook hoe lang dat soort samenwerkingsprocessen duren en hoe afhankelijk ze zijn van de energie van een klein groepje mensen die soms buiten hun eigen verantwoordelijkheden aan dit soort dingen willen werken. Het is heel fragiel eigenlijk. Terwijl de urgentie in hoog tempo toeneemt.*

MK: Samenwerken is nodig, maar het cruciale inzicht is dat partijen van elkaar afhankelijk zijn om dingen voor elkaar te krijgen. Dat kwartje valt nog te weinig. Naast visievorming is aandacht nodig

VALUES, KNOWLEDGE, AND RELATIONSHIPS: THE KEYS TO ENVIRONMENTAL VISIONS.

Online conversation 21 March 2020

Text and moderation: Klaas Kuitenbrouwer

Martien Kuitenbrouwer and Paul Gerretsen spoke with each other online about the development of the Environment and Planning Act, taking place against the background of three developments. In 2021, this new environmental law will come into force in the Netherlands, replacing and streamlining an enormous thicket of earlier laws and requirements with regard to the built environment, and enabling municipalities – in principle – to make their environmental plans in a comprehensive manner. At the same time, Dutch municipalities have to deal with the increasing complexity of the issues they face. In addition to extant issues such as mobility, accessibility, clean drinking water, and safety, newer objectives such as circular economy, social inclusiveness, energy transitioning, and ecological regeneration must all be realised in the same areas.

On top of this comes the increasing time pressure of the climate crisis and ecological destruction, which call for different approaches than local governments are accustomed to. What are the pitfalls here? What processes, instruments, and other conditions are needed for this to succeed?

Pitfalls

Martien Kuitenbrouwer: Many local governments see themselves as the heart of the spatial development process. This leads to the assumption that vision development can be steered within the municipal domain, but in fact, they are partners in much larger, more complex processes. This is seen in theory but isn't properly incorporated into their instruments and methods. What's important is that municipalities know which process they can influence and how it is best to do so.

The instruments of local government are mainly aimed at risk management – at knowing, controlling, and predicting circumstances – but the questions on environmental vision are characterised by uncertainty and complex interdependence. One example is the Port of Amsterdam, which wants to seriously shape energy transitioning. It has space left over, and as coal is on its way out, the port is keen to accommodate innovative energy suppliers. Permits must be applied for with the department of environmental planning, who can only issue them on the basis of 'proven technology' and that doesn't exist yet. At the vision level, everyone agrees on the need for innovation, but the policy framework focuses on risk management, offering no room for experimentation.

Paul Gerretsen: *I recognise what you're saying, but there's more to it than that. Cities and their governmental services generally have a good grasp of the transition challenges, but these questions, both in terms of scale and complexity, transcend the capacity of smaller municipalities in particular. From my experience, I see that only cities on the scale of Leiden, or larger, are able to go through this process of vision development, and also to properly organise their relationships with their environment.*

Shared values

PG: *In this complex tangle where no one (not even an expert) really knows, I find it interesting and hopeful that very basic questions come back. What kind of area do you actually want to be? What kind of core values are important? I find that very inspiring. Leiden, for example, did that very strongly in its discussions with its neighbouring municipalities, and that formulation of common values has really led to a restart of their relationships.*

MK: That's a good example of a different process for vision forming. The question from which it begins is not, 'what does the future look like?' but, 'what do we have in the present?' This is becoming increasingly crucial in dealing with complexity.

PG: *I can also see how long those kinds of collaborative processes take, and how dependent they are on the energy of a small group of people who sometimes want to work on these things outside of their own responsibilities. It's very fragile, actually, and the urgency is increasing rapidly.*

MK: Cooperation is necessary, but the crucial understanding is that parties depend on each other to get things done, and in some cases that penny hasn't dropped yet. In addition to creating a vision,

*Klaas Kuitenbrouwer
Researcher at Het Nieuwe
Instituut in Rotterdam, primarily
in the context of digital culture.
Responsible for a.o. 'Garden of
Machines' (2015), '51Sprints'
(2016) 'Gardening Mars' (2017),
co-curated the 'Neuhaus Temporary
Academy for more-than-human
knowledge' (2019) Currently
developing the 'zoöp project', a
legal format for collaboration
between humans and collective
bodies of nonhumans.*

*Martien Kuitenbrouwer has a
background in public administra-
tion as a civil servant and local
councillor. She has worked at
the University of Amsterdam for
six years, where she also teaches
and researches policymaking for
complex issues. Her agency Public
Mediation provides guidance
for collaborations deadlocked in
the public domain, often in the
context of area planning.*

*Paul Gerretsen works for Vereni-
ging Deltametropool, an associa-
tion committed to the sustainable
development of cities in the
Netherlands in collaboration with
local governments. In thinking
about the future, Deltametropool
investigates how spatial ap-
proaches can be integrated from
a design perspective, with issues
often transcending municipal and
sometimes even national borders.*

好奇15

voor de vraag hoe partijen het samen gaan doen. Gemeenschappelijk geformuleerde waarden vormen daarin de basis.

Zekerheden in onzekere situaties

PG: Een andere valkuil is een problematische ontwikkeling in onze politieke cultuur. Bestuurders hebben de behoefte om te projecteren dat ze hun processen op orde hebben, maar lijken tegelijkertijd steeds minder in staat te realiseren wat er moet gebeuren. Met de energietransitie staat Nederland nu op de allerlaatste plaats in Europa. De afstand tussen beeldvorming en realiteit is zo groot aan het worden dat een zinvol gesprek met participanten buiten de overheden steeds ingewikkelder wordt.

MK: Maar er zijn ook voorbeelden van het tegendeel – kijk naar de reactie op het coronavirus. Het was duidelijk dat er direct gehandeld moest worden, terwijl veel gegevens nog ontbraken. Dit werd snel en breed erkend. Vervolgens werden er spelregels geïntroduceerd, die algemeen werden gedragen. Dat vind ik een voorbeeldige aanpak die zich goed laat vertalen naar processen van onzekerheid bij de energie transitie. Niemand weet wat de technologische ontwikkelingen zullen zijn, en als de situatie onzeker en complex is, moet je werken aan relationele zekerheid, aan onderling vertrouwen.

PG: Maar daarnaast is ook serieuze feitelijke expertise nodig. Men is het eens over de termen van de energietransitie maar heeft geen beeld van de werkelijke omvang van de opgave. Dat maakt het belang van die relationele kant groter, maar de feitelijke kennis is daarbij – al vanaf het proces van visievorming – essentieel.

סמיתות

CONFLICT/CONFLICT

Pragmatisch leren

MK: De relationele aanpak komt neer op een vorm van gezamenlijk, pragmatisch, lerend praktijkonderzoek dat vertrekt vanuit het heden en waarin aannames worden ondervraagd. Joint fact finding speelt hierin een cruciale rol. Gemeentes horen in mijn ogen een leidende rol te spelen bij het opzetten van het traject waarmee deelnemers ontdekken op welke externe of zelf ontwikkelde kennis ze gezamenlijk vertrouwen. Bij de invulling van een visie naar concrete plannen is daarnaast een toetsingskader van gezamenlijk geformuleerde waarden nodig. Toekomstbeelden veranderen onder invloed van nieuwe kennis, maar gemeenschappelijke waarden zijn veel stabiel en bieden een toetsingskader waarmee praktisch tussen verschillende opties kan worden gekozen. Zo'n aanpak kan de risicomijdende reflexen van organisaties doorbreken, juist omdat hij super praktisch is.

PG: Ik ben huiverig om alles te verwachten van procesinstrumentarium. Belangrijk is ook om kennis en kunde ook bij overheden terug te brengen. Er moet ook echt geïnvesteerd worden in gemeentelijke apparaten die de opgaven aankunnen.

MK: Overheden moeten over voldoende kennis beschikken, maar hoeven niet zelf kennisautoriteit te zijn. Wel zijn ze de primaire partner voor het organiseren van een traject dat vertrouwen in bepaalde expertise tot stand brengt, op basis waarvan houdbare keuzes in complexe kwesties gemaakt kunnen worden. Hierbij is er behoefte aan instrumenten die er nog niet zijn. Ook onze bestaande normeringskaders moeten worden herzien. Hoe herwaardeer je ruimte? Wat is eigenlijk ruimte?

PG: Inderdaad. Als we alle zekerheden uit het verleden vasthouden komen we er niet. Niet een klein beetje niet, maar totaal niet.

שתינו בן ברנמן ופרימלר

ЛЮБОЗНАТЕЛЬНОСТЬ

CONFLICT/CONFLICT

CONFLICT/CONFLICT

Vermogen tot snelle verandering

PG: Tegelijk blijkt er in werkelijkheid veel meer te kunnen dan iedereen voor mogelijk hield. In autostad Rotterdam wordt de Westblaak nu omgebouwd tot park! Zeer interessant om te zien dat dit soort dingen in korte tijd helemaal kunnen draaien.

MK: Amsterdam heeft daarvoor echt een crisis nodig, zoals nu met de instortende kademuren in het centrum, wat een geweldige impuls geeft aan de herontwikkeling van het Wallengebied.

PG & MK: Een goeie crisis is onontbeerlijk voor een aantal vraagstukken. Wat je verder ook kunt zeggen over de coronacrisis, het vermogen om snel te veranderen lijkt ermee wel te zijn aangeboord!

attention must also be paid to the question of how the parties are going to do things together, and the basis for this is the formulation of common values.

संभव

Certainties in uncertain situations

PG: Another pitfall is the problematic development of our political culture. Leaders feel the need to project that they have their processes in order, but at the same time seem less and less able to realise what needs to be done. With energy transitioning, the Netherlands is now in last place in Europe. The distance between perception and reality is becoming so great that meaningful discussions with participants outside the government is becoming increasingly complicated.

MK: There are also examples to the contrary - look at the reaction to the coronavirus. It was clear that immediate action had to be taken while a lot of data was still missing. This was quickly and widely recognised and, subsequently, rules of the game were introduced and widely supported. I think this is an exemplary approach that translates well into the processes of uncertainty in energy transitioning. Nobody knows what technological developments will be, and if a situation is uncertain and complex, you have to work on relational certainty, and on mutual trust.

PG: Serious factual expertise is also needed, though. People agree on the terms of energy transitioning but have no idea of the actual scope of the task. That increases the importance of the relational side, but factual knowledge is still essential from the very beginning for the process of creating a vision.

Pragmatic learning

MK: The relational approach boils down to a form of joint, pragmatic, and informed practical research that starts from the present, and which questions our assumptions. Collaborative fact-finding plays a crucial role in this. In my view, municipalities should also take the lead in setting up a process by which participants can discover what external or self-developed knowledge they jointly rely on. A tested framework of jointly formulated values is also needed to define a vision for concrete plans. Projections of the future change under the influence of new knowledge, but common values are much more stable, providing an assessment framework with which to make a practical choice between various options. Such an approach can break through the risk-averse reflexes of municipalities precisely because it is extremely practical.

PG: I'm reluctant to expect everything from processing instruments. It's also important to bring knowledge and skills back to these governmental bodies; we really need to invest in the municipal apparatus that can cope with these challenges.

MK: Governments must have sufficient knowledge, but don't have to be knowledge authorities themselves. However, they are the primary partner for organising a process that creates confidence in certain expertise, and on the basis of these, sustainable choices can be made on complex issues. There's a need for instruments that do not yet exist - our existing framework of standards also need to be revised. How do you revalue space? What actually is space?

PG: Indeed. If we retain all the certainties of the past, we won't get there. Not even a little bit.

संभव

TOHEERONET

Ability for rapid change

PG: At the same time, it turns out that in reality, a lot more is possible than anyone thought. In Rotterdam, a car city, Westblaak is now being converted into a park! It's very interesting to see that this kind of thing can turn around in such a short period of time.

MK: Amsterdam really needs a crisis for this - it's now happening with the collapsing quay walls in the city centre, giving a tremendous boost to the redevelopment of the Red Light District.

PG & MK: A good crisis is indispensable for a number of issues - whatever else you can say about the corona crisis, the ability to change quickly seems to have been tapped into!

Soil Portraits | #55. DTN - worm humus 580 x 580 mm soil chromatogram.

Is een chromatogram van wormenhumus uit de voorzichtig 'gecureerde' vermicompost in het stedelijke voedselos van Urbaniahoeve in Amsterdam Noord. SP#55 laat een jonge, luchtige 'bodem' zien, vol met bodemleven en veel organisch materiaal dat pas deels afgebroken is. Ook is te zien dat er recentelijk zand toegevoegd als ruwvoer voor de darmen van de wormen. || A chromatogram of worm humus originating from the carefully 'curated' vermicomposter at the Urbaniahoeve Urban Food Forest in Amsterdam Noord. It shows a young, well-aerated 'soil,' bursting with soil life, that has an abundance of partially decomposed organic material, and to which sand was recently added as a means of providing roughage for the worms' guts. Debra Solomon, 2016.

MULTISPECIES URBANISM 2

INHOUD

Multispecies Urbanism, an Introduction

Debra Solomon

Voedselbos Amsterdam Zuidoost

Debra Solomon

Een beslissend decennium voor de Groene Metropool Amsterdam

Annemarie van Wezel

De verboden tuin van europa

Studio Wild

Van een verstoord waardesysteem naar een 'dynamisch evenwicht'

Arjan van Timmeren

Wereldwijde waarden voor lokaal samenleven

Maria Kaika

Fisheye

Bureau LADA

CONTENTS

Multispecies Urbanism, an Introduction

Debra Solomon

The Amsterdam Zuidoost Food Forest

Debra Solomon

A Decisive Decade for the Green Metropole Amsterdam

Annemarie van Wezel

The Forbidden Garden of Europe

Studio Wild

From a Value-System Disorder Towards a 'Dynamic Equilibrium'

Arjan van Timmeren

Global Values for Living Together Locally.

Maria Kaika

Fisheye

Bureau LADA

Nu de tekenen toenemen dat de aarde uitgeput raakt en het klimaat verandert, wordt de relatie tussen mens en omgeving getart. Ongekende vormen van zorg en beheer zijn noodzakelijk nu duidelijk is geworden dat onverwachte dreiging in korte tijd kan ontstaan. Klimaat adaptieve concepten voor stadsplanning en beheer zijn in ontwikkeling.

As there are increasing signs that the Earth is depleting and the climate is changing, the relationship between humans and environment is being challenged. Unprecedented forms of care and management are necessary now that it is clear that unexpected threats can arise in a short period of time, and climate-adaptive concepts for urban planning and management are therefore under development.

TREFWOORDEN IN DIT KATERN

- Aarde:** 57 (JAP, TIF, HEB, DEV).
Gerechtigheid: 64 (JAP, TIB).
Nieuwsgierigheid: 66 (JAP).
Natuur: 67 (CYR).
Bloeiend: 69 (TIB, CYR, TIF, ARA, ARM).
Conflict: 72 (DEV, ARA), 73 (HAN, TIF).
Water: 74 (HAN, TIB), 75 (GRE, ARM).
Balans: 76 (CYR), 77, (ARM).
Falen: 78 (TIB), 79, (HEB).
Sociaal: 81 (HAN, TIF, CYR, DEV, ARM, ARA).
In kaart brengen: 82 (ARM), 83 (TIF, CYR).

Debra Solomon introduceert *Multispecies Urbanism* als een gedachtegoed waarin zorg voor natuur en ecologie in de stad tot prioriteit wordt gemaakt. Mensen staan niet op zichzelf maar maken deel uit van de multispecies en bevinden zich in een wederkerige relatie met het stadlandschap. Als voorbeeld wordt het Voedselbos Amsterdam Zuidoost beschreven waar een diverse lokale gemeenschap een ecologische zone van 55 hectare ontwerpt die klimaatbestendig is en biodiversiteit verhoogt. Data, betoogt Annemarie van Wezel, bieden nieuwe mogelijkheden voor het monitoren van de stadsecologie. Studio Wild focust op verboden planten en argumenteert dat geopolitieke verhoudingen dit fenomeen diepgaand beïnvloeden. Arjan van Timmeren stelt vast dat naast onkunde ook onwil de reden is dat de combinatie van technologie, netwerk- en milieu denken niet heeft geleid tot duurzame steden. Hij pleit voor hormesis, voor het genereren van een constante staat van beperkte spanning waardoor de veerkracht van een stad kan worden vergroot. Maria Kaika laat zien hoe de manier van reageren op ‘falen’ bepalend is voor de toekomst die we laten ontstaan en een betere definitie van ‘smart city’ kan inspireren. Tot slot beschrijft kunstenaar Lada Hrask het onderzoeksproject Fish Eye, waarin zij van micro tot macro niveau de wateren rond Venetië bestudeert en oproept tot reflectie en bescheidenheid.

Caroline Nevejan

Debra Solomon introduces *Multispecies Urbanism* as a philosophy in which a city prioritises care for its nature and ecology, and where humans do not stand alone, but as part of a multispecies reciprocal relationship with the urban landscape. As one example, Voedselbos Amsterdam Zuidoost is described as a diverse local community that designed an ecological zone of 55 hectares of increased climate-proof biodiversity. Data, Annemarie van Wezel argues, will offer new possibilities for monitoring these urban ecologies. Studio Wild follows by focusing on plants that are legally banned, arguing that geopolitical relationships have a profound influence on this phenomenon. Arjan van Timmeren observes that in addition to incompetence, unwillingness is also a reason that the combination of technological, networked and environmental thinking has not yet led to sustainable cities. He argues for ‘hormesis’, generating a small, controlled and continuous dosage of stress, to increase a city’s resilience. Maria Kaika then explores how the way we respond to failure determines the future we create. She argues this offers better definitions of a ‘smart city’. Finally, artist Lada Hršak describes the research project Fish Eye, a micro- to macro-level study of the waters around Venice, and calls for greater reflection and humility. **Caroline Nevejan**

KEYWORDS IN THIS KATERN

Soil: 57 (JAP, TIF, HEB, DEV).

Justice: 64 (JAP, TIB).

Curiosity: 66 (JAP).

Nature: 67 (CYR).

Thriving: 69 (TIB, CYR, TIF, ARA, ARM).

Conflict: 72 (DEV, ARA), 73 (HAN, TIF).

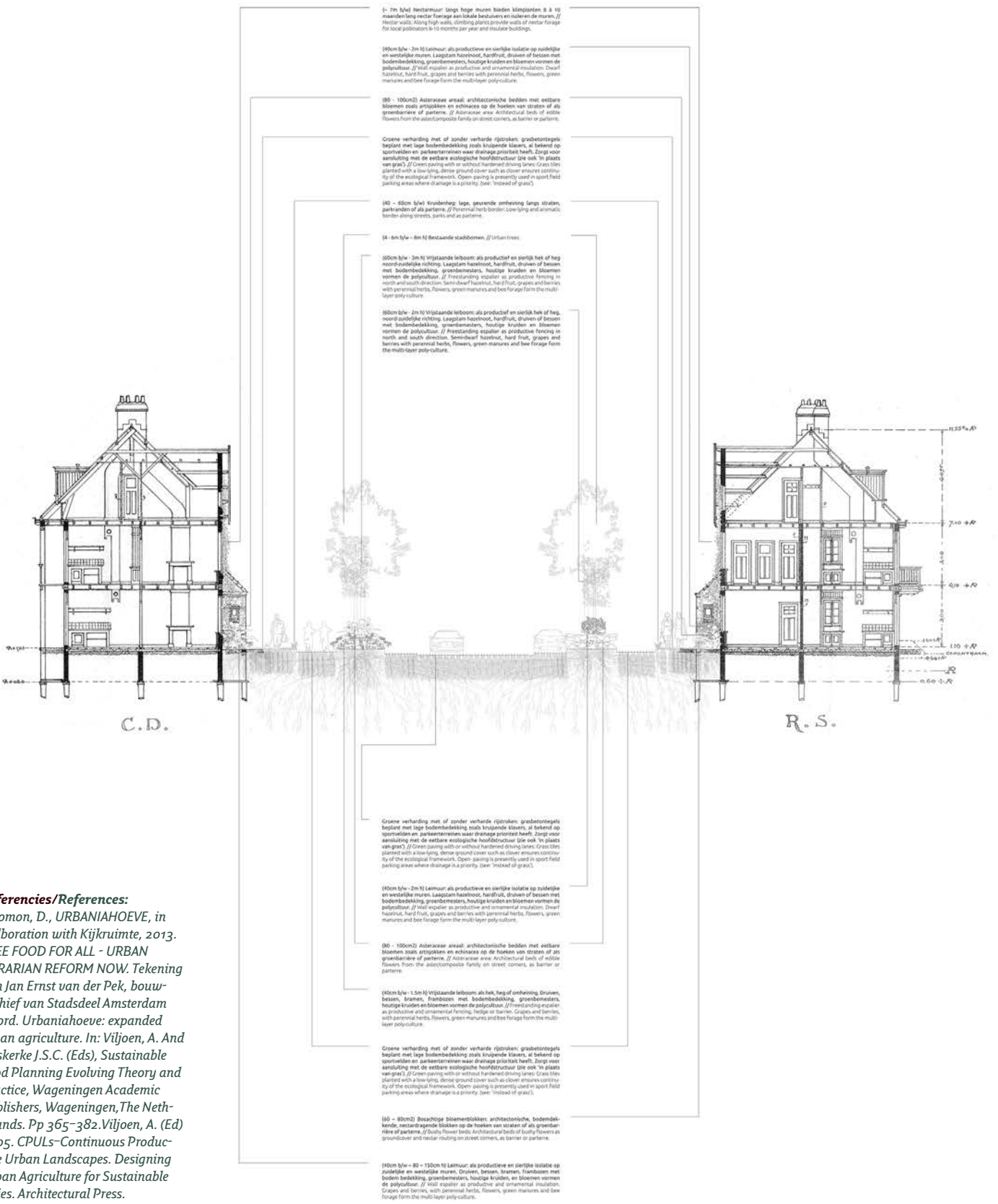
Water: 74 (HAN, TIB), 75 (GRE, ARM).

Balance: 76 (CYR), 77, (ARM).

Failing: 78 (TIB), 79, (HEB).

Social: 81 (HAN, TIF, CYR, DEV, ARM, ARA).

Mapping: 82 (ARM), 83 (TIF, CYR).

References/References:
 Solomon, D., *URBANIAHOEVE, in collaboration with Kijkruimte, 2013. FREE FOOD FOR ALL - URBAN AGRARIAN REFORM NOW. Tekening van Jan Ernst van der Pek, bouwarchief van Stadsdeel Amsterdam Noord. Urbaniahoeve: expanded urban agriculture. In: Vijljoen, A. And Wiskerke J.S.C. (Eds), Sustainable Food Planning Evolving Theory and Practice, Wageningen Academic Publishers, Wageningen, The Netherlands. Pp 365-382. Vijljoen, A. (Ed) 2005. CPULs-Continuous Productive Urban Landscapes. Designing Urban Agriculture for Sustainable Cities. Architectural Press.*

Referenties / References
 Tekening van Jan Ernst van der Pek (the planning of the Urbaniahoeve in Sustainable Food Planning)
 Solomon, D. 2013. Urbaniahoeve expanded urban agriculture. In: Vijljoen, A. and Wiskerke J.S.C. editors, Sustainable Food Planning Evolving Theory and Practice, Wageningen Academic Publishers, Wageningen, The Netherlands, pp 365-382
 Vijljoen, A. (ed) 2005. CPULs - Continuous Productive Urban Landscapes. Designing Urban Agriculture for Sustainable Cities, Architectural Press.

MULTISPECIES URBANISM, INLEIDING

Debra Solomon

Multispecies Urbanism (MU) staat voor een rechtvaardige stedenbouw – van beleidsvorming en ontwerp tot stedelijke ontwikkeling en uitvoering – die gebaseerd is op wederkerige relaties tussen mensen en ‘meer-dan-menselijke’ wezens. MU heroriënteert stedenbouwkundige processen op de strategieën van niet-menselijke wezens om te overleven ondanks de door mensen gemaakte crises van klimaatverandering, grondstoffentekorten en het tekortschieten democratische systemen. Crises, zoals de huidige Covid-19 pandemie, worden verergerd door slechte gezondheidsomstandigheden, die aanzienlijk verbeterd kunnen worden als de principes van MU toegepast zouden worden in de ontwikkeling van onze steden. MU beschrijft de methodes, waarden en domeinen waardoor niet-menselijke wezens een stem krijgen en mensen deelnemers worden in ‘multispecies’ gemeenschappen, oftewel beter leren samenleven met planten en dieren, insecten en bacteriën, fungi en overige organismen. Opschaling van deze nieuwe manier van stedenbouw en ontwerp van de openbare ruimte heeft nog niet plaatsgevonden.

De term ‘multispecies urbanism’ maakt de zorg voor natuur en ecologie in de stad tot prioriteit. De term is voor het eerst geïntroduceerd in *Soil in the City: The Socio-Environmental Substrate* (Solomon and Nevejan, 2019).¹ Dit nieuwe paradigma – waarbij stadsnatuur en alle daarbij betrokken levensvormen als volwaardige stakeholders beschouwd worden – betreft de maatschappij in een wederkerige relatie met de natuur. MU streeft naar een rechtvaardige stedelijke ontwikkeling, waarbij functies van stedelijke ecosystemen ondersteund en gefaciliteerd worden en waarbij mensen per definitie beschouwd worden als ‘multispecies’. MU stelt vast dat eerlijke, klimaat-neutrale en -adaptieve steden met duurzame voedselsystemen alleen bereikt kunnen worden door ecologisch gedreven beleid en uitvoering voorop te stellen. Hierbij staat de overtuiging centraal dat mensen onderdeel zijn van de natuur, en dat menselijke gezondheid en welzijn afhangt van de gezondheid van de natuurlijke wereld om ons heen. MU legt nadruk op de gebruikswaarde (in tegenstelling tot de gangbare marktwaarde) van ruimtes in de stad, als antwoord op hoe kapitalisme mondiaal verstedelijkend veroorzaakt, met grote sociale ongelijkheid tot gevolg. MU strategieën gaan verder dan ‘natuurinclusief’ beleid,

MULTISPECIES URBANISM, AN INTRODUCTION

Debra Solomon

Multispecies urbanism (MU) puts forward a just urban development, policy, and practice driven by giving primacy to reciprocal relations between humans and non-humans. MU reorients urbanisation processes towards the strategies implemented by non-humans as a means to survive societies’ crises of democracy, planetary climate catastrophe, and uneven resource distribution. Crises, such as the current global pandemic caused by Covid-19, are further exacerbated by poor health conditions that could be substantially decreased by applying the principles of MU as a development model. Describing the methods, values, and domains in which the natural world’s inhabitants acquire agency, and in which humans become participants in multispecies communities, this new urban planning and design paradigm has yet to take place on scale.

The term ‘multispecies urbanism’ denotes forms of just urban development that prioritise care for the urban natural world. The concept was first formulated in *Soil in the City: The Socio-Environmental Substrate* (Solomon and Nevejan, 2019),¹ which suggests that this new paradigm – with urban natures as stakeholders in their own right – engages with civil society reciprocally. MU endeavours toward a just urban development that facilitates and nurtures urban ecosystem functions, and considers humans as, per definition, multispecies. MU posits that urban environmental (food and climate) justice can only be achieved by foregrounding ecologically driven policies and practice. These recognise that humans are part of the natural world, and that their health and well-being is dependent upon natural world health and well-being. MU reprioritises use-value in the spatial and social production of cities by addressing the fact that the global effects of capitalist urbanisation affect urban inhabitants unequally. MU’s strategies surpass ‘nature-inclusive’ policies’ business-as-usual approach, which it sees as perpetuating non-democratic development.

Debra Solomon

Promovenda aan de Universiteit van Amsterdam op het gebied van Urban Planning en Designing Urban Experience. In haar visie op de openbare stadsruimte als ecologisch samenhangend landschap staat een productieve, radicaal vergroende en sociaal-natuurlijke stad centraal. Ook richtte ze het Urbaniahoeve Design Lab voor Stadslandbouw op, dat staat voor ‘de stad als erf’ en dat werkt aan de aanleg van een door bewoners gedreven, eetbare ecologische hoofdstructuur. www.urbaniahoeven.nl.

PhD candidate at the University of Amsterdam in the field of Urban Planning and Designing Urban Experience. In her vision of public urban space as an ecologically coherent landscape she focuses on a productive, radically greened and socio-natural city. She is also the founder of Urbaniahoeve Design Lab for Urban Agriculture, which stands for “the city as a yard” and which works on the construction of a residents-driven, edible ecological framework. www.urbaniahoeven.nl.

1. Solomon, D., Nevejan, C., 2019. *Soil in the City: the socio-environmental substrate*, in: *Field to Palette: Dialogues on Soil and Art in the Anthropocene*. Taylor & Francis Group, LLC, CRC Press, pp. 605–624.

Bibliografie / Bibliography

Römkens, P., Solomon, D., n.d. *To Mulch or not to mulch: betekenis van stadslandbouw voor bodemkwaliteit / the significance of urban agriculture for soil quality*. Eetbaar Rotterdam. URL www.eetbaarrotterdam.nl/2016/10/to-mulch-or-not-to-mulch-betekenis-van-stadslandbouw-voor-bodemkwaliteit/ (accessed 1.1.17).

Liu, L., Römkens, P., 2015. *Impact of Mulching in a No-Till System on Soil Quality from DemoGarden Maintained by Urbaniahoeve* (Internship report, soil analysis commissioned by Urbaniahoeve). Wageningen University, Wageningen, NL.

Verzandvoort, S., e.a. 2019. *Bodeminformatiebehoefte voor de Metropoolregio Amsterdam – Bodeminformatie voor vraagstukken in en om de stad*. Wageningen University and Research, Wageningen, NL.

Links/Left: Soil Portraits | #70. OTOZ-worm hoopjes 580 x 580 mm soil chromatogram. || Rechts/Right: Soil Portraits | #17. BHW-a 289 x 289 mm soil chromatogram. Debra Solomon, 2016.

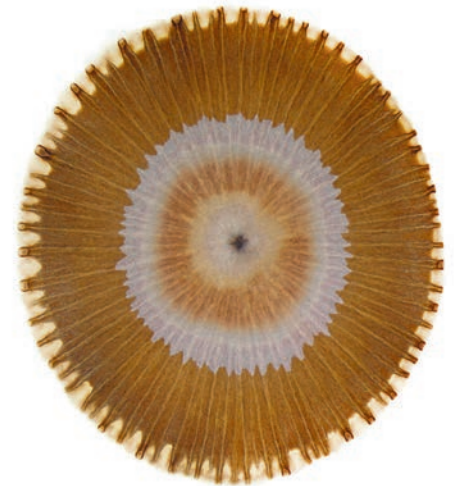
1. 'Land stewardship' of Rentmeesterschap staat voor de mens als bewuste en zorgzame rentmeester die tijdelijk (zo lang hij/zij zelf leeft) verantwoordelijk is voor het ondersteunen van de duurzame en ecologische ontwikkeling van het land (of de gehele aarde), diens grondstoffen en alle wezens die er leven. Dit staat in contrast met het beeld van de mens als eigenaar van land, die zogenaamd totale controle heeft over het land en dit maximaal uitbuit voor zijn eigen doelen en winst.

2. Zie Voedselbos Amsterdam Zuidoost. p.58.

omdat dit laatste nog te zeer voortbouwt op gebruikelijke werkwijzen en het in stand houden van ondemocratische ontwikkelingsprocessen.

Multispecies urbanism is in ontwikkeling als beleidskader en houdt er twee hoofddoelen op na. Ten eerste, het significant verminderen van de negatieve effecten van klimaatverandering op de gezondheid en het welzijn van mensen en niet-mensen. Dit wordt bereikt door aanleg van en rentmeesterschap' over hoge kwaliteit stadsnatuur. Deze stadsnatuur slaat CO₂ op en houdt regenwater vast, tevens wordt de biodiversiteit vergroot door voedsel en habitat te verschaffen aan sleutelsoorten, inclusief mensen. Het tweede doel van het MU raamwerk is het creëren en faciliteren van een rechtvaardige en democratische stedelijke leefomgeving voor alle inwoners, door beleid en uitvoering te richten op ecosysteem ontwikkeling.

De urgentie van MU komt voort uit de dringende noodzaak te reageren op de zich voltrekkende klimaatverandering. Kapitalistische verstedelijking (waaraan schadelijke consumptiepatronen en toenemend ruimtegebruik inherent zijn) ligt ten grondslag aan de ernstige aantasting van ons ecosysteem. Wereldwijde verstedelijking brengt schrijnende ongelijkheid met zich mee. Mede hierdoor verkeren ook onze democratieën in een crisis,

aangezien burgers, openbare instellingen en politieke figuren niet bij machte blijken te zijn om de nodige maatschappelijke structuren en instrumenten te ontwikkelen en implementeren. Onze huidige wereldwijde pandemie is een voorbeeld van hoe systemische tekortkomingen leiden tot een gebrek aan voorbereiding, tekorten in (medische) voorraden, en vooral ernstige gezondheidsrisico's voor de bevolking. De huidige crisis is gevoed door structurele ongelijkheid, waardoor de meest precare klasse disproportioneel hard geraakt wordt. Juist deze mensen hebben de sterkste behoefte aan een radicaal anders stedelijk weefsel. Met MU wordt stadsnatuur een sociaal-ecologische buffer, die ook voedselvoorziening in tijden van crisis kan versterken en 'vereerlijken'.

Klimaatchaos en biodiversiteitsverlies vereisen dat steden en stadsnatuur sociale en ecologische functies vervullen. Met mijn onderzoek en praxis² in multispecies urbanism wil ik laten zien dat het mogelijk is om betere stadsnatuur en steden te maken, die meer te bieden hebben voor iedereen, maar vooral aan inwoners die er het meest behoefte aan hebben. Hoe zouden maatschappelijke organisaties samenwerking aan kunnen gaan met de natuur zelf? Hoe kunnen ze betrokken zijn bij het maken van democratische landschappen in de openbare ruimte? Hoe kunnen ze informatie uitwisselen met ecosystemen, bosgebieden, bodemleven en de nodige gemeenschappen van planten, dieren en micro-organismen? Het voorgestelde multispecies urbanism onderzoekt hoe bewoners-als-experts uitvoering en beheer kunnen verbeteren en hun stedelijke ecosystemen kunnen herontwerpen. Om zodoende één gemeenschap te gaan vormen met de 'meer-dan-menselijke' wereld.

Multispecies urbanism is an evolving framework for governance driven by natural world priorities in order to do two things. Firstly, the governance framework prioritises radically mitigating the effects of the climate crisis and its ill-effects on human and non-human well-being through the immediate decrease of urban heat islands (UHI), and the reversal of biodiversity loss and greenhouse gas production through the production and stewardship¹ of high-value urban natures. Urban natures such as these sequester carbon and rainwater, increasing biodiversity by providing habitats and food for key species, including humans. Secondly, MU frameworks aim to produce and facilitate environmentally just and democratic urban environments for all inhabitants through policies combined with praxis, promoting beneficial ecosystem expression to serve all urban inhabitants.

MU's urgency lies in our current climate crisis caused by capitalist urbanisation and the forms of consumption and spatial production it engenders. The effects of global urbanisation are recognised as affecting inhabitants unevenly, causing crises of democracy in which our publicly supported institutions and political figures are ill-positioned to combat through the development of supportive civic structures and instruments. Our current global pandemic is an example of how systemic inadequacy leads to unpreparedness, shortages, and, specifically, ill-health in populations. This current crisis is fuelled by structural inequalities that disproportionately affect a precariat class in need of a radically different type of urban fabric. MU proposes how our urban natures could provide a socio-ecological (as well nutritional) buffering effect, with the awareness that our current pandemic is but one of many such crises to come.

As climate chaos and plummeting biodiversity further pressure cities and urban natures to perform enhanced social and ecological functions, my research and praxis² towards multispecies urbanism addresses how rethinking the roles and rights of the urban non-human might produce better performing urban natures and cities for, and with, the populations that so urgently require them. How might groups from civil society be involved in collaboration with nature itself? How can they engage in the production of a democratically landscaped public space? How can they inform and be informed by the ecosystems, woodlands, soil organisms, and requisite plant, animal, and microbial communities? The proposal of multispecies urbanism investigates citizen-expert community relations and more-than-human collaboration in the design, implementation, and maintenance of urban ecosystems.

Links/Left: Soil Portraits | #72. *Mokum Industrial-b2-a 289 x 289 mm mm soil chromatogram sampled from the site of a buried, leaking diesel tank.*
|| Rechts/Right: Soil Portraits | #26. *BHW-a 580 x 580 mm mm soil chromatogram sampled from the Urbaniahoeve urban food forest. Debra Solomon, 2016.*

1. 'Land stewardship' denotes the human as a conscious and caring steward who is temporarily (as long as they live) responsible for supporting the sustainable and ecological development of land (or entire Earth), its resources, and all creatures that live on it. This contrasts with the idea of humans as landowners who supposedly have total control and exploit it to the maximum for their own ends and profits.

2. See *The Amsterdam Zuidoost Food Forest*. p.58.

शरीर
 गमता
 NooM
 土

P. 54 links/left : Soil Portraits | #70. OTOZ-worm hoopjes 580 x 580 mm soil chromatogram. Dit monster is genomen van wormenhoopjes in gewone achtertuin en laat zien dat het voordelen heeft om de bodem met rust te laten, vooral wanneer deze een kleine hoeveelheid organisch materiaal bevat. || *This sample of worm castings collected from a residential garden shows the benefits of leaving the soil untouched, especially when it contains low amounts of organic material.* Debra Solomon, 2016.

P. 54 rechts/right: Soil Portraits | #17. BHW-a 289 x 289 mm soil chromatogram. Een bodemonster van een vijf jaar oude bodem die begon als zandsubstraat en verrijkt is in samenwerking met de meer-dan-menselijke bodemgemeenschap van het stedelijke voedselbos van Urbaniahoeve. Het monster laat een jonge doch rijke bodem zien met uitbundig bodemleven. De 580x580 mm versie van hetzelfde monster laat zien hoe het verviervoudigen van de chromatogram veel meer informatie onthult over het organisch materiaal in de bodem. || *A soil sample of a 5 year old soil produced from a sand substrate in close collaboration with the more than humans of the Urbaniahoeve urban food forest DemoTuinNoord. The sample shows a young but rich soil, with vibrant soil life. The 580 x 580 mm version of this same sample shows how quadrupling the chromatogram's size reveals more information about the organic material in the soil.* Debra Solomon 2016.

P. 56 boven/top: Soil Portraits | #73. Mokum Industrial-b2 580 x 580 mm. Deze bodemchromatogram van een begraven en lekkende dieseltank is vervuild maar de chromatogram laat zien dat er bodemleven is. Dit is een hoopvol gegeven dat aanwijzingen geeft voor hoe de bodem ter plaatste gezuiverd zou kunnen worden. || *This soil chromatogram, sampled from the site of a buried leaking, diesel tank, is polluted but the chromatogram shows the presence of soil life. This is a hopeful piece of data that offers clues as to how to clean this soil in situ.* Debra Solomon 2016.

Bodem chromatografie een fragment uit de Urbaniahoeve Syllabus: Voedselbos Ontwerp en Onderhoud.

Bodemchromatografie is een techniek voor bodemanalyse ontwikkeld door Dr. Ehrenfried Pfeiffer en Erika Sabarth, pioniers in biodynamische landbouw en composteren. Pfeiffer en Sabarth maakten bekendheid met het ontwikkelen van cirkelvormige bodemchromatografie, een beeldende methode waarmee de relaties tussen verschillende elementen en materialen in het bodemleven zichtbaar worden. Bodemchromatografie is een controversiële analysemethode in de bodemkunde, vooral omdat het interpreteren van de eindbeelden enigszins subjectief is. De resultaten 'aflezen' van de visueel sprekende chromatogrammen is gebaseerd op het herkennen van patronen, een vaardigheid die alleen door ervaring en met tijd opgebouwd wordt.

Bodemchromatografie wordt veel gebruikt door landbouwcollectieven in het Zuiden ('Global South', oftewel ontwikkelingslanden) als een snelle en makkelijke manier om regelmatig de gezondheidsindicatoren van de bodem te peilen terwijl de bodem in ontwikkeling is. Twee indicatoren zijn de aanwezigheid van organisch materiaal met biologisch beschikbare nutriënten, en bewijs van de stofwisselingsprocessen van het bodemleven. Bodemchromatografie is technisch toegankelijk en betaalbaar. In tegenstelling tot chemische analyses van de bodem, is het mogelijk om met chromatogrammen de bodem frequent te monitoren en zo de effectiviteit van bodemontwikkeling en -beheer methoden te bepalen.

Als databron verschilt bodemchromatografie van chemische analyses. Het biedt een visuele indicatie van de bodeminhoud, in plaats van losse elementen en materialen te kwantificeren. Waardevoller nog, is dat bodemchromatografie de interacties en relaties van het bodemleven op een visueel-aantrekkelijke manier zichtbaar maakt. Leken, die normaal niet geïnteresseerd zijn in bodembeheer, raken plotseling gefascineerd wanneer ze de mandala-achtige bodemchromatografieën zien.

In het kort, wat zien we als we naar een bodemchromatogram kijken?

Het chromatogram is de data zelf – niet een representatie van de data zoals een cirkeldiagram of grafiek. Een bodemproef wordt opgelost en de oplossing wordt op lichtgevoelig papier aangebracht, waar het vervolgens zelf doorheen trekt. Hierdoor worden sporen zichtbaar van hoe het bodemleven en bepaalde materialen op elkaar inwerken. Met een filter wordt in het midden van het lichtgevoelige papier de oplossing van de bodemproef aangebracht. Zoals met een ouderwetse inktblotter zuigt het papier de vloeistof op, waardoor het zich radiaal verspreidt door het papier. Zware materialen (zoals mineralen) bewegen langzamer door het papier dan lichte materialen (zoals organisch materiaal). Versimpeld zou je kunnen stellen dat de mineralen eigenschappen van de bodem in het midden van de cirkel af te lezen zijn, terwijl de organische materialen aan de buitenrand afgebeeld zijn. De radiale lijnen die vanaf het midden naar buiten lopen wijzen op de aanwezigheid van microben, schimmels en planten die interacties hebben met de verschillende materialen in de bodem. Dit is een waanzinnig versimpelde uitleg van hoe de chromatografische data geïnterpreteerd kan worden.

Bodemportretten

Tijdens haar gastatelier, gefinancierd door het Mondriaan Fonds (2016), bij het Waag Open Wetlab en het AGA lab (Amsterdam Graphic Studio), heeft Debra Solomon/Urbaniahoeve in samenwerking met bodemchromatografie expert Ruben Borges (RockinSoils) een nieuwe techniek ontwikkeld om groot-formaat chromatogrammen te produceren. De gemaakte afbeeldingen/kunstwerken zijn zestien keer groter dan een gebruikelijke chromatogram, waardoor de zichtbaarheid van de organische laag in de analyse van het beeld enorm vergroot wordt. Tijdens een gastatelier is een serie van tachtig chromatogrammen geproduceerd – getiteld Bodemportretten (Soil Portrets) – op basis van bodemproeven van o.a. zelfgemaakte bodems in het stedelijk voedselbos van Urbaniahoeve in Amsterdam. Solomon (Urbaniahoeve) produceert de bodem samen met de meer-dan-menselijke gemeenschap aan bodemleven en voedselbosbewoners.

© Debra Solomon, 2016. All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

Soil chromatography

an excerpt from the *Urbaniahoeve Reader: Urban Food Forest Design and Maintenance*

Soil chromatography is a soil-analysis technique developed by Dr. Ehrenfried Pfeiffer and Erika Sabarth, pioneers of biodynamic agriculture and composting. Pfeiffer and Sabarth are credited with developing circular chromatography, an image-forming method that shows soil-life material relations. Soil chromatography is a contested form of analysis in soil science, largely because of the subjective nature of image interpretation. One can only evaluate the results of the visually evocative chromatograms by learning to read their patterns through experience, developing expertise over time.

Soil chromatography is commonly used by farm collectives in the Global South as a quick and easy way to check developing soils regularly for changing indicators of soil health. Two of these indicators are the presence of organic material and bioavailable nutrients, and proof of the metabolic processes of soil life. The soil chromatography method is technically accessible and affordable. Unlike chemical analyses of the soil, chromatography can be repeatedly applied to monitor whether soil development methods are effective or not.

As a data generator, soil chromatography differs from chemical analysis. It does not quantify the nutrient components, but provides a visual indicator of the nutrient contents of a given sample. Most importantly, soil chromatography illustrates soil-life interactions and relations in a visually compelling way. Lay folk, normally uninterested in soils and their care, suddenly become fascinated when shown the mandala-like soil chromatograms.

In a nutshell, what do we see in a soil chromatogram?

The chromatogram is itself data – not a representation of data like a pie-chart or a graph. By allowing a soil solution to move through light-sensitized paper, the traces of soil life that were interacting with the sample's materials are revealed in the resulting chromatogram. A filter placed in a hole in light-sensitized paper draws up a liquid soil sample solution. Like with an ink-blotter, the paper pulls up the liquid, allowing it spread out. Heavy materials (i.e. minerals) move across the paper more slowly than lighter materials (i.e. organic material). Very simply put, the sample's mineral properties are located at the centre of the chromatogram and the sample's organic materials are located at its edges. The striating lines emanating from the centre hole show the presence of the microbial, plant and fungal life interacting with these different soil materials. This is an enormously simplified explanation of how one interprets the chromatographic data revealed in each image.

About the Soil Portraits chromatogram series

During a 2016 Mondriaan Foundation artist residency at Amsterdam's Waag Society Open Wet Lab and the Amsterdam Graphic Studio (AGA Lab), Debra Solomon/Urbaniahoeve created a new technique for producing large-format chromatograms collaborating with soil chromatography expert Ruben Borges (RockinSoils). The resulting images cum artworks are 16 times larger than commonly produced chromatograms, greatly magnifying the visible organic layer of the analytical image. The series of 80 chromatogram artworks produced during the residency is titled *Soil Portraits*. It consists of chromatograms of samples from the self-made topsoils produced by Solomon/Urbaniahoeve in close collaboration with the more than human soil-building community at the Urbaniahoeve urban food forest ecosystem in Amsterdam Noord.

P. 55 links/left : Soil Portraits | #72. Mokum Industrial-b2- a 289 x 289 mm. Deze bodemchromatogram van een begraven en lekkende dieseltank is vervuild maar de chromatogram laat zien dat er bodemleven is. Dit is een hoopvol gegeven dat aanwijzingen geeft voor hoe de bodem ter plaatste gezuiverd zou kunnen worden. Vergelijk deze met Chromatogram #73 (p.56), een vier keer zo grote versie van hetzelfde bodemmonster. || This soil chromatogram, sampled from the site of a buried, leaking diesel tank, is polluted but the chromatogram shows the presence of soil life. This is a hopeful piece of data that offers clues as to how to clean this soil in situ. Compare this chromatogram to #73 (p.56), which is quadrupled version of the same soil sample. Debra Solomon, 2016.

P. 55 rechts/right: Soil Portraits | #26. BHW-a 580 x 580 mm. Een bodemchromatogram van de zelf-gemaakte bodem in het stedelijke voedselbos van Urbaniahoeve in Amsterdam Noord. Solomon (Urbaniahoeve) produceert de bodem samen met de meer-dan-menselijke gemeenschap aan bodemleven en voedselbosbewoners. Vergelijk met Bodemportret #17 (p.54) van hetzelfde bodemmonster. || A soil chromatogram sampled from the self-made topsoil produced in situ by Solomon, Urbaniahoeve, and in close collaboration with the more than human soil-building community of the Urbaniahoeve Urban Food Forest Ecosystem in Amsterdam. Compare to Soil Portrait #17 (p.54) of the same sample. Debra Solomon, 2016.

P. 57 boven/top: Soil Portraits | #36. Noorderpark Bossage NoorParkBos-b | 20-30-b 580 x 580 mm. Deze bodemchromatogram van stadspark bos laat zien hoe het niet verstoren van de bodem een hoge mate van bodemleven mogelijk maakt, ondanks dat er weinig organisch materiaal in de bodem aanwezig is. || This soil chromatogram, sampled from urban park woodland, shows how not disturbing the soil can support high levels of soil life with low levels of organic material. Debra Solomon, 2016.

Linksboven en rechtsboven: Urbaniahoeve's voedselbos in Amsterdam Noord (de Demo-TuinNoord) laat zien wat een voedselbos kan betekenen voor CO₂ reductie, biodiversiteit, voedselproductie en voor sociale aspecten en beleidsvorming. Het achtjarige voedselbos was vroeger een parkeerplaats. || Top left & right: The Urbaniahoeve urban food forest in Amsterdam Noord demonstrates what food forest delivers in terms of climate crisis mitigation, biodiversity, food as well as social and policy aspects. The eight year-old urban food forest was previously a parking lot. Photo: Debra Solomon, 2015.

1. Het project is geïnitieerd door Stichting Urbaniahoeve in 2018 en is samen met de praktijkgemeenschap van VBAZO verder ontwikkeld (2018 – heden), in overleg en samenwerking met de gemeente Amsterdam. Urbaniahoeve projecten worden geleid door Debra Solomon en Renate Nollen die beiden een brede ervaring hebben in sociaal ontwerp en stedelijke landbouwprojecten, participatie en stedelijke voedselbossen. www.urbaniahoeve.nl

VOEDSELBOS AMSTERDAM ZUID-OOST (VBAZO)

Debra Solomon, namens praktijkgemeenschap VBAZO.

Voedselbos Amsterdam Zuidoost (inleiding)

Het Voedselbos Amsterdam Zuidoost project begon uit noodzaak. Een noodzaak die alleen maar groter is geworden sinds de wereldwijde pandemie die we nu doormaken. De tekortkomingen van onze landbouw en voedselsystemen worden zichtbaar door de pandemie – ze dragen bij aan klimaatandering en verergeren het verlies van biodiversiteit, ze slagen er niet in om mensen van genoeg voedsel te voorzien. In Amsterdam Zuidoost zijn mensen sterk afhankelijk van internationale supermarktketens voor hun voedselvoorziening. Bewezen is dat dit bijdraagt aan het in stand houden van sociale ongelijkheid en vaak leidt tot een zwakkere gezondheid, twee factoren die mensen extra kwetsbaar maakt in deze pandemie. (Mensen met hart en vaatziekten of diabetes Type 2 hebben een verhoogd risico om ernstig ziek te worden van CoVID-19). Een toekomstbestendige transitie richting veerkrachtige landbouw en gezonde voedselsystemen is mogelijk, maar alleen door middel van een radicaal andere visie en ander ruimte-

gebruik in steden. Voedselbos Amsterdam Zuidoost is een doorlopend en praktijkgericht stadslandbouwproject, dat de tekortkomingen in onze reguliere voedselvoorziening onder de aandacht brengt door een alternatief te bieden.

Voedselbos Amsterdam Zuidoost en haar praktijkgemeenschap

Voedselbos Amsterdam Zuidoost (VBAZO) is een gebied van 55 hectare, gelegen in de K-buurt van Amsterdam Bijlmermeer, waar een groep actieve bewoners werkt aan ontwerp, uitvoering en beheer van een voedselbos. Met leeftijden van de leden die variëren van 26 tot 82 jaar, is de diversiteit van de groep representatief voor de buurt. Samen vormt de groep een 'community of practice',¹ of praktijkgemeenschap (PG) met een breed scala aan kennis en talenten aangaande de vele deelonderwerpen die met het voedselbos te maken hebben, zoals permacultuur, agroecologie, regeneratieve landbouw, techniek, tuinieren, stedelijk groenbeheer, naaien, koken of voedsel inmaken. Maar ook marketing en communicatie, kunst, sport, educatie en buurtgeschiedenis zijn zaken waar de groep kennis en ervaring over bezit. Hiernaast brengen de groepsleden ook hun individuele netwerken in, waardoor het draagvlak voor het voedselbos vergroot wordt, opgedane kennis breder gedeeld wordt en er

THE AMSTERDAM ZUIDOOST FOOD FOREST

Debra Solomon, on behalf of the community of practice VBAZO

The Amsterdam Zuidoost Food Forest (a preamble)

The Amsterdam Zuidoost Food Forest project starts with urgency. This urgency is connected to the global pandemic that we are now experiencing. The inadequacies of our food and farming systems are exposed through this pandemic – how they aggravate climate crisis and biodiversity loss, and how they fail to provide populations with access to basic nutrition. In Amsterdam Zuidoost, there is a strong reliance on food provisioning through global supermarket chains. This is proven to perpetuate forms of food and environmental injustice that contribute to poor health, and that are strongly connected to the global pandemic (for example, in cardiovascular disease and Type 2 diabetes). A future-proof transition towards healthy agricultural and food systems is possible, but only a radically different vision and urban spatial practice can allow for such a change. An ongoing project, the Amsterdam Zuidoost Food Forest addresses these infrastructural inadequacies through its practices.

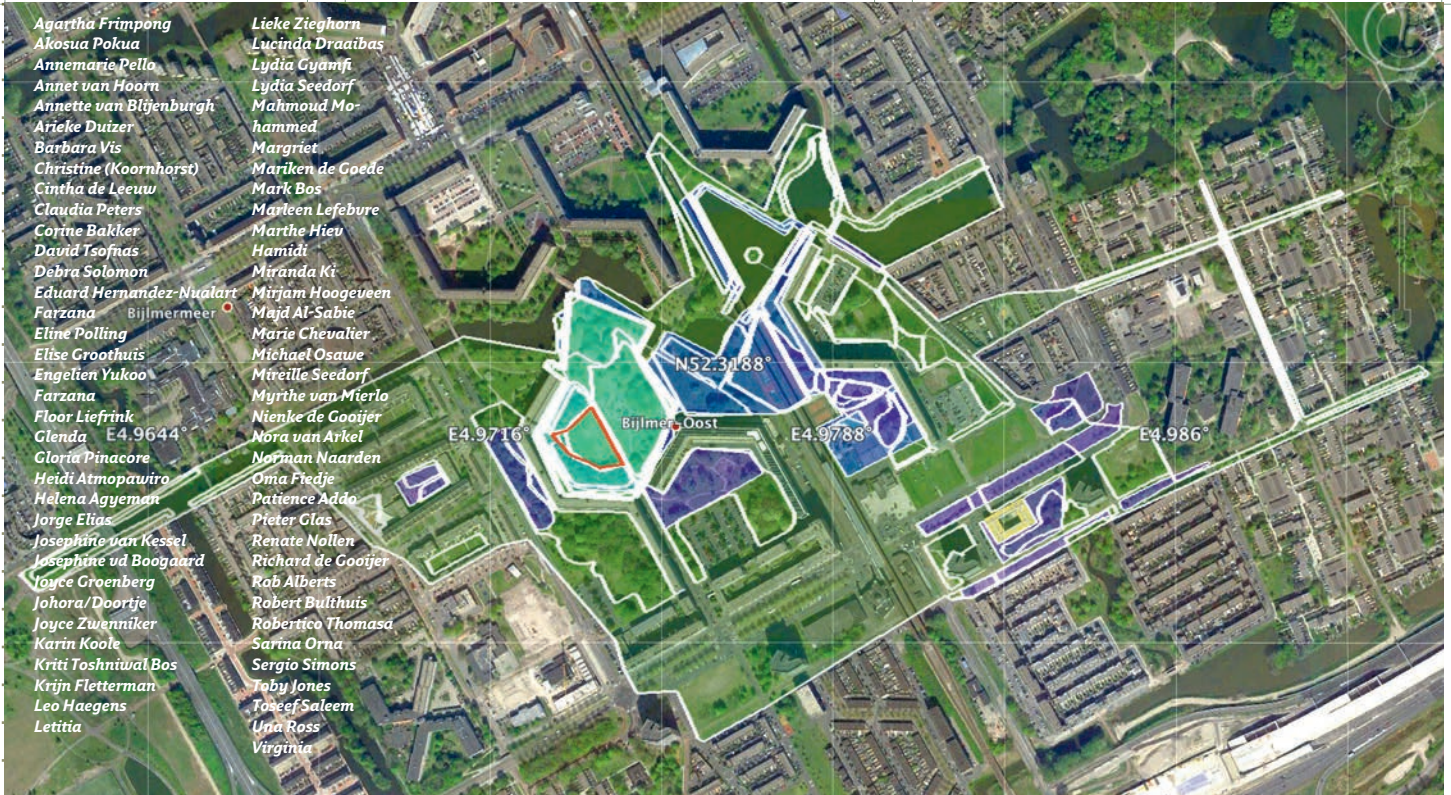
The Amsterdam Zuidoost Food Forest and its Community of Practice

Located in the K district of Amsterdam's Bijlmermeer neighbourhood, the Amsterdam Zuidoost Food Forest is a 55-hectare area now being designed, implemented, and maintained by a group of active locals. The group includes people aged 26 to 82 that are representative of the area's diverse backgrounds. Together they form a 'community of practice'¹ with a wide range of knowledge and talents in gardening, permaculture, agroecology, regenerative agriculture, technology, urban landscape maintenance, management, sewing, cooking, and food conservation techniques, but also marketing and communications, art, sports, education, and neighbourhood history. The community of practice also interconnects the networks of the individual members in order to strengthen support for the food forest project when many hands are needed. Valuable connections have been made with the area's community gardeners,² and many related neighbourhood organisations³ whose work focuses on health and well-being.

1. The project was initiated by the Urbaniahoeve Foundation in 2018 and is developed with the Amsterdam Zuidoost Food Forest Community of Practice (2018 – present), working in collaboration with the City of Amsterdam. Urbaniahoeve is led by Debra Solomon and Renate Nollen who both have experience in social design, urban agriculture, participation and urban food forests. www.urbaniahoeve.nl

2. Associated organisations include Kleituin, Kortvoort vegetable garden, the Groene Vingers Vegetable Garden, the Kooornhorst Butterfly meadow, and Ubuntu urban gardens.

3. Including Green Team Kantershof, GroenPlatVorm Zuidoost, Nature Education for Children, Ala Kondre Multicultural Center, Women Motivation and Empowerment Foundation, Ala Kondre Breakfast Club, ASeed, Bijlmermuseum Foundation, POZO, and Hart for the K-borough neighbourhood association.

Deze kaart laat de verschillende onderdelen van de ecologische zone zien waaruit het Voedselbos Amsterdam Zuidoost is opgebouwd. De verschillende kleuren geven verschillende beheerstrategieën en typen voedselbos beplanting aan. || A map showing the different parcels of the Amsterdam Zuidoost Food Forest ecological zone. The colours indicate the different maintenance regimes and food forest types. Urbaniahoeve/ Voedselbos Amsterdam Zuidoost, 2019.

2. Groene buurtinitiatieven waaronder de Kleituin, de Kortvoort moestuin, moestuinvereniging Groene Vingers, the Koornhorst vlinderweide en Ubuntu stadstuin Zuidoost.

3. Buurtorganisaties waaronder Greenteam Kantershof, GroenPlat-Vorm Zuidoost, Moestuin Groene Vingers, Natuureducatie voor Kinderen, Ala Kondre Multicultureel Centrum, Stichting Women Motivation and Empowerment, Ala Kondre Ontbijtclub, Koornhors Vlinderweide, ASeed, Stichting Bijlmermuseum, POZO en Hart voor de K-buurt.

beroep gedaan kan worden op extra vrijwilligers wanneer dat nodig is. Waardevolle banden zijn opgebouwd met andere groene buurtinitiatieven,² en andere buurtorganisaties,³ die gericht zijn op de lokale gezondheid en welzijn te bevorderen.

De praktijkgemeenschap van het voedselbos beschrijft hun motivatie als volgt: **“Wat ons met elkaar verbindt, is de wens om middels een stedelijk voedselbos in Amsterdam Zuidoost de buurt van aanvullend voedsel te voorzien, mooier te maken, de sociale cohesie te vergroten, water-, koolstofberging en klimaatadaptatie te faciliteren en de biodiversiteit te verhogen. Ook bestaat het verlangen de openbare groene ruimte zoveel mogelijk te herstellen naar de oorspronkelijke gevarieerde beplanting van de Bijlmer ontwerpers, zodat ook de kinderen van hen die hier geboren en getogen zijn vruchten, noten en andere eetbare gewassen kunnen zoeken en verzamelen in de buurt, zoals hun ouders dat hier in hun jeugd ook deden.”**

Het voedselbos wordt niet op één afgebakende locatie aangelegd. Het is een ecologische zone die onderdeel is van een bestaande openbare groenstructuur. De beplanting van het voedselbos zal de biodiversiteit doen toenemen en de ‘ecologische passages’ van de stad versterken, deze versterken op hun

beurt de Ecologische Hoofdstructuur van Amsterdam en Natuur Netwerk Nederland. Bovendien voegt het voedselbos een parkachtige verblijfsruimte toe aan het openbaar groen en geeft het gelegenheid aan bewoners om fruit, noten, bladgroente en kruiden te plukken. Voorafgaand aan het voedselbos bestond de beplanting van het gebied uit hoge bomen, grasvelden en struiken. Vanuit het ontwerp van het voedselbos wordt nu gewerkt aan de ontwikkeling van een weldadig en robuust ecosysteem, met veel meer verschillende lagen van begroeiing, bijvoorbeeld door laag-stam fruitbomen, waardevolle bodembedekkers en eetbare klimplanten toe te voegen.

Voedselbos Amsterdam Zuidoost is een holistisch project, waarbij verandering teweeg wordt gebracht in vier verschillende domeinen: ecologie, sociale structuur, cultuur en beleid. De ecologische transformatie bestaat uit het aanplanten van extra lagen van begroeiing in het openbaar groen. De sociale interventies hebben te maken met de praktijkgemeenschap en hoe die samenwerkt om het voedselbos te ontwerpen, aan te leggen en te onderhouden in overleg met gemeentelijke partners. Culturele veranderingen vinden plaats doordat de PG kennis creëert en deelt, die zich uiteindelijk door de hele buurt verspreidt. Beleidsmatige verandering komt voort uit de samenwerking tussen de praktijkgemeenschap en de gemeente, waar beiden veel van leren. Er ontstaat een nieuwe rolverdeling voor de ontwikkeling

The Amsterdam Zuidoost Food Forest community of practice's charter says: *"What motivates and connects us as a group is the desire to provide this neighbourhood with supplementary food, to make it more beautiful, to increase social cohesion, to facilitate water, carbon storage, and climate adaptation, and to increase biodiversity through an urban food forest in Amsterdam Zuidoost. There is also a desire to restore the public green space as much as possible to the original biodiverse planting of the Bijlmermeer landscape designers, so that the children of those born and raised here can also find and collect fruit, nuts, and other edible leafy greens and herbs in the area – just as their parents did here in their youth."*

This food forest is not set up in one location. Unlike others, it is an ecological zone within the existing public landscaping. The increased biodiversity of its planting strengthens the city's 'nature corridors', referred to as an 'ecological framework'. Additionally, it adds a park-like common to the public landscaping. Here, locals can forage for fruit, nuts, wild leafy greens, and herbs. Whereas the initial landscaping consisted only of tall trees, lawns, and shrubs, one main goal of the food forest was to develop a voluminous and robust ecosystem with many more layers of vegetation.

The Amsterdam Zuidoost Food Forest is a holistic project, producing transformations across four different domains – ecological, social, cultural, and policy. The project's ecological transformations consist of newly planted landscaping 'layers' in the area's extensive public green space. The social interventions relate to the project's community of practice and its collaborative methods to identify, design, plant, and maintain the food forest locations with municipal partners. The cultural transformations concern the community's educational tools and practices, and how these spread out into the neighbourhood at large. Finally, the policy transformations brought about by this project concern the municipality's collaboration with the community of practice – and the responsibilities that come with the development and maintenance of their new, park-like locations.

"Let our group of residents, that serve the city in this way, be an example to all of Amsterdam, where more and more residents see the urgency in shaping their own neighbourhood and wanting to live in a healthy, green environment."

Urban food forests such as this positively affect food and environmental justice in communities suffering from a lack of access to fresh and organically grown produce. High levels of obesity and Type 2 diabetes are linked to a lack of access to appropriately designed public green space. What locals stand to gain from the food forest's holistic approach is new urban planning practices and ecologies, but also the emerging social networks that are self-authored practices of resilience.

Briefly on food forests...

Linksboven: Leden van de VBAZO praktijkgemeenschap tijdens een ontwerpessie voor de projectlokatie van het voedselbos. || Top left: Members of the Amsterdam Zuidoost Food Forest/Voedselbos Amsterdam Zuidoost community of practice during a project location design session. Photo: Caroline Neujan, 2019.

Links onder & Rechtsboven: Leden van de VBAZO praktijkgemeenschap monitoren de interventies die ze gedaan hebben in de beplanting van het voedselbos. || Bottom left & top right: Members of the Amsterdam Zuidoost Food Forest (Voedselbos Amsterdam Zuidoost) community of practice monitoring their planting interventions in the Amsterdam Zuidoost Food Forest/Voedselbos Amsterdam Zuidoost. Photos: Renate Nollen /Urbanahoeve, 2019.

Het landschap van de Bijlmer in Amsterdam Zuidoost leent zichzelf voor voedselbosbeplanting. || The landscaping of the Bijlmer in Amsterdam Zuidoost lends itself to food forest planting interventions. Photo: Debra Solomon/Urbanahoeve, 2019.

4. Solomon 2012, van den Berg 2013, Solomon en van den Berg 2014, Viljoen en Bohn 2014, Spaid 2017, Solomon en Nevejan 2019.
 5. (Solomon e.a. 2011 – Foodscape Schilderswijk, Solomon e.a. 2011 – DemoTuinNoord, Solomon e.a. 2013 – Foodscape Wildeman)
 6. 'No-till' of 'niet ploegen' is een groeiende beweging in de wereld van duurzame en regeneratieve landbouw. Door de bodem niet om te ploegen, noch aan te stampen (zoals tractoren vanzelf doen), ontwikkelt de bodem een optimale structuur waar waardevolle micro-organismen in gedijen en maximaal water en koolstof in opgeslagen kan worden. Bovendien wordt bodemerrosie voorkomen of zelfs hersteld met deze methode. Dit is niet verrassend, want een bosbodem functioneert ook zo.
 7. (Schmidt 2017).

正義

Een wervingsposter van Voedselbos Amsterdam Zuidoost in het Nederlands. De poster geeft projectinformatie en er staat in grote letters: 'Stel je voor een voedselbos!'. De posters werden opgeplakt langs de route van mogelijke locaties voor het voedselbos. || Amsterdam Zuidoost Food Forest (Voedselbos Amsterdam Zuidoost) recruitment poster in Dutch gives project information and says, 'Imagine a food forest!'. The posters were placed along the route of possible food forest locations. Photo: Debra Solomon / Urbaniahoeve Voedselbos Amsterdam Zuidoost, 2019.

استلجك فوور اهن فوودسلبوس!

en het beheer van deze nieuw typologie van parkachtig stadsgroen.

“Laat onze groep van buurtbewoners en hoe wij de stad dienen een voorbeeld zijn voor heel Amsterdam, waar steeds meer inwoners de urgentie voelen om hun eigen buurt vorm te geven zodat ze in een gezonde en groene omgeving kunnen leven.”

Stedelijke voedselbossen zoals deze hebben een positief effect op sociale gelijkheid, aanzien iedereen van de gezonde leefomgeving profiteert. Daar komt nog bij dat de toegang tot vers, betaalbaar, biologisch geproduceerd voedsel vergroot wordt en dat buurtbewoners zelf invloed kunnen uitoefenen op hun voedselveiligheid. Er is een bewezen verband tussen een gebrek aan toegang tot kwalitatief openbaar groen en een hogere kans op obesitas en diabetes type 2. Nieuwe stedenbouwkundige praktijken en ecologieën die gericht zijn op het tot stand brengen van een holistisch voedselbos, hebben vele positieve uitwerkingen op de betreffende buurtbewoners. Sociale netwerken worden uitgebreid, met zelfredzaamheid en collectieve veerkracht tot gevolg.

Voedselbossen

Het woord 'bos' roept misschien beelden op van torenhoge bomen die dicht op elkaar staan en met een donkere onderlaag van bodembedekkers, maar een voedselbos is eigenlijk een tijdsopname in de ecologische successie van een bos. Er wordt bewust een ecologische zone gecreëerd die het moment in deze successie nabootst, wanneer de biodiversiteit op zijn hoogst is. Beheer en onderhoud zijn erop gericht bepaalde sleutelsoorten optimaal toegang te verschaffen tot essentiële grondstoffen, zoals water, zonlicht en bodemnutriënten. In een voedselbos zijn deze bevoordeelde soorten voedsel-producerende planten en fungi, die waardevol zijn voor zowel mensen als niet-mensen.

Stedelijke voedselbossen

Aangezien openbaar groen in de stad over het algemeen een gelaagd karakter heeft (onderbegroeiing, struiken, bomen), kan een voedselbos hier makkelijk ingepast worden om een parkachtige atmosfeer te creëren of te versterken. Voedselbossen bieden bovendien een grote verbetering qua biodiversiteit in de toch enigszins mono-culturele hooikoortslandschappen van de stad. Sinds 2010 heeft Stichting Urbaniahoeve wetenschappelijk gedemonstreerd hoe voedselbossen waardevolle en nuttige toevoegingen aan openbaar stedelijk groen zijn.⁴ Urbaniahoeve's voedselbossen zijn opgebouwd uit ecologische, landschappelijke, sociaal-culturele en beleidsmatige componenten. De laatste twee zijn onontbeerlijk om voedselbossen tot een langdurig en dus duurzaam succes te maken: zonder een overeenkomst tussen de praktijkgemeenschap en de gemeente die de continuïteit van het voedselbos vastlegt, kan een voedselbos makkelijk verwoest, vervangen of omgeploegd worden – vaak door de gemeente zelf die misschien kort daarvoor het project nog steunde.⁵

De drie belangrijkste voordelen van een voedselbos voor de lokale bevolking zijn lokale klimaatadaptatie, hogere biodiversiteit en toegang tot natuurbeleving. De gevarieerde en intensieve aanplant van houtachtige vaste planten en de grotendeels onberoerde bodem,⁶ creëren omstandigheden waarin aanzienlijke hoeveelheden koolstof, regenwater en grondwater vastgehouden kunnen worden. Zo dragen voedselbossen bij aan lokale klimaatadaptatie⁷ en ambities voor CO₂ reductie. De groene omgeving en bijbehorende regenwaterbuffering voorkomen hitte-eilanden in de buurt en het uitdrogen van het bodemleven. Ook dragen ze bij aan het regenbestedig maken van het stedelijk weefsel, waardoor de kans op wateroverlast tijdens hevige regenbuien afneemt. De gevarieerde aanplant van nectarplanten en fruitbomen in stadse monoculturen creëert voedsel en habitat voor insecten, vogels, kleine zoogdieren en bodemleven, waardoor biodiversiteit aanmerkelijk toeneemt in alle seizoenen. Voedselbossen bieden een esthetische, zinnelijke en voedzame beleving van stadsnatuur en natuurlijke processen voor alle stadsbewoners. Dit alles bij elkaar heeft de potentie om klimaatstress op mensen en landschappen ter verlichten, en biedt tegelijkertijd broodnodige nieuwe perspectieven en omgangsvormen tussen mens en natuur – en een nieuw kennisrijk en praktisch, mens- en natuurgericht beroep: rentmeester(es) van een stedelijke voedselbos.

Though the word 'forest' may trigger notions of a dense and towering stand of trees accompanied by a shadowy, tolerant understorey and groundcovers. A food forest is simply an ecological zone in which a plant community is tended in order to mimic a specific point of ecological succession in which the highest levels of biodiversity occur. Through intentional management, certain key species receive preferential access to essential plant and subsoil resources like moisture, sunlight, and subsoil nutrients. In a food forest, the preferred species are food-producing plants and fungi, considered beneficial for humans and non-humans.

Specifically on urban food forests...

As urban public landscaping generally has a layered character (ground cover, tree cover, and shrubs), an urban food forest can be easily inserted into urban greens to create and / or intensify a park-like atmosphere in what are effectively highly allergenic monocultures consisting solely of trees and lawns. Since 2010, the Urbaniahoeve Foundation has empirically demonstrated how food forests can be suitable additions to public space landscaping.⁴ Urbaniahoeve's urban food forests consist of ecological (and landscape-architectural), socio-cultural, and policy components. So important are the socio-cultural and policy components that without both the community of practice and municipal stewardship agreements consolidating the food forest's continuity, urban food forests are subject to destruction, often by municipalities themselves.⁵

Three core advantages of the urban food forest for locals centre around documented microclimate adaptation, increased biodiversity, and access to the experience of nature and natural dynamics. The varied and intensified planting of woody perennials (understoreys of trees and shrubs) and largely undisturbed soils create conditions in which significant amounts of carbon, rain, and groundwater can be sequestered, meaning urban food forests can figure as a strong component of urban microclimate crisis adaptation.⁶ These conditions prevent the emergence of urban heat islands, prevent the dehydration of soil organisms, and prevent the requisite flooding that occurs in heavily paved cities. The planting of varied nectar and fruit-producing plants within urban monocultures provides food and habitat for insects, birds, small mammals, and topsoil-proliferating animals throughout the seasons, offering a marked year-round increase in biodiversity. Food forests afford an aesthetic, sensory, and dietary experience of the urban natural world and its dynamics for all urban inhabitants. These factors have been shown to alleviate physical climate stress and reproduce new perspectives on, and interactions with, the natural world in itself, especially for food forest stewards.

4. Solomon 2012, van den Berg 2013, Solomon and van den Berg 2014, Viljoen and Bohn 2014, Spaïd, 2017, Solomon and Nevejan 2019.
5. (Solomon e.a. 2011 - *Foodscape Schilderswijk*, Solomon e.a. 2011 - *DemoTuinNoord*, Solomon e.a. 2013 - *Foodscape Wildeman*)
6. (Schmidt 2017).

Een wervingsposter van Voedselbos Amsterdam Zuidoost in Sranang (linksboven), in het Engels (linksonder), en in Ghanean Twi (boven). De poster geeft projectinformatie en er staat in grote letters: 'Stel je voor een voedselbos!'. De posters werden opgeplakt langs de route van mogelijke locaties voor het voedselbos. || Amsterdam Zuidoost Food Forest (Voedselbos Amsterdam Zuidoost) recruitment poster in Sranang (top left), in English (bottom left), and in Ghanean Twi (above) gives project information and says, 'Imagine a food forest!'. The posters were placed along the route of possible food forest locations. Photo: Debra Solomon / Urbaniahoeve Voedselbos Amsterdam Zuidoost, 2019.

*Annemarie van Wezel
Professor Environmental
Ecology aan de Faculteit der
Natuurwetenschappen, Wiskunde
en Informatica van de Univer-
siteit van Amsterdam. Tevens
wetenschappelijk directeur van
het Institute for Biodiversity and
Ecosystem Dynamics.
Professor of Environmental
Ecology at the Faculty of Natural
Science, Mathematics and Infor-
matics of the University of Amster-
dam. She is also Scientific Director
of the Institute for Biodiversity
and Ecosystem Dynamics.*

EEN BESLISSEND DECENNIUM VOOR DE GROENE METROPOOL AMSTERDAM

Annemarie van Wezel

Met haar Green Deal geeft de Europese Unie blijk van grote ambitie om de Europese economie om te vormen tot een duurzame economie van de toekomst. Deze ambitie heeft betrekking op acht kernthema's: klimaat, schone energie, circulaire economie, efficiënt gebruik van hulpbronnen, een gifvrij milieu, biodiversiteit, eerlijk voedsel en slimme mobiliteit.

Om de gestelde doelen te bereiken, moeten we de manier waarop we ons dagelijks leven leiden veranderen. Dat leven speelt zich voornamelijk in de stad af. De doelen van de Green Deal zijn vanzelfsprekend sterk met elkaar verbonden en er komen niet alleen allerlei te vermijden compromissen en impasses bij kijken, maar ook allerlei vormen van synergie die we juist graag willen benutten.

Om al deze onderlinge afhankelijkheden beter te begrijpen, kan de samenleving worden opgevat als een complex systeem waarin heel veel positieve en negatieve terugkoppelingen plaatsvinden. Het ruimtelijke niveau van de stad is relevant en zeer geschikt om ons begrip van dit systeem te vergroten. In de gemeente Amsterdam vinden dagelijks verspreid door de stad en haar omgeving duizenden routinematige processen plaats die gebruikt kunnen worden om – relatief eenvoudig en automatisch – ruimtelijk en temporeel expliciete gegevens te genereren die ons begrip van dit complexe systeem kunnen voeden en verbeteren.

Het zal fantastisch zijn om zo'n monitoringsysteem te ontwerpen, al voortbouwend op wat er al is, en om de verzamelde gegevens te gebruiken om ons begrip van het systeem te vergroten. Op die manier zullen we beter in staat zijn om ervoor te zorgen dat beleid positief bijdraagt aan de realisatie van de verschillende doelen en om compromissen en impasses te vermijden. De technologie en artificiële intelligentie die nodig zijn om met allerlei gegevens om te gaan bestaan al; laten we ze implementeren en leren om intelligent te leven binnen de grenzen van de planeet.

好奇心

A DECISIVE DECADE FOR THE GREEN METROPOLE AMSTERDAM

Annemarie van Wezel

The European Union presents in its Green Deal great ambitions to transform EU's economy to a sustainable future. These ambitions relate to eight core themes; climate, clean energy, circular economy, resource efficiency, toxic-free environment, biodiversity, fair food and smart mobility.

To reach the goals set-out, we'll change the way we live our everyday lives, and we live these lives mostly within cities. These Green Deal ambitions obviously are highly interconnected, with all types of possible trade-offs and lock-ins that we would like to avoid, but also with all types of possible synergies that we would love to exploit.

To better understand all these interdependencies, society can be viewed as a complex system with many positive and negative feed-back loops. The spatial level of the city is relevant, and ideal to improve our understanding of this system. The City of Amsterdam has thousands of everyday routine processes, carried out throughout the city and its surroundings, that can be used to relatively easy and automatically generate spatially and temporally explicit data that can feed and improve our understanding of this complex system.

It will be great to design such a monitoring system building upon what is already in place and exploit these data to increase our understanding of this system. In this way, we will be better able to ensure that policy actions positively impact on multiple goals and to avoid trade-offs and lock-ins. Technology and AI to deal with all data is there; let's implement it and learn to intelligently live within planetary boundaries.

De gemeente Amsterdam kan gezien worden als een complex systeem, met duizenden alledaagse processen die gebruikt kunnen worden om ruimtelijke en tijdsgebonden data te genereren. || The municipality of Amsterdam can be seen as a complex system, with thousands of everyday routine processes that can be used to generate spatially and temporally explicit data.
Foto/Photo @ Philipp Benedikt.

Грпнрордгя

ядыо Fурпушльонлѣ
 ПРОЦВЕТАЮЩИЙ ΣΘΩΧΙΟ
 草花の国

Helene Schmitz, Kudzu, 2015. In dit beeld laat Helene Schmitz (1960, Zweden) op magistrale wijze zien wat de invasieve plantensoort Kudzu (*Pueraria lobata*) met een landschap kan doen. De plant verandert het landschap als het ware in een abstract en oneindig sculptuur. Het beeld, genomen in het Zuiden van de Verenigde Staten, geeft goed de paradox weer waarmee we als mens te maken hebben als we kijken naar natuur. Aan de ene kant heeft het iets prachtigs om de natuur zijn gang te laten gaan, aan de andere kant doen we er alles aan om dit beeld te vermijden binnen onze leefomgeving omdat het niet strookt met onze waarden. || In this image, Helene Schmitz (1960, Sweden) majestically shows what the invasive plant species kudzu (*Pueraria lobata*) can do. Schmitz transforms the landscape, as it were, into an abstract and infinite sculpture. The image, taken in the southern United States, is a good reflection of the paradox we face as human beings when we look at nature. On the one hand it is something wonderful to let it take its course, but on the other, we do everything we can to avoid this image within our own living environment as it is not in line with our values.

kbwills, Reuzenberenklauw, 2015. In dit beeld van kbwills, genomen in Engeland, is een voorbeeld van hoe we met natuur omgaan. Het bos van Reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) is afgezet met lint en omringd door wat wij zien als natuur. Omdat deze plant zich niet schikt naar onze waarden moet deze afgesloten worden van zijn omgeving en in een hokje geplaatst. De plant wordt als het ware getemd en begrensd in zijn vrijheid. Het laat zien hoe we er alles aan doen om natuur naar onze hand te zetten. || Taken in England, this image by kbwills strikingly shows how we deal with nature. We see a mass of reuzenberenklauw or giant hogweed (*Heracleum mantegazzianum*) enclosed by barrier tape and surrounded by what we see as nature. As this plant doesn't conform to our values, it has to be separated from its environment, and tamed, as it were, by limiting its freedom. It shows that we do everything we can to control nature.

DE VERBODEN TUIJN VAN EUROPA

Studio Wild

In het rijk van de planten bestaan er in Europa 35 plantensoorten die wettelijk gedegradeerd zijn tot verboden soorten. Het gaat hier om 'invasieve uitheemse plantensoorten', die op basis van hun ethnische en biologische kenmerken een bedreiging vormen voor inheemse Europese planten. In de gehele EU is het verboden om deze soorten te kweken, te verhandelen en te vervoeren. Als reactie op deze wettelijke bepaling wil Studio Wild met *The Forbidden Garden of Europe* een internationale discussie op gang brengen over nieuwe manieren van samenleven. Dragen ruimtelijke, sociale en wettelijke beperkingen bij aan de totstandkoming van een meer diverse samenleving?

Studio Wild gebruikt de metafoor van het plantenleven om nieuw licht te werpen op politiek geladen onderwerpen en beweging te brengen in gepolariseerde debatten. Met de huidige situatie in Europa zien we dat onze waarden om te overleven toe zijn aan een drastische herijking. De mens is geneigd om alles te bezien vanuit het eigen perspectief. Het temmen van de natuur, het idee van

zelfbehoud en het streven naar perfectie zijn hier voorbeelden van. We willen de wereld naar onze eigen hand zetten en projecteren onze wetten en waarden op de natuur. We stellen onze eigen cultuur boven alles. Zijn we vergeten dat de natuur zich niet kan vormen naar onze wetten en waarden?

Studio Wild ziet de stad als het uitgelezen toneel om de wettelijke beperkingen te overstijgen en ruimte te creëren voor kansen. Kansen om van de stad een bakermat van biodiversiteit en bron van culturele diversiteit te maken. Het is onze verantwoordelijkheid als architecten en ontwerpers om deze kansen te ontdekken en uit te werken. Om te overleven moeten we samenwerken met de natuur en onze burens. Laten we overleven mét elkaar en niet omwille van onszelf!

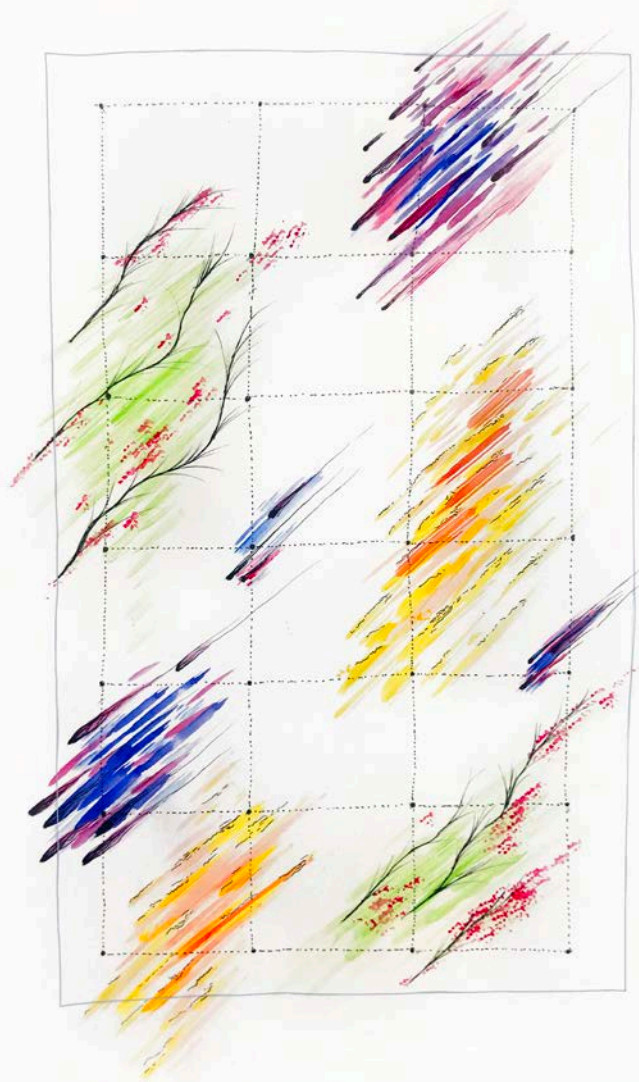
THE FORBIDDEN GARDEN OF EUROPE

Studio Wild

In the plant kingdom there are 35 species that have been legally banned in Europe. These are 'invasive alien plant species' whose ethnic and biological characteristics pose a threat to native European plants. Throughout the EU, it is prohibited to cultivate, trade and transport these species. In response to this legal ruling, Studio Wild aims to launch *The Forbidden Garden of Europe* as an international discussion on new ways of living together. Do spatial, social, and legal restrictions contribute to the creation of a more diverse society?

Studio Wild uses the metaphor of plant life to shed new light on politically charged subjects and to bring movement to polarized debates. With the current situation in Europe, we see that our values for survival need to be drastically reassessed. Humans tend to look at everything from their own perspective; the taming of nature, the idea of self-preservation, and the pursuit of perfection are examples of this. We want to make the world our own and project our laws and values onto nature. We put our own culture above everything else. Have we forgotten that nature cannot shape itself according to our laws and values?

Studio Wild sees the city as the perfect stage to transcend legal restrictions and create space for opportunities to make the city a cradle of biodiversity and a source of cultural diversity. It is our responsibility as architects and designers to discover and develop these opportunities. In order to survive, we have to cooperate with nature and our neighbours. Let's survive with each other, not just pursue our own values.

StudioWild, schets, 2020. In deze conceptuele schets van *The Forbidden Garden of Europe* willen we laten zien dat het mogelijk is om invasieve soorten naast elkaar te plaatsen. Binnen het framework van punten en lijnen geven de kleuren de verschillende planten aan waartussen de mens kan zitten, lopen, luisteren en reflecteren. Op deze manier willen we laten zien dat deze invasieve soorten net zo goed bij de natuur horen als andere inheemse of uitheemse soorten. Dat we onze omgeving of onze tuin zó kunnen inrichten dat er plek is voor 'invasieven' in een cultuur die zich meer door de waarden van de natuur laat bepalen dan door de waarden van de huidige mens. Hierbij verleggen we het begrip 'notre' in Voltaire's beroemde uitspraak 'Il faut cultiver notre jardin' naar een 'ons' dat niet alleen om het menszijn draait maar ook om de mens en de natuur als geheel. || **StudioWild, sketch, 2020.** This conceptual sketch for *The Forbidden Garden of Europe*, aims to show that it is possible for invasive species to live side by side. Within the framework of lines and dots, colors indicate the different plants between which humans can sit, walk, listen, and reflect. In this way, we want to show that these invasive species belong to nature just like other native and non-native species. We can design our environment or gardens in such a way that there is room for 'invasive' in a culture that allows itself to be determined more by the values of nature than by the values of the present humanity. We want to shift the concept of *notre* (our) in Voltaire's famous statement, "Il faut cultiver notre jardin" (we must cultivate our garden), to a *nous* (us) that is not only about being human, but also about humans and nature as a whole.

Studio Wild is een collectief van drie Nederlandse architecten, Zij ontwikkelen provocerende ontwerpen die de huidige grenzen van de architectuur overschrijden. Studio Wild (Tymon Hogenelst, Jani van Kampen en Jesse van der Ploeg) zoekt de grenzen op in het spanningsveld tussen politiek, architectuur en natuur en omarmt de complexiteit die hieruit voortvloeit door in verschillende disciplines te werken.

Studio Wild is a collective of three Dutch architects developing provocative designs to exceed the current boundaries of architecture. Studio Wild (Tymon Hogenelst, Jani van Kampen, and Jesse van der Ploeg) aims to operate on the border, in areas of tension between politics, architecture, and nature, embracing complexity by working in a variety of disciplines.

Arjan van Timmeren

Het onderzoek van prof.dr.ir. Arjan van Timmeren focust zich op milieutechnologie (stedelijk metabolisme), industriële ecologie, duurzame gebiedsontwikkeling en zelfvoorziening. Met zowel zijn rol als wetenschappelijk directeur bij AMS Institute als zijn ambt en onderzoeksgroep aan de TU Delft is hij betrokken bij vele projecten binnen en buiten Nederland, variërend van individuele (clusters van) gebouwen tot grote 'klimaatneutrale' stadsdelen en infrastructuren.

VAN EEN VERSTOORD WAARDESISTEEM NAAR EEN 'DYNAMISCH EVENWICHT'

Arjan van Timmeren

Aangezien steden steeds complexer worden en meer verbonden worden met en door netwerken en infrastructuren, gaan ze steeds vaker een wezenlijk onderdeel vormen van het dagelijks leven van hun inwoners en, belangrijker nog, worden ze kwetsbaar voor ontwrichtende gebeurtenissen en systeemveranderingen. Deze ontwrichtende veranderingen kunnen sociaal, fysiek of natuurlijk van aard zijn of technologie dan wel milieu gerelateerd zijn. Ondanks het huidige publieke draagvlak voor groene initiatieven mist het beleid nog de vasthoudendheid om Nederland een volhoudbare duurzame weg te doen inslaan. Dit duidt, zou je kunnen zeggen, op een verstoord waardesysteem, of op ernstige cognitieve dissonantie. Daarbij komt dat het onvermogen om veranderingen manifest te maken niet voortkomt uit een gebrek aan (technologische) kennis, maar uit onwil. Tegelijkertijd zijn we ons tegenwoordig volledig bewust van het feit dat de status quo onhoudbaar is en hoewel we de technologische capaciteit hebben om in de basisbehoeften van alle mensen te voorzien, draaien onze technologische en economische systemen om risicomijding en winstmaximalisatie. Echter, we moeten ook onder ogen zien dat technologie alleen ons niet kan redden. Als radicale technologische innovaties niet gepaard gaan met even radicale veranderingen in onze levensstijl en onze sociale en politieke instellingen en gebruiken, worden de eerstgenoemde zinloos. Echte maatschappelijke transformatie kan pas plaatsvinden als we ons realiseren dat innovatie geen kwestie is van het simpelweg veranderen van het metabolisme – het herschikken van de onderdelen van de stedelijke leefomgeving (gebouwen, infrastructuur en de manier waarop ze worden beheerd) en als we niet langer denken dat we alle puzzelstukjes al op tafel hebben liggen.

De stad is het toneel waarop de essentiële ontwikkelingen van de moderne tijd zich blijven afspelen. Revoluties als die van de big data, emancipatie van het individu en zelfsturende gemeenschappen en technologieën voeden het stedelijke milieu van de toekomst. Opkomende trends zoals die van de big data – het spoor van informatiekruimels nagelaten door individuen, de infrastructuur en de natuur – beloven onze steden fundamenteel te gaan veranderen. Het is echter belangrijk om te beseffen dat big data ons weliswaar in staat stellen afwijkende waarden beter te identificeren en gegevens fijnmaziger te verwerken, maar dat de stroom aan informatie ook vragen oproept over de kwaliteit van de gegevens en over wie er toegang toe heeft.

Tot rechtvaardige en duurzame transformaties behoren daarom zowel gedistribueerde componenten, die betrekking hebben op de geanticiperde en gerealiseerde verdeling van de sociale, economische en milieugerelateerde resultaten van een investering, en procedurele elementen, die verwijzen naar de mensen die als gebruiker of beleidsvormers betrokken zijn bij leefmilieus. Bij de planning van deze leefmilieus en gerelateerde voorzie-

ningen moet rekening worden gehouden met de behoeften van de huidige en toekomstige stadsbewoners en met de voorspelde verschuivingen in de ecologische basisvoorwaarden.

Dit wordt ook wel met systeemdenken aangeduid, en komt neer op een aanpak waar complexe problemen niet tot een kwestie van efficiëntie of tot hun meest voor de hand liggende oorzaken en effecten worden gereduceerd, maar geherformuleerd in de taal van de relaties, structuren, meta-processen en socio-ecologische invalshoeken. Systeemdenken helpt om de formele structurele kenmerken van complexe (stedelijke) systemen te begrijpen, maar houdt op zich weinig rekening met de gevolgen van netwerken voor het milieu en met name de rol en het gebruik van data gestuurde feedback loops en veranderingen.

Daarom kan worden gesteld dat het vaak diametraal tegenover elkaar staan van cultuur en techniek (de gebouwde omgeving) en natuur de kwetsbaarheid van het stedelijk milieu bij onvoorziene tegenslagen gerelateerd aan natuurlijke processen, drastisch vergroot. Maar ten gevolge van de bevolkingsgroei, de mondialisering, de omvangrijke verstedelijking

FROM A VALUE-SYSTEM DISORDER TOWARDS A 'DYNAMIC EQUILIBRIUM'

Arjan van Timmeren

As cities grow in complexity and infrastructures become more networked, they invariably become increasingly integral to the functioning of daily life of citizens and, most importantly, fragile to disruptive systemic changes. These disruptive changes can be either social, physical/natural, environmental or technical. Despite public support for green initiatives current policies lack the tenacity to put the Netherlands on the sustainable path. This is indicative of either a value-system disorder or a severe cognitive dissonance. The inability to manifest change does not arise from a lack of technological know how, but rather, a lack of will. Today, we are completely aware that the status quo is untenable and have the technological capacity meet the basic needs of all human beings, yet our technological and economic systems are geared toward risk aversion and profit maximization. We must recognise that technology alone will not save us. Radical technological innovation without equally radical changes to our lifestyles and social and political institutions would render the former moot. True societal transformation can only occur once we realise that innovation is not a matter of simply changing the metabolism, rearranging the components (buildings, infrastructures and the way they are managed) of a city, or thinking that we already have all the puzzle pieces on the table.

Nowadays, cities have become the stage of modernity. The revolutions of big data, empowerment of individuals and self-organised communities and technologies will foster the urban environments of the future. The emerging trends of big data, the trail of data points generated by individuals, infrastructure, and the natural world are what promises to fundamentally change our cities. However, it is important to realize that while big data allows for better identification of outlier values and a finer stratification of data, the flood of information raises issues about the quality of the data and who has access to it.

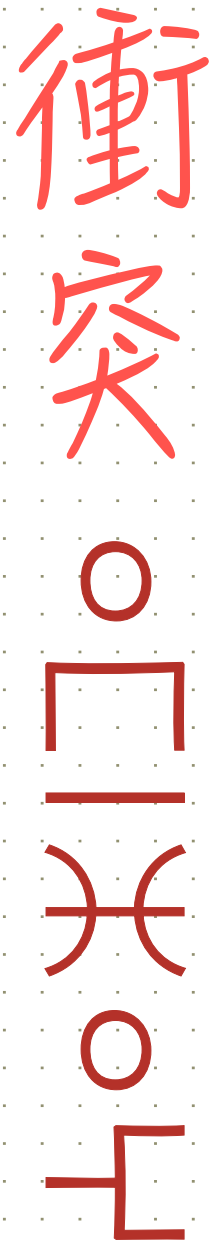
Just and sustainable transformations are therefore understood to include both distributive components, relating to the investment's anticipated and realised distribution of social, economic and environmental outcomes, and procedural elements relating to who is involved in the (decision) making of living environments. The planning of these living environments and related services must adapt to the needs of present and future urban dwellers as well as predicted shifts in environmental baseline conditions. Such 'systems thinking' approach presents problems of complexity as more than issues of efficiency or their most obvious causes and effects and reframes it into the language of relations, structures, meta processes, and even humanistic concerns. Thinking in systems is useful in understanding the formal structural characteristics of complex (urban) systems,

however, by itself it holds little regard for the environmental implications of networks and the role and use of data driven change. As a consequence, it may be argued that the predominant view that the built environment and nature are diametrically opposed entities drastically increases the vulnerability of urban environments in face of unforeseen shocks.

As a consequence of the population growth, globalisation and the massive urbanisation of the last decades, the ecological, economic and social shocks encountered by today's urban environments have been increasing both in frequency and magnitude. The full extent of the causes and the consequences of these shocks are difficult to determine though. Networks, both physical/technical and social, have become the driving forces of development, and the scale and complexity of these networks has been growing with an accelerated pace. The results are increasing complexity of urban environments and unpredictability of external changes, two trends that have raised environmental awareness and, consequently, led to a growing debate on the relationship between city and nature, human society and still many unknown natural processes. Physical networks have extensively interacted with the natural environment, but, so far, the two threads of the debate - network thinking and

Arjan van Timmeren

The research of prof.dr.ir. Arjan van Timmeren focuses on environmental technology (urban metabolism), industrial ecology, sustainable area development and self-sufficiency. With both his role as scientific director at AMS Institute and his office and research group at the TU Delft he is involved in many projects in and outside the Netherlands, varying from individual (clusters of) buildings, to large 'climate neutral' city districts and infrastructures.

Luchtfoto van Amsterdam. ||
Aerial view of Amsterdam.
Courtesy of Arjan van Timmeren.

en interconnectie van de afgelopen decennia, zijn zowel de frequentie als de omvang van de ecologische, economische en sociale tegenslagen die de huidige stedelijke milieus moeten opvangen toegenomen. Het is voorts nog moeilijk vast te stellen wat de volledige omvang van de oorzaken en gevolgen van deze tegenslagen zal zijn. Wat wel duidelijk is, is dat netwerken, zowel de fysieke/technische als sociale en natuurlijke, de drijvende krachten zijn achter ontwikkeling, terwijl ze tegelijkertijd in omvang en complexiteit in een versneld tempo groeien.

Gevolg is dat stedelijke milieus in hun functioneren steeds complexer worden, en dat externe veranderingen steeds onvoorspelbaarder worden, twee trends die ook het milieubewustzijn hebben verhoogd, en daarmee geleid hebben tot een groeiend debat over de relatie tussen stad en natuur, de menselijke samenleving en een groot aantal vaak nog onbekende natuurlijke processen. Hoewel er een aanzienlijke wisselwerking tussen fysieke netwerken en de natuurlijke omgeving bestaat,

vindt er tussen de twee werkvelden – het netwerkdenken en het milieukundig denken – tot nu toe weinig wisselwerking plaats.

Het netwerkdenken in de stedenbouwkunde is wat door Juval Portugali in 'Complexity Theories of Cities' wordt uitgewerkt en waar de complexiteitstheorie van steden, een kernbegrip in Michael Batty's 'stadswetenschap' vormt. Het is een benadering die uitgebreid voortbouwt op formele of structurele kenmerken van complexe (stedelijke) adaptieve systemen, maar dat tegelijkertijd nog relatief weinig aandacht heeft voor de milieu-implicaties van natuurlijke processen en netwerken. Dit terwijl juist een socio-ecologische, mede gezondheid-gerelateerde perspectief, van toenemend belang is. Daarvan heeft de wereld in 2020 helaas de gevolgen ondervonden.

Volgens de complexiteitstheorie worden steden beschouwd als gelaagde systemen van verschillende onderling verbonden subsystemen zoals gebouwen, blokken en netwerken van stromen en actoren met sociale structuren (stedelijk metabolisme). Vanwege de veelheid

environmental thinking – have scarcely done so. Network thinking in urbanism, a considerable branch of what Juval Portugali calls Complexity Theories of Cities and a core concept of Michael Batty's 'new science of cities', is an approach extensively dealing with formal or structural characteristics of complex (urban) adaptive systems, but with little regard for the environmental implications of networks. In 2020 the world unfortunately has been experiencing the consequences.

Complexity Theory of Cities assumes cities as multilevel systems of several interconnected subsystems, as buildings, blocks, networks of flows (metabolism) and social structures. Because of the multiplicity of subsystems involved, the interactions among several dynamic agents and their *nestedness*, the boundaries of cities as complex systems are fuzzy. Furthermore, a city is composed of "interactive components that may change their roles over time in unpredictable ways": ecosystems contain co-evolving species and systems and follow unique evolution trajectories. Technological progress might not be our saving grace. The pathological drive to increase the efficiency and efficacy of technology in metropolitan societal contexts might obfuscate considerations of historical precedence, pragmatic knowledge of natural processes and techniques used by classical and ancient societies to cope with shifts in environmental conditions.

The challenge is improving the capacity of urban environments to assimilate it in one combined urban-natural system in dynamic equilibrium. There are three alternative approaches which can be determined in response to do so, and to address the need to improve resilience of our living environments: (1) strategies of *inaction*; (2) strategies of *subtraction* or, (3) strategies of *hormesis*, that keep their subject (cities, neighborhoods, communities, etc) under a small, controlled and continuous dosage of stress, with the purpose of strengthening it for the eventuality of a possible future large shock of the same kind. The last strategy may be rooted in the first two

if inaction or subtraction causes deprivation, especially when, say, consciously inducing lower-than-usual levels in relative comfort of living. In particular the latter, that of *hormesis* is of interest, as it builds upon systems-learning and opportunities to include a combined technology based and nature-based solutions approach. Background idea is that applying such strategies in urban environments will improve social-ecological resilience. This requires understanding of ecosystems that incorporates the knowledge of local users, but also the understanding of how social processes can minimize their impact through calculated and *targeted inaction*, with the ultimate goal of improving the capacity of our urban environments to face disruptive change. Social processes need to embrace change and let ecological processes help in responding to it. "This alternative path, based on symbiosis and reciprocity, can be seen as a biologically oriented, resource-based society that, with help of ICT, revitalises and empowers local economies, encourages polycentric development of urban metabolisms and vindicates the sanctity of city, peri-urban and rural hinterland, whose reciprocal relationship has defined our civilization thus far. We must foster a new ethos that values community, self-organization and the empowerment of the individual and their communities at both local and global scales. The menagerie of *poleis* (cities) that define modern society must look beyond connectivity based solely on technology, transportation and trade toward their surrounding hinterlands, their rural communities and the bounds of the natural environment, promoting a dynamic equilibrium: the challenge is not in stopping disruptive change—a task that has repeatedly proven to be impossible—but in understanding them as they occur and, ultimately, improving the capacity of urban environments to adapt and assimilate disruptions as a combined urban-natural system in dynamic equilibrium." (van Timmeren, 2013 p.83)

This text has been based on extended excerpts of previous publications / further reading:

A. van Timmeren, 'Towards Sustainable, Just and Liveable Smart Cities: A Dutch Perspective', *Journal of Landscape Architecture [nummer]* (2020), 10.

L. Henriquez en A. van Timmeren, *Under Pressure: Water and the City* (Delft: TU Delft Environmental Technology & Design + Amsterdam: AMS Institute, 2017), 483.

C. Forgaci en A. van Timmeren, *A Spatial-Hormetic Approach to Urban Resilience* (Hamburg, Germany: Proceedings International Conference URC. Urban Regions under Change: Towards Social-Ecological Resilience, 26–27 May 2014).

A. van Timmeren, *ReciproCities: A Dynamic Equilibrium* (Delft University of Technology, Faculty of Architecture and the Built Environment, 2013), 103.

vepó Qmlln

Deze tekst is gebaseerd op uitgebrede uittreksels uit eerdere publicaties / verdere lectuur:

A. van Timmeren, 'Towards Sustainable, Just and Liveable Smart Cities: A Dutch Perspective', *Journal of Landscape Architecture [nummer]* (2020), 10.

L. Henriquez en A. van Timmeren, *Under Pressure: Water and the City* (Delft: TU Delft Environmental Technology & Design + Amsterdam: AMS Institute, 2017), 483.

C. Forgaci en A. van Timmeren, *A Spatial-Hormetic Approach to Urban Resilience* (Hamburg, Germany: Proceedings International Conference URC. Urban Regions under Change: Towards Social-Ecological Resilience, 26-27 May 2014).

A. van Timmeren, *ReciproCities: A Dynamic Equilibrium* (Delft: Technische Universiteit Delft, Faculteit Bouwkunde en Gebouwde omgeving, 2013), 103.

aan betrokken subsystemen en de interactie tussen verschillende dynamische actoren en hun zogenoemde 'genesteldheid' zijn de grenzen van steden als complexe systemen echter niet scherp. Daarbij komt dat een stad uit 'interactieve componenten bestaat, die in de loop van de tijd op onvoorspelbare wijze van rol kunnen wisselen': de ecosystemen bevatten co-evoluerende soorten en systemen en volgen unieke evolutionaire trajecten. Binnen deze context is het belangrijk te beseffen dat het mogelijk is dat de technologische vooruitgang alleen ons mogelijk niet gaat redden. De pathologische drang om de efficiëntie en effectiviteit van de technologie in de grootste stedelijke maatschappelijke context te vergroten, kan overwegingen gerelateerd aan historische voorbeelden, pragmatische kennis van natuurlijke processen en technieken die door meer of minder klassieke en oude samenlevingen zijn gebruikt om met verschuivingen in het milieu om te gaan, verdoezelen.

De uitdaging is om de capaciteit van het stedelijke milieu te vergroten en om deze te verwerken in één gecombineerd stedelijk-natuurlijk systeem dat in dynamisch evenwicht is. Om dit te bewerkstelligen, en om tegemoet te komen aan de noodzaak om de veerkracht van onze leefomgeving te verbeteren, kan worden gekozen uit drie alternatieve benaderingen. Een eerste strategie is niets doen (inactiviteit); een tweede die van het zo veel mogelijk 'onttrekken' aan risico's, en een derde strategie is dat van 'hormesis'. In het laatste geval wordt het subject (een stad, wijk of gemeenschap, etc.) onderworpen aan een kleine, gecontroleerde en continue hoeveelheid stress. De bedoeling hiervan is om het subject voor te bereiden op een mogelijk toekomstige grote(re) crisis, van soortgelijke aard. Dit concept van hormesis is bekend vanuit diverse wetenschappen en kan ook geworteld zijn in de eerste twee strategieën, bijvoorbeeld als inactiviteit of onttrekking ontberingen met zich meebrengen. Dat kan vooral het geval zijn wanneer er bijvoorbeeld bewust een lager niveau van relatief leefcomfort dan gebruikelijke wordt gerealiseerd. Deze strategie van hormesis is van belang, omdat het voortbouwt op het systeemleren en het daarmee de mogelijkheid openlaat om een gecombineerde op technolo-

gie en natuur gebaseerde aanpak te integreren. Het idee hierachter is dat de toepassing van dergelijke strategieën in het stedelijke milieu de sociaalecologische veerkracht zal verbeteren. Dit vereist inzicht in ecosystemen die ook de kennis van lokale gebruikers (bewoners) belichamen, maar ook in de manier waarop de impact van sociale processen kan worden geminimaliseerd door bewuste en doelgerichte inactiviteit, met als uiteindelijk doel het verbeteren van de capaciteit van het stedelijke milieu om ontwrichtende veranderingen aan te kunnen. De waarde is daarbij dat maatschappelijke processen verandering omarmen en ecologische processen inzetten om op verandering te reageren: "Deze op symbiose en wederkerigheid gebaseerde alternatieve weg kan worden begrepen als een biologisch georiënteerde, op hulpbronnen gebaseerde manier van samenleven die, met behulp van ICT, lokale economieën revitaliseert en mondig maakt, de polycentrische ontwikkeling van het stedelijke metabolisme aanmoedigt en de heiligheid van zowel de stad en het peri-urbane en landelijke achterland, waarvan de wederkerige relatie tot nu toe onze beschaving heeft bepaald, rechtvaardigt. We moeten een nieuw ethos ontwikkelen van waardering voor de gemeenschap, voor zelfsturing en voor het mondig maken van individuen en hun gemeenschappen op zowel plaatselijke als mondiale schaal. De menagerie van *poleis* (steden) die de moderne samenleving definieert, moet voorbij een connectiviteit die uitsluitend gebaseerd is op technologie, transport en handel kijken, naar het omliggende achterland, de plattelandsgemeenschappen en de grenzen van de natuurlijke omgeving. Ze moet een dynamisch evenwicht bevorderen: de uitdaging ligt niet in het tegenhouden van ontwrichtende veranderingen – een taak die herhaaldelijk ondoenlijk is gebleken – maar in het begrijpen ervan op het moment dat ze zich voordoen en, uiteindelijk, in het verbeteren van het vermogen van het stedelijke milieu om zich aan te passen en verstoringen te verwerken als een gecombineerd stedelijk-natuurlijk systeem in een dynamisch evenwicht." (van Timmeren, 2013 p.83)

Dit is een 3D print van een Amsterdamse kade. Net als de huizen, staan ook de bruggen en de kades van Amsterdam op palen. De kades en bruggen van Amsterdam zijn aan vervanging toe. De laatste grote opknapbeurt van 1800 bruggen en de meer dan 800 kilometer kades gebeurde aan het eind van de 19de eeuw tussen 1880 tot 1920. Sindsdien is er gemiddeld 1 brug en een halve kilometer per jaar vervangen. Anno 2020 verkeren er nu 850 bruggen en meer dan 200 kilometer kademuren in slechte staat. Behalve door maatregelen waardoor de belasting van bruggen en kades aanmerkelijk vermindert door bijvoorbeeld vrachtverkeer via water te stimuleren, wordt gezocht naar technologische oplossingen voor zowel het meten van de staat van de kades en bruggen, als voor het verstevigen ervan. Satellietbeelden, sonar metingen, 3D scans, nieuwe materialen, vergroening van kades, en nieuwe afval methodiek zijn enkele voorbeelden van dit onderzoek.

This is a 3D print of an Amsterdam canal. Like the city's houses, its bridges and canals are on stilts, but they are in need of replacement. The 1,800 bridges and more than 800 kilometres of canals last underwent a major refurbishment at the end of the 19th century, between 1880 and 1920. Since then, an average of one bridge and half a kilometre of canal has been replaced each year. Now, in 2020, 850 bridges and more than 200 kilometres of canal walls are in a poor condition. In addition to measures that significantly reduce their load by, for example, stimulating water freight instead, technological solutions are being sought both for measuring their condition and for strengthening them. Examples of this research include satellite imagery, sonar observations, 3D scans, investigating new materials, improving canal sustainability, and exploring new waste methods.

Zuurwurmulyzmmrjruu

Maria Kaika

Professor Urban Planning aan de Faculteit der Sociale Wetenschappen van de Universiteit van Amsterdam. Haar onderzoek richt zich op drie samenhangende thema's: stedelijke politieke ecologie, steden en crisis, en stedelijke radicale denkbeelden.

Dit stuk is gebaseerd op Maria Kaika's vrij toegankelijke artikel: Kaika, M (2017) "Don't call me Resilient Again! The New Urban Agenda as Immunology ... or what happens when communities refuse to be vaccinated with 'smart cities' and indicators." *Environment and Urbanization* 29: 89 - 102; DOI 110.1177/0956247816684763.

Het artikel bevat een volledige lijst met bronvermeldingen en materiaal. Maria Kaika blijft houder van het copyright van het academische artikel en van deze tekst.

FALEN/FAULING

도시의 면역력

1. McGinney, Annette (2020) 'Like sending bees to war: the deadly truth behind your almond milk obsession', *The Guardian online*, Wed 8 Jan 2020

WERELDWIJDE WAARDEN VOOR LOKAAL SAMENLEVEN.

HOE ONZE VERMEENDE DUURZAAMHEID EN 'SLIMHEID' RAMPZALIG UITPAKKEN IN ANDERE DELEN VAN DE WERELD, EN WAT WE ERAAN KUNNEN DOEN.

Maria Kaika

In mei 2016 bleek de luchtkwaliteit in Amsterdam, Maastricht en Rotterdam zorgwekkend slecht te zijn. Al binnen een maand verscheen er een Nederlandse start-up die hierop inspeelde, met nieuwe slimme technologie, die beloofde het probleem op te zullen lossen. TreeWiFi is een klein vogelhuisje dat de huidige luchtvervuiling communiceert aan voorbijgangers door van kleur te veranderen; wanneer de luchtkwaliteit goed is geeft het groen licht en als beloning voor de bewoners biedt het vogelhuisje dan gratis wifi aan. The Guardian wijdde er niet veel later een artikel aan en speculeerde dat dit type uitvindingen onze stedelijke leefomgeving kan helpen verbeteren: Onze steden 'slimmer' maken zou de beste manier zijn om klimaatverandering en milieuschade te lijf te gaan.

Echter, slimme steden en technologieën kunnen niet de oplossing zijn voor onze wereldwijde sociaal-ecologische problemen. Wat bedoel ik daar precies mee? Als we een volledige kosten-batenanalyse zouden doen van zowel maatschappelijke als milieueffecten van de productie, het gebruik en het weggooien of recyclen van een slimme technologie, dan zou dit leiden tot zeer verontrustende bevindingen. Alle slimme technologieën, van slimme vogelhuisjes tot smartphones, bevatten columbiet-tantaliet (coltan), een metaalerts dat noodzakelijk is voor het functioneren van wifi technologie. Hoe slimmer onze steden zijn, hoe meer ze afhankelijk zijn van coltan. Maar als we deze grondstof, die in iedere stad, ieder huis of iedere broekzak aanwezig is, terug herleiden naar zijn oorsprong, dan ontdekken we dat een groot gedeelte van coltan wereldwijd met de hand gedolven wordt in de Democratische Republiek Congo. De VN rapporteert dat deze winning plaatsvindt onder omstandigheden van systematische en georganiseerde uitbuiting van mens en milieu, inclusief kinderarbeid. Daarmee is het slimmer monitoren van luchtkwaliteit in Amsterdam gebaseerd op het verwoesten van levens en leefomgevingen in andere delen van de wereld. Onze vooruitgang in duurzaamheid en 'slimheid' betekent een sociaal-ecologische ramp voor een ander.

Nog een voorbeeld: het is een trend geworden om je dagelijkse glas melk te vervangen met amandelmelk, er vanuit gaande dat dit de planeet zou redden. Prima. Maar wat blijkt? De plotselinge toename in de vraag naar amandelmelk is direct verantwoordelijk geweest voor de sterfte van ongeveer 50 miljard bijen - ja er staat miljard - tijdens de winter van 2018 - 2019. Enorme Californische boerenbedrijven richtten zich ineens op amandelgaard monoculturen en daarvoor hadden ze miljoenen industrieel geteelde bijen nodig. De bijen worden naar de amandelgaarden gebracht voor bestuiving en miljoenen keren niet meer terug.¹ Dus de lokale gedragsverandering om over te stappen op amandelmelk, als verondersteld milieuvriendelijk alternatief, is een doodsvonnis voor miljarden bijen in andere delen van de wereld.

Wat vertellen deze voorbeelden ons over hoe we kunnen samenleven? Ze maken duidelijk dat als we lokaal de waarde van samenleven willen verhogen, we ook in acht moeten nemen hoe onze stedelijke economie en ons stadsleven onderhouden wordt door mondiale geld- en materiaalstromen, machtsrelaties, menselijke arbeid en de niet-menselijke wereld. We willen zo graag geloven dat wereldwijde sociaal-ecologische gelijkheid verkrijgbaar is als een vaccinatie; dat we simpelweg onze steden moeten injecteren met slimme daken, recycling of slimme auto's om een verschil te maken. Maar we weten nu dat slimme oplossingen - op hun best - slechts kunnen bereiken wat immunologische praktijken bereiken; ze verlichten sommige symptomen lokaal, maar kunnen niet wereldwijd de ziekte genezen; wereldwijde sociaal-ecologische

GLOBAL VALUES FOR LIVING TOGETHER LOCALLY.
WHY OUR SUSTAINABILITY AND SMARTNESS ARE SOMEONE ELSE'S
DISASTER, AND WHAT WE CAN DO ABOUT IT.

Maria Kaika

In May 2016, air pollution in Amsterdam, Maastricht, and Rotterdam reached hazardous levels. Only one month later, a new Dutch smart technology appeared, promising to remedy the problem: the Tree-WiFi, a smart birdhouse that signals pollution levels by changing colours – when air quality is good it glows green, and as a reward, offers citizens free WiFi. A report by The Guardian speculated that this is the type of invention that can help improve urban environments. Making our cities smarter is the best means of responding to climate change and repairing environmental damage.

However, smart cities and technologies cannot be the solution to our global socio-environmental ills because they are, in fact, part of the problem. What exactly do I mean by that? If we were to do a full socio-environmental cost-benefit analysis of the production, consumption, and disposal of any smart technology, we would come across some very disturbing findings. All smart technologies, from the smart birdhouse in our neighbourhood to the mobile phone in our pocket, contain columbite-tantalite (coltan), a metallic ore essential to the function of WiFi communication switchboards. The smarter our cities are, the more they rely on coltan. If we follow the global metabolic flows that enable coltan to be present in every city, home, and pocket, we see that a large part of the world's coltan is mined by hand in the Democratic Republic of the Congo, under conditions that the UN reports as a systematic and organised exploitation of people and environments, including child labour. Smartening up air quality monitoring in Amsterdam is therefore predicated upon destroying social and environmental livelihoods in other parts of the world. Our improved sustainability and smartness is someone else's socio-environmental disaster.

Here's another example – it is *de rigueur* to replace cow's milk with almond milk in the name of saving the planet. Fine. However, the sharp increase in demand for almond milk was the direct cause of death for about 50 billion bees – yes, billion – during the winter of 2018 to '19 alone. The massive Californian farms that turned to almond tree monocultures to feed our increasing 'ecological' appetite for almond milk demands that millions of industrially farmed bees are moved there for pollination, and millions never come back.¹ Our local shift to supposedly 'environmentally friendly' almond milk drinking habits is the death sentence for billions of bees in other parts of the world.

What can these examples tell us about how we can live together? They tell us that there is no way to enhance the values of living together locally unless we understand how global flows of money, materials, power relations, human labour, and the non-human world are mobilised to sustain urban econo-

mies and lifestyles. We want to believe that global socio-environmental equality can be delivered in a form of vaccination that we can simply inject into our cities in the form of smart roofs, recycling, or smart cars. But we know now that smart solutions can only act as immunological practices: they can alleviate some of the symptoms locally but cannot cure the global disease. They do not deliver global socio-environmental justice and equality.

How could we overcome today's problems? What I propose is to move focus away from local consensus-building exercises over the next smart technology or techno-managerial solution, and instead search across the world for those actors, groups, and communities who pose fresh questions and produce new, radical imaginaries for environmental management. We must start learning from them about new ways of living together, about taking sustainability beyond the 'market efficiency versus public accountability' dilemma, and about managing the environment as

Maria Kaika
Professor in Urban Planning at the University of Amsterdam's Faculty of Social and Behavioural Sciences. Her research focuses on three interrelated themes: urban political ecology, cities and crisis, and urban radical imaginaries.

This text is based on Maria Kaika's open-access article, *Kaika, M (2017) Don't Call me Resilient Again! The New Urban Agenda as Immunology... Or what happens when communities refuse to be vaccinated with 'smart cities' and indicators. Environment and Urbanization 29: 89 – 102; DOI 110.1177/0956247816684763.*

The article includes a full list of references and material. Maria Kaika remains the copyright holder of the academic article and of this text.

הנחלה
משותפת

PHOTO: JEFFREY

1. McGiuney, Annette (2020) 'Like sending bees to war: the deadly truth behind your almond milk obsession', *The Guardian online*, Wed 8 Jan 2020

ΟΥΤΕ ΣΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΟΥΤΕ ΣΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΑΛΛΑ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

rechtvaardigheid en gelijkheid wordt niet bereikt door een vaccinatie.

Dus hoe verhouden we ons tot onze hedendaagse problemen? Ik stel voor om minder de nadruk te leggen op lokale consensusvorming over de nieuwste slimme technologie en technocratische management oplossingen maar om op zoek te gaan naar de mensen, groepen en gemeenschappen die verrissende prikkelende vragen stellen, die een nieuwe radicale verbeelding hebben van hoe we onze leefomgeving kunnen beheren. Laten we beginnen om van hun te leren over nieuwe manieren van samenleven, over hoe duurzaamheid meer behelst dan de discussie “marktefficiëntie of publieke verantwoording”. Laten we leren over hoe we onze leefomgeving als een ‘commons’ kunnen beheren.

Een mooi voorbeeld is een lokale beweging in Griekenland tegen de privatisering van de drinkwatervoorziening in Thessaloniki. Het initiatief werd genomen door de vakbond van het waterbedrijf en vervolgens heeft het zich uitgebreid over een groter deel van de stadsbewoners. Toen het waterbedrijf in de verkoop ging voor privatisering, werd het mogelijk om een bod te doen. Het idee was om het waterbedrijf als een commons te besturen, waarbij een burgerinitiatief samenwerkt met gemeentes. ‘Met ieder 136 euro, kopen we het gemeengoed terug’ was het motto van de beweging die zichzelf K136 noemde, waarbij 136 refereerde aan het bedrag dat iedere bewoner zou moeten betalen om een succesvol bod te kunnen doen. Om zijn doel te bereiken heeft de beweging niet geschroomd om ‘onzalige bondgenoten’ op te zoeken. Zo kreeg het hulp van een voormalig adviseur voor de privatisering programma’s van Thatcher en werd er een miljard euro gegarandeerd door buitenlandse beleggers als onderpand voor het bod. Dankzij de K136 beweging veranderde waterbeheer in Thessaloniki van een technocratisch management vraagstuk en een vals dilemma (publiek of privaat watermanagement) in een echt politiek vraagstuk. Niet alleen beleidsmakers maar iedere burger werd geconfronteerd met een politieke vraag: Hou je 136 euro liever in je zak om er 6 kledingstukken of een smartphone van te kopen, of stop je liever 136 euro in een gezamenlijke pot om er echt kapitaal van te maken? Om zo in staat te zijn om zelf (mee) te beslissen over het gebruik, beheer en de verdeling van de watervoorzieningen in je eigen stad?

Wat ik voorstel is om vaker dit soort

moeilijke politieke vragen te stellen. Laten we stoppen met technocratische politiek en het weer hebben over echte politiek. Democratie was nooit een kwestie van consensusvorming! Sinds haar beginselen is democratie een agonistisch proces geweest. Laten we durven democratisch te zijn en laten we met verbeelding beleid maken. Zoals de filosoof Luce Irigaray voorstelt, laten we verlangen naar wat nog niet bestaat als enige mogelijkheid voor de toekomst. Het is onze academische en politieke verantwoordelijkheid om te experimenteren met deze opkomende methodes voor het beheer van stedelijke grondstoffen en middelen als ‘commons’. En als je denkt dat dergelijke experimenten riskante strategieën zijn, denk dan nog eens na. Het risico dat we nemen om blijvend te investeren in falende werkwijzen is veel hoger dan het risico dat zit in het zoeken naar nieuwe alternatieven. Natuurlijk, we zouden opnieuw kunnen falen in onze experimenten. Dus laat ons proberen om de volgende keer beter te falen!

Logo van Beweging K136: Water in de handen van het volk. ||
Logotype of Movement K136:
Water in the hands of the citizens

a commons.

One such example is a local movement against water privatisation in Thessaloniki, Greece. Initiated by the water company's trade union, this movement spread to a wider base of citizens and built the means to buy up the city's water company when it came up for privatisation. The idea was to run the water company as a commons – a citizens' collective – in collaboration with municipalities. "Buying back the public, 136 euros at a time" was the motto of the movement named K136. The 136, actually referred to the amount of euros that each citizen would need to contribute in order to make the bid possible. To reach its goal, the movement did not hesitate to form 'unholy alliances' – it sought help from a former advisor to Margaret Thatcher's privatisation programmes, and raised €1 billion from global investors as bid-guarantee funds. The movement turned the question of water resource management from a techno-managerial issue and a false dilemma (for example, public or private water management?) into a real issue. A political question was posed not only to policymakers but also to each citizen – would you keep €136 in your pocket and turn it into six jumpers or a smartphone, or would you put these same €136 into a common pot and turn it into real capital, into the ability to make decisions over the use, management, and allocation of water resources in your own city?

What I propose is to start raising these types of difficult political questions. Stop

talking techno-politics and start talking real politics again. Democracy has never been a consensus-building exercise! Ever since it was born, democracy has been an agonistic process. Let us dare to be democratic again and return to imaginative policymaking. As philosopher Luce Irigaray suggests, let us desire what does not yet exist as the only possibility for the future. It is our academic and political responsibility to experiment with these emerging methods for managing urban resources as a commons. If you think that such experiments are risky strategies, think twice. The risk we take by continuing to invest in failed methods is much higher than the risk involved in trying to find new alternatives. Of course, we might fail again by doing so. So, let us try to fail better next time!

社會的

6 x 300px / 744px x 9

ಸೋಷಿಯಲ್
 Социальное
 सामाजिक
 सामाजिक
 social
 सामाजिक

Fisheye is ontwikkeld door een multidisciplinair team bestaande uit, onder anderen, Lada Hřšak en Juliette Gilson (Bureau LADA), Dr Harm van der Geest (Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica van de Universiteit van Amsterdam) en Jane da Mosto (We Are Here Venice).

1. Vongole zijn schelpen.
2. Bricole zijn de palen in het water die de vaargeulen markeren in de Lagune van Venetië.
3. Gondole zijn de Venetiaanse gondels.

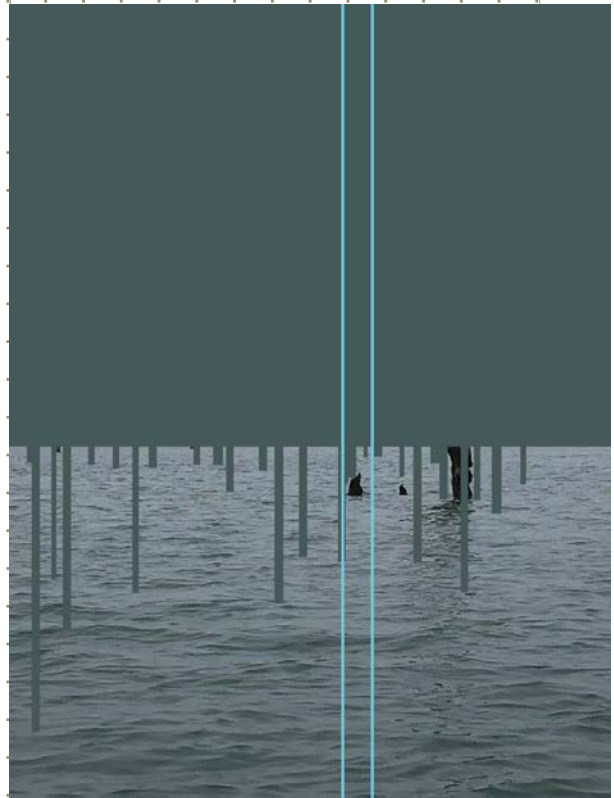
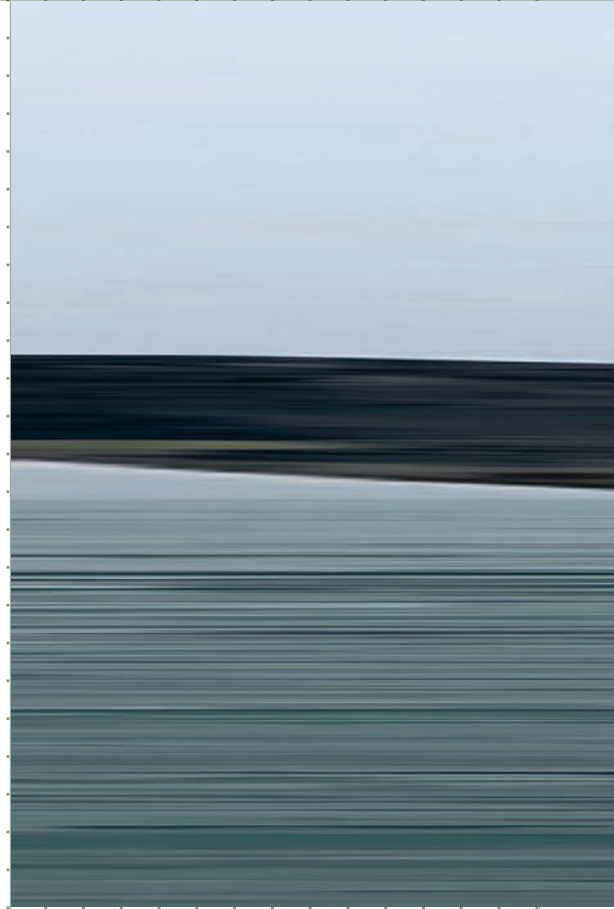
FISHEYE

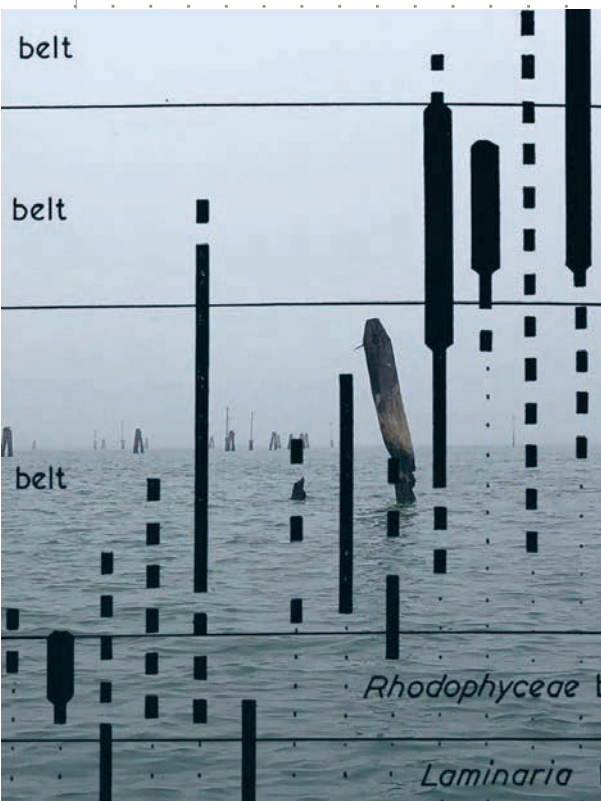
Bureau LADA

Het *Fisheye*-project verkent de wateren van de Venetiaanse lagune, een hybride gebied waar een grote diversiteit aan protagonisten te vinden is – *vongole*,¹ *bricole*,² *gondole*,³ zoutmoerassen en cruiseschepen. Van deze protagonisten, fungeren de *bricole* als navigatiebakens, die het waterverkeer van de lagune regelen, en tegelijkertijd de leefomgeving zijn van een gemeenschap van species. Door microscopisch in te zoomen op een enkele paal ontdekt men een wereld van micro-organismen, hun relaties en zoneringspatronen.

Het project verbindt uiteenlopende schalen, van micro tot macro, en ontdekt zo de verborgen lagen er tussen in. Elke schaal bevat een ander narratief en laat zich anders lezen. De relaties tussen deze zichtbare en onzichtbare werelden, codes en processen staan centraal in dit project. Alle afbeeldingen tonen de verborgen grafische code van de *bricole*.

Dit onderzoek stelt onze perceptie van water als een alomtegenwoordige ‘blauwe’ ruimte ter discussie, en beschouwt het eerder als een waardevol orgaan met handelingsperspectief dat een essentiële rol speelt in onze samenleving. Het project stelt daarbij de geaccepteerde hegemonie van de menselijke dominantie over andere soorten ter discussie, in de hoop dat we *ons opnieuw kunnen aansluiten bij het planetaire metabolisme*. *Fisheye* is een oproep tot reflectie en bescheidenheid.

FISHEYE

Bureau LADA

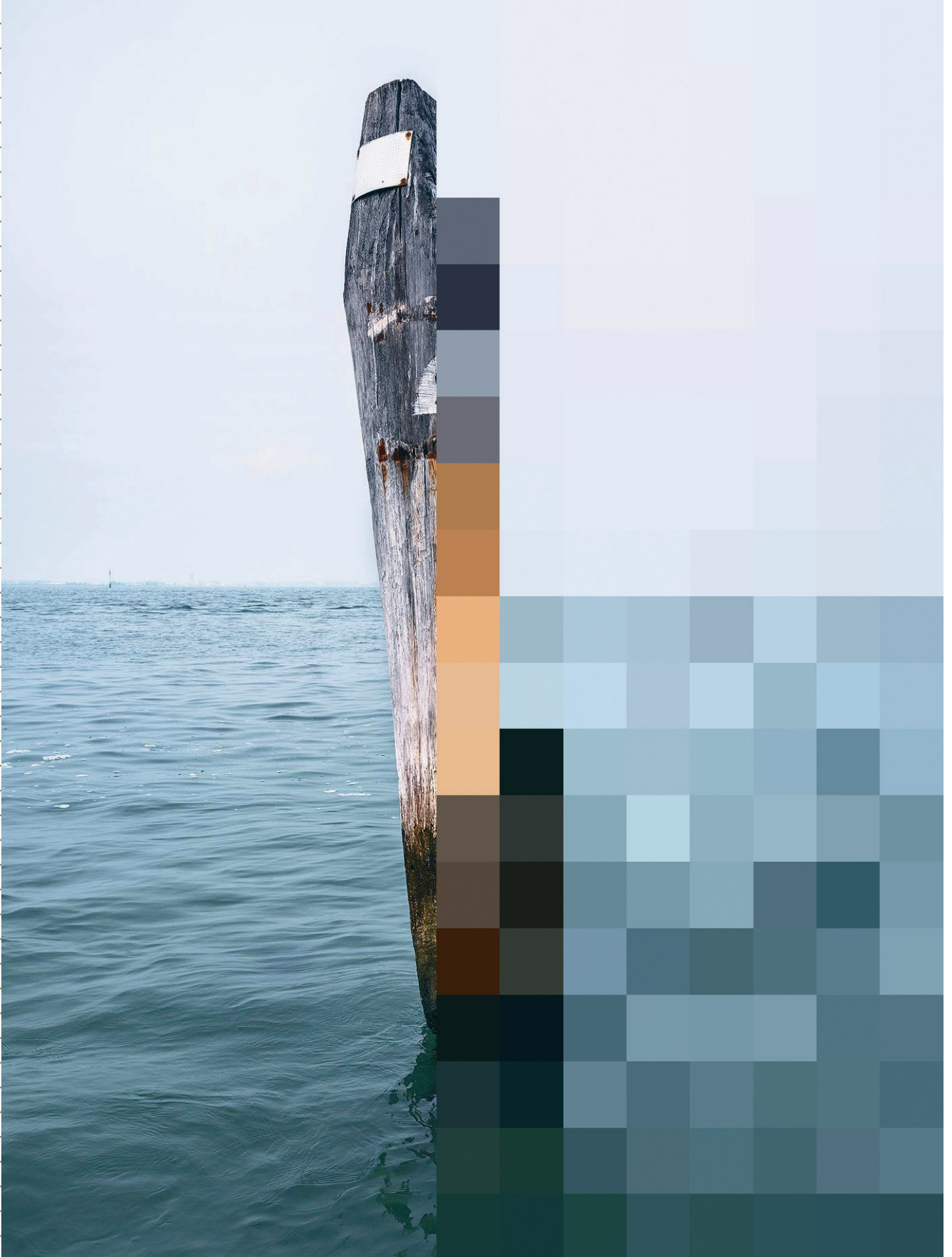
The *Fisheye* project explores the waters of the Venetian Lagoon, a hybrid territory with a diversity of protagonists – *vongole*,¹ *bricole*,² *gondole*,³ salty marshes, and cruise ships. One of the protagonists, *bricole*, are navigational poles for negotiating water traffic in the lagoon and are simultaneously home to an entire community of species. Zooming-in microscopically onto a single pole, we discover a world of microorganisms, their relations and their zonation patterns. This project is working on, and connecting, scales varying from micro to macro to discover the hidden layers in-between. Each scale contains a different narrative and possible reading, and the relations between those visible and invisible worlds, codes, and processes are the main focus of the project. All these images present the hidden graphic code of *bricole*.

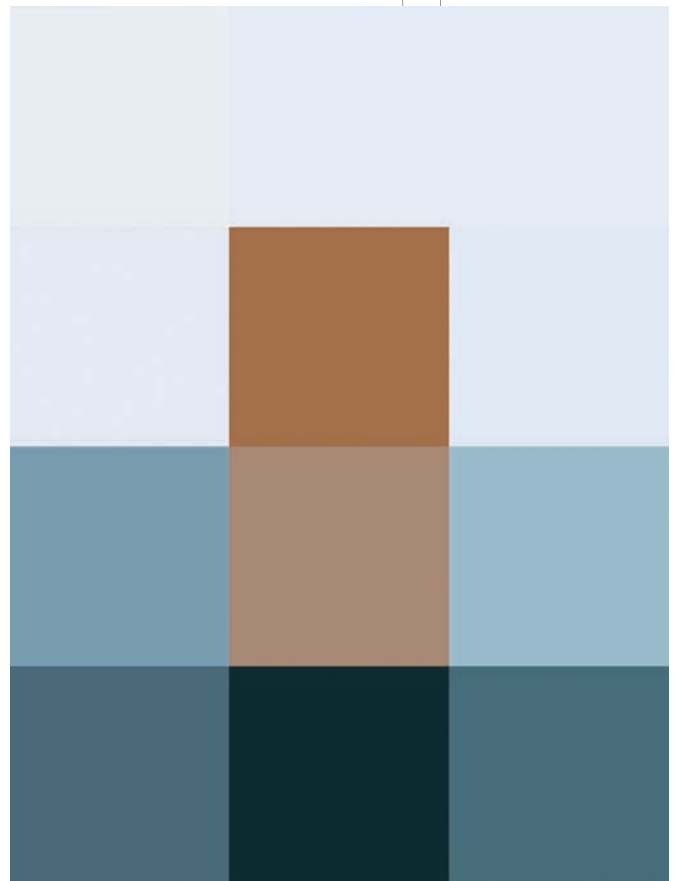
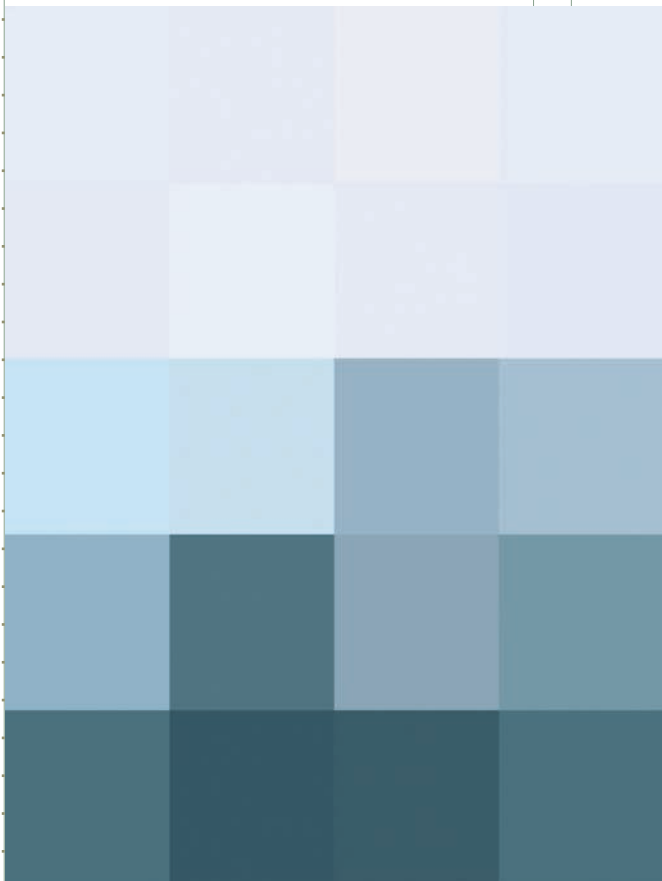
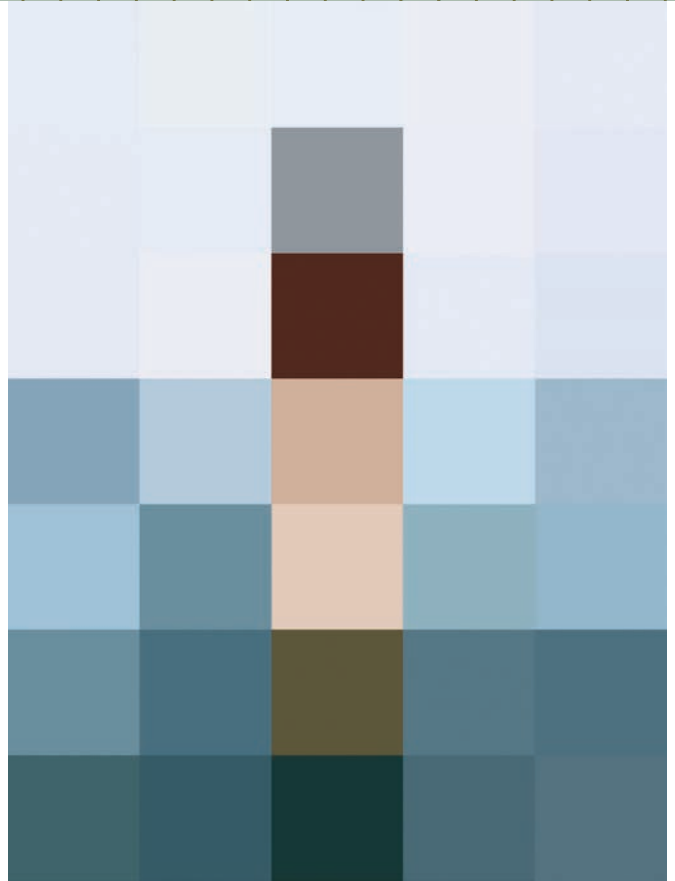
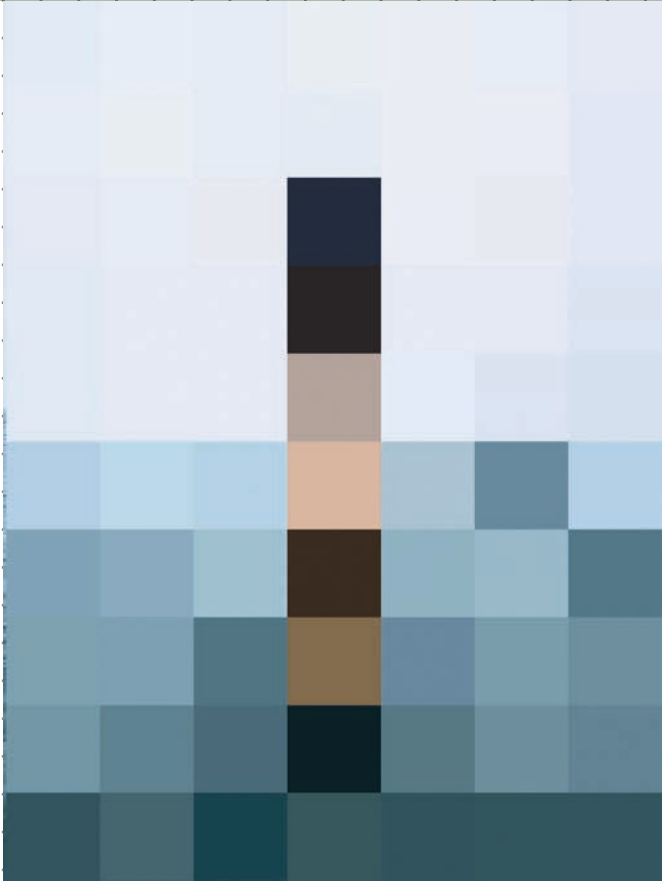
This research challenges the perception of water as an omnipresent 'blue' space, instead seeing it as a rich body with agency, and an essential factor for the cohabitation. In doing this, the project is questioning the accepted hegemonies of human dominance over other species, hoping that we can *re-plug ourselves back into a planetary metabolism*. *Fisheye* is a call for reflection and humbleness.

Fisheye is developed with a multidisciplinary team including Lada Hršak and Juliette Gilson (Bureau LADA), Dr Harm van der Geest (Institute for Biodiversity and Ecosystem Dynamics, University of Amsterdam), and Jane da Mosto (We Are Here Venice).

1. *Vongole* are the seashells.
2. *Bricole* are the water poles that mark the water levels of the Lagoon of Venice.
3. *Gondole* are the Venetian *gondolas* (canal boats).

ОТОБРАЖЕНИЕ
OOOO|ER

Space of Other Lisbon at Wozen Gallery 2019. Courtesy © AFARAI.

MULTIPLICITY OF OTHER **3**

INHOUD

Multiplicity of Other

Afaina de Jong

Religie gebruiken: dekolonisatie van verbeelding

Prof. Azza Karam

Ademtocht

Mounir Samuel

Overlevingswaarden voor de Mondiale Syndemie

Dr Lieke van Houtum, drs Siegnella Concincion, Dr Vincent Busch, drs Karen den Hertog

Verhalen op aarde

Failed Architecture

Geëngageerde wetenschap voor een waardig leven en overleven

Halleh Ghorashi

CONTENTS

Multiplicity of Other

Afaina de Jong

Abusing Religion: The Decolonisation of Imagination

Prof. Azza Karam

Breath

Mounir Samuel

Translated by the poet Paul Evans

Values for Surviving the Global Syndemic

Dr Lieke van Houtum, drs Siegnella Concincion, Dr Vincent Busch, drs Karen den Hertog

Stories on Earth

Failed Architecture

Engaged Methodologies for Dignified Survival and Inclusion

Halleh Ghorashi

Door de manier waarop mensen met ‘anders zijn’ omgaan, wordt verschil bijna onbewust onzichtbaar gemaakt, zeker wanneer van machtongelijkheid sprake is. Vanuit verschillende perspectieven wordt belicht hoe vanuit ‘verschil’ een kritisch en op emancipatie gericht paradigma voor ontwerp, onderzoek en beleid kan ontstaan dat energie, overvloed en succes genereert.

The way people deal with ‘being different’ means that difference is almost unconsciously made invisible, especially when there is power inequality. From different perspectives, we examine how a critical and emancipation-focused paradigm for design, research, and policy can emerge from a ‘difference’ that generates energy, abundance, and success.

TREFWOORDEN IN DIT KATERN

Onderscheid: 91 (TIF), 92 (JAP),
93 (DEV).

Samen: 94 (CYR, ARM, HEB),
96 (TIF), 114 (TIF, JAP).

Inzicht: 100 (HEB, ARA, HAN),
101 (DEV).

Overleven: 102 (TIF, CYR),
103 (ARM, GRE).

Adem: 104 (GRE), 105 (ARA, ARM),
106 (HAN, HEB, TIB), 107 (JAP,
TIF).

Bloeiend: 110 (HEB, TIB), 111 (HAN),
118 (CYR, ARM, TIF), 120 (DEV).

Mens: 112 (ARA, GRE), 113 (TIF).

Waarheid: 116 (CYR, ARA),
117 (ARM).

Conflict: 119 (GRE, ARA), 121 (JAP).

Afaina de Jong introduceert *Multiplicity of Other* als een nieuwe ontwerp strategie die het dominante architectuurparadigma uitdaagt. Met haar *Spaces of Other* creëert zij vrije ruimtes waarin meer diverse en niet gehoorde stemmen klinken waardoor andere toekomstbeelden ontstaan. Azza Karam vraagt aandacht voor de relatie tussen macht en verbeelding en argumenteert dat waarden- en religie-gedreven politiek kan leiden tot neokoloniale verhoudingen en zelfs barbarij. Zij roept op om terug te keren naar de bescheidenheid, medemenselijkheid en respect voor al het leven op aarde, waartoe religies aansporen. Mounir Samuel geeft een persoonlijk ‘spoken word’ over leven en overleven op de grens van het oordeel in deze tijd en raakt de lezer in het hart. De beschrijving van de succesvolle Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht laat zien hoe met een systeembenadering in het onderzoek naar kinderen met obesitas, diversiteit tot uitgangspunt heeft gemaakt. Het collectief Failed Architecture wil nieuwe verhalen ontwikkelen en richt zich in haar kritiek op alles wat er gebeurt nadat een gebouw af is. Tot slot houdt Halleh Ghorashi een vlammend betoog voor geëngageerde wetenschap waarin nieuwe methodologieën stem kunnen geven aan hen die structureel niet worden gehoord. **Caroline Nevejan**

Afaina de Jong introduces *Multiplicity of Other* as a new design strategy challenging the dominant architectural paradigm. With *Spaces of Other*, she creates free spaces in which diverse and unheard voices are vocalised to create different futures. Azza Karam draws attention to the relationship between power and imagination, arguing that value- and religion-driven politics can lead to neo-colonial relationships and even barbarism. She calls for a return to humility, humanity, and respect for all life on Earth, as encouraged by religions. Mounir Samuel gives a touching, personal poem on life and survival on the borders of judgment in our time. The successful Amsterdam Healthy Weight Programme shows how a systematic approach to research into childhood obesity has made diversity its starting point. The collective Failed Architecture aims to develop new stories, focussing its critical approach on everything that happens after a building is completed. Finally, Halleh Ghorashi makes a passionate plea for an engaged science in which new methodologies can give voice to those who are structurally unheard. **Caroline Nevejan**

KEYWORDS IN THIS KATERN

Difference: 91 (TIF), 92 (JAP), 93 (DEV).

Together: 94 (CYR, ARM, HEB), 96 (TIF), 114 (TIF, JAP).

Insight: 100 (HEB, ARA, HAN), 101 (DEV).

Survival: 102 (TIF, CYR), 103 (ARM, GRE).

Breath: 104 (GRE), 105 (ARA, ARM), 106 (HAN, HEB, TIB), 107 (JAP, TIF).

Thriving: 110 (HEB, TIB), 111 (HAN), 118 (CYR, ARM, TIF), 120 (DEV).

Human: 112 (ARA, GRE), 113 (TIF).

Truth: 116 (CYR, ARA), 117 (ARM).

Conflict: 119 (GRE, ARA), 121 (JAP).

Visualisation of an iconic highrise on the Kruiskade in Rotterdam from Cruisekade a.k.a. Black to the 2000-2020. Courtesy © AFARAI.

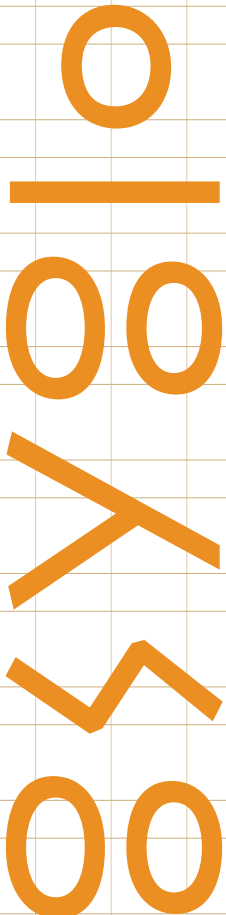
*Afaina de Jong
Architect en oprichter van AFARAI,
een Amsterdams architecten-
bureau dat gespecialiseerd is in
ruimtelijk ontwerp en strategie.
Het doel van de studio is om
de grenzen van de traditionele
architectuur te overschrijden door
de bestaande stad intersectioneel
en interdisciplinair te benaderen,
waarbij theorie en onderzoek wor-
den geïntegreerd met ontwerp.
Architect and founder of AFARAI,
an Amsterdam based architectural
agency that specializes in spatial
design and strategy. The studio's
aim is to cross the boundaries
of the traditional architecture
practice by dealing with the
existing city with an intersectional
and interdisciplinary approach,
integrating theory and research
with design.*

*1. 'Multiplicity' kan niet goed
vertaald worden in het Neder-
lands. Het Engelse woordenboek
Merriam-Webster definieert het als
'een kwaliteit of staat van zijn die
meervoudig en divers is.'
www.merriam-webster.com*

Multiplicity of Other *Afaina de Jong*

**MULTIPLICITY OF OTHER¹ IS EEN
ONBENUTTE REALITEIT DIE
OVERLOOPT MET WAARDEN EN
INFORMATIE VOOR EEN NIEUWE
MANIER VAN ONTWERPEN.**

**THE MULTIPLICITY OF OTHER
IS AN UNTAPPED REALITY
THAT FUELS VALUES AND
INFORMATION FOR A NEW
DESIGN PARADIGM.**

*Public Program Just Hanging Out
in de Nieuwe Tuin at het Nieuwe
Instituut in Rotterdam - Summer
2019. Courtesy © AFARAI.*

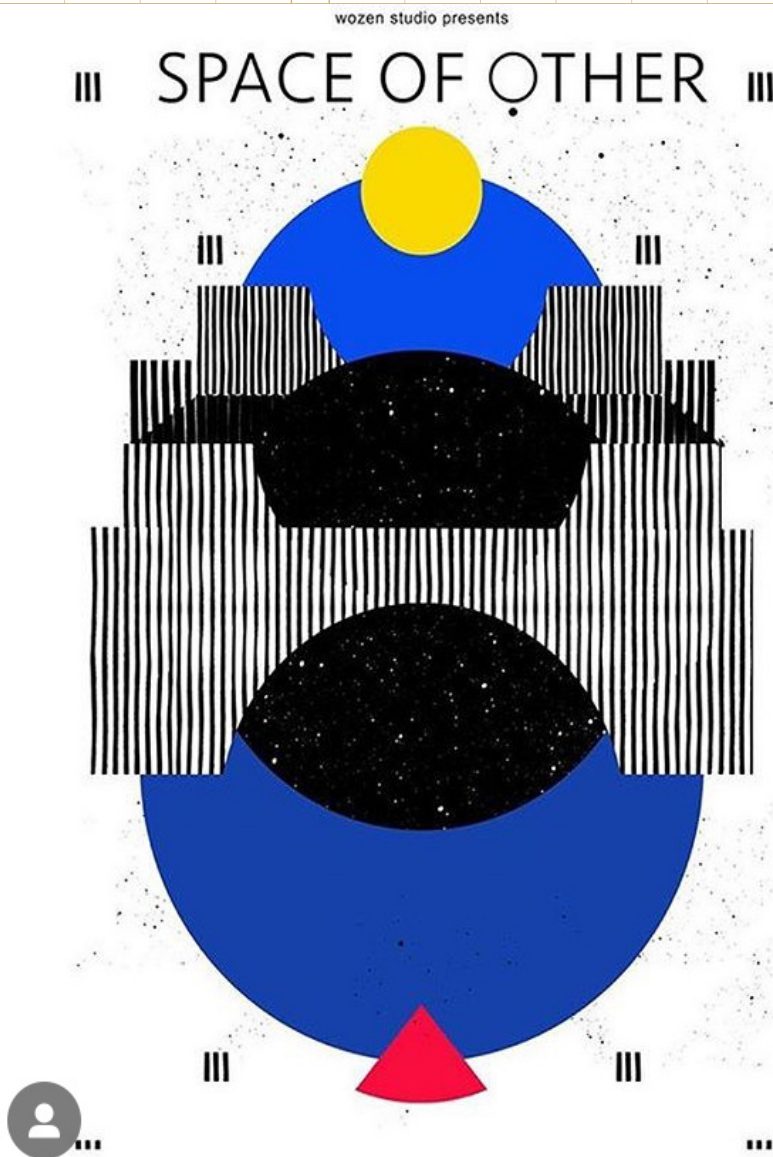
差異

“Multiplicity of Other (de ‘meervoudigheid van de ander’) staat voor de meerderheid van informatie, gewoontes, gebruiken en waarden die niet onderdeel zijn van de dominante cultuur; een hele eigen wereld van doen en zijn. Om steden te ontwerpen die daadwerkelijk functioneren op diverse en meervoudige niveaus, moet deze andere wereld gewaardeerd en begrepen worden.”

Field research Hangvolwassenen
at public installation Billboard
House in Amsterdam Zuidoost,
2015. Courtesy © AFARAI.

“The Multiplicity of Other is the majority of information, practices, and values out there that are not part of the dominant paradigm; a world of practice in itself. In order to design cities that will actually work on a multiplicity of levels, this world of practice needs to be valued and learned.”

Poster *Space of Other* Lisbon at Wozen Gallery, 2019. Courtesy © AFARAI.

2. Heterotopie is een neologisme van Michel Foucault, uitgelegd in de lezing *Andere ruimten. De stad der heterotopieën* (1967/1984). Voor de gehele tekst: <https://ugp.rug.nl/versus/article/view/30702>

СМЕНИ
 Ծրարիս
 БМЕСТЕ

SAMEN/TOEGEHER

Vaak worden onze maatschappelijke structuren ruimtelijk uitgedrukt op basis van de dominante culturele en architectonische normen. Hierdoor ontstaan sociale en culturele praktijken om ruimte toe te eigenen door diegenen die erbuiten vallen, diegenen die niet aan de norm voldoen—de Anderen.

Er zijn zeer specifieke eigen stemmen, gerelateerd aan gender, ras, klasse en begaafdheid, die een eigen werkelijkheid vormen en niet meer beschouwd kunnen worden vanuit de aannames en vooroordelen uit het verleden.

Deze praktijken zijn een intrinsiek onderdeel van deze structuur, hoe tijdelijk of klein ze ook zijn. ‘Spaces of Other’ zijn geen gewone ruimtes, het zijn heterotopieën² die zich verzetten tegen de norm. Hun bestaan wijst op ruimtelijke, culturele praktijken die vrije ruimtes nastreven binnen het grotere emancipatieproces van sociale groepen die verenigd worden door hun identiteit van anders-zijn (‘Otherness’). Deze ruimtes gaan ook over meer stemmen de gelegenheid geven om zich te laten horen, en zo andere mogelijke toekomstbeelden te creëren. De vrijheid om door middel van ruimte een nieuwe verbeelding te ontwikkelen is in werkelijkheid een eigen ruimtelijke taal.

In *Multiplicity of Other* zetten nieuwe ruimtelijke talen inhoudelijk de toon om zo de dominante paradigma’s van architectuur te herdefiniëren.

Performance by Marga in *Space of Other Lisbon* at Wozen Gallery, 2019. Courtesy © AFARAI.

Interview with Nagy Gaglo of *African Lisbon Tour, Space of Other Lisbon* at Wozen Gallery, 2019. Courtesy © AFARAI.

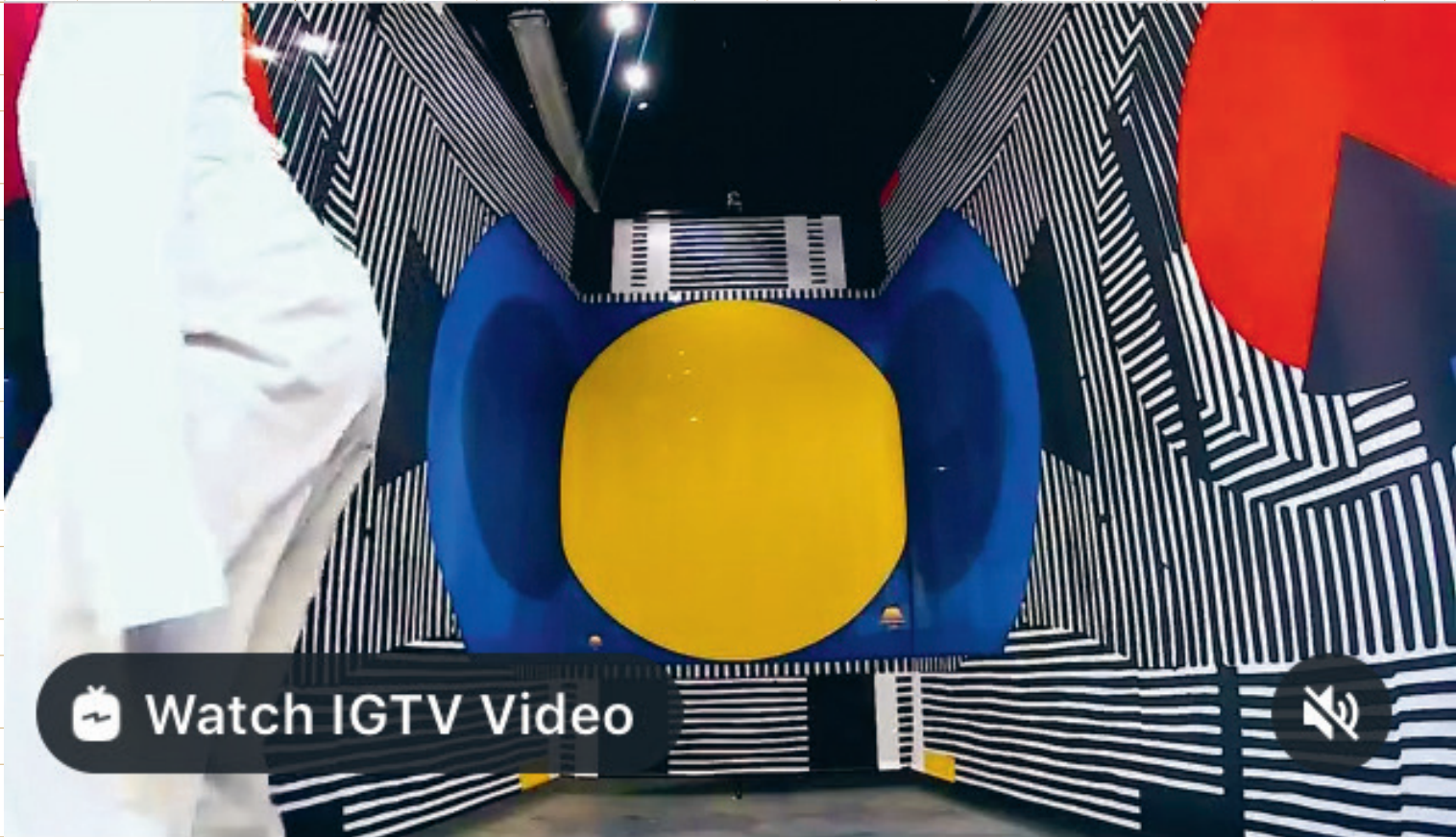
Often, the structures of our society have been spatialised by dominant cultural and architectural paradigms, resulting in the socio-cultural practice of claiming space by those on the outside, those who are not normative—the Others.

The presence of highly particular voices connected to gender, race, class, and ability exists as a reality of their own and can no longer be seen as the confirmation of the premises and prejudices of the past.

These practices are an intrinsic part of this structure, no matter how temporal and small they are. Spaces of Other are not just spaces; they are heterotopias² countering the norm. Their existence represents a spatio-cultural practice in which spatial freedom is a goal in a process of liberation pursued by communities tied together in their identity of Otherness. These spaces are also a practice in voice-giving, and in doing so create an imagination of possible futures. The freedom to imagine through spatial practice is an actual spatial language of its own.

This multiplicity of Other is where new spatial languages drive content to redefine dominant architectural paradigms.

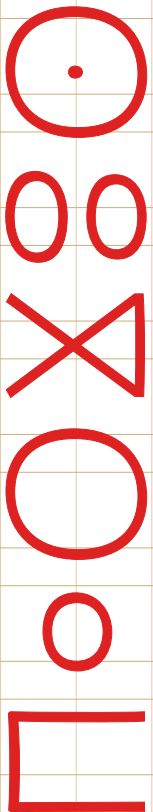
2. Heterotopia is a neologism by Michel Foucault, explained in his lecture *Of Other Spaces: Utopias and Heterotopias* (1967/1984). <http://web.mit.edu/allanmc/www/foucault1.pdf>

Watch IGTV Video

Interview with Frame Collectivo at Space of Other Lisbon at Wozen Gallery, 2019. Courtesy © AFARAI.

SAMEN/TOEGEHER

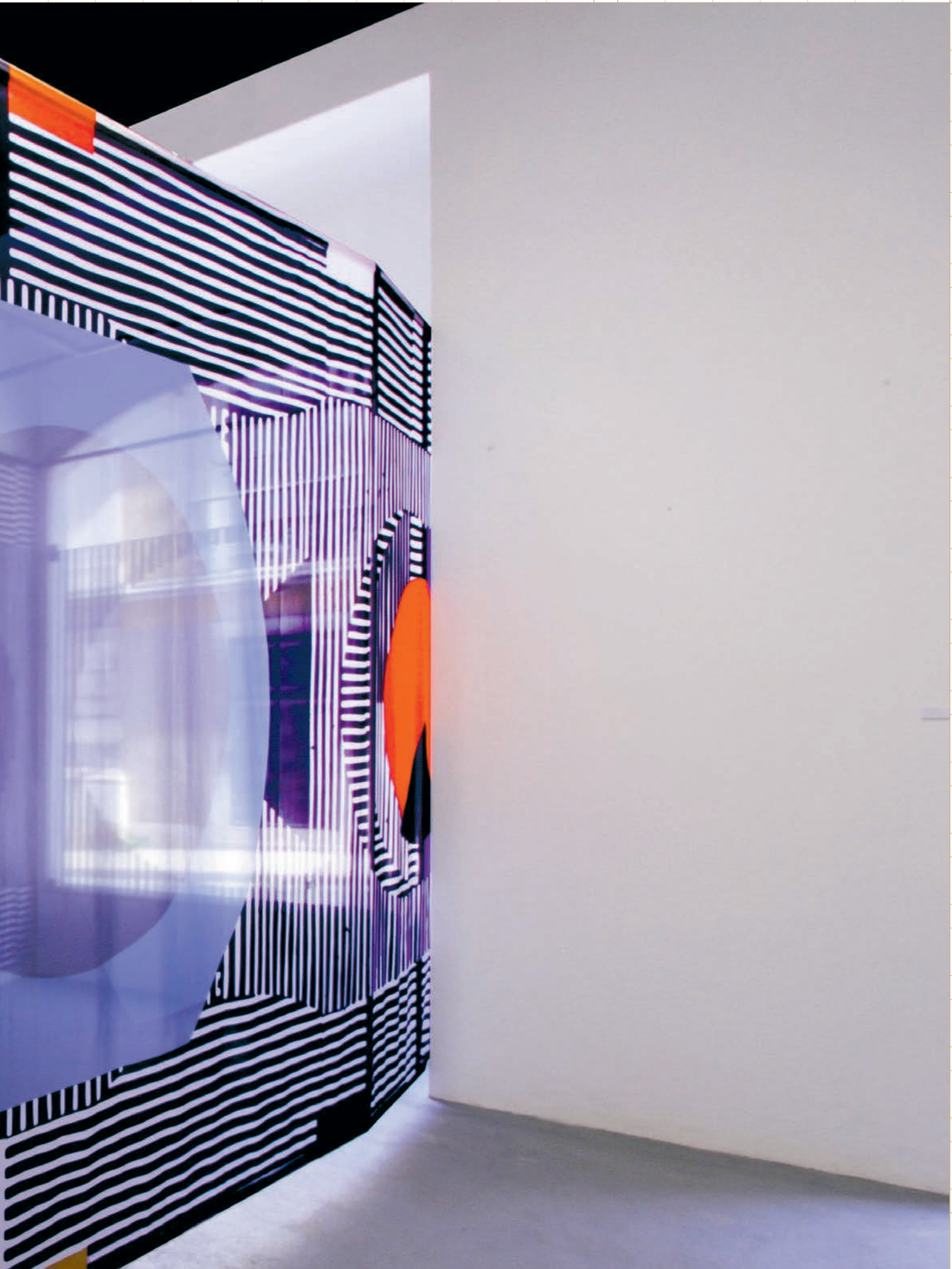
46 views · Liked by 21martarosas and welket_bungue

spaceofother Mistah Isaac performing in Space of Other · Gentrification written and performed by @mistahisaacofficial... more

17 September

Space of Other Lisbon at Wozen Gallery, 2019. Courtesy © AFARAI.

Azza Karam

Na jarenlang gewerkt te hebben als senior adviseur Cultuur bij de 'United Nations Population Fund' (UNFPA) en als Coördinator/Voorzitter van the 'United Nations Inter-Agency Task Force on Religion and Development,' is Karam in 2019 benoemd tot Secretaris Generaal van 'Religions for Peace'. Daarnaast werkt ze als professor Religie en Ontwikkeling aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

RELIGIE GEBRUIKEN: DEKOLONISATIE VAN DE VERBEELDING

Prof. Azza Karam

"[Er ligt] te veel nadruk op de invloed van religie op de mens, en niet genoeg op de invloed van de mens op religie." Amin Maalouf

In de essaybundel *The Decolonization of Imagination: Culture, Knowledge and Power* (1995), hebben Jan Nederveen Pieterse en Bhiku Parekh toonaangevende denkers gebundeld om de relaties tussen cultuur en macht, tussen overheersing en verbeelding, in diverse contexten kritisch onder de loep te nemen. Het boek bekritiseert eurocentrisme (en andere vormen van westers ethnocentrisme), maar stelt eveneens cultureel nationalisme ter discussie, dat in delen van het zuidelijk halfrond (toen nog 'de derde wereld' genoemd) opkwam als een vorm van verzet tegen imperialisme. Het boek biedt een andere invalshoek en bepleit de normalisering van cultureel pluralisme en een 'post-kolonialisme' dat Noord/Zuid begrenzingen overstijgt.

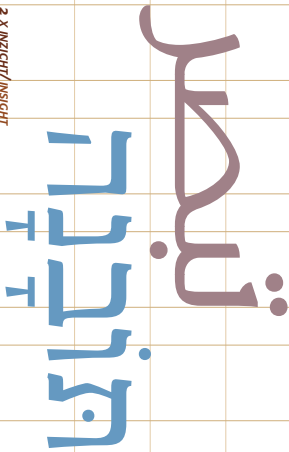
Hoewel de bundel gebaseerd is op een conferentie die in 1991 plaatsvond in Amsterdam, zijn de discussies van toen nog steeds actueel en relevant. Terwijl we misschien niet meer spreken over de derde wereld – nu is het jargon van ontwikkelings samenwerking 'high, middle and low income countries' – is het politiek, financieel en militair-industrieel systeem waar we in leven nog altijd zeer territoriaal georganiseerd en gedefinieerd (Noord en Zuid, het Oosten en het Westen). Ethnocentrisme, gedefinieerd door het *Merriam Webster* woordenboek als 'de overtuiging dat je eigen groep, etniciteit of nationaliteit superieur is aan anderen' lijkt in de afgelopen tien jaar weer schrikbarend hard op te komen, zoals te merken aan de toename van extreem-rechtse sociale en politieke standpunten.

Sinds de jaren 90 is er nog een andere significante verandering te bemerken, namelijk de erkenning van de rol van religie (in de publieke sfeer). Religie is altijd al onderdeel geweest van het bewustzijn en het dagelijks leven in het zogeheten 'Global South'. Maar het is de Europese en Noord-Amerikaanse perceptie van die realiteit, die veranderd is. Jarenlang dachten Westerse sociologen en experts in internationale betrekkingen dat religieuze gevoelens zullen vervagen naarmate economieën welvarender worden. Er werd een lineaire relatie tussen (economische) ontwikkeling en religiositeit verondersteld. Als het zou blijven bestaan, zo stelden deze experts uit de sociale en politieke wetenschappen, dan zou religiositeit hooguit persoonlijk en binnenshuis beoefend worden, zonder een zichtbare maatschappelijke rol.

De aanslagen van 11 september 2001 en de beruchte Al Qaida groep veroorzaakten de eerste schok die deze denkbeelden¹ deed wankelen. Amerikanen begonnen zich af te vragen: 'waarom haten ze (moslims/Arabieren) ons?' – iets wat al snel overging in het herontdekken van Christelijke teksten en interpretaties, waarmee een 'rechtvaardige oorlog'² verdedigd kon worden. Vanuit deze zienswijze lobbyde een opkomende neoconservatieve beweging voor de bezetting van Irak (onder het mom van bevrijding). Toen de V.S. en bondgenoten er in deze oorlog niet in slaagden om in Irak een democratische samenleving op te bouwen, en tegelijkertijd hun onkunde aan het licht kwam om Afghanistan te ontdoen van de Taliban (de andere 'rechtvaardige oorlog'), was de opkomst van IS in 2006 een tweede klap voor het Westerse wereldbeeld over religiositeit.

In de Westerse wereld was er een toename van het besef dat religie (in tegenstelling tot waarden) werkelijk van belang is, 'toevallig' precies rond dezelfde tijd dat er wereldwijd meer en meer religieus geïnspireerde aanslagen gepleegd

2 X INZICHT/INSICHT

1. De Engelse term is 'Imaginary'. In de sociale wetenschappen staat dit voor een verzameling waarden, wetten, symbolen en gewoonten die een sociale groep of maatschappij delen en waarmee ze hun sociale werkelijkheid voorstellen en begrijpen. [https://en.wikipedia.org/wiki/Imaginary_\(sociology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Imaginary_(sociology))

2. Engels 'just war theory'. Latijn 'jus bellum justum'. Meer info: https://en.wikipedia.org/wiki/Just_war_theory

INZICHT/INSICHT

Foto from research *Hanguolwassenen in Amsterdam Zuidoost*, 2015. Courtesy © AFARAI.

Azza Karam
After years of practice as a Senior Advisor of Culture at the 'United Nations Population Fund' (UNFPA) and as Coordinator / Chair of the 'United Nations Inter-Agency Task Force on Religion and Development', in 2019 Karam was appointed as Secretary General of 'Religions for Peace'. In addition, she is a professor of Religion and Development at Vrije Universiteit Amsterdam.

ABUSING RELIGION: THE DECOLONISATION OF IMAGINATION

Prof. Azza Karam

"[There is] too much focus on the impact of religion on man, and not enough on the impact of man on religion." Amin Maalouf

In their edited book *The Decolonization of Imagination: Culture, Knowledge and Power* (1995), Jan Nederveen Pieterse and Bhikhu Parekh brought together thought leaders to critically assess relations between culture and power, and domination and the imagination, in diverse contexts. They critique Eurocentrism (and other forms of Western ethnocentrism) while also taking issue with forms of cultural nationalism in parts of the southern hemisphere (the 'third world' then) as a form of resistance to imperialism. The book offers a different perspective which argues for the normalisation of cultural pluralism, and a 'post-coloniality' that transcended north/south boundaries.

Although based on a conference that took place in Amsterdam in 1991, its discourses remain timely and relevant today. While we no longer speak of a 'third world' – instead using development lingo denoting high, middle, and low income countries – the fact is that the complex political, financial, and military-industrial world we live in today is still very much identified along territorial

lines (North and South / East and West). Ethnocentrism, defined by Merriam Webster dictionary as "the attitude that one's own group, ethnicity, or nationality is superior to others", has re-emerged with a vengeance over the last decade, as exemplified by far-right political and social discourses.

Yet something else has changed significantly since the 1990s, and that is the appreciation of the role of religion in the public sphere. In fact, religion has always been part of the consciousness, and the praxis, of the so-called global south. It is the European and North American perception of that reality that has changed. For many years, religious sensibilities were believed and narrated by Western sociologists and international relations practitioners as something that fades away as economies grow wealthier. A linear relationship between development and religiosity was projected and presumed. At best, such experts in social and political sciences argued that, if religiosity remained, it would be practiced privately, and have no visible public role.

11 September 2001 and the notoriety of al-Qaeda was the first jolt to that particular imaginary. Americans went from questioning, 'why do they (Muslims /Arabs) hate us?', to discovering and upholding supposedly Christian readings of 'just war theory' that the rising trends of neoconservatism used to push for the invasion of Iraq (in the guise of liberation). Eventually, the Iraqi war and

INSICHT/INSICHT

अज्ञान

WV%O BЫЖИВАНИЕ

werden (met name uit de islamitische hoek). Terwijl Westerse regeringen meer aandacht (en middelen) begonnen te geven aan religies (verschillende bewegingen, theologie, betrokkenheid in gemeenschappen), begonnen de Golfstaten ook op te letten en werden zij beter geïnformeerd over dezelfde religieuze groepen en organisaties. Er lijkt een verschuiving van 'wij doen niet aan God' (zoals de Britse Alistair Cambell het verwoordde in 2003) naar wat ik beschouw als een circus van interesse rondom religie. In hun lokale politiek, evenals in hun buitenlandse beleid en internationale ontwikkelingssamenwerking, kunnen we stellen dat Westerse overheden en hun wederhelften in het Midden-Oosten 'veel doen aan God'.

En nu dan?

De geschiedenis heeft ons geleerd – neem de Inquisitie of de kruistochten – dat regeringen of het politieke debat zich niet moet bemoeien met 'God'. Waarden, zoals opgenomen in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en geïnspireerd door alle godsdiensten, moeten niet commercieel (lees: beleidsmatig) gebruikt worden.

Governance is gebaseerd op het onderhandelen van belangen tussen verschillende groepen. Democratie kan een instrument zijn voor dergelijke onderhandelingen. Als religie en/of waarden onderdeel worden van de onderhandeling, dan leidt dat op zijn best tot een cultuuroorlog. Er bestaat geen onderhandelingsuitkomst die een win-win situatie is voor alle betrokkenen, want er worden altijd compromissen gesloten onderweg. Sterker nog, compromissen zijn het hart van een succesvolle onderhandeling. Wanneer waarden en/of mensen hun geloof onderhandelbaar worden, of wanneer zij beïnvloed worden door of invloed hebben op de onderhandeling, dan worden diepe overtuigingen onvermijdelijk gecommercialiseerd. Het commercialiseren van religie en waarden betekent tegelijkertijd dat we geloof niet meer beschouwen als een menselijke ervaring.

Een van de mythes die het Oriëntalisme propageerde volgens Edward Said, was dat religie de enige vormende kracht was in de Arabische en islamitische wereld.

Een andere kritiek die Said had op het Oriëntalisme, was dat het *menselijke* ervaring niet erkende en ook niet hoe een bepaalde realiteit een menselijke ervaring is. Adam Schatz gaat verder dan deze kritiek van het oriëntalisme. Kijkend naar het landschap van de mondiale 'war on terror', merkt hij op dat "de weg naar barbarij begint met dit falen". Mijn argument is dat hedendaags ethocentrisme religie beschouwt als input voor beleid en bestuurlijke keuzes, waardoor het geïnstrumentaliseerd wordt (net als bijvoorbeeld financiën) en dus gecommercialiseerd. Hierdoor wordt zowel politiek als beleidsmatig ontkend dat geloof, en hoe mensen zich hiertoe verhouden, een menselijke ervaring is.

Het is niet lang geleden dat missionarissen geïnspireerd door hun geloof, en met de overtuiging dat hun godsdienst superieur was aan alle andere godsdiensten, naar Afrika, Azië en Latijns-Amerika begonnen te reizen om de mensen aldaar verlichting en beschaafdheid te brengen. Kolonialisme is bij uitstek een onderneming geïnspireerd en gebaseerd op waarden en belangen. Dus ik moet mijzelf corrigeren – want er heeft geen verschuiving plaatsgevonden van 'we doen niet aan God' naar 'nu doen we veel aan God'. In feite begeven wij ons weer op het koloniale pad, tot het barbaarse aan toe. Onze verbeelding en denkbeelden zijn allesbehalve dekoloniaal.

Covid-19 is voor iedereen een wake-up call dat onze manier van denken en hoe wij ons verhouden tot elkaar en deze aarde, fundamenteel zullen moeten veranderen. Misschien was dit tragisch genoeg wel de schok die we nodig hadden om onze neo-koloniale verbeelding een genadeslag toe te brengen, en zullen wij door deze wereldwijde tragedie inzien dat we ons niet langer op het pad van barbarij moeten begeven. Hopelijk zal dit nieuwe inzicht ons dan doen terugkeren naar precies die bescheidenheid waartoe alle religies aansporen, in hun oproep tot een gezamenlijke medemenselijkheid, met respect voor al het leven op aarde.

Qnjwuytkmnd ETILBwOY

the Coalition Forces' failed attempts at nation-building in Iraq, in tandem with their proven inability to rid Afghanistan (the other 'just war' experiment) of the Taliban, resulted in the second shock to the Western political imaginary – the rise of the so-called Islamic State in 2006.

Apparently by coincidence, the Western policy world's discovery of the fact that religion (juxtaposed against values) mattered, spiked at around the same time as there were more and more religiously inspired (specifically Islamic/Muslim) attacks around the world. As Western governments started to pay more attention (and allocate more resources) to religions (their movements, theology, and engagement), their counterparts in the Gulf also began to take note, and to seek to be better informed about the same religious groups and initiatives. The pendulum appeared to swing from 'we don't do God' (best articulated by Britain's Alistair Campbell in 2003) to "what I believe is now a circus of interest in/about/around/of religion." Indeed, Western governments and their Gulf counterparts 'do a lot of God' in their local politics, as well as in their foreign policy and international development.

So, what of it?

To put it simply, as a lesson gleaned from history – whether the Inquisition or the Crusades – 'God' should not be the business of government, or of political discourse. Values, such as those enshrined in the Universal Declaration of Human Rights and inspired by all faiths, should not be for commercial (read: policy) use.

Governance requires negotiating interests between different groups, and democracy is supposed to be a means for such negotiations. When religion and/or values get mixed up in the process of interest negotiation, the results can be cultural wars, at best. No negotiated settlement is really a win-win for all, there are always compromises – indeed, compromise is at the heart of successful negotiation. Using values, and/or people's faith as part of that which will influence, or be influenced or negotiated, inevitably commercialises these deeply

held notions. Commercialising religion and values also means failing to see faith as a human experience.

Edward Said spoke of one of the Orientalist myths where religion is seen as a uniquely determining force in the Arab-Islamic world. Said's other critique of Orientalism was that it failed to identify with human experience and failed to see a particular reality as a human experience. I argue that the ethnocentrism of today posits religion as something to be used to inform policies and governance praxis, effectively seeing religion as a component of a policy toolkit like other aspects (such as finances), thereby commercialising it. In so doing, our politics and policies fail to appreciate faith, and people's relationship to it, as a *human* experience. Adam Shatz takes this critique of Orientalism one step further, surveying the landscape of "the global war on terror", and noting that "the road to barbarism begins with this failure".

It was not so long ago that missionaries were inspired by their faith, and convinced of their worldview that their religion was superior to all other faiths, and first went to Africa, Asia, and Latin America, bringing enlightenment to spread a civilising mission. Colonialism is a quintessential values-inspired and interest-based endeavour. So, I correct myself – because far from moving from 'we don't do God' to 'now we do God', in fact the pendulum has effectively swung *back* to the colonial road to barbarism. Our imaginations, therefore, are anything but decolonised.

Covid-19 is a wake-up call to all of us that our very ways of thinking, and relating, to one another, and to this Earth, have to fundamentally change. Perhaps this will be the harrowing jolt to our neo-colonial imagination which will derail the route to barbarism and bring us towards the humility that all faiths call for as they urge for a common humanity respectful of all life.

Mounir Samuel

Werkt als politicoloog op de scheidslijnen van media, kunst en cultuur. Hij is herhaaldelijk bekroond journalist, auteur van tien boeken, performance artist, theatermaker, trainer, dramaturg, documentairemaker, diversiteitsmanager, expositiemaker en meer. Hij beweegt gracieus tussen verschillende werelden en weet zeer uiteenlopende disciplines naadloos met elkaar te verbinden.

ADEN / BREATH

ADEN / BREATH

Ademtocht

Mounir Samuel

Warm zonlicht schijnt door koude ramen

Word wakker in een wereld van comateuze slaap

Wedstrijdfluitjes zwijgen stug

De velden zijn verlaten

Hoor de trage echo

Geef de bal, vlug!

Doodstil geroezemoes van mensen die niet langer praten

In een lucht vrij van giftige vliegtuigstrepen

Had een vakantie me zo mooi geleken

Maar er rest slechts de eenzame omhelzing van mijn bed

Luxereisjes gecancelled, ticket omgezet

Dan maar wikkelen in de zware deken

Onderkoeld lichaam dat niet in de buurt mag komen

Dromen van een simpele knuffel, zachte kus

De verloren vanzelfsprekendheden dus

In een wereld die niet meer is

Geconfronteerd met voorheen onbekend gemis

Trein bruusk tot stilstand gekomen

Het beste wat ons kon overkomen

Want terwijl de mens worstelt aan het beademingsapparaat

Is het de aarde die een opgeluchte zucht slaakt

Ons duidelijk doet weten

Dat dit zo niet langer gaat

Dus probeer ik tijd van zin en betekenis te voorzien

Goede vragen te stellen, betere antwoorden te vinden

Hoe de mens zichzelf zal overleven?

Mounir Samuel

Works as a Political Scientist on the boundaries of media, art and culture. He is a repeatedly awarded journalist, author of ten books, performance artist, theater maker, trainer, playwright, documentary filmmaker, diverse skills manager, exhibition maker and more.

He moves gracefully between different worlds and knows how to seamlessly connect very diverse disciplines.

2 X ADORN/BREATH

مؤنير سامول

Breath

Mounir Samuel

Translated by poet Paul Evans

Warm sunlight shines through cold windows
 Wake up in a world of comatose sleep
 The match whistles are stiffly silent
 The pitches deserted
 Hear the slow echo
 Pass the ball, quick!
 The mouse-like murmurings of people who no longer talk
 In a sky free of poisonous vapour trails
 A vacation had seemed such a beautiful idea
 But now there's only the lonely embrace of my bed
 Luxury holidays have been cancelled, tickets changed
 So I wrap myself up in the heavy quilt
 A chilled body that has to keep its distance
 Dreaming of a simple embrace, a soft kiss
 Mourning the lost normalities
 In a world that no longer is
 Facing an absence once unknown
 The train has come to a brusque standstill
 The best thing that could happen
 Because while a person is struggling on a ventilator
 It's the earth that breathes a sigh of relief
 Making clear to us
 That this isn't working anymore
 So I try to furnish time with some kind of meaning
 Pose good questions in the hope of finding better answers
 For how humankind will survive?

氣

息

נְשִׁימָה

אָדָם

*Door elkaar de intimiteit van de aanraking te geven**Vorbij schermen de ander in de ogen te zien**Samen dansen in hekloze parken**Geloven in een God door zo weinigen gekend of gezien**Van Jezus tot bism'allah wa rahman wa rahim**Elke dag een eerste keer beleven**Vrijen met het eigen of ongedefinieerd geslacht**Iedere homohaat en transfobie vanzelf ontkracht**Leren vrijmoedig aan een onbekende te geven**Vlees en vliegtuig laten staan**Te stoppen met menselijke koehandel**Voor iedere nieuwkomer en vluchteling een menswaardig bestaan**Afte stappen van een manager als premier van BV Nederland**Een verbod op populistische koppen in de krant**Welzijn boven welvaart**Te vechten voor een wereld waar natuur boven de mens staat**Liefde onvoorwaardelijk te omarmen, op het gevaar af het hart te breken**Vorbij de doorns van de ziel nieuw rozentuinen te kweken**Maar voor nu strijkt de zachte bries in de geklaarde lucht**Opgelucht door de lege straten terwijl ze de verlaten voetbalvelden kust*

呼吸

OIHOO

*By giving each other the intimacy of touch
 To see beyond screens into another's eyes
 To dance together in gateless parks
 Believe in a God who so few know and less see
 From Jesus to bism'allah wa rahman wa rahim
 To experience every day for the first
 To make love with your own sex or the one undefined
 Every sort of gay hate and transphobia naturally defused
 Learn to give yourself uninhibited to someone you don't know
 Leave meat and planes for what they are
 Quit human trafficking
 A decent life for every newcomer and asylum seeker
 An end to having a manager as premier of Netherlands LTD.
 A prohibition on populist headlines in the papers
 Welfare above wealth
 To fight for a world where nature is above humanity
 To embrace love unconditionally, at the risk of breaking your heart
 To grow new rose gardens beyond the thorns of the soul
 But for now, the gentle breeze is gliding through the clear skies
 Relieved by the empty streets, while it kisses the deserted football fields*

Cornerstore research, Cruisekade
 a.k.a. Black to the 2000-2020.
 Courtesy © AFARAI.

Lieke van Houtum, senior onderzoeker bij Sarphati Amsterdam: GGD.

Siegnella Concincion, Jeugdverpleegkundige bij Ouder- en Kindteams Amsterdam en promovenda Universiteit van Amsterdam.

Vincent Busch, senior onderzoeker bij Sarphati Amsterdam: GGD.

Karen den Hertog, manager Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht bij Gemeente Amsterdam: Cluster Sociaal, GGD.

1. B.A. Swinburn et al., *The Global Syndemic of Obesity, Undernutrition, and Climate Change: The Lancet Commission Report, The Lancet* 393 (10173) (2019), 791-846.

2 x ALBERAND / THIRVINC

אנשים
העובדים
במסגרת
התוכנית
החדשה
לטיפול
במשקל
הגוף
הנכון
הצפוי
לילדים
במסגרת
התוכנית
החדשה
לטיפול
במשקל
הגוף
הנכון
הצפוי

2. A.M. Bagnall, et al., *Whole Systems Approaches to Obesity and Other Complex Public Health Challenges: A Systematic Review, BMC Public Health* (2019), 19.

WAARDEN VOOR OVERLEVEN IN DE MONDIALE SYNDEMIE

Dr Lieke van Houtum, drs Siegnella Concincion, Dr Vincent Busch, drs Karen den Hertog

Obesitas, ondervoeding en klimaatverandering zijn drie pandemieën die de mensheid wereldwijd bedreigen. In 2019 verklaarde de Lancet Commissie voor Obesitas dat deze drie pandemieën samen een mondiale syndemie vormen – ze spelen zich op hetzelfde moment op dezelfde plaats af, ze hebben een onderlinge wisselwerking waardoor complexe gevolgen ontstaan, en ze hebben gemeenschappelijke onderliggende maatschappelijke oorzaken.¹ Welke waarden maken het mensen, gemeenschappen, professionals, beleidsmakers en onderzoekers mogelijk om op een zinvolle manier te overleven in een omgeving die obesogen is, waar voedselonzekerheid heerst en die de uitstoot van broeikasgassen bevordert?

De Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht: een systeem benadering van overgewicht bij kinderen in steden

De Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht maakt gebruik van de waardevolle elementen van een systeem benadering. Het doel is om de beweeg-, voedings- en slaappatronen van kinderen te verbeteren zodat zij een gezond gewicht krijgen. De Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht heeft als uitgangspunt dat de gezondheid en het gewicht van een kind een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, die wordt gedeeld met iedereen die een rol speelt in het leven van het kind – inclusief gezinsleden, burens, leerkrachten, zorgprofessionals, beleidsmakers, wetenschappers, winkeliers en voedselproducenten. Het programma oefent invloed uit op sociale, fysieke, economische en beleidsmatige omgeving van kinderen en hun gezinnen om ervoor te zorgen dat de gezonde keuze de normale keuze wordt. Om dit te realiseren wordt actief geïnvesteerd in leiderschap op alle niveaus, samenwerking met gemeenschappen en vakmensen gestimuleerd en een adaptieve leeraanpak gehanteerd.

Ella (zes) kampt met ernstig overgewicht en woont bij haar grootmoeder sinds haar moeder met een zware depressie in het ziekenhuis is opgenomen. Ze zit meestal op haar kamer televisie te kijken en haar gewicht neemt snel toe. Haar grootmoeder voedt haar op volgens de Antilliaanse gebruiken. Op de Antillen geldt een voller figuur als schoonheidsideaal.

Lynn (vijf) heeft obesitas en kan niet goed rennen tijdens de gymlessen. Haar klasgenoten lachen haar voortdurend uit en in de pauzes speelt ze alleen. Lynn is vaak verdrietig en voelt zich vaak ziek, vooral 's morgens als ze op het punt staat naar school te gaan, dus ze gaat vaak niet. Haar moeder is alleenstaand en heeft medelijden met haar, dus ze houdt Lynn veel thuis, vooral op de dagen dat ze gym heeft.

Danny (13) lijdt aan ernstige obesitas. Hij woont in een achterstandswijk met zijn vader, die twee banen heeft om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. Danny zit vaak in zijn kamer te gamen, slaapt drie uur per nacht en vindt het moeilijk om 's ochtends op te staan. Daardoor gaat hij regelmatig naar school zonder te hebben ontbeten en dan geeft zijn vader hem geld mee om goedkoop fastfood te kopen. Zijn vrienden merken dat hij somber is en dat hij niet meer wil afspreken. Zijn gewicht neemt snel toe.

Waarden voor overleven in de mondiale syndemie

Om deze mondiale syndemie van obesitas, ondervoeding en klimaatverandering aan te pakken, zijn vijf waarden essentieel:

1. Werk samen.
2. Omarm de complexiteit van het probleem.
3. Betrek de doelgroep bij het proces, zodat je hun behoeften werkelijk kunt begrijpen.
4. Onttrafel het systeem van uiteenlopende op elkaar inwerkende factoren die in de loop van de tijd aanpasbaar en dynamisch zijn.
5. Zoek naar omslagpunten binnen het systeem, zodat je effectief kunt ingrijpen en het systeem kunt veranderen.

Het gaat hier niet om een vastomlijnd proces. Het is rommelig en op een gegeven moment

Lieke van Houtum, senior researcher at Sarphati Amsterdam: GGD.

Siegnella Concincion, Youth nurse at Parent and Child Teams Amsterdam and PhD student at the University of Amsterdam.

Vincent Busch, senior researcher at Sarphati Amsterdam: GGD.

Karen den Hertog, manager Amsterdam Healthy Weight Approach at the City of Amsterdam: Cluster Sociaal, GGD.

VALUES FOR SURVIVING THE GLOBAL SYNDEMIC

Dr Lieke van Houtum, drs Siegnella Concincion, Dr Vincent Busch, drs Karen den Hertog

Obesity, undernutrition, and climate change are three pandemics that threaten mankind worldwide. In 2019, the Lancet Commission on Obesity stated that these three pandemics represent a global syndemic – they occur in the same time and place, they interact with each other to produce complex sequelae, and they share common underlying societal drivers.¹ What values can help people, communities, professionals, policymakers, and researchers meaningfully survive environments that are obesogenic, food insecure, and promote greenhouse gas emissions?

Amsterdam Healthy Weight Programme: a whole systems approach for tackling child obesity in cities

The Amsterdam Healthy Weight Programme (AHWP) is guided by the valuable elements of the whole systems approach. It aims to improve children's physical activity, diet, and sleep, ultimately aiming for a healthy weight. It believes that a child's health and weight are a collective responsibility shared by everyone who plays a part in their life, including families, neighbours, teachers, care professionals, policymakers, academics, retailers, and food producers. It influences social, physical, economic, and policy environments of children and their families in order to make the healthy choice the normal choice. To do this, we actively build leadership at all levels, stimulate co-creation with communities and professionals, and have an adaptive learning approach.

Ella (six) is severely overweight and lives with her grandmother after her mother was admitted to hospital with serious depression. She usually sits in her room and watches television, and her weight is increasing rapidly. Her grandmother brings her up according to Antillean customs, where a fuller figure is seen as beautiful.

Lynn (five) is obese and cannot run well during gym classes. Her classmates constantly laugh at her, and she plays alone during breaks. Lynn is often sad and feels sick, especially in the morning when she is about to go to school, so regularly does not go. Her mother is single and feels sorry for her, so she keeps Lynn at home a lot, especially on the days that she has a gym class.

Danny (13) is coping with severe obesity. He lives in a deprived area with his father who has two jobs to make ends meet. Danny spends a lot of time in his room gaming, sleeps three hours a night, and has trouble getting up in the morning. As a result, he regularly goes to school without eating breakfast, so his father gives him money to buy cheap fast food. His friends notice that his mood is down and that he doesn't want to meet anymore. His weight is increasing rapidly.

Values for surviving the global syndemic

To deal with this global syndemic of obesity, undernutrition, and climate change, there are five essential values to take to heart:

1. Work together
  2. Embrace the complexity of the problem
  3. Involve the target population to truly understand their needs
  4. Unravel the system of multiple interacting factors that are adaptive and dynamic over time
  5. Find leverage points within the system to effectively intervene and change it
- This is not a clear-cut process. It is messy, and at some point, you may wonder where you are going, but if you go for it, you will get the system moving!

Whole systems approach

Extensive research has shown that programmes focused on individual behaviour change are not effective enough. Many of the underlying determinants of these complex issues have social, environmental, and economic origins, and extend beyond the influence of a single policy field such as the public health sector. This calls for a whole systems approach² that tackles local environmental influences on complex problems using working principles that

1. Swinburn, B. A., Kraak, V. I., Allender, S., Atkins, V. J., Baker, P. I., Bogard, J. R., ... & Ezzati, M. (2019). The global syndemic of obesity, undernutrition, and climate change: the Lancet Commission report. *The Lancet*, 393(10173), 791–846.

2. Bagnall AM, Radley D, Jones R, Gately P, Nobles J, Van Dijk M, et al. Whole systems approaches to obesity and other complex public health challenges: a systematic review. *BMC public health*. 2019;19.

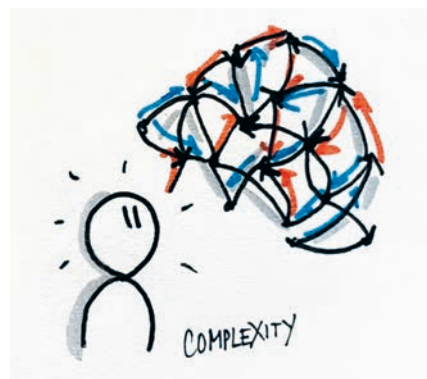
3. In planning and policy, a wicked problem is a complex problem that is difficult or impossible to solve because of incomplete, contradictory, and changing requirements that are often difficult to recognize.

σιλωϊ

3. *Wicked problems zijn moeilijk oplosbare problemen vanwege tegenstrijdigheden, onderlinge afhankelijkheid en onvolledigheid.*
4. H. Rutter, et al., *The Need for a Complex Systems Model of Evidence for Public Health, The Lancet* 390 (10112) (2017), 2602 - 2604.
5. D. Meadows, *Leverage Points to Intervene in a System: Thinking in Systems* (Londen: Earthscan, 2008).
6. Naar het voorbeeld van https://www.gsttcharity.org.uk/sites/default/files/Families_and_food_v4_new.pdf.

αυθρότινος

vraag je je misschien af waar je naartoe gaat, maar als je er voor gaat, krijg je het hele systeem in beweging!

*Omarm complexiteit
Embrace complexity*

Systeembenadering (Whole Systems Approach)

Uitgebreid onderzoek heeft aangetoond dat programma's die zijn gericht op individuele gedragsverandering onvoldoende effectief zijn. Veel van de onderliggende determinanten van deze complexe problematieken hebben een sociale, omgevings en economische oorsprong en strekken zich uit voorbij de invloed van een enkel beleidsterrein zoals de gezondheidszorg. Dit vraagt om een systeembenadering² die lokale omgevingsinvloeden op de complexe problematiek aanpakt met behulp van werkzame principes die een combinatie zijn van ingrepen op verscheidene niveaus. Deze ingrepen raken uiteenlopende op elkaar inwerkende factoren en handelingen en worden ontwikkeld en toegepast door sector overschrijdende samenwerking tussen verschillende actoren met een sterk responsief vermogen.

Met andere woorden, als het systeem verandert moet ook het gedrag binnen dat systeem zich aanpassen om tot duurzame verandering komen. Het gaat daarbij om veranderingen in fundamentele waarden en leidende filosofieën en principes, zoals het handhaven van mensenrechten, de vervuiler betaalt, landbouw gericht op betere voeding, het verbeteren van de infrastructuur voor openbaar en actief vervoer. Dit soort veranderingen hebben een krachtiger, systemische impact dan meer in het zicht springende veranderingen zoals voedselprogramma's op scholen, betere voedsel etikettering en een actief prijsbeleid. De wijziging van waarden die het hele systeem doordringen brengt fundamentele en duurzame veranderingen teweeg.

Wicked problems³ en systeemdenken vragen om oplossingen die de systeemdynamiek in positieve zin kunnen veranderen. Het traditionele causale denken en gerandomiseerde onderzoek met controlegroepen die in het wetenschappelijk onderzoek doorgaans worden gezien als de 'gouden standaard', zijn niet geschikt voor onderzoek naar deze complexe kwesties omdat zij omgevingsfactoren zo veel mogelijk controleren. Het erkennen van de complexiteit van dit type problemen en dat er uiteenlopende, op elkaar inwerkende factoren een rol in spelen die adaptief en dynamisch zijn en die zich in de tijd ontwikkelen, is juist essentieel.⁴ Diepgaand onderzoek waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende methoden kan bijdragen aan een beter begrip van de specifieke behoeften van de doelpopulatie en inzicht verschaffen in de systemen die deze behoeften beïnvloeden. Dit biedt aangrijpingspunten in een systeem waar een kleine verschuiving in één factor grote veranderingen in allerlei andere zaken teweeg kan brengen.⁵

Een voorbeeld van een diepgaand kwalitatief onderzoek (in opdracht van de Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht) is *Families and Food*.⁵ Dit onderzoek betreft de ervaringen van 25 ouders en 13 kinderen die in Bijlmer-Centrum wonen - een wijk die is gekozen vanwege de daar voorkomende hoge prevalentie van overgewicht en obesitas. Door middel van wijkverkenningen, interviews, fotosessies en door de omgeving in kaart te brengen, is geprobeerd inzicht te krijgen in de dagelijkse gewoontes van ouders die een gebrek aan middelen (tijd, geld, energie) ervaren die het eetgedrag beïnvloedt. Zo wordt onderzocht welke kleine aanpassingen in de omgeving hen kunnen helpen om de gezonde keuze als de gemakkelijkste te leren ervaren.

Een tweede voorbeeld is het promotieonderzoek van Siegnella Concincion, jeugdverpleegkundige bij Ouder- en Kindteams Amsterdam. Tijdens haar werk met kinderen met obesitas werd Siegnella overweldigd door de complexiteit van hun problemen, maar voelde ze zich ook gestimuleerd door de kracht en het doorzettingsvermogen van de kinderen. Het doel van haar promotieonderzoek is om kinderen een stem te geven en hun unieke bijdragen aan concepten als zelfsturing en obesitas te onderzoeken.

4. Rutter H, Savona N, Glonti K, Bibby J, Cummins S, Finegood DT, et al. *The need for a complex systems model of evidence for public health*. *Lancet*. 2017; 390 (10112): 2602-4.
5. Meadows D. *Leverage points to intervene in a system*. *Thinking in Systems*. London: Earthscan; 2008.
6. *Following the example of* https://www.gsttcharity.org.uk/sites/default/files/Families_and_food_v4_new.pdf

can be described as a combination of multilevel action. These must address multiple interacting factors and actions, developed and implemented by cross-sectoral working as diverse actors with a capacity for responsive adaptation.

In other words, as the system changes, so too must action within that system in order to ultimately achieve sustainable change. These are changes to fundamental values, guiding philosophies, and principles such as human rights, polluter pays, agriculture for better nutrition, and improved infrastructure for public and active transportation. These are changes that will have more powerful, systemic effects that are more visible, such as school food programmes, food labelling, and pricing policies, because values that permeate the whole system create more fundamental and sustained changes.

*Wicked problems*³ and system thinking require solutions that are about changing the system dynamics in favourable ways. Traditional causal thinking and randomised controlled trials, typically seen as the 'gold standard' in research, are inadequate for researching these complex issues as they aim to control the setting. It is essential to acknowledge the complexity of the problem with multiple, interacting factors that are adaptive and dynamic over time.⁴ In-depth mixed-method research with the target population helps to understand their specific needs, and it offers insights into the systems that influence these needs. This provides leverage points in a system where a small shift in one thing can produce big changes in everything.⁵

An example of an in-depth qualitative study (commissioned by the AHWP) is *Families and Food*.⁶ This study contains the experiences of 25 parents and 13 children living in Bijlmer-Centrum - a neighbourhood targeted due to high levels of overweight and obese citizens. With walk-throughs, interviews, photo opportunities, and location mapping, we try to understand the daily habits of parents experiencing a lack of resources (time, money, energy) influencing food behaviours and how environmental nudges might help them experience the healthy choice as the easier one.

A second example is the PhD research by Siegnella Concincion, a youth nurse with the Parent and Child Teams of Amsterdam. During her work with children with obesity, Siegnella became overwhelmed by the complexity of their problems, but was also encouraged by the strength and willpower of these children. The goal of her PhD research is to give children a voice and to explore their unique contribution to the concepts of self-management behaviour and obesity.

IOXHIIO

NIWIKI/SNIEM

MENS/HUMAN

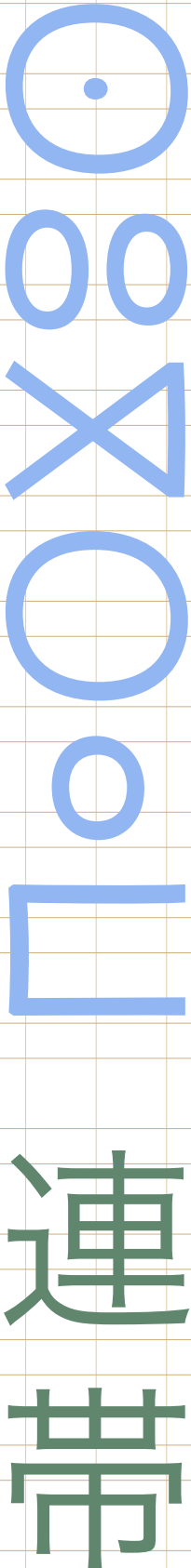

A poem written by a girl (seven) with severe obesity, and her youth nurse

*Why her and not me?
Why this one and not that one?
Why only me and not you?
I want to be able
I like to be able
I just can't manage
How can I manage?
Who can help me manage?
Together we can manage*

Gedicht, geschreven door een meisje (zeven) met ernstige obesitas en haar jeugdverpleegster

*Waarom zij wel en ik niet?
Waarom deze wel en die niet?
Waarom heb ik dat en jij niet?
Ik wil het kunnen.
Ik wil het graag kunnen.
Maar het lukt gewoon niet.
Wat moet ik doen?
Wie kan me helpen?
Samen lukt het wel*

VERHALEN OP AARDE

Failed Architecture: Daphne Bakker, Chiara Dorbolò

Failed Architecture (FA) brengt architectuur terug in verbinding met de echte wereld. We zoeken nieuwe manieren om naar de bebouwde omgeving te kijken en de betekenis van architectuur in onze hedendaagse maatschappij te begrijpen. Sinds 2011 bieden we een platform aan voor een inclusief en kritisch debat over steden en architectuur. We brengen onconventionele verhalen samen vanuit ons internationale netwerk van auteurs met uiteenlopende achtergronden.

Architectuur faalt keer op keer omdat we vastzitten in een wereldwijd economisch systeem dat financiële winst op de eerste plek zet. Daarmee worden sociale en politieke structuren in stand gehouden, die het mensen moeilijk maken om zelf invloed uit te oefenen op hun gebouwde omgeving. En tegelijkertijd, zijn het de architectuurmedia die op misleidende wijze het vormgevingsproces van onze maatschappij reduceren tot één spectaculaire afbeelding. Het publiek blijft op die manier onwetend over wat architectuur is of zou kunnen zijn.

FA stelt dominante trends in het ruimtelijk domein ter discussie en verkent alternatieve werkelijkheden, waarbij we ver voorbij de gebruikelijke architectuurwereld reiken. We proberen persoonlijke verhalen te verenigen met onderzoek en reflectie en blijven hierbij trouw aan de overtuiging dat architectuur moet gaan over sociale rechtvaardigheid en klimaatrechtvaardigheid, over populaire cultuur en subcultuur, over vertegenwoordiging en verbeelding, en over alles wat er gebeurt nadat een gebouw af is.

Failed Architecture heeft zich altijd voornamelijk gericht op het ontwerp van de bebouwde omgeving en de effecten daarvan op milieu, politiek en sociale vraagstukken. We zijn er echter van overtuigd dat we een creatievere aanpak moeten ontwikkelen om de vraag 'hoe willen we samenleven?' te kunnen beantwoorden. FA's Verhalen op aarde (Stories on Earth) is een poging om het vertellen van verhalen en ontwerp in te zetten voor de ontwikkeling van een kritisch model, om zo de huidige patstelling tussen de mensheid en de natuur ter discussie te stellen. De noodzaak voor een nieuwe manier van omgaan met onze leefomgeving is nog nooit zo diep gevoeld als nu.

Ruimtelijke ordening heeft een cruciale rol om de tegenstelling tussen het menselijke en het niet-menselijke in stand te houden. Van

grootschalige interventies als infrastructuur voor water management tot natuurhistorische museums, tuinarchitectuur en kassenbouw: onze gebouwde omgeving vertelt ons vaak verhalen over de mens tegen de natuur. Deze verhalen zijn zo diep geworteld in ons wereldbeeld, dat we ons er niet eens meer bewust van zijn. Juist omdat ruimtelijk ontwerp deze verhalen kan neutraliseren, geloven wij dat het ruimtelijke domein voorop zou kunnen lopen in het ter discussie stellen van deze narratieven. En dat het zou kunnen bijdragen aan een nieuwe, geïntegreerde werkelijkheid tussen mensen en niet-menselijke wezens. Door het ontwikkelen van verhalen met bijbehorende ontwerpprojecten, willen we multispecies perspectieven vertalen naar mogelijke scenario's.

Wij beschouwen het ontwerpproces als een collectieve onderneming om onze maatschappij telkens opnieuw te definiëren. Dit komt niet overeen met het huidige beeld van de architect als alleenstaande creatieve genie. In ons project Verhalen op aarde, zullen wij als Failed Architecture de 'ontwerpbemiddelaar' zijn: we zullen samenwerkingen opzetten tussen schrijvers en ontwerpers, op basis van onze ervaring met ontwerp bureaus en het organiseren van workshops. Het uitgangspunt voor iedere samenwerking zal een specifieke ruimtelijke of virtuele omgeving zijn - plekken die aanmoedigen tot observatie, classificatie, en hiërarchie. Op verschillende manieren vertegenwoordigen deze ruimtes de pogingen van mensen om de natuur te domesticeren en in dienst te stellen van geld. De uitkomsten van deze ontwerpvoorstellen zijn onmogelijk te voorspellen qua schaal, haalbaarheid of abstractieniveau. Misschien wordt een mythe vertaald naar een conceptueel project dat kritische cartografie gebruikt om de wereld te beschrijven; een verhaal dat bij een collectief ritueel hoort wordt misschien vertaald in een theaterscène; een verhaal dat de ruimtelijke typologie van een Westers museum in twijfel trekt, vertaalt zich misschien in een ruimtelijk alternatief voor tentoonstellingen waar de grens tussen mensen en niet-mensen vervaagt.

Wij geloven dat we juist nu kritisch moeten zijn op de contexten waarbinnen het sterkst beweerd wordt dat de mensheid tegen de natuur moet vechten. We worden gedwongen om af te wijken van de klassieke tentoonstellingsvorm en deze kans gebruiken we om nieuwe vormen van engagement met de natuur te ontwikkelen, door middel van verhalen. Behalve ons de vraag "Hoe willen we samenleven?" te stellen, onderzoeken we ook hoe we ons antwoord daarop gezamenlijk kunnen formuleren en kunnen delen met de rest van de wereld, op een betekenisvolle en effectieve manier.

Deelnemers aan de Incompiuto Summer School met Fosbury Architecture en Alterazioni Video in Palermo, 2018. || Participants at the Incompiuto Summer School with Fosbury Architecture and Alterazioni Video in Palermo, 2018.

Een Failed Architecture workshop op de Tallinn Architecture Biennale (TAB), 2013. || A Failed Architecture workshop at Tallinn Architecture Biennale (TAB), 2013.

MARKIJAN/ТУПН

МІСТІНА

дзіця

Een workshop architectuurkritiek door Failed Architecture in Brussel, oktober 2019. Foto door Mark Minkjan, hoofdredacteur. || A Failed Architecture 'architecture criticism workshop', Brussels, October 2019. Photo: Mark Minkjan, Editor in Chief.

STORIES ON EARTH

STORIES ON EARTH

Failed Architecture: Daphne Bakker, Chiara Dorbolò

Failed Architecture (FA) reconnects architecture with the real world. By opening up new perspectives on the built environment, we seek to explore the meaning of architecture in contemporary society. Since 2011, we have been providing an inclusive platform for critical urban discourse, fueled by unconventional narratives from an international network of contributors.

Architecture continues to fail because we are stuck in a global economic system which puts profit above everything else, reproducing social and political conditions that undermine people's control over their built environment. Meanwhile, the (architectural) media reduces the design of society to a spectacular image. As a result, the public is left with a shallow understanding of what architecture is and what it can be.

FA challenges dominant spatial fashions and explores alternative realities, reaching far beyond the architectural community. We combine personal stories with research and reflection, always remaining committed to the idea that architecture is about social justice and climate justice, pop culture and subculture, representation and imagination, and everything that happens after the building has been built.

The design of the built environment, and in particular its environmental, political, and social consequences, have always been the main focus of FA. Yet, we believe that, in order to answer the question "How will we live together?" we need to devise a more creative approach. Stories on Earth is an attempt to introduce storytelling and design into the development of a critical model to challenge the current dichotomy between human and nature. Engaging with our environment in new ways has never been more urgent than at this very moment.

Spatial disciplines have always played a crucial role in perpetuating the human / non-human dichotomy. From large scale interventions such as water management infrastructure, to natural history museums, designed gardens and greenhouses, our built environment is often telling stories of (hu)man against nature. These stories are so ingrained in our way of looking at the world, that we are not even aware of them anymore. Because of its power to naturalize stories, we believe that space today could be at the forefront of

challenging these narratives and promoting a new, integrated reality between human and non-human beings. By developing stories and matching design proposals, we wish to translate multispecies perspectives into possible scenarios.

We envision design as a collective act of redefining our society, not fitting with the current image of the architect as a sole creative genius. With this project Stories on Earth, we will act as design mediators: based on our previous experience in design studios and workshops, we are organizing collaborations between writers and designers. The point of departure for each collaboration will be a specific spatial or virtual setting - places which encourage observation, classification, and hierarchy. In different ways, these spaces represent our human attempt to domesticate nature to serve our money-driven purposes. The resulting design proposals are impossible to predict in terms of scale, feasibility, and degree of abstraction. A foundational myth might translate into a conceptual project that visualizes the world through critical cartography; a story connected to a ritual that will be performed during collective events might translate into a scenography; a story that challenges the spatial typology of the Western museum would translate into a spatial alternative for exhibitions where the boundaries between human and non-human are blurred.

We believe that this is the moment to challenge those settings where the narratives are strongest that pit humanity against nature. Forced to step away from traditional exhibition modes, we can take this opportunity to develop new ways of engaging with nature through storytelling. In addition to asking ourselves "How will we live together?" we wish to explore how we can collaboratively find answers and share them with the world in a meaningful and effective way.

Concept visualisation of research and public program *Just Hanging Out* in the *Nieuwe Tuin* at het Nieuwe Instituut – Summer 2019. Courtesy © AFARAI.

Halleh Ghorashi
Hoogleraar Diversiteit en Integratie en afdelingshoofd Sociologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Ghorashi's onderzoek richt zich op kwesties als diasporische positionering, verhalen van vluchtelingen, culturele diversiteit, emancipatie en inclusie, met bijzondere aandacht voor machtsdynamiek in samenleving en organisaties. In haar onderzoek combineert ze haar expertises in de narratieve benadering, etnografisch onderzoek en experimenteel geëngageerde methodologie.

GEËNGAGEERDE WETENSCHAP VOOR EEN WAARDIG LEVEN EN OVERLEVEN

Halleh Ghorashi

Net als elke groep zijn vluchtelingen heterogeen in hun achtergronden, vaardigheden, talenten en andere aspecten. De meesten hebben in land van herkomst geweld en trauma ervaren. Veel van hen verlaten hun huis en geliefden zonder te weten of ze deze ooit nog terug zullen zien. Vaak resulteert dit in schuldgevoelens. Voor vluchtelingen biedt het nieuwe land een nieuwe kans om in vrede te leven, met een geïnternaliseerd verlangen om iets te maken van hun leven en zo aan zichzelf en anderen te laten zien dat ze niet voor niets zoveel pijn hebben moeten doorstaan.

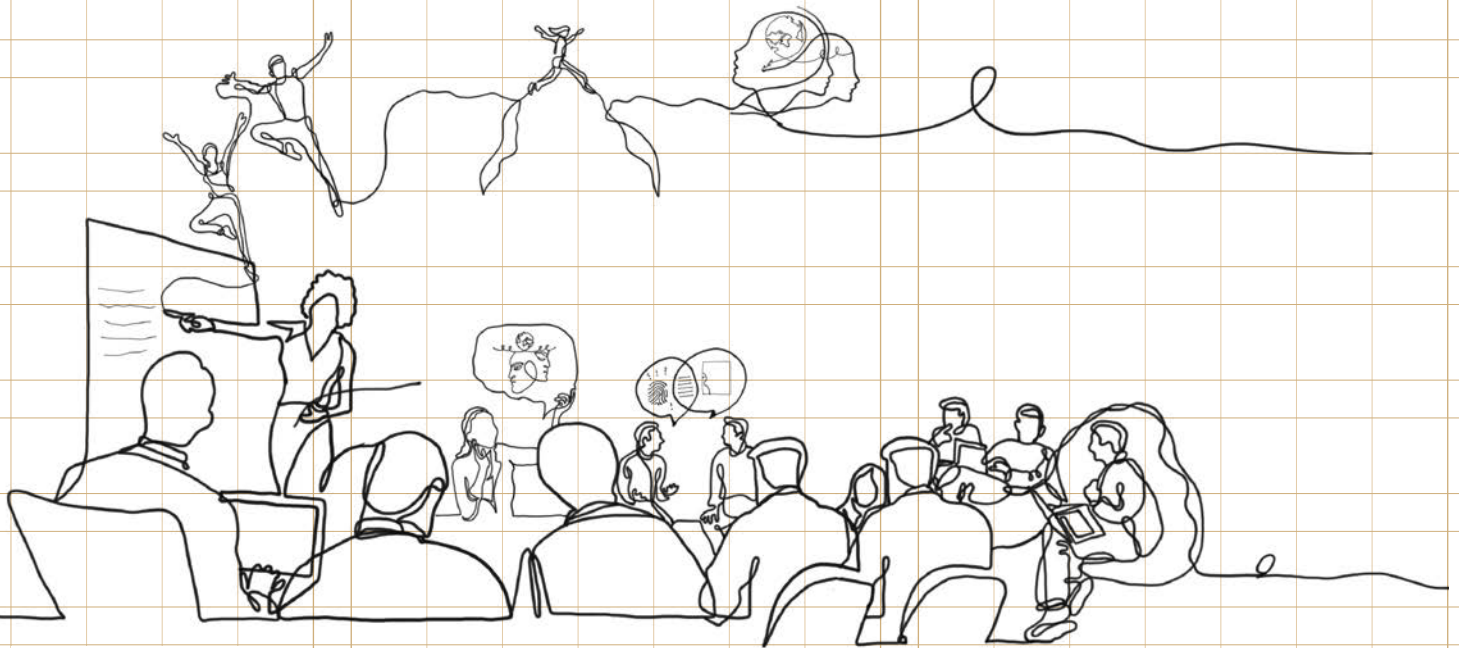
Stel je voor wat er zou gebeuren als je een nieuwe kans om te leven krijgt. Welke energie komt er dan vrij? Beeld je een spiraal in, samengedrukt voor jaren, die opspringt wanneer iemand veilig is. Dat is precies wat er gebeurt bij veel vluchtelingen. In hun eerste jaar springen de meeste spiralen vol energie voort, gretig om zichzelf te bewijzen. Al snel ondervinden zij echter moeilijkheden in het

begrijpen van de complexe bureaucratie van hun nieuwe landen. Dit geldt vooral voor sterke verzorgingsstaten – zoals Nederland – waar de bureaucratie als plat en toegankelijk wordt aangemerkt, maar die in de praktijk gelaagd en complex is.

Een goede start, wanneer de motivatie hoog is (door het leren van de taal, studeren, het vinden van werk, en zo voort) is essentieel voor de opname van de vluchteling op de lange termijn. Onderzoek toont echter aan dat de zelfbeschikking en actieve participatie van de vluchteling ondermijnd worden door decennialang 'deficit-based' welzijnsbeleid dat gericht is op de tekortkomingen van vluchtelingen in plaats van op hun kwaliteiten en talenten. Door deze focus sluit veel maatschappelijk en organisatorisch beleid, dat zich richt op de deelname van vluchtelingen, in de praktijk juist uit. Dit wordt geïllustreerd door het groeiende aantal werkloze migranten en vluchtelingen in Nederland en Europa.

De beelden, aannames en vooroordelen die deelname vaak blokkeren hebben reflectie nodig. Hiervoor zijn innovatieve infrastructuren nodig die de 'taken-for-granted' vooroordelen, in gedachten en praktijk, aan het wankelen doen brengen. Geëngageerde wetenschap kan, door academische en lokale kennis met elkaar te verbinden, voor reflectie en verandering richting deelname zorgen. Met dit idee in gedachten ben ik in 2017 (samen met Elena Ponzoni) de Refugee Academy begonnen.¹ De Refugee Academy kan gezien worden als een horizontale lerende en reflectieve infrastructuur, een soort capaciteitsopbouw, die bestaande kennis en perspectieven over de inclusie van vluchtelingen vanuit meerdere posities met elkaar verbindt.

1. <https://www.resilience-institute.nl/expertise-labs/refugee-academy>

Refugee Academy bijeenkomst.
Tekening door Parisa Akbarzadeh
Poladi. || Refugee Academy
meeting. Illustration: Parisa
Akbarzadeh Poladi.

Halleh Ghorashi
Full Professor of Diversity and
Integration and Head of the
Department of Sociology at the
Vrije Universiteit Amsterdam. Ghorashi's research focuses on issues
such as diasporic positioning,
refugee's narratives, cultural
diversity, emancipation and
inclusion with the particular focus
on power dynamics in society
and organizations. She combines
expertise in narrative approach,
ethnographic research and exper-
imental engaged methodology in
her research.

ENGAGED METHODOLOGIES FOR DIGNIFIED SURVIVAL AND INCLUSION

Halleh Ghorashi

Like any group, refugees are heterogeneous in background, skill, talent, and other aspects. What they share is that they have been forced to migrate. Most have experienced violence and trauma in their countries of origin, and many leave their homes and loved ones without knowing if they will ever see either again. This often results in feelings of guilt. For refugees, a new country offers a fresh opportunity to live in peace, albeit with an internalised demand to make something of their lives to show themselves and others that they did not go through so much pain for nothing.

Imagine what happens when you get a new opportunity to live. What kind of energy is released? Imagine a coil, compressed for years, that springs open when one is safe. That is exactly what happens to many refugees; in their first years, most are coils springing forth, full of energy, eager to prove themselves. They have energy, motivation, and ideals, and this combination has the potential to move mountains. Soon, however, they face many difficulties understanding the complex bureaucracies of their new countries. This is especially true in strong welfare states – such as the Netherlands – where bureaucracies are considered to be flat and accessible, but are layered and complex in practice.

Getting a good start when motivations are high (by learning the language, studying, gaining employment, and so on) is essential for refugees' long-term inclusion. However, research shows refugees' self-determination and active participation can be undermined by decades of deficit-based welfare policies focusing on their shortcomings instead of their qualities and talents. Because of this focus, many societal and organisational policies aimed at inclusion actually exclude refugees in practice. This is exemplified by the growing number of unemployed migrants and refugees in the Netherlands and Europe.

Reflection on the images, assumptions, and biases that often block inclusion is needed. This requires innovative infrastructures that unsettle taken-for-granted biases in minds and in practice. Through connecting academic and local knowledge, engaged scholarship can facilitate reflection and transformative action toward inclusion. With this idea in mind, I, with Elena Ponzoni, initiated the Refugee Academy in 2017.¹ The Refugee Academy is envisioned as a horizontal learning / reflective infrastructure, a kind of capacity-building, that connects existing knowledge and perspectives on refugee inclusion from multiple positions.

1. <https://www.resilience-institute.nl/expertise-labs/refugee-academy>

Photo from research *Cruisekade a.k.a. Black to the Future*. Courtesy © AFARAI.

Het idee voor de Refugee Academy komt voort uit verschillende innovatieve, kleinschalige geëngageerde onderzoeksprojecten waarin mijn onderzoeksgroep samenwerkte met verschillende maatschappelijke actoren (wetenschappers, professionals en vluchtelingen/migranten) om nieuwe dimensies te geven aan de opname van vluchtelingen. Een inspirerend voorbeeld is het verhaal van Sarah.

Sarah herontdekt haar vergeten verhaal

Een geëngageerd academisch project, gericht op de inclusie van vluchtelingen, bracht verschillende belanghebbenden (vluchtelingen, beleidsmakers, HR-managers, ngo's die met vluchtelingen werken) samen om kwesties als diversiteit, macht en deelname te bespreken. Het meest indringende voorbeeld van dit project komt van Sarah, die 10 jaar eerder als vluchteling naar Nederland kwam. Toen Sarah werd gevraagd het moment in haar leven te beschrijven waar zij zich het sterkste voelde, antwoordde ze: "Ik denk niet dat ik een dergelijk verhaal heb". Na aanmoediging van de groep om na te denken over welke aspecten van haar verhaal ze als krachtig zou beschrijven, bleef ze stil. "Ik weet het niet", antwoordde ze verward. [...] Na verschillende sessies in stilte, vertelde Sarah uiteindelijk een verbazingwekkend verhaal over zichzelf als jonge vrouw die vecht voor de vrijheid van zichzelf en die van andere vrouwen in een onderdrukkende, door mannen geregeerde omgeving in Eritrea. Uiteindelijk doet zij daar mee aan de gewapende strijd voor de vrijheid van haar land, waardoor ze haar familie, sociale positie en haar dagelijkse zekerheden achter zich laat.

Hoe kan verklaard worden dat een dergelijk verhaal vergeten wordt? Versterkt door de herbeleving van haar activistische verleden, vertelde Sarah dat ze in Nederland alleen negatieve reacties had gehad: "Nee je bent niet goed genoeg." "Nee, je taal moet je verbeteren." "Nee, je hebt niet de juiste papieren." Op deze manier verloor ze niet enkel haar zelfvertrouwen, maar ook haar levensverhaal. In Nederland werd ze alleen aangesproken op haar tekortkomingen en de noodzaak om te verbeteren om in de samenleving te passen. Zo werd ze iemand die "niets te zeggen" had.

Door dit verhaal vanuit een sociaalwetenschappelijke lens te analyseren, konden we met de deelnemers uiteindelijk verschillende reflectieniveaus formuleren:

1. Organisatorisch onderzoek naar diversiteit toont aan dat een 'deficit approach' van diversiteit dominant is in verzorgingsstaten zoals Nederland. Dus wanneer migranten en vluchtelingen niet worden aangenomen voor beschikbare posities, ligt de schuld bij hun tekortkomingen. HR-managers in de groep realiseerden zich hoe sterk deze dominantie van 'tekort' hun visie in de praktijk beïnvloedt.
2. Onderzoek naar het migratiebeleid in Nederland toont aan dat de 'deficit approach' ten opzichte van migranten/vluchtelingen dominant is. Beleidsmakers in de groep werden zich bewust van de langetermijneffecten van dit beleid op mensen zoals Sarah.
3. De literatuur in vluchtelingenstudies toont aan dat hulporganisaties/ngo's, vluchtelingen vaak zien als zwakke mensen die hulp nodig hebben. Deze organisaties hebben dan ook weinig oog voor de kwaliteiten en talenten van vluchtelingen. Dit was een *eye-opener* voor de vrijwilligers in de groep.²

Verhalen zoals die van Sarah tonen aan dat het dringend noodzakelijk is om het reflecterende vermogen van relevante belanghebbenden in machtsposities (inclusief academici) te verbeteren, door verbinding te maken met de levenswereld van vluchtelingen. Het documenteren en analyseren van de verhalen van vluchtelingen over hun strijd voor het deelnemen, en omgaan met die verhalen binnen een structuur zoals Refugee Academy, helpen ons bij het identificeren van de taken-for-granted bronnen van uitsluiting en het creëren van voorwaarden voor de beweging richting inclusie. Deze geëngageerde methodologie helpt ons om het beleid, het onderzoek en de initiatieven voor verandering dichterbij de levenswereld van vluchtelingen te brengen. Alleen dan is het mogelijk om samen duurzame structuren te creëren voor een waardig leven en overleven van vluchtelingen.

2. Een van de beste momenten tijdens dit onderzoek was toen wij, onderzoekers en belanghebbenden, ons realiseerden welke energie er kwam van vluchtelingen als Sarah die hun verloren verhalen terugvonden. Daarom heb ik haar verhaal verwerkt in de TEDx talk die ik in 2017 gaf. www.youtube.com/watch?v=OtU8vidBYF8

Just Hanging Out Research in Rotterdam – Summer 2019. Courtesy © AFARAI.

CONFLICT/CONFLICT

闘争

The idea for the Refugee Academy came from several innovative, small-scale projects in which my research group engaged with different societal actors (scholars, professionals, and refugees / migrants) to give new dimensions to refugees' inclusion. An inspiring example is the story of Sarah:

Sarah: rediscover the forgotten story

An academic-engaged project focused on refugee inclusion brought various stakeholders (refugees, policymakers, HR managers, NGOs working with refugees) together to debate issues of diversity, power, and inclusion. The most profound example of this project came from Sarah, who had come to the Netherlands as a refugee 10 years prior. When Sarah was asked to describe the moment in her life when she felt strongest, she answered, “I don’t think I have such a story”. After encouragement from the group to think about which aspects of her narrative she would consider as powerful, she remained silent. “I don’t know”, she confusedly answered. [...] After several sessions of silence, Sarah ended up telling an astonishing story of herself as a young woman fighting for her freedom, and that of other women, in an oppressive, male-ruled environment in Eritrea, eventually joining the armed fight for the freedom of her country, leaving her family, social position, and her daily certainties behind.

How can one account for such a story being forgotten? Sarah, who was invigorated by revisiting her activist past, shared that she had only heard negative responses in the Netherlands – “No, you are not good enough”. “No, your language needs to be improved”. “No, you do not have the proper papers”. Thus, she had lost not only her confidence but also her life story. In the Netherlands, she was exclusively addressed about her shortcomings and the need to improve in order to fit into society. She became someone who had ‘nothing to say’.

By analysing this story through a socio-scientific lens, we were able to reach different levels of reflection with participants:

1. Organisational research into diversity shows that a deficit approach to diversity is dominant in welfare states such as the Netherlands. Thus, when migrants and refugees are not hired for available positions, blame is placed on their shortcomings. HR managers in the group realised how strongly this dominance of deficiency affects their views in practice.

2. Research on migration policy in the Netherlands shows the dominance of the deficit approach toward migrants/refugees. Policymakers in the group became aware of the long-term effects of this policy on people like Sarah.

3. Literature on refugee studies shows that aid organisations/NGOs often see refugees as weak people who need help, and therefore have little regard for the qualities and talents of refugees. This was an eye-opener for the volunteers in the group.²

Stories such as Sarah’s show the urgent need to improve the reflective capacity of relevant stakeholders in positions of power (including academia) through connection with the lifeworld of refugees. Documenting and analysing refugees’ narratives about their struggles toward inclusion, and engaging with those narratives within infrastructures such as the Refugee Academy, help us in identifying taken-for-granted sources of exclusion and co-creating conditions toward inclusion. This engaged methodology helps us bring the policies, research, and initiatives for change closer to the lifeworld of refugees. Only then will we be able to co-generate sustainable structures for refugees’ dignified survival and inclusion.

2. One of the best moments during this research was when we researchers and stakeholders realised the kind of energy that comes from refugees like Sarah when they find their lost stories again. I therefore incorporated her story in the TEDx talk I gave in 2017. <https://www.youtube.com/watch?v=OtUSvidBYF8>.

SHARING RESEARCH 4

INHOUD

Steensoep

City Science

Caroline Nevejan

Verschillende leefwerelden met elkaar in contact brengen

Paul Wouters

Toegang tot praktische kennis

Ino Paap

openresearch.amsterdam

Caroline Nevejan, Ida de Freitas, Elisabeth Ijmker, Thijs van Schijndel, Carrie Leermakers, Bernadette Hillege

Over ontwerpen van een duurzame kennis infrastructuur

Elisabeth Ijmker, Ida de Freitas

Leren om onderzoek (online) te doen

Pinar Sefkatli

Wat telt als kennis?

Veronica Baas

CONTENTS

Stone Soup

City Science

Caroline Nevejan

Bringing different lifeworlds into contact with each other

Paul Wouters

Access to practical knowledge

Ino Paap

openresearch.amsterdam

Caroline Nevejan, Ida de Freitas, Elisabeth Ijmker, Thijs van Schijndel, Carrie Leermakers, Bernadette Hillege

Designing a sustainable knowledge infrastructure

Elisabeth Ijmker

Learning to do research online

Pinar Sefkatli

What counts as knowledge?

Veronica Baas

Steden zijn complexe systemen geworden waarin ieder element samenhangt met vele anderen. Onderzoek in de stad vraagt om integrale en interdisciplinaire benaderingen. Het delen van kennis en de samenwerking tussen verschillende soorten kennis, bepalen mede de kwaliteit van leven in de stad.

Cities have become complex systems in which each element interacts with many others. Research in cities requires an integrated and interdisciplinary approach - sharing and collaboration between different fields of knowledge can partly determine the quality of life in the city.

Verschillende auteurs reflecteren op *openresearch.amsterdam*, een nieuw stedelijk platform voor kennisontwikkeling in Amsterdam. Het hoofdstuk opent met ‘Stone soup’, een oud Europees volksverhaal over de kwaliteit die ontstaat als mensen delen. Caroline Nevejan beschrijft vervolgens hoe in verschillende Europese steden een duurzame kennisinfrastructuur tussen stad en universiteit in ontwikkeling is. Zij argumenteert dat de ontwerpdiscipline een toegevoegde waarde heeft voor onderzoek en beleid in de stad. Paul Wouters ziet een kentering plaats vinden op het gebied van het delen van kennis en het verbinden van verschillende leefwerelden. Het plaatsen van kennis productie in de context van samenwerking, ziet Wouters als een inspirerend voorbeeld. Ino Paap vraagt zich af of fysieke en ambachtelijke kennis via online platforms kan worden uitgewisseld en gaat in op de rol die reflectie hier mogelijk heeft. Vervolgens beschrijven redactieleden van *openresearch.amsterdam* over de totstandkoming van het nieuwe Amsterdamse platform waarin universiteiten, hogescholen en de gemeente nu formeel samenwerken. Pinar Sefkatli vertelt over haar ervaring in het werken met studenten en wijst op het belang van het delen van ‘work in progress’. Tot slot geeft filosofie student, Veronica Baas een beschouwing over het ontstaan van kennis in sociale interactie en dat democratische invloed mede kan bepalen wat kennis is. **Caroline Nevejan**

TREFWOORDEN IN DIT KATERN

Samen: 126 (TIF), 127 (JAP), 148 (ARA, ARM, GRE), 149 (DEV, JAP).

Stad: 128 (GRE, ARA, ARM), 129 (CYR, DEV, HEB).

Onderscheid: 130 (TIB, ARA, DEV), 131 (TIF, JAP).

Inzicht: 134 (ARM, HEB), 140 (CYR), 141 (JAP, ARA).

Balans: 135 (GRE, TIF, TIB).

Materiaal: 136 (DEV, ARA, HAN).

Aarde: 137 (GRE, TIF, TIB).

Nieuwsgierigheid: 142 (HEB, DEV), 143 (TIF).

Gerechtigheid: 144 (CYR), 145 (ARA, TIF, HEB).

Falen: 151 (TIB).

Bloeiend: 151 (HAN).

Waarheid: 152 (GRE, TIF), 153 (TIB, DEV, HEB), 154 (ARM, ARA), 155 (JAP, CYR, HAN).

Several authors reflect on *openresearch.amsterdam*, a new online platform for knowledge development in Amsterdam. This chapter opens with Stone soup, an old European folk tale about the quality that emerges when people share. Caroline Nevejan describes the development of sustainable knowledge infrastructures between several European cities and their universities, arguing that the design discipline has an added value for research and policy. Paul Wouters sees a turning point in the field of knowledge-sharing to connect different life worlds, seeing collaborative knowledge production as an inspiring example. Ino Paap wonders whether physical and traditional knowledge can be exchanged through online platforms and discusses the role that reflection can play. Editors of *openresearch.amsterdam* describe the creation of the new platform in which colleges, universities, and the local government formally work together. Pinar Sefkatli talks about her experience in working with students, highlighting the importance of sharing work in progress. Finally, philosophy student, Veronica Baas, gives a reflection on the emergence of knowledge in social interactions and how a democratic influence can help determine what knowledge is.

Caroline Nevejan

KEYWORDS IN THIS KATERN

Together: 126 (TIF), 127 (JAP), 148 (ARA, ARM, GRE), 149 (DEV, JAP).

City: 128 (GRE, ARA, ARM), 129 (CYR, DEV, HEB).

Difference: 130 (TIB, ARA, DEV), 131 (TIF, JAP).

Insight: 134 (ARM, HEB), 140 (CYR), 141 (JAP, ARA).

Balance: 135 (GRE, TIF, TIB).

Material: 136 (DEV, ARA, HAN).

Soil: 137 (GRE, TIF, TIB).

Curiosity: 142 (HEB, DEV), 143 (TIF).

Justice: 144 (CYR), 145 (ARA, TIF, HEB).

Failing: 151 (TIB).

Thriving: 151 (HAN).

Truth: 152 (GRE, TIF), 153 (TIB, DEV, HEB), 154 (ARM, ARA), 155 (JAP, CYR, HAN).

STEENSOEP

Een reiziger komt aan in een dorp. Zij heeft honger en vraagt aan verschillende bewoners of zij eten hebben voor haar. Nee, zegt de één na de ander. Enigszins vermoeid zoekt zij een steen en maakt een vuurtje in het midden van het dorp. Zij zet een pannetje water op het vuur en legt de steen op de bodem van de pan.

Dan komt de eerste dorpling aangelopen.

“Wat maak jij?” vraagt hij.

“Ik maak ‘steensoep’, zegt de reiziger.

“Nooit geproefd”, zegt de dorpling.

“Neem gerust een hapje straks” zegt de reiziger en roert verder in de soep.

Samen kijken ze naar het kokende water en dan zegt de reiziger, *“Als iemand een prei zou hebben, dan zou de soep nog lekkerder smaken.”*

“Die heb ik wel”, zegt de dorpling. *“Ik ga hem gelijk halen.”*

Dan komt de tweede dorpling aangelopen.

“Wat maak jij?” vraagt zij.

“Ik maak ‘steensoep’, zegt de reiziger.

“Nooit geproefd”, zegt de dorpling.

“Neem gerust een hapje straks” zegt de reiziger en roert verder in de soep.

Samen kijken ze naar het kokende water met een prei erin en dan zegt de reiziger, *“Als iemand een knoflook zou hebben, dan zou de soep nog lekkerder smaken.”*

“Die heb ik wel”, zegt de tweede dorpling. *“Ik ga hem gelijk halen.”*

Dan komt een volgende dorpling aangelopen.

“Wat maak jij?” vraagt zij.

“Ik maak ‘steensoep’, zegt de reiziger.

“Nooit geproefd”, zegt de dorpling.

“Neem gerust een hapje straks” zegt de reiziger en roert verder in de soep.

Samen kijken ze naar het kokende water met prei en knoflook en dan zegt de reiziger, *“Als iemand een tomaat zou hebben, dan zou de soep nog lekkerder smaken.”*

“Die heb ik wel”, zegt de volgende dorpling. *“Ik ga hem gelijk halen.”*

Steeds meer dorplingen komen nieuwsgierig kijken en halen lekker groenten uit hun huis omdat zij ook graag de ‘steensoep’ willen proeven. En zo ontstaat de lekkerste groentesoep die het dorp ooit heeft gegeten. Lang nadat de reiziger alweer verder was gegaan, maakte het dorp nog steeds samen ‘steensoep’ en leefden ze nog lang en gelukkig.

Steensoep is een oud Europees volksverhaal dat verschillende variaties kent. Het is een verhaal over de gemeenschappelijk waarde die ontstaat als mensen delen en ieder bijdraagt wat hij of zij kan. Volgens Wikipedia, zelf het resultaat van een ‘stone soup’ dynamiek, komt het verhaal oorspronkelijk uit Almerim in Portugal. Tot op de dag van vandaag wordt in Almerim nog steeds steensoep, een soep vol met verschillende ingrediënten, geserveerd. Het verhaal van steensoep heeft nieuwe betekenis gekregen, ook in de VS en in India bijvoorbeeld, toen informatie en communicatie technologie het mogelijk maakte om online kennis te delen.

STONE SOUP

A traveller arrives in a village. She is hungry and asks several residents if they have food for her. “No”, says one after the other. Somewhat tired, she looks for a stone and makes a fire in the middle of the village. She puts a pot of water on the fire and puts the stone on the bottom of the pot.

Then the first villager approaches.

“What are you making?” he asks.

“I’m making ‘stone soup’”, says the traveller.

“Never tasted that before,” says the villager.

“Feel free to take a bite later,” says the traveller, and continues to stir the soup.

Together they look at the boiling water and then the traveller says,

“If someone had a leek, the soup would taste even better.”

“I have one,” says the villager. *“I’m going to get it right away.”*

Then the second villager approaches.

“What are you making?” she asks.

“I’m making ‘stone soup’”, says the traveller.

“Never tasted that before,” says the villager.

“Feel free to take a bite later,” says the traveller and continues to stir the soup.

Together they look at the boiling water with leek in it and then the traveller says, *“If someone had some garlic, the soup would taste even better.”*

“I have some,” says the second villager. *“I’m going to get it right away.”*

Then another villager approaches.

“What are you making?” she asks.

“I’m making ‘stone soup’”, says the traveller.

“Never tasted that before,” says the villager.

“Feel free to take a bite later,” says the traveller and continues to stir the soup.

Together they look at the boiling water with leek and garlic and then the traveller says, *“If someone had a tomato, the soup would taste even better.”*

“I have one,” says the other villager. *“I’m going to get it right away.”*

More and more villagers come to look and bring tasty vegetables from their houses because they would also like to taste the stone soup. This creates the tastiest vegetable soup that the village has ever eaten. Long after the traveller had moved on, the village still makes stone soup together, and live happily ever after.

連
帶

Stone soup is an old European folk tale that knows many different versions. It is a story about the common value that arises when people share and contribute what they can. According to Wikipedia, itself a result of a stone soup dynamic, the story originates from Almerim in Portugal. To this day, Almerim still serves a stone soup full of different ingredients. The story has taken on new meaning, including in the US and India, for example, where information and communication technology have made it possible to share knowledge online.

Caroline Nevejan is bijzonder hoogleraar Designing Urban Experience, Amsterdam Institute for Social Science Research, Universiteit van Amsterdam en zij is de Chief Science Officer van de gemeente Amsterdam. www.nevejan.org

STAD/CTW

πóλις

1. Steden die deelnemen in het City Science Initiative zijn onder andere: Parijs, Warschau, Berlijn, Amsterdam, Groningen, Cluj, Hamburg, Madrid, Lissabon, Thessaloniki, Marseille, Barcelona, Kopenhagen, Stockholm, Brussel, Praag, Wenen, Lublin, Stavanger, Sofia, Antwerpen, Reggio Emilia.

2 x STAD/CTW

دین

Purnub

CITY SCIENCE

Caroline Nevejan

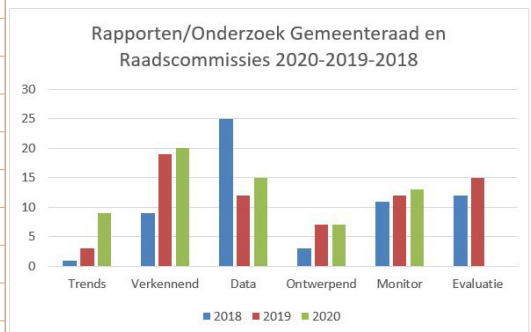
Grootstedelijke opgaven als energietransitie, klimaataanpassingen of bijvoorbeeld het vergroten van de kanselijkheid vormen zowel een uitdaging als een kans om nieuwe inzichten, methoden en technologieën te ontwikkelen en toe te passen. Overheden staan onder voortdurende druk om prestaties en effectiviteit verder te verbeteren terwijl de complexiteit van de uitdagingen waar steden voor staan tegelijkertijd groter worden. In toenemende mate is er sprake van meervoudige samenwerkingsrelaties met verschillende partners. Daarom is het noodzakelijk om in korte tijd alle beschikbare informatie zo optimaal mogelijk in beeld te hebben. Onderzoek, kennis over onderzoek en het delen van deze kennis op het juiste moment met de juiste mensen is steeds noodzakelijker. Kennis ontstaat in sociale interactie en voor kennis die noodzakelijk is voor de stad is de interactie tussen experts, belanghebbenden en betrokkenen cruciaal.

Bewoners en bedrijven, activisten en politici, wetenschappers, kunstenaars, ambachtslieden en andere experts hebben ieder een eigen positie en specifieke bijdrage in de sociale interactie van waaruit kennis in de stad ontstaat. In steden in Europa, en ook in andere werelddelen, werken stad en universiteit regelmatig samen in projecten. Soms nemen ook bedrijven en maatschappelijke organisaties hier aan deel. Zo ontstaan vele kleine specifieke netwerken tussen onderzoekers van verschillende organisaties. Deze zijn echter afhankelijk van specifieke afzonderlijke deelnemers, en omdat weinig anderen hiervan kennis hebben, verdwijnt niet alleen het netwerk maar vervliegt ook de kennis, als de incidentele samenwerking voorbij is. De roep om onderzoek en kennisontwikkeling structureel meer bruikbaar te maken voor de grote opgaven waar steden voor staan, klinkt in vele steden in Europa.

City Science Initiative

In 2019 hebben 20 steden in Europa het City Science Initiative opgericht, samen met het Joint Research Centre en de DG Research and Innovation van de Europese Commissie. Het City Science Initiative heeft de ambitie om de onderzoekagenda van Europese Commissie beter af te stemmen op de uitdagingen waar steden voor staan.' Deze steden hebben met elkaar gemeen dat er een nieuwe positie van Chief Science Officer (CSO) blijkt te zijn ontstaan, onder verschillende titels en met verschillende posities in, of de universiteit

of de gemeentelijke organisatie. Deze CSO's zorgen met een kleine en onafhankelijk ge-positioneerde groep medewerkers, tussen de grote organisaties van gemeente en universiteit, voor synergie voor het onderzoek in de stad. Zij staan in contact met de alfa, bèta en gamma wetenschappen, en met de verschillende gemeentelijke directies van hun stad. Zij kennen zowel bestuurders als onderzoekers en maatschappelijke organisaties die onderzoek ondersteunen. Zij kunnen makkelijk escaleren om samenwerking mogelijk te maken of problemen op te lossen. Ze zijn gewend inter- en transdisciplinair te werken en zijn over het algemeen dienstverlenend aan zowel de universiteit als de gemeentelijke organisatie in hun stad.

Dit zijn de soorten onderzoek die de afgelopen jaren in de gemeenteraad van Amsterdam zijn besproken. In 2018 zijn opvallend minder onderzoeken de revue gepasseerd. Toen was het verkiezingsjaar. || These are the different kind of research that have been discussed in the City Council of Amsterdam: trend research, explorative research, data studies, design studies, monitoring and evaluation. In 2018, there are significantly less studies discussed due to the fact that this was a municipal election year.

Evidence-based policymaking

'Evidence-based policymaking', het maken van beleid op basis van gegronde bewijs zoals wetenschappelijk onderzoek genereert, blijkt een breed gesteunde praktijk in verschillende lokaal, nationaal en internationaal verantwoordelijke overheden. In het gehele traject van de beleidscyclus, van agendavorming tot beleidsevaluatie, speelt evidence-based onderzoek een steeds belangrijkere rol in het bepalen van de stappen die gezet kunnen worden. Verschillende soorten onderzoek, variërend van wetenschappelijk, ontwerpend tot evaluerend, worden gedaan ter inspiratie, ter onderbouwing en ter controle van beleid: ze brengen trends en data in kaart, zijn experimenteel, internationaal en interdisciplinair. Het transparant en toegankelijk maken van het onderzoek waarop beleid is gebaseerd, is van belang voor het betrouwbaar functioneren van de democratie. De Verenigde Naties, de Europese Commissie, de Ministeries en ook steeds meer steden publiceren onderzoek op basis waarvan beleid wordt gemaakt.

Caroline Nevejan holds the chair *Designing Urban Experience*, Amsterdam Institute for Social Science Research, University of Amsterdam and she is the Chief Science Officer of the City of Amsterdam. www.nevejan.org

CITY SCIENCE

Caroline Nevejan

Metropolitan challenges such as energy transition, climate change, or increasing equal opportunities, for example, are both a challenge and an opportunity for developing and applying new insights, methods, and technologies. The government is under constant pressure to further improve performance and effectiveness, and challenges are becoming more and more complex. Increasingly, there are multiple collaborative relationships with different partners, and that is why it is so necessary to have an optimal picture of all available information immediately to hand. Research, knowledge on research, and the sharing of this knowledge at the right time and with the right people is increasingly necessary. Knowledge arises through social interactions, and communication amongst experts, stakeholders, and others is crucial for the knowledge needed in the city.

Citizens, businesses, activists, politicians, scientists, artists, craftspeople, and other experts each have their own position and specific contribution to make in the social interaction that generates knowledge in the city. In Europe, as well as in other continents, cities and universities regularly work together on projects, sometimes involving businesses and societal organisations, to create many small, specific networks between researchers from different organisations. However, because these depend on specific isolated participants, not only do the networks disappear, but also the knowledge they engendered evaporates. Many European cities are therefore echoing a call for research and knowledge development to be structurally more usable for tackling the major challenges facing cities.

City Science Initiative

In 2019, 20 cities in Europe set up the City Science Initiative together with the European Commission's Joint Research Centre and Directorate-General for Research and Innovation. The ambition of this initiative is to better align the Commission's research agenda with the challenges facing cities.¹ These cities all created the new position of Chief Science Officer (CSO) under different titles and with different positions in either universities or local governments. Alongside a small and independently positioned group of staff across the large organisations of the municipalities and the universities, these CSOs create synergy for research in the cities. They are in contact with

the alpha, beta, and gamma sciences, and with the various municipal departments of their city. They know managers, as well as researchers and civil organisations, that support research, and can easily escalate to enable collaborations or solve problems. They are accustomed to working inter- and trans-disciplinarily, and are generally service-oriented to both the university and the governmental organisation of their city.

Evidence-based policymaking

Well-founded evidence-based policymaking, such as generated by scientific research, appears to be a widely supported practice in various locally, nationally, and internationally responsible governments. Throughout the entire policy cycle from agenda-setting to policy evaluation, evidence-based research plays an increasingly important role in determining the steps that can be taken. Different types of scientific, design, or evaluative research are undertaken to inspire, underpin, and monitor policy. This research can map trends and data while remaining experimental, international, and interdisciplinary. Research on which policy is based must be transparent and accessible for the reliable functioning of democracy. The United Nations, the European Commission, governments, and an increasing number of cities are publishing research on which policy is based.

Digitisation is also playing a more important role. On the one hand, it accelerates the processes that increase the urgency for access to knowledge in a given moment, and on the other hand makes it possible for research results to be available to many people, independent of time and place. Digital documentation makes it possible to find out how a particular insight was arrived at, and how the 'best practice' was developed, giving additional context to today's research and policy.

Collaboration between city and university

Cities with a university have a different character than cities without. The presence of students – and a culture of curiosity and reflection – not only generates research, but also creates a vibrant urban culture that drastically influences the living environment. Universities are responsible for a large number of residents and are often also one of the largest local employers, but their administrative cooperation with the city is primarily about space for housing their students. A lively student city also attracts small and large companies as they want to be close to new talent.

1. Cities that participated in the City Science Initiative are among other: Paris, Warschau, Berlin, Amsterdam, Groningen, Cluj, Hamburg, Madrid, Liabon, Thessaloniki, Marseille, Barcelona, Copenhagen, Stockholm, Brussel, Prague, Vienna, Lublin, Stavanger, Sofia, Antwerp, Reggio Emilia.

Digitalisering speelt een steeds grotere rol. Enerzijds veroorzaakt het de versnelling van processen waardoor de urgentie van toegang tot kennis in een bepaald moment toeneemt. Anderzijds maakt het ook mogelijk dat resultaten van onderzoek tijd- en plaats onafhankelijk beschikbaar kunnen zijn voor velen. Het digitaal documenteren en vindbaar maken van hoe een bepaald inzicht is ontstaan of hoe een ‘best practice’ is ontwikkeld, geeft context aan het onderzoek en het beleid van vandaag.

Samenwerking tussen stad en universiteit

Steden met een universiteit hebben een ander karakter dan steden zonder hoger onderwijs. De aanwezigheid van studenten, van een cultuur van nieuwsgierigheid en van reflectie, genereert niet alleen onderzoek, maar creëert ook een levendige stadscultuur die het leefklimaat ingrijpend beïnvloedt. Universiteiten zijn verantwoordelijk voor een groot aantal van de bewoners en zijn vaak ook één van de grootste werkgevers in de regio. De bestuurlijke samenwerking tussen stad en universiteit gaat dan ook op de eerste plaats over ruimte voor de gebouwen en huisvesting voor de studenten. Een levendige studentenstad trekt kleine en grote bedrijven aan, zij willen dicht bij het nieuwe talent in de buurt zijn.

Als vanzelfsprekend worden in de dagelijkse werkelijkheid van de stad resultaten van onderzoek met elkaar verbonden. Terwijl noch de organisatie van de universiteit, noch de organisatie van de gemeenten is ingericht op interdisciplinaire of integrale samenwerking, zijn de ontwikkelingen en dynamiek in de stad dat wel. In projecten en programma’s worden pogingen ondernomen om de silo’s van de eigen organisatie te omzeilen. Naast veel nationale en internationale onderzoeksprojecten zijn de afgelopen jaren ook meer structurele thematische samenwerkingen ontstaan, zo blijkt in de 20 CSI-steden. In academische werkplaatsen, onderzoeksinstituten of speciale stichtingen werken maatschappelijke organisaties en onderzoekers structureel samen. Hier neemt men de tijd om naar elkaar te luisteren, de verschillende processen te leren kennen. Door de gemeenschappelijke reflectie blijkt men in staat samen onderzoek agenda’s te formuleren die voor de verschillende partners relevant zijn.

Ook de bijdrage van onderzoek van studenten is veelbelovend, maar vaak moeilijk bruikbaar te maken voor de stad. Het vereist specifieke begeleiding, methodologie en validering. Het vraagt om relatiemanagement tussen stad en universiteit waar beiden niet

op zijn ingericht. Immers, studenten zijn maar kort aanwezig voor een opdracht, terwijl de buurt of de organisatie veel langer bezig blijft met de specifieke kwestie van het onderzoek. Het maken van onderscheid tussen mogelijke bijdragen van bachelor en master studenten en promovendi blijkt zinvol. Het ondersteunen van docenten en ambtenaren die die werken met studenten, is van groot belang. Van beiden wordt gevraagd buiten de gebaande paden te treden.

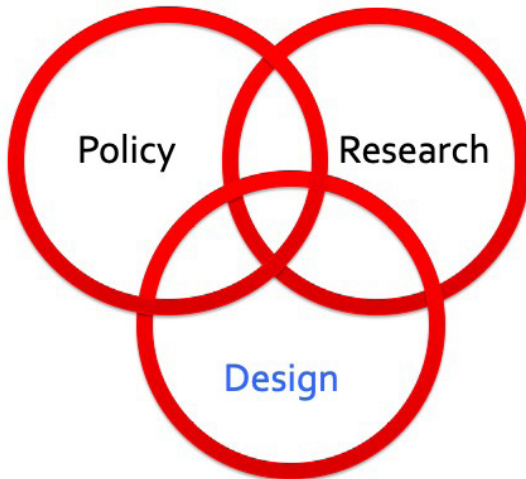
Beleid, onderzoek en ontwerp

Bij een nadere bestudering van de inhoudelijke ontwikkeling van het onderzoek tussen universiteit en stad, blijkt dat door vrijblijvendheid enerzijds en toepasbaarheid anderzijds vaak het verwachte resultaat niet wordt gehaald. In mijn eigen praktijk zie ik dat met name de kennis, die de ontwerpdiscipline inbrengt, in het onderzoek voor de stad waarde toevoegt. Ontwerp en onderzoek, waarin de gebruiker vaak een grote stem heeft, genereert kennis over hoe bepaald gedrag van mensen kan worden gestimuleerd vanwege de grote stem die de gebruiker er in heeft. Ontwerp is ook gespecialiseerd in het vertalen van een concept naar een ander toegepast domein en voegt creativiteit toe aan de ontwikkeling van interventies en processen, waardoor deze efficiënter en effectiever kunnen zijn. De ontwerpdiscipline kent vele methoden om verschillende soorten kennis bij elkaar te brengen, waardoor interactie en wederzijdse kruisbestuiving wordt bevorderd.

Een nieuwe meerwaarde van ontwerp-kennis binnen de groeiende de samenwerking tussen beleid en onderzoek heeft betrekking op data. Niet alleen nationale overheden en grote bedrijven, maar ook steden verzamelen data op professionele wijze. De leraar, de jeugdverpleegkundige, de handhaver, de tuinman en de verkeerregelaar, allemaal brengen zij data over de stad bij elkaar. Deze stedelijke datasets zijn van hoge kwaliteit, terwijl de methoden juist vaak bij universiteiten verder ontwikkeld zijn vanwege hun internationale oriëntatie. In deze samenwerking tussen data en methodologie, is ontwerp van groot belang. Het visualiseren van de data en het transparant maken van de methodologie (inclusief de algoritmes die worden gebruikt) vraagt om ontwerp-kennis. Deze visualisaties gaan het gedrag en het denken van mensen diep beïnvloeden. Ontwerp heeft een nieuwe rol gekregen in de digitale 21e eeuw. Daarom is de relatie tussen onderzoek, beleid en ontwerp is fundamenteel voor het goed functioneren van de democratie.

Chief Science Officer

As a matter of course, in the day-to-day reality of the city, research results are linked together. While organisations within the university or local government are not geared to interdisciplinary or integrated cooperation, the developments and dynamics in the city are - in projects and programmes, attempts are made to bypass the borders of one's own organisation. In addition to many national and international research projects, more structural and thematic collaborations have emerged in recent years, as can be seen in the 20 City Science Initiative cities. In academic workshops, research institutes, or special foundations, civil organisations and researchers work together structurally, taking the time to listen to each other, and get to know different processes. This joint reflection makes it possible to formulate research agendas that are relevant to the various partners.

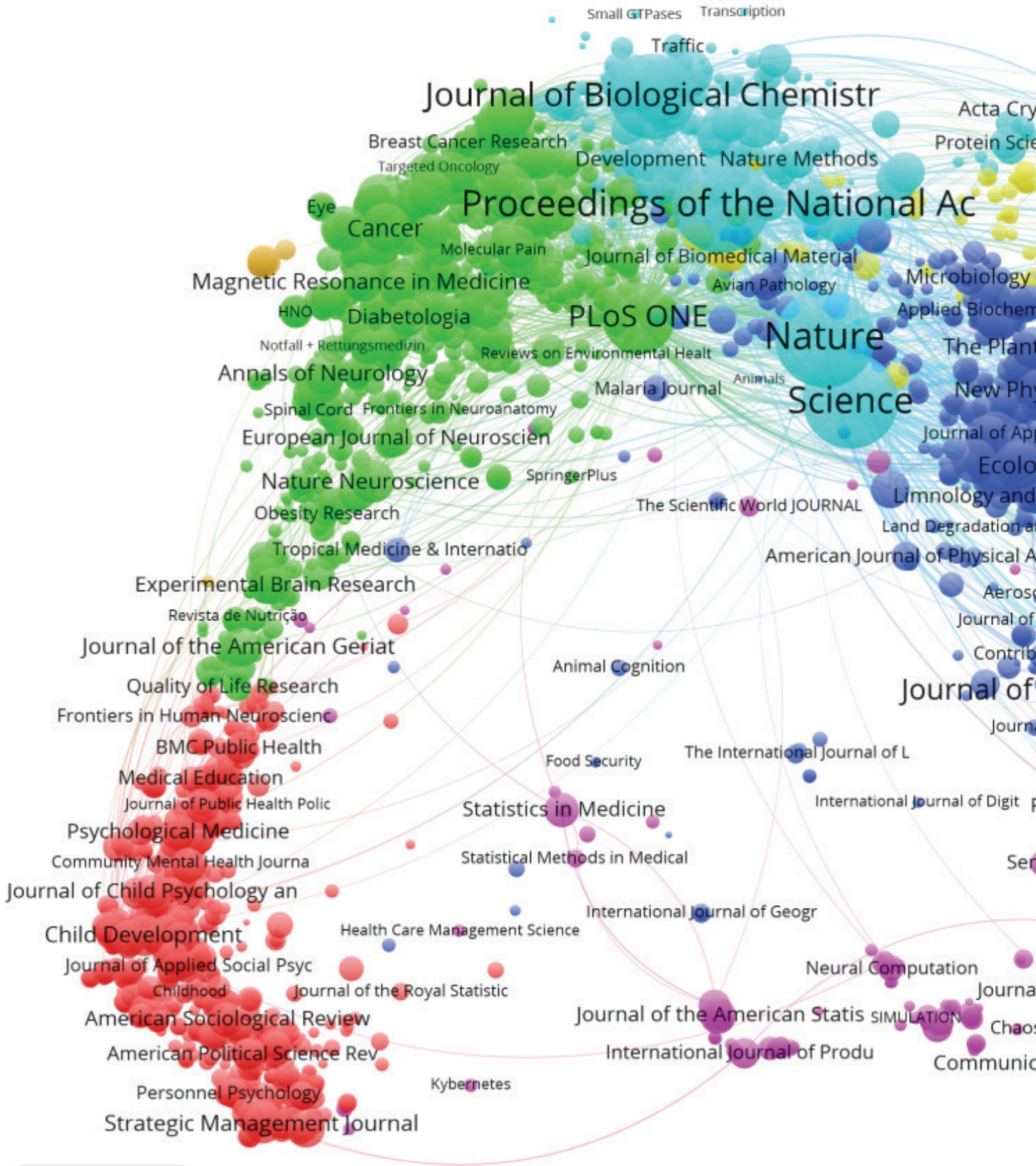
The contribution of student research is also promising, but often difficult to make useful for the city. It requires specific guidance, methodology, and validation, as well as relationship management between the city and the university that neither are geared to. After all, students are only present for a short period of time, yet the neighbourhood or organisation continues to be occupied with the specific issue of the research for much longer. Making a distinction between possible contributions from bachelor, masters, and PhD students turns out to be useful. Supporting lecturers and civil servants who are willing to do this are of great importance, because both are asked to step off the beaten track.

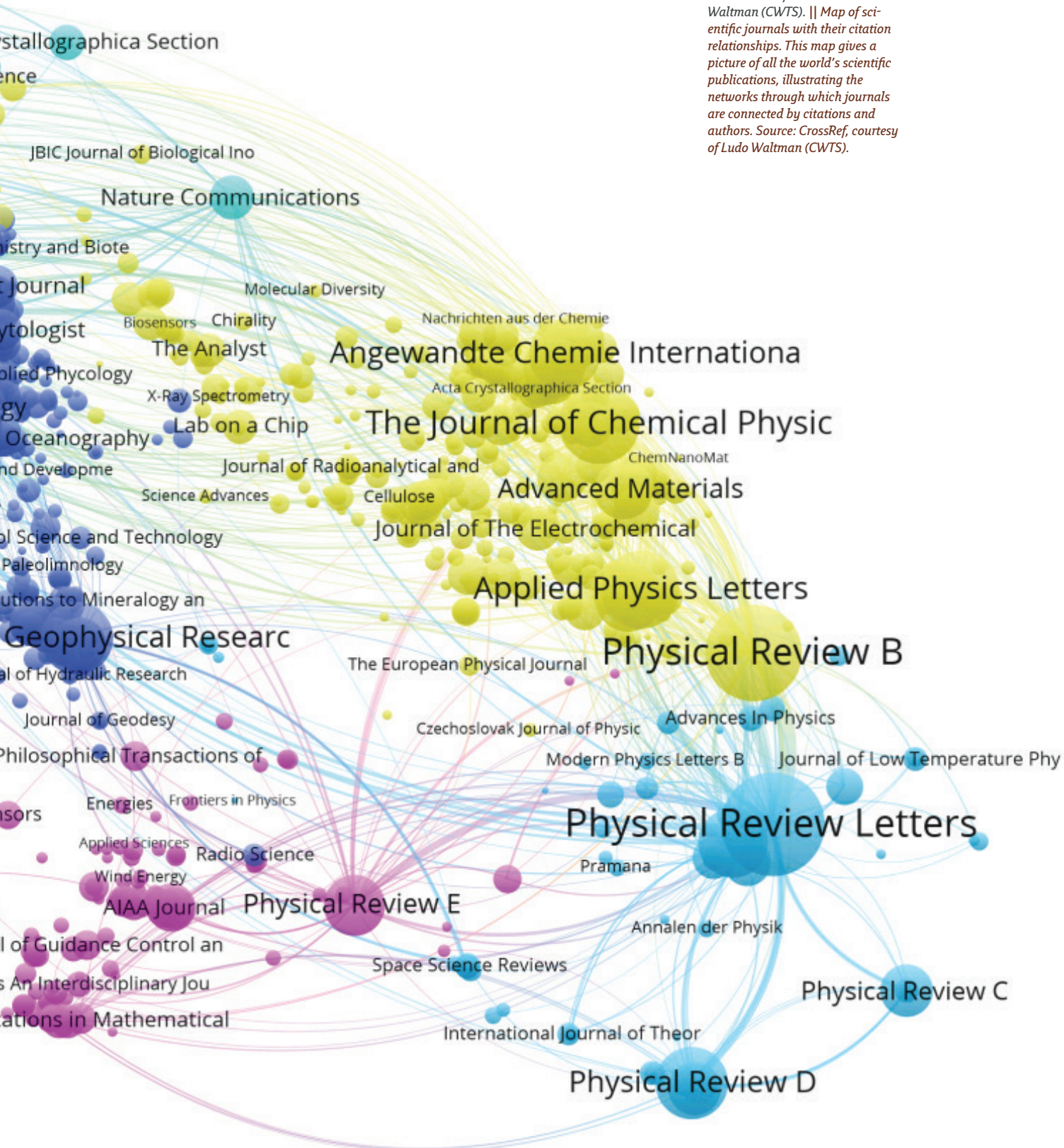
Policy, research, and design

A closer study of the substantive development of research between university and city reveals that due to non-commitment on the one hand, and applicability on the other, the expected result is often not achieved. In my own practice, I see that the knowledge that the design discipline brings into research for the city adds significant value. Design generates knowledge about how certain behaviours of people can be stimulated because of the large voice the user has in it. Design also specialises in translating a concept to another applied domain and adds creativity to the development of interventions and processes, increasing efficiency and effectiveness. The discipline also has many methods for bringing together different types of knowledge, promoting interaction and mutual cross-fertilisation.

The new added value of design knowledge within the growing collaboration between policy and research relates to data. Not only national governments and large companies, but also cities are collecting data in a professional manner. The teacher, the paediatric nurse, the enforcement officer, the gardener, and the traffic guard, all create datasets about the city. The quality of these urban datasets is high. Methods are often further developed at universities because of their international orientation. In this collaboration between data and methodology, design is of great importance. Visualising the data and making the methodology transparent (including the algorithms used) requires design knowledge, and these visualisations can deeply influence people's behaviour and thinking. Design has taken on a new role in the digital 21st century. Therefore, the relationship between research, policy, and design is fundamental to the proper functioning of democracy.

差異

Kaart van de wetenschappelijke tijdschriften met hun citaties. Bijgaande kaart geeft een beeld van alle publicaties ter wereld, het is een netwerk waarin de tijdschriften met elkaar verbonden zijn via citaties en auteurs. Bron: CrossRef. Met dank aan Ludo Waltman (CWTS). || Map of scientific journals with their citation relationships. This map gives a picture of all the world's scientific publications, illustrating the networks through which journals are connected by citations and authors. Source: CrossRef, courtesy of Ludo Waltman (CWTS).

Paul Wouters
Decaan van de Faculteit der Sociale Wetenschappen en Professor in Scientometrie aan Universiteit Leiden. Hij is gespecialiseerd in de ontwikkeling van evaluatiesystemen en de manier waarop deze systemen aanzetten tot de ontwikkeling van kennis. Ook richt hij zich op wetenschaps geschiedenis en in het bijzonder op de rol van informatiesystemen hierin.

VERSCHILLENDE LEEFWERELDEN MET ELKAAR IN CONTACT BRENGEN - DE CENTRALE OPGAVE VAN OPEN KENNISPRAKTIJKEN

Paul Wouters

Wetenschappers aan Nederlandse universiteiten behoren tot de meest productieve ter wereld. Er wordt in ons land per hoofd van de bevolking bijzonder veel kennis geschapen door hardwerkende academici, die bovendien intensief onderwijs geven en daardoor hun studenten niet alleen leren hoe onderzoek gedaan wordt maar hen ook al zelf nieuwe kennis laten genereren. Je zou dus denken: daar maken we in Nederland natuurlijk optimaal gebruik van. Maar dat is niet zo.

Dat ligt deels aan de manier waarop onderzoeksresultaten worden gepubliceerd: in een groot aantal zeer gespecialiseerde wetenschappelijke tijdschriften. Het wetenschappelijk onderzoek is de laatste decennia sterk gericht op het schrijven van deze gespecialiseerde artikelen. Het aantal artikelen, de mate waarin ze door andere onderzoekers worden geciteerd, en het aantal verworven onderzoekssubsidies is de afgelopen decennia bepalend geweest. Wie niet voldoende schreef werd minder serieus genomen (zie kaart op pagina's 130 - 131).

De artikelen zijn geschreven voor vakgenoten die de taal en cultuur van de discipline begrijpen. Het gevolg is dat de artikelen doorgaans voor de meeste mensen abacadabra zijn. Dit hoeft op zichzelf geen probleem te zijn als er voldoende initiatieven zijn om de kennis samen te brengen en te vertalen op een wijze waardoor de kennis bruikbaar wordt voor beroepsgroepen buiten de academie (zoals de zorg, het onderwijs, de dienstverlening, kleine en middelgrote bedrijven) en voor beleidsmakers op nationaal en lokaal niveau. Daar heeft het echter vaak aan ontbroken. Het academisch systeem bevat onvoldoende stimulansen voor onderzoekers hier tijd in te investeren en de concurrentie tussen onderzoeksgroepen belemmert snelle uitwisseling van kennis (behalve in crises zoals de Ebolacrisis en nu de Coronacrisis).

Hierin is nu een kentering aan het optreden, mijns inziens één van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste jaren. De Nationale Wetenschapsagenda was een, enigszins onbeholpen, poging het grote publiek te betrekken bij de agenda van het onderzoek. De Open Access beweging ontwikkelt nieuwe business modellen om de publicaties sneller toegankelijk te maken. En er zijn voorzichtige aanzetten om wetenschappelijke data sneller te delen,

hoewel hier nog grote stappen te zetten zijn. Maar het allerbelangrijkste moet grotendeels nog gebeuren: het verbinden van verschillende leefwerelden met elkaar.

Hierin is het Amsterdamse initiatief de kennisproductie zélf te plaatsen in de context van een samenwerking tussen de lokale kennisinstellingen zeer inspirerend. Voor mij is het allerbelangrijkste niet dat dit initiatief toegang geeft tot de publicaties, maar dat de verschillende mensen die kennis maken en benutten op nieuwe wijzen met elkaar in contact kunnen komen over de grenzen van hun instituties heen. Het benutten van de gepubliceerde kennis om nieuwe ontmoetingen te stimuleren is een excellent idee.

Dit maakt het bovendien mogelijk een andere cruciale rol van universiteiten en de hogescholen beter te vervullen: het verbinden van lokale problemen met het internationale circuit van kennis en expertise. Voor mij is het voorbeeld van globalisering niet de door losgezongen kapitaal gecorrumpeerde Zuidas, maar de professional op de fiets die met internationale kennis gewapend een probleem in de Amsterdamse Pijp helpt oplossen - en daarmee weer het internationale kennisniveau verhoogt.

Ik hoop dat het inspirerende voorbeeld van *openresearch.amsterdam* (zie pagina's 138-141) snel wordt gevolgd door de andere universiteitssteden in Nederland!

*Paul Wouters
Dean of the Faculty of Social
Sciences and Professor of Scien-
tometry at Leiden University. He
specializes in the development of
evaluation systems and the way
in which these systems encourage
the development of knowledge.
He also focuses on the history of
science and in particular on the
role of information systems.*

BRINGING DIFFERENT LIFE- WORLDS INTO CONTACT WITH EACH OTHER – THE CENTRAL TASK OF OPEN KNOWLEDGE PRACTICES

Paul Wouters

Scientists at Dutch universities are among the most productive in the world. A great deal of knowledge per capita is created in our country by hardworking academics who also provide intensive education. As a result, their students are not only taught how research is done, but also how to generate new knowledge themselves. You would think that we in the Netherlands make optimal use of that, but we don't.

This is partly due to the way research results are published – in a large number of highly specialised scientific journals. In recent decades, scientific research has strongly focused on writing specialised articles that have been decisive in the extent to which they are quoted by other researchers, as well as the number of research grants acquired by them. Those who did not write enough were taken less seriously (see map on pages 130 – 131).

Articles are written for peers who understand the language and culture of the discipline, and as a result, they are usually gobbledygook for most people. This need not be a problem in itself if there are sufficient initiatives to bring the knowledge together and to translate it in a way that makes it usable for professional groups such as policy-makers on a national and local level, and those outside the field such as in care, education, services, or small and medium businesses, for example. However, this has often been lacking. The academic system contains insufficient incentives for researchers to invest time in this, and competition between research groups hampers the rapid exchange of knowledge (except in crises such as Ebola, and now the new coronavirus).

This is now a turning point – one of the most important developments of recent years in my opinion. The Dutch Research Agenda was a somewhat clumsy attempt to involve the general public in the research agenda, while the Open Access movement is developing new business models to make publications more quickly accessible. There are cautious moves to share scientific data more quickly, and although there are still major steps to be taken, for the most part, the most important thing remains to be done – connecting different lifeworlds.

In this respect, the Amsterdam initiative to place knowledge production itself in the context of cooperation between local education institutions is very inspiring. For me, the most important thing is not that it gives access to publications, but that the various people who get to know and make use of each other's work can come into contact in new ways across the borders of their institutions.

Using published knowledge to stimulate new encounters is an excellent idea. Moreover, this makes it possible to better fulfil another crucial role of universities and colleges of higher education – linking local problems with the international circuit of knowledge and expertise. For me, the example of globalisation is not the Zuidas, Amsterdam's financial district corrupted by loose capital, but the professionals on bicycles who, armed with international knowledge, help solve a problem in Amsterdam's less affluent De Pijp region, and thus raise the international level of knowledge.

I hope that the inspiring example of *open-research.amsterdam* (see pages 138–141) will soon be followed by other university cities in the Netherlands!

ισοπποτία
οοοο+η

Ino Paap
Solution Manager, IKEA, en promovendus bij het Amsterdam Institute for Social Science Research van de Universiteit van Amsterdam. Hij doet onderzoek in Communicatie en Media en Industrieel Ontwerp.

TOEGANG TOT PRAKTISCHE KENNIS DOOR ONLINE REFLECTIE

Ino Paap

Een uitdaging voor digitale platforms die 'communities of practice' (CoP) ondersteunen, is hoe nieuw verworven kennis van elders toepasbaar wordt in de lokale contexten van werkvloeren waar specialisatie plaatsvindt. IKEA bijvoorbeeld, het bedrijf waar ik werk, ontwikkelt voortdurend zijn kennis als wereldwijde detailhandelaar in woninginrichting om de concurrentie voor te blijven. Nieuw verworven kennis wordt via een digitaal platform aan de medewerkers ter beschikking gesteld. Zo kunnen ze deze nieuwe kennis toepassen in hun manier van werken, waardoor verdere specialisatie plaatsvindt. Kan een digitaal platform bijdragen aan de voortdurende ontwikkeling van expertise in lokale contexten en tegelijkertijd bijdragen aan relevante kennisdeling op wereldschaal?

Ambachtelijke kennis is vaak lichamenlijk en intuïtief geworden. Omdat een timmerman al jaren werkt met een bepaalde houtsoort, ziet en weet hij van tevoren al hoe een bepaald plank zich zal gedragen als hij deze gaat bewerken. Is het mogelijk dergelijke fysieke en intuïtieve kennis online te communiceren? Hoe ziet de architectuur van een dergelijke kennisomgeving eruit?

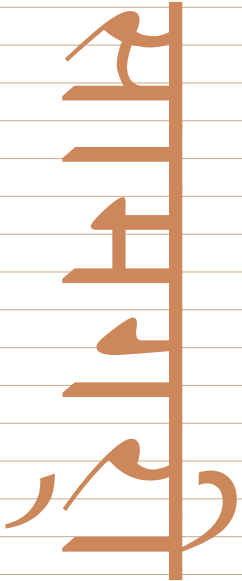
Mensen leren van anderen en passen dit toe in hun werk. Een handleiding lezen, of een recept uitwisselen bijvoorbeeld, geeft een andere kennis dan het inzicht dat ontstaat wanneer mensen elkaar beïnvloeden tijdens het samenwerken.¹ Als mensen reflecteren op wat er gebeurt, dan ontstaat ervaring en wordt hun persoonlijke kennis en expertise vergroot. Deze nieuwe praktische kennis kan de CoP ten goede komen als deze wordt gedeeld. Echter, hoe kun je van elkaar leren als je elkaar niet ontmoet en niet ziet? Persoonlijke kennis kan maar gedeeltelijk beschreven worden en als zodanig opgenomen worden in een online omgeving.

"We weten meer dan we kunnen vertellen" – Michael Polany, 1966²

Onderzoek in de studiesite Being-Here.net (een voorganger van *openresearch.amsterdam*, zie paginas 138–141) laat zien dat verschillende vormen van kennis meer toegankelijk worden door op een online platform reflecties op activiteiten en verworven kennis te delen. In deze site zijn trefwoorden toegekend aan iedere bijdrage en aan iedere reflectie. Zo ontstaat een gedeelde structuur van de kennis die beschikbaar is door het gezamenlijk gebruik van een kleine, dynamische groep trefwoorden. De verzameling van reflecties wordt een samenhangend geheel.

Zo ontstaat het beeld van een online kennisarchitectuur waarin iedere deelnemer van de community in de gelegenheid is om tot nieuwe inzichten te komen door kennis te nemen van de reflecties van anderen op wat zij doen of hebben gedaan. Door het delen van de reflectie op een handeling, recept, waarneming of onderzoek kan inzicht bij een ander ontstaan. In de reflectie op het handelen worden de motivatie en waarden van de deelnemer zichtbaar. Verder onderzoek zal uitwijzen of een dergelijke architectuur ook waardevol kan zijn voor andere CoPs.

MATERIAL/MATERIAL

1. Nevejan C. & Gill S.P. 2012. *Special issue on Witnessed Presence 2012, AI & Society, journal for Knowledge, Culture and Communication.*
2. Polanyi M. 1966. *The Tacit Dimension.* University of Chicago Press, Chicago.

MATERIAL/MATERIAL

MATERIAL/MATERIAL

Ino Paap
Solution Manager, IKEA, and PhD
candidate at the Amsterdam Insti-
tute for Social Science Research of
the University of Amsterdam. He
does research in Communication
and Media and Industrial Design.

ARBE/SOUI

έδαφος

1. Nevejan C. & Gill S.P. 2012. *Special issue on Witnessed Presence 2012, AI & Society, journal for Knowledge, Culture and Communication.*
2. Polanyi M. 1966. *The Tacit Dimension.* University of Chicago Press, Chicago.

IKEA foto: Het maken van de
populaire SINNERLIG hanglamp. ||
IKEA photo: Making of the popular
SINNERLIG pendant lamp.

ARBE/SOUI

ORON

ACCESS TO PRACTICAL KNOWLEDGE THROUGH REFLECTIONS

Ino Paap

A common challenge for digital platforms that support communities of practice is in finding ways to connect newly emerging knowledge to local areas where specialisation is actually happening. Looking at IKEA, and knowing it well as an employee, it is obvious that this global home furnishing retailer is continually enhancing its knowledge in order to keep its competitive advantage. Newly acquired knowledge is made available to the workforce through digital platforms to enhance ways of working, leading to further specialisation. This poses the question, 'can a digital platform close the loop between the enhancement of local expertise, and still be relevant on a global scale? Can this local, practical knowledge become a back-and-forth sharing of craft knowledge globally?'

Craft knowledge is often physical and intuitive - because a carpenter has been working with certain types of wood for years, they see and know in advance how a certain piece will behave while working. Is it possible to communicate such knowledge online, and what would the architecture of such an environment look like?

When researching, people apply not only what they have learned from others, but also what they have experienced themselves. Reading a manual or exchanging a recipe, for example, leads to different knowledge than the insight that arises when people influence each other while working together.¹ If people reflect on what is happening, experience emerges - their personal knowledge and expertise increase. This new practical knowledge can benefit the community of practice if it is shared. However, how can this information be shared with each other in a global community when you don't meet and see others face-to-face? Personal knowledge can only be partly described and included as such in an online environment.

"We know more than we can tell"

- Michael Polanyi 1966²

Research into the study site Being-here.net (a predecessor of *openresearch.amsterdam*, see pages 138-141) shows that access to each other's practices can be provided by sharing reflections on experiences of such a platform - a shared ontology then emerges through the common use of a small and dynamic group of keywords. This collection of reflections forms a paradigmatic information cloud where reflection methods generate insights by its users. These can be applied in their own work, which closes the loop.

This pattern is a base for digital community platforms as it can continuously absorb new reflections. It welcomes unlimited and different points of view, current knowledge and reflections, all which enable the generation of insights for each member of the community. This continuous curation of a dynamic keyword ontology is a new skill that will necessitate the creation of a new job - keyword cloud editors.

ARBE/SOUI

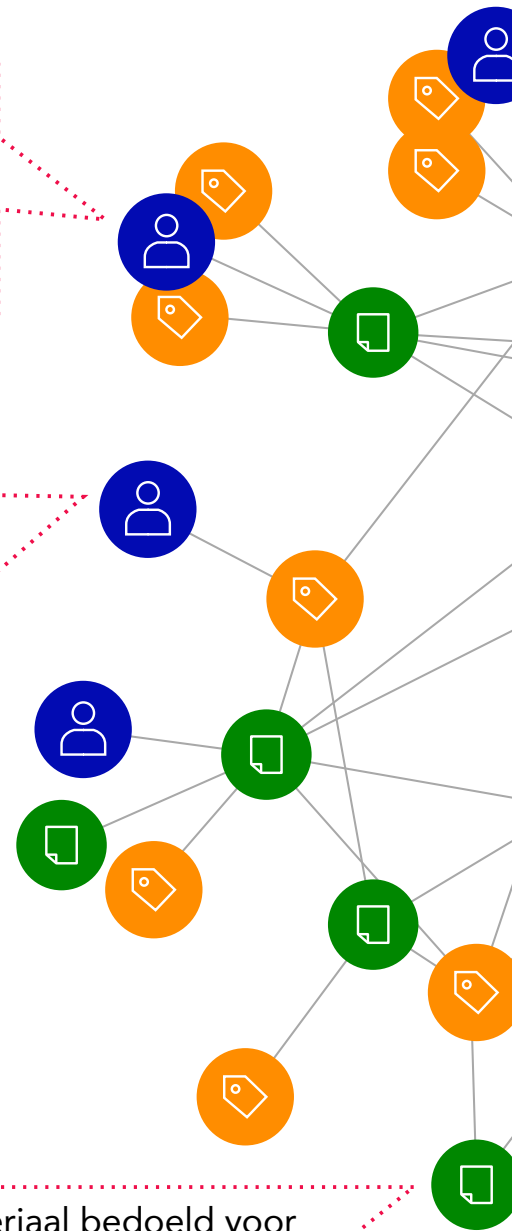
Auteurschap openresearch.amsterdam Authorship openresearch.amsterdam

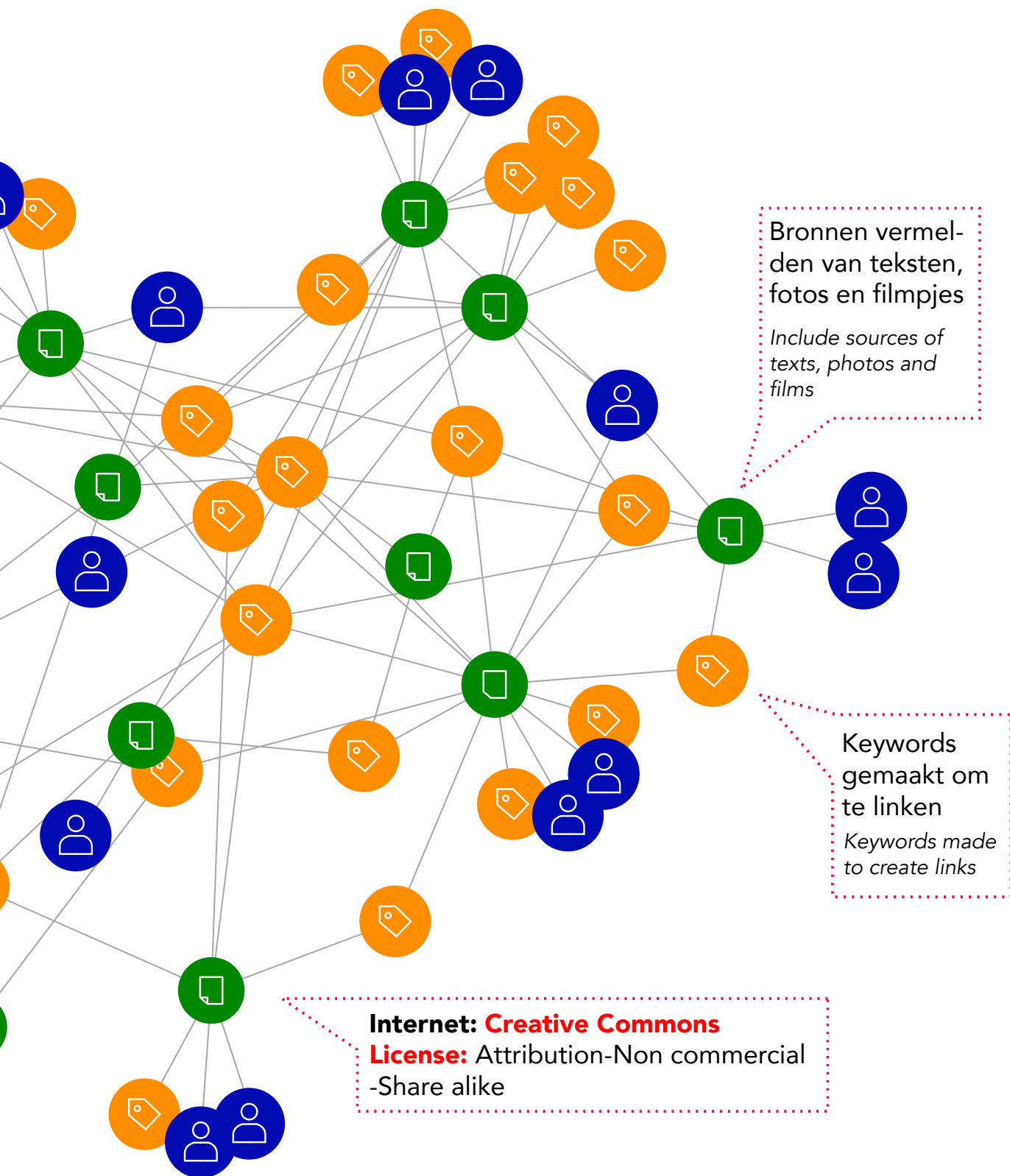
Alle auteurs zijn
eigenaars van hun
eigen pagina's
*All the authors are
owners of their pages*

Mensen op film
toestemming vragen
*Asking permission from
the people on films*

**Work in Progress: Geen
vertrouwelijk** materiaal
op platform zetten
**Work in progress: No confi-
dential** material on the platform

Red layer: Materiaal bedoeld voor
Openresearch deelnemers niet
verder verspreiden
Red Layer: Material intended for Open
research participants do not further share

Elisabeth Ijmker
Developer/Redacteur
Openresearch platform,
Chief Science Office,
Gemeente Amsterdam.

Thijs van Schijndel
Redacteur Openresearch platform,
Chief Science Office,
Gemeente Amsterdam.

Ida de Freitas
Bestuursadvisering en Strategie
Chief Science Office,
Gemeente Amsterdam.

Carrie Leermakers
Redactie assistent Openresearch
platform, Chief Science Office,
Gemeente Amsterdam.

Bernadette Hillege
Redactie assistent Openresearch
platform, Chief Science Office,
Gemeente Amsterdam.

OPENRESEARCH.AMSTERDAM - DE ONTWIKKELING VAN HET DIGITALE PLATFORM VOOR KENNISDELING

Caroline Nevejan, Ida de Freitas, Elisabeth Ijmker,
Thijs van Schijndel, Carrie Leermakers, Bernadette
Hillege

Op 21 april 2020 gaat het digitale platform *openresearch.amsterdam* open na een ontwikkeling van 2,5 jaar. In dit platform werken onderzoekers van de stad Amsterdam en onderzoekers in universiteiten en hogescholen van Amsterdam samen aan/in/voor en met de stad. Via het platform kunnen onderzoekers elkaar vinden terwijl ze aan een onderzoek werken en elkaars werk versterken vanuit verschillende perspectieven. In de stad zijn opgaven integraal en interdisciplinair. Energietransitie bijvoorbeeld gaat over infrastructuur, over ICT, over gedragsverandering, over cultuur, over mobiliteit, gezondheid en meer. Het platform maakt het mogelijk om eigen onderzoek te publiceren en dan te zien wie nog meer bezig is met datzelfde onderwerp vanuit een ander perspectief. *openresearch.amsterdam* heeft de ambitie om als platform voor onderzoek en innovatie over, met, door en voor Amsterdam en Regio, synergie te creëren tussen onderzoek in de universiteit, de hogescholen en de stad. Het Chief Science Office van Amsterdam heeft dit platform ontwikkeld en voert regie over het beheer ervan.

Meer dan twintig jaar geleden was er op de Hogeschool van Amsterdam een grote beweging in onderwijsvernieuwing.¹ Het 'leren leren' werd als klassieke onderwijsmethodiek geïntroduceerd, terwijl dit nu kan worden beschouwd als een introductie van het leren in de 21ste eeuw.² Nieuwe samenwerkingsvormen met behulp van digitale technologie, maken ook nieuwe leer- en onderzoeksmethodologie mogelijk. In die tijd, twintig jaar geleden, is er met name voor de docenten van de Hogeschool van Amsterdam een digitaal platform ontwikkeld van waaruit zij konden meemaken hoe in een netwerksamenleving mensen kunnen onderzoeken, denken, leren en beslissen wat zij gezamenlijk willen. Deze Facebook 'avant la lettre' was zeer succesvol in de 'Community of Practice' van de meer dan 1.000 docenten van de Hogeschool destijds. Na verschillende iteraties, ook in samenwerking met de TU Delft, is *openresearch.amsterdam* gebaseerd op dezelfde software principes als destijds.

Het oude Anymeta, en tegenwoordige Ginger, is een open source technologie die het mogelijk maakt dat een grote groep mensen tegelijkertijd en gezamenlijk inhoud

verzamelt en deze met elkaar verbindt.³ Dit redactionele content managementsysteem is een semantisch web waarin de betekenis van iedere bijdrage (een tekst, een beeld, een link) ontstaat uit de relaties die deze bijdrage heeft met andere bijdragen. Voortbouwend op klassieke bibliotheek- en wetenschap systemen, heeft het concept van deze software de trefwoord methodologie en referentiesystematiek omgevormd tot een 'social network' praktijk waardoor een ontologie niet ontstaat door hiërarchie en logica, maar ontstaat doordat vele auteurs gezamenlijk een trefwoorden wolk genereren.

Via het platform kunnen onderzoekers van de gemeente Amsterdam en onderzoekers van de Amsterdamse kennisinstellingen, onderzoek dat relevant is voor de stad en de bredere Metropoolregio Amsterdam delen. Ook ontwerpers, bedrijven en anderen kunnen als betrokkenen aan deelnemen. Onderzoekers zijn eigenaar van de pagina's die zij maken. Door het publiceren van eigen werk in de context van het werk van anderen ontstaan nieuwe inzichten en verbindingen. Naast afgerond onderzoek biedt het platform ook ruimte voor het delen van 'work in progress'. Het doel is om mensen de mogelijkheid te bieden om 'op tijd' bij elkaar te komen. Juist tijdens het onderzoeksproces zijn nieuwe inzichten en verbindingen van belang.

openresearch.amsterdam is een lokaal platform. Verwacht kan worden dat juist de lokaliteit, het delen van de fysieke en sociale omgeving, interdisciplinariteit en integraliteit makkelijker maken. Sociale interactie is een eeuwenoude bron van kennisproductie, en deze vindt ook in digitale ruimtes plaats; sociale en digitale ruimtes lopen in elkaar over en herdefiniëren elkaar constant.⁴ Daar waar potentiële logische samenwerkingen tot op heden nog vaak uitblijven, is het door het gebruik van trefwoorden mogelijk dat mensen uit verschillende onderzoekdisciplines kunnen zien wat er buiten hun eigen discipline, maar binnen het thema waaraan zij werken nog meer gebeurt. Ambtenaren, wetenschappers en ontwerpers kunnen elkaar op deze manier gemakkelijker vinden. Het platform stimuleert samenwerking buiten de eigen 'bubbel'.

Kennisdeling tussen grote instellingen is normaliter een lastige opgave. Gestimuleerd door een nationale regeling hebben de gemeente Amsterdam en de Amsterdamse kennisinstellingen (UvA, VU, HvA, InHolland, Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, Gerrit Rietveld Academie) besloten tot het vormgeven van een gezamenlijke duurzame kennisinfrastructuur voor en met de stad.⁵ Men

1. In die tijd was Caroline Nevejan directeur ORO (Onderwijs, Research en Ontwikkeling) en initieerde samen met vele docenten netwerken verschillende nieuwe digitale leeromgevingen.

2. 'Leren Leren' gaat ervan uit dat als mensen hebben geleerd hoe zij onderzoek kunnen doen en op welke manier zij iets kunnen leren dat zij daarvoor niet wisten, dan kan men daarna alles leren wat men nodig heeft op het moment dat men het nodig heeft. Wanneer men de methodologie en de werkwijzen kent, kan men deze ook op andere onderwerpen in andere situaties toepassen.

3. Het concept van Anymeta is ontwikkeld door Willem Velthoven en Marc Worrel in Mediamatic Lab in 2000. Nadere ontwikkelaars zijn Ino Paap, Fred Pook, Dorien Drees, Loetie Kruger, Frederike Boomars.

4. Marres (2017), *Digital Sociology*.

5. Het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap heeft de zogenaamde Citydeal Kennismaken in 2018 geïnitieerd. In deze Citydeal worden steden en universiteiten gestimuleerd om samen te werken en dit ook contractueel vast te leggen.

洞察

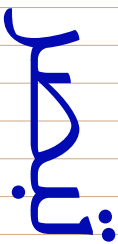
Elisabeth Ijmker
Developer/Editor Openresearch platform, Chief Science Office, City of Amsterdam.

Thijs van Schijndel
Editor Openresearch platform, Chief Science Office, City of Amsterdam.

Ida de Freitas
Policy advise and Strategy, Chief Science Office, City of Amsterdam.

Carrie Leermakers
Assistant Editor Openresearch platform, Chief Science Office, City of Amsterdam.

Carrie Leermakers
Assistant Editor Openresearch platform, Chief Science Office, City of Amsterdam.

1. At the time, Caroline Nevejan was director of Education, Research, and Development and, together with many other teachers, initiated several new digital learning environments.

2. 'Learning to Learn' assumes that when people have learned how to do research or something that they did not know before, then they can learn everything they need when they need to. When one knows the methodology and methods, one can also apply them to other subjects in other situations.

3. The Anymeta concept was developed by Willem Velthoven and Marc Worrel at Mediamatic Lab in 2000. Further developers are Ino Paap, Fred Pook, Dorien Drees, Loetie Kruger, Frederike Boomars.

	Januari January	Februari February	Maart March	April April	Mei May	Juni June	Juli July	Augustus August	September September	Oktober October	November November	December December
CSO Team Overleggen CSD Team Meetings	●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●	●●	●●●●	●●●●	●●●●	●●
Redactieraad Editorial Board		◆		◆		◆		◆		◆		◆
Onderzoekersoverleg Researchers Meetings			■	■	■	■			■	■	■	■
Onderzoekernetwerk Researchers Network				◇		◇			◇			◇
Trainingen Trainings	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★	★
Clusteroverleggen Department Meetings								●	●●	●●	●●	●
Redacteurenlunch Editors' Lunch				◆					◆			
Overleggen met Driebit Meetings with Driebit	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾	☾
Driebit en Informatiebeveiliging/privacy Driebit and Information Security/Privacy		▾			▾			▾			▾	
City Deal Amsterdam City Deal Amsterdam		▲		▲		▲		▲		▲		▲
Secretaris Overleg Kennisinstellingen Universities Secretary Meetings	■			■			■			■		

OPENRESEARCH.AMSTERDAM - THE DEVELOPMENT OF A DIGITAL PLATFORM FOR KNOWLEDGE SHARING

*Elisabeth Ijmker, Thijs van Schijndel,
Ida de Freitas, Carrie Leermakers*

On 21 April 2020, *openresearch.amsterdam* launches after two and a half years of development. This digital platform allows researchers from the City of Amsterdam and its local universities and colleges to collaborate on, in, for, and with the city, as well as find each other while working on research projects to strengthen each other's work from different perspectives. In the city, tasks are integrated and interdisciplinary – energy transition, for example, is about infrastructure, ICT, behavioural change, culture, mobility, health, and more besides. *openresearch* makes it possible to publish one's own research and then see who else is working on the same subject from a different perspective. The Chief Science Office at the City of Amsterdam is developing and managing this platform with the ambition to create a place for research and innovation about, with, by, and for Amsterdam and the region, in order to create synergy between research in universities, colleges, and the city.

More than 20 years ago, there was a major movement in educational innovation at the Amsterdam University of Applied Sciences,¹ where 'learning to learn' was introduced as a classical teaching method.² Now, it can be seen as an introduction to learning in the 21st century, as new forms of collaborations using digital technology make new learning and research methodologies possible. 20 years ago, a digital platform was developed especially for the lecturers of the university, from which they could experience how, in a networked society, people can research, think, learn, and decide what they want together. This 'Facebook

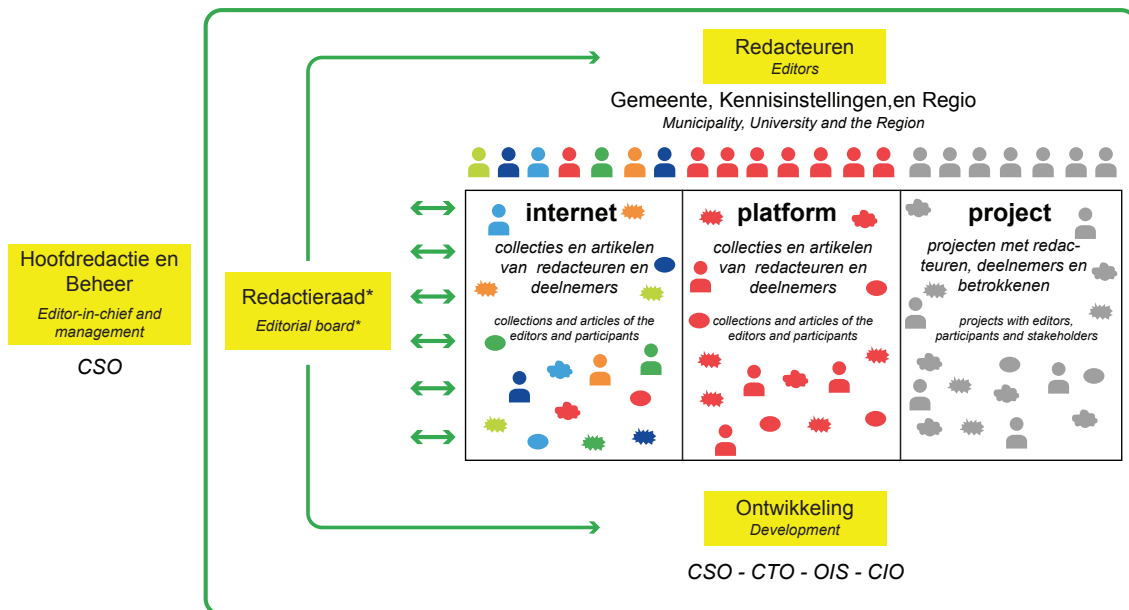
avant la lettre' was extremely successful in its 'Community of Practice' of more than 1,000 lecturers of the institution at that time. After several iterations and a collaboration with TU Delft, *openresearch.amsterdam* was based on the same software principles as back then.

The old Anymeta and present-day Ginger are open source technologies that make it possible for a large group of people to collect content simultaneously, collaboratively, and connectedly.³ This editorial content management system is a semantic web in which the meaning of each contribution (a text, an image, a link) arises from the relationships it has with other content. Building on classic library and science systems, the concept of this software has transformed the keyword methodology and reference system into a 'social network' practice whereby an ontology is not created by hierarchy and logic, but by many authors jointly generating a keyword cloud.

Through the platform, researchers from the local government and the city's education institutions can share research relevant to the city and the wider Amsterdam Metropolitan Area, while designers, companies, and other parties can participate as stakeholders. Researchers own the pages they create, and publishing work in the context of others creates new insights and connections. In addition to completed research, the platform also offers space for sharing work in progress, with the goal of giving people the opportunity to get together 'on time' as new insights and connections are particularly important during the research process.

openresearch.amsterdam is a local platform. It is to be expected that it is precisely the locality – the sharing of the physical and social environment – and its interdisciplinarity and integrality that make things easier. Social interaction is a centuries-old source of knowledge production, and this also takes place in

Organisatie Openresearch.Amsterdam Organisation Openresearch.Amsterdam

* Chief Science Office, Onderzoek Informatie en Statistiek, Amsterdam Economic Board, Chief Technology Office, Team Strategie, Stadsarchief en bureau Metropoolregio Amsterdam

מְדִינַת הַיְּדֵאוֹרְמִי

wil de vele samenwerkingen rondom onderzoek in kaart brengen, structureren, ontwikkelen en versterken. *openresearch.amsterdam* is hiervoor een belangrijk middel.

In de afgelopen 2,5 jaar zijn inmiddels meer dan honderd redacteuren betrokken bij de redactie van *openresearch.amsterdam*. Redacteuren functioneren binnen een directie van de gemeente of binnen een faculteit of een onderzoeksgroep in een kennisinstelling. Zij faciliteren collega's in het deelnemen aan *openresearch.amsterdam* en attenderen anderen op wat er gebeurt bij hen. Zij beheren namens hun eigen organisatieonderdeel de inhoud op *openresearch.amsterdam*.

In december 2019 en januari 2020 zijn de colleges van bestuur van de kennisinstellingen en het college van B&W van Amsterdam akkoord gegaan met de samenwerkingsovereenkomst voor het platform tussen de gemeente Amsterdam en alle deelnemende partijen. Daar waar de complexiteit van de stad kennisdeling steeds noodzakelijker maakt, streeft de stad ernaar om Amsterdam als 'kennisstad' te positioneren. Met de lancering van het platform wordt een belangrijke stap gezet om die naam waar te maken en wordt de benadering van toekomstige complexe vraagstukken en mogelijke oplossingen meer transparant.

Stand van zaken

- 100+ redacteuren die vanuit (onderdelen van) overheden en kennisinstellingen in de Metropoolregio Amsterdam de inhoud van openresearch beheren
- 1600+ gebruikers
- 5 redacteuren in de onderzoeksredactie vanuit Chief Science Office van gemeente Amsterdam
- 3300+ artikelen over onderzoek en gerelateerde inhoud
- 100+ workspaces: hierin werken mensen van verschillende instellingen samen.

דְּתִיבֵי הַיְּדֵאוֹרְמִי

Zichtbaar voor Visible for

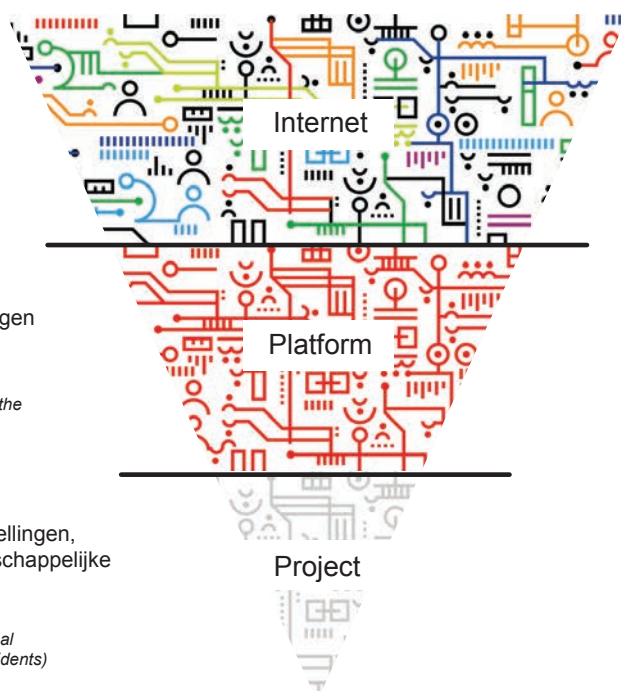
Iedereen
(openbaar)
Everyone
(public)

Deelnemers van het platform
(overheden en kennisinstellingen
binnen de metropoolregio)

*Participants of the platform
(governments and universities within the
Amsterdam Metropolitan Region)*

Leden van een projectruimte
(bedrijven, andere kennisinstellingen,
landelijke organisaties, maatschappelijke
organisaties, bewoners)

*Members of a project space
(companies, other universities, national
organisations, civil organisations, residents)*

Te bewerken door Editabl by

Redacteuren per
organisatie en admin
Chief Science Office
*Editors per organisation and
Chief Science Office admin*

Auteurs van artikelen en
collecties
Authors of articles and collections

Leden van een projectruimte
Members of a project space

4. Marres (2017), *Digital Sociology*.

5. In 2018, the Ministry of Education, Culture and Science initiated the so-called City Deal Kennismaken in which cities and universities were encouraged to work together contractually.

digital spaces as social and digital domains intermingle and constantly redefine each other.⁴ Where potential logical collaborations are still often lacking, the use of keywords makes it possible for people from different research disciplines to see what else is happening outside their own field, but within the theme on which they are working. Government officials, scientists, and designers can find each other more easily in this way, stimulating cooperation outside their own 'bubble'.

Sharing knowledge between large institutions is normally a difficult task. Stimulated by a national regulation, it was decided that a joint sustainable knowledge infrastructure should be designed for and by the City of Amsterdam and its local education institutions, including the University of Amsterdam, Vrije Universiteit Amsterdam, the University of Applied Sciences, InHolland, Amsterdam University of the Arts, and the Gerrit Rietveld Academie.⁵ Their aim is to map out, structure, develop, and strengthen the many collaborations around research, and openresearch is an important tool for this.

Over the past two and a half years, more than a hundred editors have been involved in the editing of *openresearch.amsterdam*. Editors function within a management board of the municipality or within a faculty or research group in an education institution. They

facilitate colleagues in participating in the platform, alert others to what is happening on it, and manage the content on behalf of their own organisation.

In December 2019 and January 2020, the executive boards of the education institutions and the Amsterdam College of Mayor and Alderpersons agreed to the cooperation agreement between the City of Amsterdam and all participating parties. As the complexities of the city make knowledge sharing increasingly necessary, Amsterdam is striving to position itself as a 'knowledge city'. The launch of *openresearch.amsterdam* is an important step towards living up to that title, and our approach to future complex issues and possible solutions will become more transparent.

Current data

100+ editors who manage the content of openresearch from parts of government bodies and education institutions in the Metropolitan Region Amsterdam.

1,600+ users

5 editors in the research editorial board from the Chief Science Office at the City of Amsterdam

3,300+ articles on research and related content

100+ workspaces where people work together and/or share knowledge

OVER ONTWERPEN VAN EEN DUURZAME KENNIS INFRASTRUCTUUR TUSSEN STAD EN UNIVERSITEIT

Elisabeth Ijmker, Ida de Freitas

Zowel een gemeente als een universiteit heeft een specifieke bestuurscultuur. Het is complex om tussen dergelijke grote organisaties een nieuwe manier van structureel kennisdelen te introduceren. Is het mogelijk om een governance structuur te ontwerpen voor een platform waar de content wordt geplaatst door redacteurs van allerlei verschillende organisaties, met ieder een eigen cultuur en hiërarchie?

Zelfs wanneer de deelnemende partijen allen publieke organisaties zijn, is kennis delen en informatie openbaar maken niet vanzelfsprekend. Dit heeft te maken met angst voor de risico's van het bekend maken van mogelijk vertrouwelijke of anderszins gevoelige informatie. In de academische wereld is de macht van uitgeverijen, door het beheer van intellectuele eigendomsrechten, groot tot op de dag van vandaag. Dit maakt kennis delen voor academici regelmatig ingewikkeld. Daarom is er een grote beweging op gang gekomen die 'open access' propageert en mogelijk maakt. Verschillende steden, zoals Amsterdam en Barcelona bijvoorbeeld, propageren een beleid waarin data en informatie open zijn tenzij er gegronde redenen zijn deze niet openbaar te maken. Ook hier is de papieren werkelijkheid vaak anders dan de praktijk.

Rechtspraak en jurisprudentie rondom platforms zijn nieuw. Functioneert een sociaal netwerk slechts als facilitator of heeft het bedrijf ook nog een rol te spelen in wat er gebeurt op de site? Is het bedrijf dat het sociale netwerk faciliteert ook aansprakelijk voor de content die wellicht kwetsend of anderszins onrechtmatig kan zijn? In Amsterdam is een online platform ontwikkeld, het zogenaamde *openresearch.amsterdam*, voor het delen van resultaten van onderzoek en het delen van 'work in progress' van onderzoek in/door/voor of met de stad tussen twee universiteiten en drie hogescholen in de stad. Eén van de eerste vragen die moest worden beantwoord ging over de rol van de gemeente. De gemeente neemt het voortouw in het ontwikkelen van het platform en is in die zin producteigenaar. Is dit platform ook eigendom van de gemeente of is de gemeente slechts facilitator en wat betekent dit voor de aansprakelijkheid?

In een traject van bijna een jaar hebben verschillende juristen, privacy officers en functionarissen gegevensbescherming van de gemeente en de kennisinstellingen, in samenwerking een governance structuur voor het *openresearch.amsterdam* platform met elkaar uitgewerkt. Iedere partij kwam aan het begin van het proces aan tafel met de houding om de verantwoordelijkheid voor zo veel mogelijk risico's op de andere partijen af te schuiven. Door een gedeelde gemeenschappelijke visie – kennis delen als belangrijk instrument voor de stad – veranderde het traject van denken in problemen naar oplossingen zoeken en het samen uitvinden van de juiste governance voor dit platform.

De governance structuur van *openresearch.amsterdam*

De gekozen vorm voor de governance van dit online platform bestaat nu uit vier elementen: juridische infrastructuur, software, gedrag en de fiets. In de governance van het platform zijn deze verschillende elementen specifiek belegd in de samenwerkingsovereenkomst die door de colleges van bestuur van de kennisinstellingen en het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam is getekend in april 2020.

Juridische infrastructuur

Het arbeidscontract en de gedrags- en/of ethische code die alle deelnemers hebben met hun kennisinstelling of met de gemeente zijn leidend voor deelname aan het platform. Hierin hebben de deelnemers zich immers al verbonden aan de gewenste normen en waarden, de richtlijnen voor gewenst gedrag, en verantwoordelijkheden en plichten ten opzichte van hun werkgever.

Dit startpunt en andere belangrijke afspraken zijn in de samenwerkingsovereenkomst opgesteld. De hoofdpunten uit dit document zijn:

- de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente
- de rol en verantwoordelijkheid van partijen
- afspraken samenhangend met licentie, aansprakelijkheid en auteursrechten
- afspraken samenhangend met GDPR¹

Als facilitator van het platform is de gemeente Amsterdam eigenaar en beheerder van de infrastructuur van het platform. De gemeente voert de algemene redactie van het platform en is verantwoordelijk voor de hosting en het

¹ GDPR (General Data Protection Regulation) is een Europese wet die de bescherming van persoonsgegevens regelt voor landen in de Europese Unie

technisch en functioneel beheer (onderhoud). De gemeente zorgt er daarbij voor dat het platform voldoende beveiligd is, een belangrijk aspect gelet op het doel van het platform.

Elke deelnemende partij is verantwoordelijk en daarmee aansprakelijk voor het onderzoek en daarmee aansprakelijk voor het onderzoek dat zijn redacteuren, deelnemers en betrokkenen op het platform plaatsen. Partijen zijn niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor andere onderzoeken dan die van hun eigen gebruikers.

Onderzoeken geplaatst in de openbare laag worden beschikbaar gesteld onder de Creative Commons licentie (naamsvermelding - niet-commercieel - gelijkdelen).² Als een deelnemende partij niet beschikt over de rechten van een onderzoek, wordt slechts een link geplaatst naar waar het onderzoek rechtmatig te vinden is.

Elke partij is verantwoordelijk voor het voldoen aan de verplichtingen van de AVG. Partijen verwerken via het platform enkel persoonsgegevens ten behoeve van de sociale functie van het platform en verwerken geen persoonsgegevens die als brondata zijn verzameld en/of gebruikt in onderzoek. Uitgangspunt is dat gebruikers geen geheime en/of vertrouwelijke informatie zullen plaatsen op het platform.

Er zijn daarnaast algemene voorwaarden voor gebruikers van het platform vastgelegd. De belangrijkste punten rondom privacy en gebruiksrecht worden onder de aandacht gebracht bij de gebruikers doordat zij met de voorwaarden moeten instemmen voordat ze aan het platform kunnen deelnemen.

Software

Gezien het feit dat het arbeidscontract leidend is, kunnen alleen mensen werkzaam bij een van de deelnemende organisaties, deelnemer worden op het platform. Externen die meedoen in een bepaald onderzoekstraject kunnen dit alleen doen als 'betrokkene' (met beperkte toegang) en kunnen alleen via een redacteur een account krijgen. De software van *openresearch.amsterdam* speelt hierbij een belangrijke rol. Het systeem kent een lijst van 'goedgekeurde' emailadressen, waarbij de extensies van deelnemende partijen worden herkend.

Gedrag

Organisatieonderdelen in de gemeente en organisatieonderdelen in de universiteit, zoals een faculteit of een onderzoeksinstituut bijvoorbeeld, benoemen redacteuren die de

verantwoordelijkheid hebben collega's te inspireren en te faciliteren in hun deelname aan *openresearch.amsterdam*. De relatie met het platform wordt daardoor voor onderzoekers persoonlijker en kan men elkaar aanspreken op gewenst gedrag. De redacteuren komen minimaal 2 keer per jaar bijeen en wisselen dan ervaring en inzicht uit. Om de communicatie van zowel het gewenste gedrag als de formele regels te versterken, krijgen de redacteuren van de deelnemende partijen (gemeente, regionale overheden en kennisinstellingen) speciale redacteurtrainingen aangeboden.

Fiets

Openresearch.amsterdam is een lokaal platform, gemaakt voor, met en door Amsterdam. Tijdens het traject met de betrokken juristen van verschillende partijen is dit meermaals benadrukt. Het feit dat gebruikers bij eventuele problemen makkelijk bij elkaar langs kunnen gaan, is een belangrijk kenmerk. Kort gezegd, 'gaat er iets mis? Dan fietsen we naar elkaar toe'. Uiteindelijk is het belang van nabijheid ook in de samenwerkingsovereenkomst naar voren gekomen, onder de slotbepalingen: "Bij eventuele geschillen stappen (bij wijze van spreken) partijen eerst op de fiets om met elkaar in gesprek te gaan".

2. creativecommons.nl/uitleg/

Artikel

The ecosystem services concept
a new Esperanto to facilitate participatory planning processes?

Artikel

Can urban metabolism models advance green infrastructure planning?

Artikel

Spatial transition analysis
Spatially explicit and evidence-based targets for sustainable...

Artikel

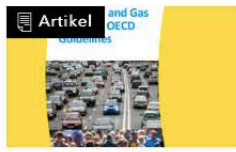
Energy landscapes in a crowded world
A first typology of origins and expressions

Agenda Sporten en
Bewegen 2019-2022
Raad 18/19 december
2019

Hoofdlijnen Kunst en
Cultuur 2021-2024
Raad 18/19 december
2019

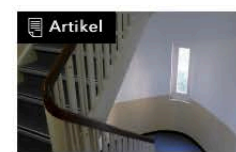
Compliance oil/gas
sector to oecd guide-
lines
Commissie FEZ 12
december 2019

Rapport Ultrafijnstof
(rond Schiphol)
Commissie FEZ 12
december 2019

HPV vaccinatie: wie
beslist, regio Noord-
west
In Nederland is de
ziektelast t.g.v. het
Humaan Papillomavirus...

RAC project Antibioti-
ciresistentiepreventie
bij Patiëntverplaatsin-
gen in de Zorgketen
(APIZ)

Woningtoewijzing
kwetsbare groepen in
wijken
Commissie Bouwen en
Wonen 11 december
2019

Woningbouwplan
2018-2025 (najaar
2019)
Commissie Wonen en
Bouwen 11 december
2019

ULI rapport 'Haven-
Stad together'
Commissie RO 11
december 2019

Centrale Evaluatie Ca-
meratoezicht 2019
OIS
Commissie AZ 5
december 2019

Virtueel A-team GGD
in verpleeghuiscare:
introductie antibiotic
stewardship middels
teleconferencing in...

Welke ondersteuning
kan de GGD de zorg-
instellingen in de re-
gio Amsterdam (nog
meer) bieden op het
gebied van...

Slachtoffermonitor
Mensenhandel 2014-
2018
Commissie AZ 5
december 2019

Monitor Programma
Prostitutie 2018
Commissie ZJS 5
december 2019

Bestuursrapportage
Jeugdinstel
Commissie ZJS 5
december 2019

Eindevaluatie partici-
patiewet SCP
Commissie Werk, Inkomen
en Onderwijs 4 december
2019

Kruispost Onderzoek
Risicogroepen voor HBV,
HCV, hiv, TBC en MRSA
buiten beeld? Een...

Wet cupping
Exploratief onderzoek
naar de identificatie van
'wet cupping'...

Regionaal Plan On-
derwijsvoorzieningen
VO Amsterdam-Die-
men 2020-2025

5G Technische Sessie
Commissie Kunst en
Cultuur 4 december 2019

Doorontwikkeling
Winteropvang
Raad 27/28 november
2019

Aanleg IJboulevard
Raad 27/28 november
2019

Shigella infecties bij
mannen die seks heb-
ben met mannen
MSM in Amsterdam

HIV prevention in the
biomedical era
Motivating MSM to protect
themselves against HIV in
the era of...

Actieplan wooncoö-
peraties
Raad 27/28 november
2019

Regionaal uitvoer-
ings/handhavingbe-
leid 2019-2022
Commissies RO/Mobiliteit
20/21 november 2019

Handboek Rood, het
Amsterdamse straat-
beeld
Commissie Bouwen en
Wonen 20 november
2019

Schaarstepatronen op
de Amsterdamse wo-
ningmarkt
Commissie Bouwen en
Wonen 20 november
2019

Malaria preventie
voor reizigers naar
middelmatig endemi-
sche gebieden

Effect of Pre-exposure
prophylaxis for HIV
and risk compensati-
on and STI spread

Kernprocedure Over-
stap PO-VO Amster-

Uitvoeringsplan Taal-
offensief 2019-2022

Bos in de Duinen
Raad 6/7 november 2019

Definitief Actieplan
Schone Lucht

Nieuwe antibiotica
behandelopties voor

InPreP
Onderzoek naar informeel

Artikel

AmPrep ZonMw
We will perform a randomised controlled trial (RCT), nested in...

Artikel

Biomedical interventions for HIV prevention in MSM in Amsterdam: Long term PrEP careers and outcomes among...

Artikel

Planning, uncertainty and risk
The neoliberal logics of Amsterdam urbanism

Artikel

Planning Projects in Transition
Interventions, Regulations and Investments

Artikel

Dilemma's of planning
Intervention, regulation, and investment

Artikel

The value of self-build (Almere)
Understanding the aspirations and strategies of owner-builders...

Artikel

Non-specifieke urethritis
Wat is de toegevoegde waarde van diagnose en behandeling van M.

Artikel

Actieplan Hepatitis Amsterdam
Het Amsterdamse ABC (Actieplan hepatitis B en C preventie en...

Artikel

Reflexive Planning as Design and Work: Lessons from the Port of Amsterdam

Artikel

Learning within local government to promote the scaling-up of low-carbon initiatives: A case study in the City of...

Artikel

Productive Amsterdam
Space for a new economy

Artikel

Divided access and the spatial polarization of housing wealth

Artikel

Sexy HELIUS: Etniciteit en seksueel gedrag
In dit project wordt de relatie tussen etniciteit en seksueel...

Artikel

The Amsterdam Pre-Exposure Project 2 (AMPPrEP2)
Dit is de verlenging van AMPPrEP. AMPPrEP 2 zal doorgaan tot eind...

Artikel

The neo-liberal politics and socio-spatial implications of Dutch post-crisis social housing policies

Artikel

Spatial housing market polarisation: National and urban dynamics of diverging house values

Artikel

Placing self and Other: Imaginaries of urban diversity and productive discontent

Artikel

Toekomstvisie op de Amsterdamse binnenstad
Draken en overlast op de Wallen. Daar begon het allemaal mee. Er...

Artikel

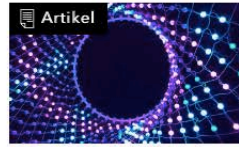
Non-daily use of HIV Pre-exposure prophylaxis: a tale of two cities

Artikel

The prevalence of HIV and STDs in a Dutch Transgender cohort: TITAN-study

Artikel

Shifting Infrastructure Landscapes in a Circular Economy:

Artikel

Smart Cycling Futures
In Smart Cycling Futures (SCF) wordt onderzoek verricht naar de...

Artikel

CODALoop
Community Data-Loops for energy-efficient urban lifestyles

Artikel

Urban sustainability and political parties: Eco-development in Stockholm and Amsterdam

Artikel

Antibiotica resistente mechanismen bij Neisseria gonorrhoeae (Ng) infecties in hoog risico populaties

Artikel

Typering en genetische analyse ter vergelijking van ceftriaxon gevoelige- en verminderd gevoelige Neisseria...

Artikel

Responsibility, polity, value: The (un)changing norms of planning practices

Artikel

Travelling together alone and alone together: mobility and potential exposure to diversity

Artikel

Governing the global locally: Agonistic democracy practices in The Hague's Schilderswijk

Artikel

Speeltuinen, burgers en participatie: reflecties op kritische momenten in Amsterdam Oost

Artikel

Syfilis onder Amsterdamse homomannen:

Artikel

Mathematical prediction and prevention

Artikel

The unraveling of Amsterdam's unitary ren

Artikel

The Revival of Private Landlords in Britain's

Artikel

Housing careers, intergenerational sup

Artikel

"Float like a butterfly, sting like a bee": qi

ligu
 upwuphā

paši

DESIGNING A SUSTAINABLE KNOWLEDGE INFRASTRUCTURE BETWEEN CITY AND UNIVERSITY

Elisabeth Ijmker, Ida de Freitas

Local governments and universities have specific administrative cultures, and it is a complex task to introduce a new way of structurally sharing knowledge between them. Is it possible to design a structure of governance for a platform where content is added by editors from all kinds of different organisations, each with their own culture and hierarchy?

Even if participating parties are public organisations, sharing knowledge and making information public is not a given. This has to do with the fear of risks – of disclosing potentially confidential or otherwise sensitive information. In the academic world, the power of publishers, through their management of intellectual property rights, is considerable to this day, and this regularly complicates knowledge sharing for academics. That is why a major movement has been set in motion that propagates and facilitates ‘open access’. Several cities, such as Amsterdam and Barcelona, propagate a policy in which data and information are open unless there are good reasons for them not to be, though even here, the reality is often different from practice.

Jurisprudence around online platforms is relatively new. Does a social network merely function as a facilitator, or is it also liable for checking offensive or unlawful content? *openresearch.amsterdam* is an online platform developed in Amsterdam for sharing the results of research and work in progress on research into, by, for, or with the city, between two universities and three universities of applied sciences [hogeschool]. One of the first questions was on the role of the City of Amsterdam, who takes the lead in developing the platform and, in that sense, is the product owner. Is this platform the property of the municipality, or does it merely a facilitator – and what does this mean for liability?

Over the course of almost a year, different legal advisors, privacy officers, and data protection officers from the City of Amsterdam and educational institutions came together to create the right governance structure for *openresearch*. At the beginning of this process, every party came to the table with the aim to pass as many risks as possible onto the

other parties. The conversation gradually became more constructive, and a common vision – sharing knowledge as an important tool for the city – changed the conversation from thinking in problems to finding solutions to jointly invent the right governance for the platform.

The governance structure of *openresearch.amsterdam*

The chosen form of governance for this online platform consists of four elements – legal infrastructure, software, behaviour, and the bicycle. These various elements were laid down in a cooperative agreement, signed in April 2020 by the executive boards of the educational institutions and the Amsterdam College of Mayor and Alderpersons.

Legal infrastructure

The employment contract and ethical code of conduct that all participants have with their institution or the municipality is decisive in participation in the platform. After all, participants have already committed themselves to certain standards and values, guidelines for desired behaviour, responsibilities, and obligations towards their employer. This starting point and other important agreements have been drawn up in a cooperation agreement, the main points of which are:

- the role and responsibility of the municipality
- the role and responsibility of the participating parties
- the agreements relating to license, liability, and copyrights
- the agreements related to GDPR¹

As a facilitator of the platform, the City of Amsterdam owns and manages the infrastructure. The municipality is responsible for the general editing of the platform, its hosting, its technical and functional management, and its maintenance. The municipality ensures that the platform is sufficiently secured in view of its purpose.

Each party is responsible, and therefore liable, for the research that its editors, participants, and stakeholders have posted. Parties are not responsible or liable for investigations other than those relating to their own users. Each party is responsible for complying with the obligations of the GDPR. The parties only process personal data for the social function of *openresearch* though the platform itself, and

1. The General Data Protection Regulation (GDPR) is a European law which addresses the protection of personal data in the European Union.

संश्लेषण संयोजन

do not process this as source data and / or use it in research. The basic principle is that users will not publish secret and / or confidential information.

Research placed in the public domain area is made available under the Creative Commons license (attribution: non-commercial, share alike). If a participating party does not have the rights to reproduction, a link will be posted to where the publication is lawfully located.

Software

Given that the employment contract is binding, only people working at one of the participating organisations can become a participant on the platform. External parties that participate in a specific research project can only do this as a 'stakeholder' and can only get an account through an editor. *openresearch* software plays an important role in this. The system has a list of 'approved' email addresses, where the extensions of participating parties are recognised.

Behaviour

Organisational departments within the municipality and education institutions – such as faculties or research institutes – appoint editors to be responsible for inspiring and facilitating colleagues in their participation in *openresearch*. This makes the relationship with the platform more personal for researchers and enables them to address each other on desired behaviour. Editors are offered special editorial training for their role and meet at least twice a year to exchange experience and insight, strengthening the communication of desired behaviour and the formal rules.

Bicycle

openresearch.amsterdam is a local platform, made for, with, and by Amsterdam. This was emphasised frequently during the process with legal advisors from different parties. The fact that users can easily visit each other in case of problems is an important feature. In short, if something goes wrong, we pay each other a visit by bike. The importance of locality was also highlighted in the cooperation agreement, under the final provision – "In the event of any disputes (in a manner of speaking), the parties first take their bikes to talk to each other."

Artikel
Adaptive and Strategic Capacity: Navigating Megaprojects through Uncertainty and Complexity

Artikel
Adapting to new realities: an analysis of institutional work in three cases of Dutch infrastructure planning

Artikel
"Don't call me Resilient Again!" The New Urban Agenda as Immunology

Artikel
Experiences with transportation models: An international survey of planning practices

Artikel
Commissioning as the cornerstone of self-build. Assessing the constraints and opportunities of self-build housing...

Artikel
Kwartiermaken als symbolische politiek in overheidsgestuurde gentrificatie

Artikel
Normalizing urban inequality: cinematic imaginaries of difference in postcolonial Amsterdam

Artikel
The relationship between ethnic composition of the residential environment and self-reported health among Turks...

17 April 2020 - By: [Like Marjissen](#)

Phi, a helping hand in the healthcare.

Recently the AD published an article about the care robot Phi that was introduced in the health institution Philadelphia in the Netherlands. Philadelphia gives housing and assistance to mentally disabled people. Phi, originally called Pepper, is a Japanese household and care robot that is able to play with humans and help them in certain ways. The responses to this article were mostly negative. This was due to the jobs of the care-givers that could be in danger, but is this robot really a threat to the jobs of the care-givers?

Most people think that these robots will replace the care-givers, but they don't actually know what these robots are capable of. Phi especially is not capable of helping the patients physically, but is focused on helping them socially and emotionally. Even together with Phi the care-giver is still responsible for the patients' health, this is something most people are not aware of. In an article of Toronto about designing robots for the care sector, he gives the example of collecting urine from a patient with the help of a care robot. The robot goes to the bathroom to collect a sample of the urine and gives this sample to the nurse. He/she is waiting for the robot outside the bathroom. This way the privacy of the patient is kept in mind, but the nurse is still responsible for sending the sample to the lab. The assumption of some people that care-givers will lose their jobs is not quite right, the robot will only do a portion of the activities that the care-giver was supposed to do. The care-giver will have a less heavy workload and is capable of helping multiple patients with the help of the robot. I think this is an improvement within the healthcare sector due to the fact that the care-giver has more time to invest in connecting with the patients.

Another aspect about the jobs of the care-givers is the demand and supply of care-givers nowadays. In the article was mentioned that the amount of professional healthcare workers decreases and the amount of care-receivers increases. Due to the heavy workload of the care-givers they have less time to give personal attention to the patients. According to Toronto the value of physical interaction is very important in healthcare, because touch can mean respect, trust and intimacy and the care-givers don't have enough time to meet this value. Phi can help the care-givers with this task, the robot is capable of recognizing emotions of the patient and can react on this and say encouraging word to them. In the time the patient is busy with the robot, the care-giver can give his attention to another patient who needs physical assistants for example. Just like a human the robot gets to know the patient better each time they meet, eventually the patient gets a feeling of self-reliance because of the robot. So both the care-giver and the robot can connect with the patients and the care-givers themselves can pay more personal attention to the patients.

By taking the heavy workload from the care-givers and helping them I am convinced that Phi will not take away the jobs of the care-givers. Instead I think Phi will support the care-givers and even give them a challenge to work together with a robot. A little more help in a sector that nowadays, and maybe also in the future, has too few employees doesn't seem unfair to me. So instead of discouraging Phi, we should encourage the healthcare sector to introduce Phi!

Resources:

Van Kommer, R. (2016, September 23). Robot Phi helpt verstandelijk beperkten [Press release]. Retrieved from <http://www.ad.nl/dossier-amersfoort/robot-phi-helpt-verstandelijk-beperkten-a7d70382/>

Wynsberghe, A. van. (2013). Designing Robots for Care: Care Centered Value-Sensitive Design. *Science and Engineering Ethics*, 19(407). Retrieved from <http://links.springer.com/article/10.1007/s11948-011-9343-6>

Feedback NEW REQUEST FOR FEEDBACK

Public (1)

13 October 2016 From: [Like Marjissen](#) (public)
Hey, could you give me some feedback on my column?

[MAGHEL PIETER VAN ZEEL](#)

Hi Like, Great article! Especially the composition and structure. In some parts, mainly the introduction and conclusion, the phrases you make are not grammatically correct though. In the conclusion you also introduce the challenge part which is not mentioned in the rest of your column. Maybe you could give a second look to that. Ending with a positive note I would like to say I like the way you use pictures in your column. Also the form of referencing is very professional. Good luck and till Thursday!

[JASPER VENSCHIZEN](#)

Your opening was really strong, at the end of the first paragraph you posed a good question. It would've been great if you explicitly answered the question in your last paragraph, because this gives a feeling of sense to your story. It kind of connects the different parts of your column/story/paper/whatever you are writing if you start with something and explicitly mention it at the end. So that's a tip for next time. Besides that I liked your writing style and how you referred to actual sources! The last paragraph feels a bit unsure though, I would like to suggest changing the "I think" and "maybe" parts in your conclusion and just state your thoughts as if they are facts. This would greatly improve your conclusion and leave a strong impression. Overall a good column that was fun to read, the only real improvements you can make are in the conclusion! (and a few minor mistakes in English grammar)

Edit/Add

EDIT CURRENT PAGE

EDIT ADMIN

MAKE PAGE VISIBLE FOR PUBLIC

REQUEST PUBLICATION

WORKSPACE

Assendelft, Zaanstad 2

Latest activity

- 8 Oct, 11:41 AI
- 23 Jul, 12:23 RI 2018-2019 Minor Schedule
- 14 Nov, 06:56 Pinar Sefkatli presentation PDF
- 14 Nov, 06:55 Scott Cunningham presentation PD
- 14 Nov, 06:44 City Rhythm Terminology

Keywords

intelligence, human, well-being, health

Related / Minor

TA PRO **PRIVACY** **Metadat**

Innovation: make life a little easier

If you could save the lives of thousands of people but at the same time violate their right to privacy, what would you do? I know what I would do. I would certainly choose to save them, because I think that it is my civic duty to do everything I can

Ice-cold

I once read "In life the only thing certain is uncertainty". But, is it of course there are certain risks in life we don't know about unknown knowns and unknown unknowns. I'm also fully aware that these things make it impossible to fully

interview robbed shop owner

Here is a summary of the interview we held with the robbed shop owner or the Kaalkhof 14-10-2016 interview with the owner of the Rowstore that was robbed on 07-09-2016. The name of the owner wasn't be used because he preferred to do so. He lives in the Assendelft for 28 years now and started the flower store in the kaalkhof in 2010. That means he has been there for 6 years so far. During these 6 years he doesn't had that much problems with the youth of

Let caregivers care, let robots carry out.

One of the most important persons in my life is my late elderly neighbour, Bui. She helped raise me to the person I am today and we were very close. She passed away may 2014 at the respectable age of 93. She died of old age, but before she passed she suffered the common old people diseases. About a half year prior to her passing her ability to walk lessened, so she needed help in daily...

Why technology should not replace your doctor

I am currently studying medicine and aspire to become a General Practitioner. Recently someone told me this would not be a smart move. He stated that in 30 years technology will have taken

YUPTA Analysis

In this analysis, we looked at 4 different acting spaces, to determine fruitful intervention spaces. We compared the local police officer, with an average senior citizen in Keizerwaard. The results can be seen in the three different photos

LEREN OM ONDERZOEK (ONLINE) TE DOEN

Pinar Sefkatli

In 2016 kreeg ik de kans om samen te werken met zo'n 200 studenten van vier minorprogramma's (TU Delft TBM Faculteit) op het TU Delft Open Research Platform. De studenten van deze minoren hielden zich bezig met gezamenlijk onderzoek binnen teams en ontwikkelden hun eigen projecten rond echte vraagstukken in Nederland en ook internationaal. Voor elke studentengroep werd een projectpagina gemaakt en de studenten werd gevraagd om artikelen te maken voor elke stap van hun werk (analyse, communicatiemiddelen, vergadernotities, ideeën) en deze artikelen online te delen, zodat zowel andere studenten als de belanghebbenden ze zouden kunnen zien en feedback zouden kunnen geven.

Door deze materialen online te delen, werd elke stap van het werk uiteindelijk behandeld als onderzoeksmateriaal, wat de studenten een nieuwe verantwoordelijkheid gaf; als eigenaren van hun eigen bijdragen moesten de studenten ervoor zorgen dat hun werk communicatief sterk was, inclusief duidelijke taal, een samenvatting, correct auteurschap, beeldmateriaal en bronnen. Omdat ze zagen dat hun werk zichtbaar was voor anderen, deden de studenten meer hun best en was over het algemeen de kwaliteit van het afgeleverde werk hoger.

Bovendien konden de studenten hun materiaal direct zien in relatie tot wat de anderen deden. Dit verbeterde niet alleen de reeds gemaakte artikelen, maar ook het onderzoek zelf; de studenten haalden inspiratie uit de methoden die ze in hun projecten hadden opgenomen, de partnerschappen die ze hadden opgezet om lokale gegevens te krijgen, met wie ze hun werk wilden delen en zelfs uit de manier waarop hun studiegenoten hun werk categoriseerden. Door een tijdlang online en gezamenlijk onderzoek te doen, leerden ze veel over het onderzoeksproces.

Het werken met studenten leerde me hoe belangrijk het is om tijd te besteden aan het werk in uitvoering, in plaats van me alleen te concentreren op het eindresultaat. Tegenwoordig hebben onderzoekers de mogelijkheid om de complexiteit te herkennen van de maatschappelijke vraagstukken die ze moeten onderzoeken. Het verkrijgen van interessante

*Pinar Sefkatli
Promotieonderzoeker in de
architectuur/ sociologie aan de
Faculteit der Maatschappij- en
Gedragwetenschappen van de
Universiteit van Amsterdam.
Programmagroep: Cultural
Sociology.*

FALEN/FAJUNG

inzichten hangt af van het orkestreren van het onderzoek; met wie je kiest om samen te werken en hoe je dat doet. Het delen van het onderzoeksproces is een cruciaal onderdeel van dit orkestreren: het stadium waarin de bevindingen kunnen worden besproken, de belanghebbenden kunnen worden betrokken, ruimte voor overeenkomsten gevonden kan worden en meningsverschillen kunnen worden herkend. Het belangrijkste is dat iedereen die deelneemt aan het onderzoek kan zien hoe het onderzoek evolueert. De onderzoekers kunnen er vervolgens ook voor kiezen om hun informatie beschikbaar te stellen aan andere leden van het platform die geen deel uitmaakten van het onderzoek, maar mogelijk wel op andere manieren betrokken zouden kunnen zijn bij het onderwerp.

Uit het werk met studenten is gebleken dat het delen van het 'work in progress' een onderzoeksproces transparant maakt, waardoor ook andere onderzoekers ervan kunnen leren. Als groeiende academica geeft publiceren in een online onderzoeksomgeving mij de mogelijkheid om te zien hoe het werk van anderen zich verhoudt tot dat van mij, in plaats van andersom. Met deze functie kunnen de onderzoekers beter begrijpen welke kenniskloof ze invullen en hoe hun methodologieën bijdragen aan wat al is gedaan. Vragen als 'hoe valideer je je resultaten?', 'hoe formuleer je je vragen?', kun je direct stellen via het platform. Ik denk dat één van de grootste bijdragen van de openresearch gemeenschap de herwaardering van samenwerking zal zijn.

LEARNING TO DO RESEARCH ONLINE

Pinar Sefkatli

In 2016, I had the chance to work with around 200 students in four minor programmes in TU Delft's TBM faculty on the TU Delft Open Research Platform. These students engaged with collaborative research within teams, developing their own projects around real issues in the Netherlands and abroad. A project page was created for each group, and students were asked to make articles for every step of their work (analysis, communication tools, meeting notes, ideas) and share these online so that other students, as well as the stakeholders, could see them and give feedback.

By sharing these materials online, every step was eventually treated as research material, which gave the students a new responsi-

bility; as owners of their own work, they had to make sure that their work was communicative, included clear language, a summary, correct authorship, visuals, and sources. By seeing that their work was visible to others, students gave more quality to each piece, and as a result, the quality of their deliveries improved greatly.

Furthermore, the students could directly see their material in relation to what the others did, improving not only the existing articles, but the research itself. They were inspired by the methods they included in their projects, the partnerships they created to get local data, who they chose to share their work with, and even from how their peers categorised their work. After working together online for a period of time, they learned about the process of doing research.

This experience taught me the importance of dedicating time to the work in progress, rather than focusing solely on the final result. Today, researchers have the possibility of recognising the complexity of the social issues they are asked to look into. Gaining interesting insights depends on the orchestration of research - who you choose to collaborate with, and how, matters. Sharing the research process is a crucial part to this orchestration, allowing the findings to be discussed, the stakeholders to engage, and spaces of agreements, as well as disagreements, to be found. Most importantly, whoever is part of the research can see how it evolves, and researchers can choose to make this information available for other members of the platform.

Doing research online has shown me that sharing work in progress makes a research process transparent, through which other researchers can also learn. As a growing academic, publishing in an online research environment gives the possibility to see how others' work relates to yours, instead of the other way around. With this feature, researchers can better understand what knowledge gap they are filling, and how their methodologies contribute to what is already done. Asking questions like, 'how do you validate your results?' or 'how do you formulate your questions?' can become more immediate through the platform. I think one of the biggest contributions of the Openresearch community will be that of restoring the value of a collaborative way of working.

*Pinar Sefkatli
PhD candidate in architecture/
sociology at the Faculty of Social
and Behavioural Sciences of the
University of Amsterdam. Program
group: Cultural Sociology.*

BIJEREND/THIRUNG

Veronica Baas
Student Filosofie aan de Universiteit van Amsterdam, en redacteur bij Gemeente Amsterdam, Chief Science Office.
www.amsterdam.nl

WAARHEID/TRUTH

αληθεια + ΣΝ+

WAT TELT ALS KENNIS?

Veronica Baas

De Engels-Ierse filosoof George Berkeley vroeg zich rond 1700 af: maakt een boom geluid als niemand hoort dat die omvalt? Zijn antwoord was stellig: *'esse est percipi'*, oftewel 'zijn is waargenomen worden'. Gelukkig voor hem geloofde Berkeley in een God alles waarnam, en daarmee was het bestaan gewaarborgd.

Genereert een onderzoeker kennis als er niemand is die ervan hoort? Het lijkt wat polemisch gesteld misschien, maar deze vraag raakt wel degelijk aan een teer punt – want wanneer is iets kennis? Om bij Plato te beginnen: hij definieerde kennis als een 'gerechtvaardigde, ware overtuiging'. Gerechtigd: dat zit meestal wel goed bij onze onderzoekers, met hun methodologieën en hun protocollen en hun uiterst precieze verslaglegging. Bij waarheid wordt het al lastiger. Hoewel de meningen verschillen over de haalbaarheid (vanuit praktische dan wel theoretische gronden) van waarheid, heerst er in het algemeen consensus dat waarheid in elk geval het nastreven waard is. Maar wie bepaalt dan wanneer dat doel bereikt is? Wanneer iets waar is? Zijn dat de onderzoekers zelf?

De jonge filosofe Zeynep Pamuk laat in haar proefschrift zien dat er drie fundamentele problemen zijn met het voor lief nemen van wat onderzoekers aandragen als (wetenschappelijk) bewijs. Ten eerste berust de link tussen bewijs en hypothese altijd op achtergrond-aannames over de wereld. Bewijs zegt er namelijk nooit bij waarvoor het precies bewijs is – dat hangt dus af van wat je al denkt over de wereld. Ten tweede is de keuze tussen twee even goed verdedigbare theorieën een afweging die gebaseerd is op zogenaamde 'epistemische' waarden. Deze epistemische waarden bepalen wanneer wij iets als kennis beschouwen en net als ethische waarden zijn ze afhankelijk van mensen. En omdat mensen dus bepalen wanneer iets telt als kennis, kan empirisch bewijs nooit de doorslag geven. En het derde probleem is dat de overgang van experiment naar het echte leven vergt dat de onderzoeker beoordeelt in hoeverre die situaties vergelijkbaar zijn (hier blijkt dat Pamuk zich voornamelijk richt op bètawetenschap, hoewel haar redenering breder houdbaar zou moeten zijn). Ontstaan deze giftige gassen omdat ik deze stofjes bij elkaar gooi onder bepaalde druk? Of gebeurt dat ook in de buitenlucht spontaan? De crux van die beoordeling is dat dit altijd relatief is aan het doel van het onderzoek. Als je wil aantonen dat het in principe mogelijk is goed genoeg dat die stofjes in de buitenlucht heel zelden reageren, maar als je een inschatting wil maken of het gezond is om de lucht in te ademen is het misschien verwaarloosbaar.

Veronica Baas
Student of Philosophy at the
University of Amsterdam, and
editor at the City of Amsterdam,
Chief Science Office.
www.amsterdam.nl

MARKERD/TWOTH

मार्केड/ट्वोथ

शर

शर

WHAT COUNTS AS KNOWLEDGE?

Veronica Baas

Around 1700, the Anglo-Irish philosopher George Berkeley asked himself, ‘is there a sound when a tree falls in a forest and there is no one around to hear it?’ His bold answer was *esse est percipi* – to be is to be perceived. Thankfully, Berkeley believed in a God who perceived everything, and thus safeguarded existence.

Does a researcher produce knowledge when there is no one around to perceive it? This might be a tad polemical, but it does go to the core of the issue – when does something count as knowledge? To start with, Plato defined knowledge as a justified, true belief. Usually, scientists do fine when it comes to justification with their methodologies, protocols, and logs. With truth, things start to get troublesome. Opinion differs on the feasibility (be it for theoretical or practical reasons), but most researchers agree that truth is at least something to aspire to. Yet who decides when the truth is reached? The researchers themselves?

In her dissertation, the young political theorist Zeynep Pamuk showed that there are three fundamental problems with taking expert scientific knowledge for granted. Firstly, there is the connection between hypothesis and proof, whose link is always based on background assumptions about the world, as proof never comes with a disclaimer for what exactly it proves. Secondly, there is the choice between two equally supported theories that will always come down to a choice between epistemic values. Epistemic values determine when we consider something to be knowledge, and stem – just like ethical values – from human beings. Exactly because these values are dependent on human beings, empirical evidence can never be conclusive. The third point that Pamuk raises shows that she is mainly focused on the natural sciences, although her theory should hold across the academic spectrum. It posits that the researcher should always assess to what extent the result of an experiment will hold up in real life. Is this poisonous gas only produced because of the air pressure in my lab, or would this happen outside too? The crux of that assessment is that it is always relative to the purpose of the investigation. If you want to show that it *can* be done, it may be good enough that those outdoor airborne particles react very rarely, but if you want to make an assessment as to whether it is healthy to breathe in the air, it may be negligible.

Στυμνημλρλζα

تجربة

Openresearch is een platform dat juist dit inzichtelijk kan maken. Het deelt onderzoek in de breedste zin: onderzoek uitgevoerd door wetenschappers, door ambtenaren, door kunstenaars en ontwerpers. En hoewel deze onderzoekers misschien regelmatig aan dezelfde onderwerpen werken, verschillen de uitkomsten van hun onderzoek verrassend veel en vaak. Dit illustreert dat hoewel ze zich allemaal verdiepen in een probleem, allemaal bewijs verzamelen, en allemaal conclusies trekken, ze toch op verschillende resultaten stuiten. Het toont aan hoe fundamenteel (epistemische) waarden en doelen zijn voor de uitkomst van een onderzoek, en daarmee dus voor wat waarheid is en voor wie deze waarheid geldt.

Op alledrie de niveaus van Pamuk spelen waarden een belangrijke rol. Plato dacht die waarden direct op te kunnen vangen uit de Ideeënwereld en dat ze daarmee universeel geldig waren. Daarentegen denkt men tegenwoordig vrij zeker te weten dat de geldigheid van waarden tot stand komt binnen sociale interactie. En juist omdat deze sociaal tot stand gekomen waarden zo'n belangrijke rol spelen, beargumenteert Pamuk dat het problematisch is om het wetenschappelijke deel van beleid volledig aan wetenschappers over te laten. Zij pleit voor een democratisering van de beoordeling van onderzoek: niet om experts te ondermijnen, maar omdat wanneer bepaalde sociale waarden ten grondslag liggen aan bepaalde inzichten, deze in een democratie ook aan het licht gebracht en bekritiseerd moeten (kunnen) worden.

Dit heeft natuurlijk direct betrekking op het laatste deel van Plato's definitie: een gerechtvaardigde, ware *overtuiging*. De definitie specificeert helaas niet hoeveel mensen overtuigd moeten zijn, en daar ligt precies het pijnpunt. Want zonder goddelijk lijntje naar de Ideeënwereld raakt geen onderzoeker ergens van overtuigd in isolatie. Kennis komt altijd tot stand in relatie tot anderen. In die zin is de vraag waar ik mee begon dus precies verkeerd om gesteld: een onderzoeker kan misschien wel een keertje kennis genereren zonder dat iemand daar ooit van hoort, maar was daartoe nooit in staat geweest zonder eerst naar anderen geluisterd te hebben. Zonder communicatie houdt het gauw op.

Openresearch.amsterdam vergroot het aantal mensen naar wie de onderzoeker kan luisteren, door mensen met elkaar in contact te brengen die elkaar anders niet hadden gevonden. Bovendien wijst het de onderzoeker daarbij impliciet op de waarden die hij hanteert in zijn onderzoek, omdat juist die er vaak voor zorgen dat resultaten uiteenlopen bij onderzoeken naar hetzelfde onderwerp. En omdat *openresearch.amsterdam* openlijk toegankelijk is voor de bewoners van Amsterdam (en daarbuiten), vergroot het de democratische grip op kennis. Ook zonder goddelijke aspiraties kan dus gesteld worden: alleen door te zorgen dat kennis kan worden waargenomen, kan kennis überhaupt bestaan.

真相

ИСТИНА

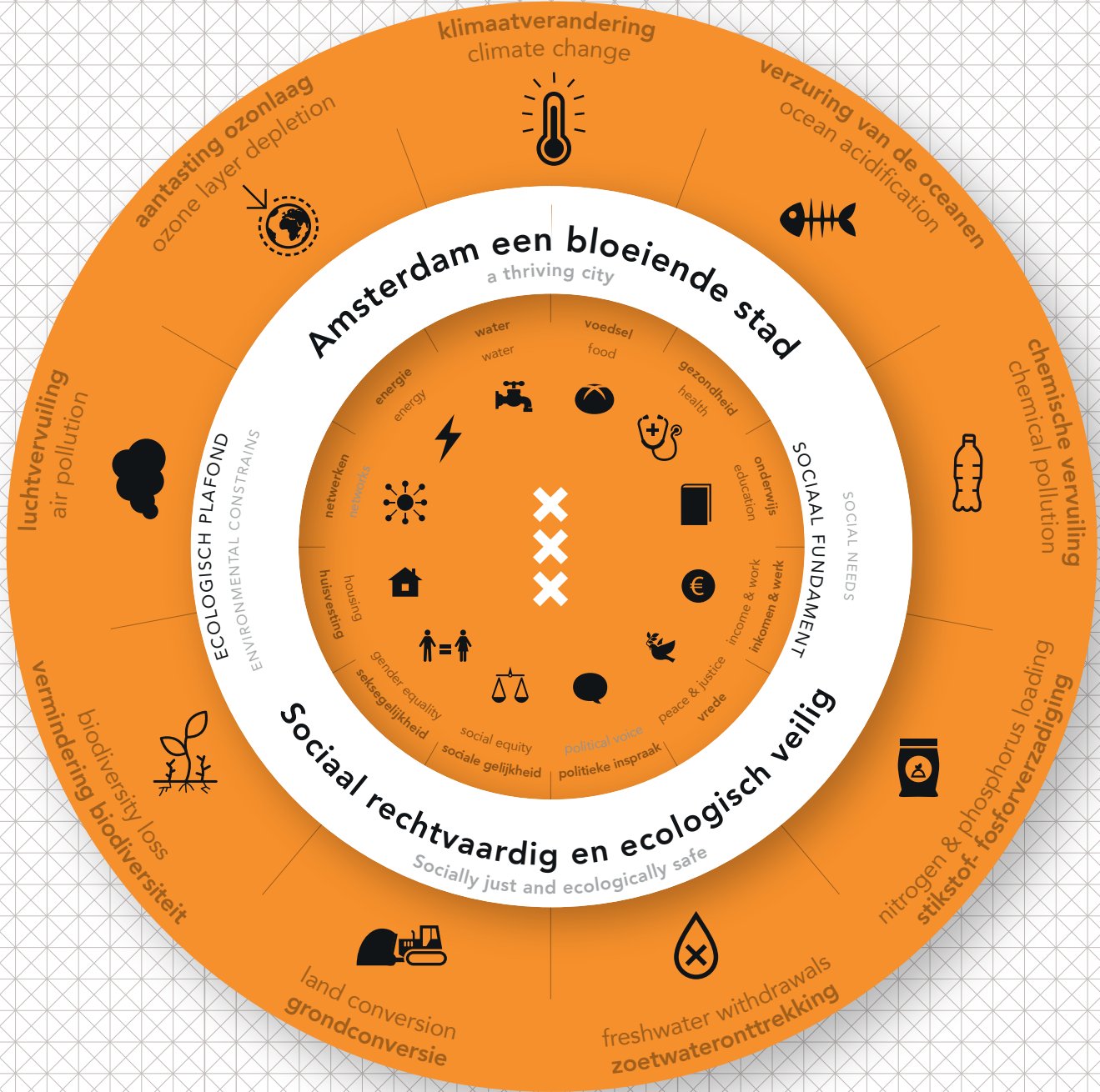
真実

Openresearch is particularly suited to shine a light on this. It shares and displays research in its broadest sense, carried out by scientists, civil servants, artists, and designers. Although these researchers might well share their topics, they may yield completely different conclusions. This illustrates that although they all delve into a problem, all gather evidence, and all draw conclusions, they still arrive at varying results. It shows how fundamental those epistemic values and research aims are to the outcome of a project, and thus to what truth is, and to whom the truth applies.

Values play a role on all of Pamuk's three levels. Plato thought that these values could be captured directly from the Realm of Ideas, and that they were therefore universally valid. On the other hand, nowadays people think they know for certain that the validity of values comes about within social interaction. Precisely because these socially established values play such an important role, Pamuk argues that it is problematic to leave the scientific part of policy entirely to scientists. She argues for a democratisation of research assessment – not in order to undermine experts, but because when certain social values underlie certain insights, these must also be brought to light and criticised in a democracy.

This, of course, relates directly to the last part of Plato's definition – a justified, true *belief*. Unfortunately, the definition does not specify how many people have to be convinced, and that is exactly where the problem lies. No researcher is convinced of anything in isolation or without a divine line to the Realm of Ideas. Knowledge always comes about in relation to others. In that sense, the question I started with is the wrong one – a researcher may be able to generate knowledge without anyone ever hearing of it, but they would never have been able to do so without first listening to others. Without communication, it quickly draws to an end.

Openresearch.amsterdam increases the number of people a researcher can listen to by bringing people into contact who would not have otherwise found one another. Moreover, it implicitly draws the researcher's attention to the values they use in research, because it is precisely these values that often cause results to differ when researching the same subject. Because *openresearch.amsterdam* is openly accessible to the residents of Amsterdam (and beyond), it increases the democratic grip on knowledge. Therefore, even without divine aspirations, knowledge can only exist at all by ensuring that it can be perceived.

CIRCULAR CITY 5

INHOUD

Architectuur en circulair denken

Peter van Assche

Amsterdam: Een bloeiende, zichzelf vernieuwende en inclusieve stad binnen de planetaire grenzen

Eveline Jonkhoff

Een kompas voor de mensheid

Kate Raworth

Informatie als actor voor een eiland en een stad

Juan Carlos Goilo

Monitor circulaire stad

Juan Carlos Goilo

CONTENTS

Architecture and Circular Thinking

Peter van Assche

Amsterdam: A Thriving, Regenerative, and Inclusive City within Planetary Boundaries

Eveline Jonkhoff

A Compass for Humanity

Kate Raworth

Information as Actor for a City and an Island

Juan Carlos Goilo

Monitor Circular City

Juan Carlos Goilo

Lokaal en mondiaal, sociaal en ecologisch, fysiek en virtueel, in materiaal en in data, een circulaire economie heeft vele perspectieven nodig om succesvol te kunnen zijn. Amsterdam is een pionier in het strategisch vertalen van circulariteit naar feitelijke methoden, instrumenten en projecten in de stad.

Locally and globally, socially and ecologically, physically and virtually, in materials and in data – a circular economy needs many perspectives to be successful. Amsterdam is a pioneer in strategically translating the concept of circularity into practical methods, tools, and projects in the city.

In het eerste essay pleit Peter van Assche voor een radicale circulaire architectuur als een choreografie van transitie van materialen van vast naar vloeibaar en gas en weer terug. Eveline Jonkhoff introduceert vervolgens de redenen waarom een circulaire strategie voor een stad als Amsterdam noodzakelijk is en beschrijft hoe deze is gemaakt met vele collega's, bedrijven en bewoners van Amsterdam. Voor het ontwikkelen van het raamwerk van deze strategie is samengewerkt met de Britse wetenschapper Kate Raworth, auteur van de Donut Economie. Raworth argumenteert in dit hoofdstuk dat de onderlinge verbondenheid tussen mensen, zowel lokaal als globaal, zowel sociaal als ecologisch, de vorm van vooruitgang bepaalt. Raworth toont vervolgens het eerste circulaire portret van Amsterdam dat zij met Amsterdamse en internationale partners heeft gemaakt. Juan-Carlos Goilo analyseert vervolgens hoe informatie als actor in een stad als Amsterdam of een eiland als Curaçao heel anders functioneert dankzij de mondiale data economie. Als vanzelf worden nieuwe koloniale verhoudingen geproduceerd. Goilo toont ten slotte de eerste beelden van de Amsterdamse monitor circulaire economie die gemaakt is in samenwerking met ontwerpbureau Beautiful Minds. **Caroline Nevejan**

TREFWOORDEN IN DIT KATERN

Water: 160 (JAP, TIB, HEB).

Materiaal: 162 (CYR, TIF).

Balans: 164 (GRE), 165 (TIF).

Stad: 166 (DEV).

Samen: 167 (ARM, HEB).

Gerechtigheid: 168 (HAN).

Sociaal: 168 (GRE, ARA).

Overleven: 174 (DEV), 177 (CYR, TIF).

Adem: 175 (HEB).

Wortels: 176 (ARM, JAP).

In kaart brengen: 180 (ARM, ARA), 181 (HAN, GRE).

Bloeiend: 190 (HAN, TIB, CYR, ARM).

In the first essay, Peter van Assche argues for radical circular architecture – a choreography of material transitions akin to solids into liquids and gases and back again. Eveline Jonkhoff introduces the reasons why a circular strategy is necessary for a city like Amsterdam and describes how it was created with many of the city’s colleagues, companies, and residents. To develop the framework of this strategy, she collaborated with British scientist Kate Raworth, author of Doughnut Economics, who follows with a new article in which she argues that the interconnectivity of people – both locally and globally, socially and ecologically – determines the form of progress. Raworth then shows the first circular portrait of Amsterdam, made with the city and international partners. Juan-Carlos Goilo analyses how information as an actor in cities such as Amsterdam or islands such as Curaçao functions very differently thanks to the global data economy, producing new colonial relationships as a matter of course. Goilo closes by showing the first images of the Amsterdam circular economy monitor made in collaboration with the design agency Beautiful Minds.

Caroline Nevejan

KEYWORDS IN THIS KATERN

Water: 160 (JAP, TIB, HEB).

Material: 162 (CYR, TIF).

Balance: 164 (GRE), 165 (TIF).

City: 166 (DEV).

Together: 167 (ARM, HEB).

Justice: 168 (HAN).

Social: 168 (GRE, ARA).

Survival: 174 (DEV), 177 (CYR, TIF).

Breath: 175 (HEB).

Roots: 176 (ARM, JAP).

Mapping: 180 (ARM, ARA),
181 (HAN, GRE).

Thriving: 190 (HAN, TIB, CYR, ARM).

Peter is architect en oprichter van bureau SLA. Hij is tevens voorzitter van de Commissie Welstand en Monumenten in Utrecht en supervisor voor het Utrechtse beurskwartier. Hij is sinds 2019 aangesteld als lector "Architecture & Circular Thinking" op de Academie van Bouwkunst in Amsterdam en in 2020 gastwetenschapper bij de Hochschule Erfurt (Duitsland) en visiting critic aan Cornell University (NY, Verenigde Staten).

ARCHITECTUUR EN CIRCULAIR DENKEN

Peter van Assche

Onze maatschappij maakt zich langzaam klaar voor de omwenteling naar een economie waarin grondstoffen keer op keer hergebruikt worden en afval niet meer bestaat: de circulaire economie. In het beloofde land van de circulaire economie kunnen we er weer op los leven zoals we altijd deden, maar dan zonder de onderhuidse jeuk dat we het welzijn voor de generaties na ons aan het verpesten zijn.

Deze omwenteling betekent een radicale perspectiefwijziging voor al ons denken en doen. Ook het denken over architectuur heeft nieuwe concepten, nieuwe beelden en nieuwe principes nodig wil het vak een circulaire betekenis krijgen. Dat gaat verder dan het toepassen van duurzamere bouwmaterialen en intelligentere constructiemethoden: onze relatie met 'materiaal', de bouwsteen voor onze ontwerpgedachten en voor ruim de helft verantwoordelijk voor de afvalberg,¹ vraagt om nieuwe verhaallijnen.

Een eenvoudige manier om te kijken naar de dynamiek van het gebruik van materiaal is door het lenen van het concept van aggregatietoestanden uit de natuurwetenschap. Materiaal bevindt zich in één van vier verschijningsvormen: vast, vloeibaar, gas of plasma. Neem bijvoorbeeld water. We kunnen drie aggregatietoestanden van water onderscheiden: water, ijs en stoom. Als ijs smelt wordt het water. Water aan de kook geeft stoom. De schoonheid van de overgangen is dat het geen kwaliteitsverlies oplevert. De kwaliteit van het water blijft, ook na miljoenen transities, precies hetzelfde. Idealiter zou hetzelfde moeten gelden voor het gebruik van bouwmaterialen. Materialen zouden van het ene gebruik (aggregatietoestand) naar het andere moeten gaan zonder verlies van kwaliteit. Architectuur is in deze benadering niet het ontwerpen van een star gebouw voor een gestolde gebruiksfunctie, maar de choreografie van de transitie van het ene gebruik naar het andere.²

De meeste architecten werken als de conceptuele kunstenaar László Moholy-Nagy, die in 1922 vijf kunstwerken maakte door de beschrijving ervan door te bellen aan een drukkerij.³ Architecten maken een tekening en laten het bouwen over aan anderen. In een circulaire economie zal een architect zich rekenschap moeten gaan geven van de materialen die hij of zij toepast. Materialen zijn niet meer anoniem 'uit de catalogus', maar krijgen een identiteit met unieke eigenschappen waar je beter goed voor kunt zorgen. Ook Moholy-Nagy zag in dat een intiemere relatie met materiaal goed was voor zijn kunst: hij liet zich later in het Bauhaus het liefst als ambachtsman in zijn overall fotograferen.

WATER/WATER

1. De helft van het afval bestaat uit afval uit de bouw- en infrastructuur. Statistisches Bundesamt, Abfallbilanz 2016, p. 30.
2. Peter van Assche, *Architecture & Circular Thinking*. Amsterdam Academy of Architecture 2019, p. 31
3. Twee van deze werken, *Konstruktion in Emaille 2* en *3*, zijn te zien in het MoMA in New York.

2 X WATER/WATER

Peter is architect and founder of SLA, an architecture office. He is also chairman of the Commissie Welstand en Monumenten (welfare and monuments committee) in Utrecht and supervisor for the Utrecht beurskwartier (trade quarter). He is professor in Architecture and Circular Thinking at the Academy of Architecture in Amsterdam, and in 2020 is a visiting scientist at Fachhochschule Erfurt (Germany) and visiting critic at Cornell University (United States).

1. Construction and infrastructure contribute to half of all waste. Statistisches Bundesamt, Abfallbilanz 2016.

2. Peter van Assche, Architecture & Circular Thinking. Amsterdam Academy of Architecture 2019.

3. Two of these works, Constriction in Enamel 2 and 3, can be seen at MoMA in New York.

ARCHITECTURE AND CIRCULAR THINKING

Peter van Assche

Our society is slowly preparing for the circular economy revolution – an economy in which raw materials are reused time and time again, and waste no longer exists. In the promised land of the circular economy, we can live it up again as we always did, but this time without the underlying itch that we are ruining the well-being of generations to come.

This revolution means a radical change of perspective for all our thinking and behaviour. Architectural thinking also needs new concepts, new images, and new principles if the profession is to acquire a circular significance. This goes beyond the application of more sustainable building materials and more intelligent construction methods; our relationship with materials – the building block for our design ideas and more than half responsible for the mountain of waste¹ – requires new storylines.

A simple way of looking at the dynamics of material use is by borrowing the states of matter concept from natural science, wherein materials take one of four manifestations – solid, liquid, gas, or plasma. For example in water, we can distinguish the three states of water, ice and steam. Solid ice melts to become liquid water, and water boils to become gaseous steam. The beauty of the transitions is that it causes no loss of water quality, even after millions of transitions. Ideally, the same should apply to the use of building materials – they should go from one use (one state of matter) to another without loss of quality. With this approach, architecture is not about designing a rigid building for a single function, but a choreography of transitions from one use to another.²

Most architects work like the conceptual artist László Moholy-Nagy, who created five works of art in 1922 by calling a printing company to describe them.³ Architects likewise make a drawing and leave the building to others, but in a circular economy, they will have to take account of the materials they use. Materials are no longer anonymous and ‘off the shelf’, but are given an identity with unique properties that can be better taken care of. Moholy-Nagy also realised that a more intimate relationship with materials was good for his art, and preferred to be photographed as a craftsman in his overalls later on in the Bauhaus.

Pretty Plastic: 100% recycled gevelmateriaal. || Pretty Plastic: 100% recycled tile material. Photo @ Jeroen van der Wielen

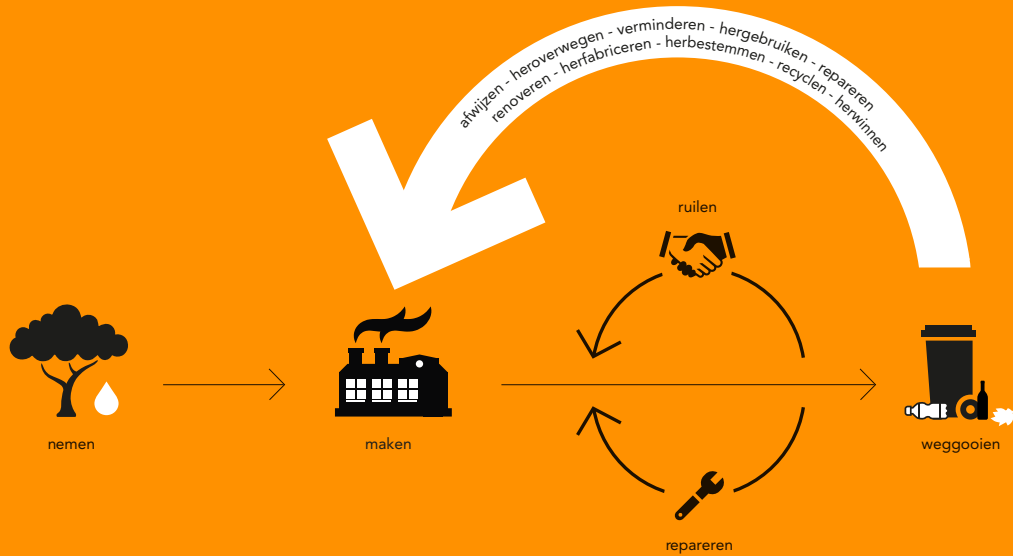
2 MATERIAL/MATERIAL

Материал фото

*Pretty Plastic: 100% recycled
gevelmateriaal. || Pretty Plastic:
100% recycled facade cladding.
Photo @ Jeroen van der Wielen*

Eveline Jonkhoff
 Programmamanager Amsterdam
 Circulair, directie Ruimte en
 Duurzaamheid, gemeente
 Amsterdam.

AMSTERDAM: EEN BLOEIENDE, ZICHZELF VERNIEUWENDE EN INCLUSIEVE STAD BINNEN DE PLANETAIRE GRENZEN

Eveline Jonkhoff

Het is de ambitie van Amsterdam om in 2050 een volledig circulaire stad te zijn. Een stad waarin iedereen prettig kan leven en verblijven, met oog voor de grenzen die de aarde ons oplegt. Dat is goed voor de economie, voor de natuur én voor de Amsterdammers en bezoekers.

Wat is er aan de hand?

Onze huidige manier van produceren en consumeren heeft een enorme impact op de voorraden van schaarse grondstoffen, op ons klimaat en op onze leefomgeving. Zo wordt een derde van ons voedsel verspild, vormen consumptiegoederen de grootste milieubelasting waar we als stad verantwoordelijk voor zijn en is ongeveer 40% van ons stedelijk afval afkomstig uit de bouw. Zoals het nu gaat, putten we de aarde uit. Het is confronterend om te beseffen dat we 2,8 aarden nodig zouden hebben om te voorzien in grondstoffen als de hele wereld zou leven als Europeanen.

Nieuw is het inzicht dat ruim 60% van de totale CO₂-uitstoot waar Amsterdam verantwoordelijk voor is, afkomstig is van producten en materialen die in de stad worden geconsumeerd, maar ergens anders zijn geproduceerd.

Deze CO₂-uitstoot wordt dus elders in de wereld uitgestoten, maar draagt wel significant bij aan de wereldwijde klimaatverandering. Een circulaire economie is dus ook cruciaal voor het behalen van de internationale klimaatdoelstellingen. Het wordt namelijk tijd dat we verder kijken dan onze stad- of landgrenzen en ook de verantwoordelijkheid nemen voor de milieu-impact die we op andere plekken in de wereld uitoefenen.

Om te komen tot een bloeiende en inclusieve stad, zijn ingrepen nodig in de hele keten, van productie tot consumptie. Wat betekent dat? We gaan zo lokaal mogelijk kringlopen sluiten door materialen en producten langer te gebruiken en ze na gebruik zoveel mogelijk opnieuw in te zetten. Dit betekent dat we meer gaan repareren, spullen vaker gaan delen en materialen zo hoogwaardig mogelijk gaan verwerken voor dezelfde of nieuwe toepassingen. Daarvoor is het wel nodig dat de spullen die we gebruiken slimmer worden ontworpen. Bijvoorbeeld door bij het ontwerp al rekening te houden met de losmaakbaarheid, reparatie en hoogwaardig hergebruik. Dit geldt voor bijvoorbeeld elektronica en kleding, maar ook voor hele gebouwen.

Ook biedt de circulaire economie meer werkgelegenheid dan de lineaire economie. Er zullen in bepaalde sectoren banen verdwijnen, maar netto komen er meer banen bij voor mensen uit alle geledingen van onze samenleving. Bijvoorbeeld op het gebied van reparatie en de verwerking van grondstoffen.

Eveline Jonkhoff
Program manager Amsterdam
Circular, department for Urban
Planning and Sustainability
City of Amsterdam.

AMSTERDAM: A THRIVING, REGENERATIVE, AND INCLUSIVE CITY WITHIN PLANETARY BOUNDARIES.

Eveline Jonkhoff

Amsterdam's ambition is to be a fully circular city by 2050. A city in which everyone can live and stay comfortably, with an eye for the boundaries imposed by the earth. This is good for the economy, for nature, for the people of Amsterdam, and its visitors.

What's going on?

Our current way of producing and consuming has an enormous impact on the scarce stocks of raw materials, on our climate, and on our living environment. For example, a third of our food is wasted, consumer goods are the biggest environmental burden we are responsible for as a city, and about 40% of our urban waste comes from construction. We are exhausting the earth in the way things work now – it is confronting to realise that we would need 2.8 Earths to provide enough raw materials for the whole world to live as Europeans do.

A new insight is that over 60% of the total CO₂ emissions for which Amsterdam is responsible originate from products and materials that are consumed in the city but produced elsewhere. These emissions are therefore emitted elsewhere in the world, significantly contributing to global climate change. A circular economy is therefore also crucial in achieving international climate objectives. After all, it is time that we look beyond our city or country and take responsibility for the environmental impact we have in other parts of the world.

In order to achieve a thriving and inclusive city, we need interventions throughout the entire chain from production to consumption. What exactly does that mean? We are going to close cycles as locally as possible by using materials and products for longer, as well as re-using them as much as possible. This means that we will repair more, exchange more, and process more materials for the same or new applications. To do this, however, it is necessary to design the items we use in a smarter

way, by already taking into consideration a product's dismantling, repair, and high-quality reuse. This applies, for example, to electronics and clothing, but also to entire buildings.

The circular economy also provides more employment than the linear economy. Jobs will disappear in certain sectors, but there will be more jobs overall for people from all sections of our society, such as in the fields of repairing and processing of raw materials.

What's our approach?

Amsterdam Circular 2020–2025

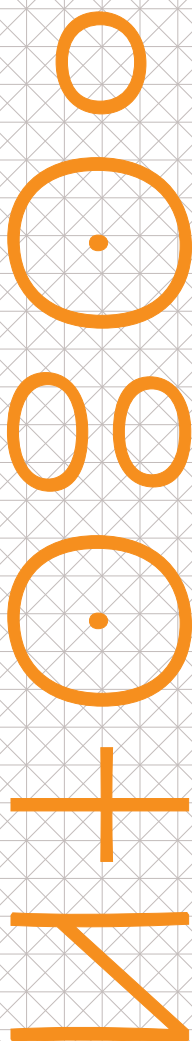
For the fundamental change of our current way of producing and consuming, we need everyone. Companies, residents, educators and researchers, investors, and local governments. As a municipality, Amsterdam has set a good example by setting clear ambitions, developing policy, and realising concrete projects. There is no blueprint for the transition to a circular economy, and that is why we learn by doing, safeguarding our experiences for ourselves and our partners in the city.

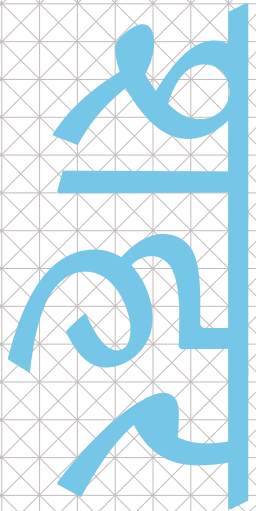
In order to give direction to this, we have developed the Amsterdam Circular 2020–2025 strategy in collaboration with our partners in the city. The core of this describes concrete ambitions and lines of action within the chains of food and organic waste flows, consumer goods, and the built environment. In all of the choices we have made in this strategy, we have assessed their contribute both to reducing environmental pressures and to strengthening social values such as health and housing.

Making use of expertise in the city

We had conversations in our city districts with Amsterdammers who had the freedom to raise sustainability and social issues. Important themes that emerged were – nature in the city, biodiversity, social cohesion, and the strengthening of local networks.

At the beginning of this year, we tested the draft version of the strategy with a few hundred companies and education institutions, sharpening it on the basis of broad and diverse expertise. This assessment has led to a sustainable and innovative public-private partnership for the coming years.

Wat is onze aanpak? Strategie Amsterdam Circulair 2020-2025

Voor de fundamentele verandering van onze huidige manier van produceren en consumeren hebben we iedereen nodig. Bedrijven, bewoners, onderwijs en onderzoek, investeerders en de (lokale) overheid. Wij geven als gemeente het goede voorbeeld door duidelijke ambities te stellen, beleid te ontwikkelen en concrete projecten te realiseren. Er is geen concrete blauwdruk voor de transitie naar een circulaire economie. Daarom leren we door te doen en borgen we onze ervaringen voor onszelf en onze partners in de stad.

Om hier koers in aan te brengen hebben we in samenwerking met partners in de stad de strategie Amsterdam Circulair 2020-2025 ontwikkeld. De kern van deze strategie beschrijft concrete ambities en actierichtingen binnen de waardeketens Voedsel en organische reststromen, Consumptiegoederen en de Gebouwde omgeving.

Bij alle keuzes die we in de strategie hebben gemaakt, hebben we getoetst of ze zowel bijdragen aan het verminderen van de milieudruk als aan het versterken van sociale waarden, zoals gezondheid en huisvesting.

Expertise in de stad benut

We hebben in de stadsdelen gesprekken gevoerd met Amsterdammers waarbij zij de vrijheid hadden om duurzame en sociale kwesties aan te kaarten. Belangrijke thema's die naar voren kwamen waren: de natuur in de stad, de biodiversiteit, de sociale cohesie en de versterking van lokale netwerken.

Begin dit jaar hebben we de conceptversie van de strategie getoetst bij een paar honderd bedrijven en kennisinstellingen, waardoor we deze op basis van een brede en diverse expertise hebben aangescherpt. Deze toetsing heeft geleid tot een duurzame en innovatieve publiek-private samenwerking voor de komende jaren.

Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020-2021

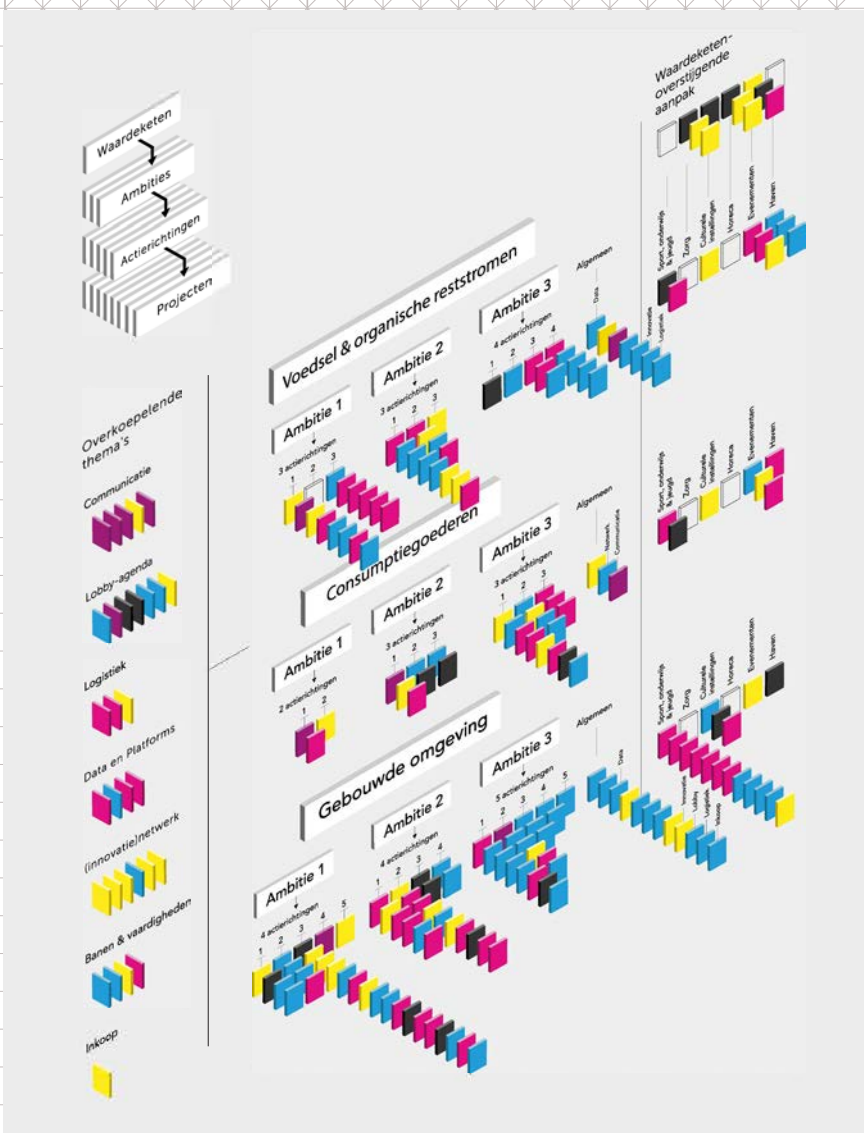
De gemeente Amsterdam gaat vanuit de ambities en actierichtingen de komende 2 jaar concrete projecten uitvoeren, veelal in samenwerking met bedrijven en kennisinstellingen. Deze projecten zijn opgenomen in het 'Innovatie- en uitvoeringsprogramma Amsterdam Circulair 2020-2021'.

We voeren projecten uit die bijvoorbeeld meer regionale productie en consumptie van duurzaam voedsel stimuleren. Of projecten die een hoogwaardige verwerking van bepaald huishoudelijk afval faciliteren, zodat materialen opnieuw kunnen worden ingezet. Ook zijn er projecten waarmee we kennis opbouwen over de toepassing van (secundaire en hernieuwbare) materialen in zowel de nieuwbouw als de renovatie van bestaande bouw. Zo creëren we niet alleen nieuwe (bouw)normen. We krijgen ook meer inzicht in de bijbehorende kosten en de financiering ervan.

De komende twee jaar staan in het teken van 'leren door te doen' en opschalen waar dat kan. Eind 2021 weten we beter wat wel en niet werkt, doordat we oplossingen hebben toegepast in de praktijk. Dit doen we zowel binnen de gemeentelijke organisatie als daarbuiten.

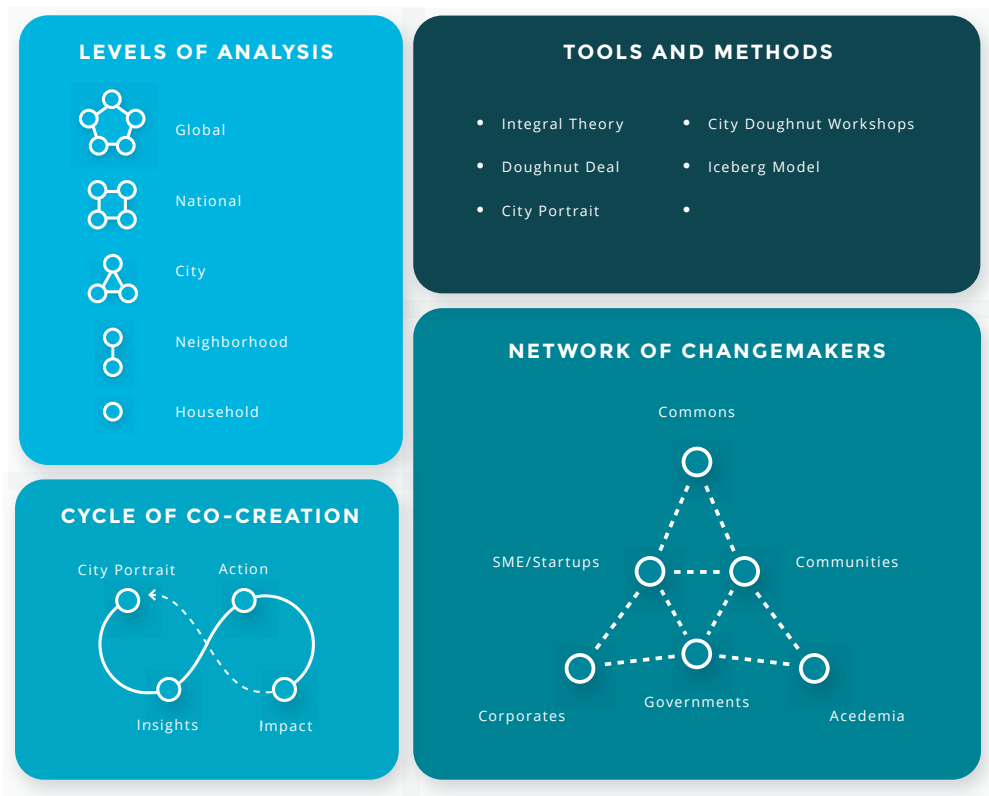
Beweging in de stad

Zo creëren we een beweging in de stad en binnen de gemeentelijke organisatie en realiseren we een van 's werelds meest circulaire steden. Een bloeiende, zichzelf vernieuwende, inclusieve hoofdstad, binnen de natuurlijke grenzen van de aarde.

CREATING THRIVING CITIES

a transformative approach

SAMEN/TOEGEHER

Opportuniteit

Innovation and Implementation Programme for Amsterdam Circular 2020-2021

On the basis of its ambitions and directions for action, the City of Amsterdam will carry out concrete projects over the next two years, often in collaboration with companies and education institutions. These projects are included in the 'Innovation and Implementation Programme for Amsterdam Circular 2020-2021'.

We will carry out projects that, for example, stimulate more regional production and consumption of sustainable food, and projects that facilitate high-quality processing of certain household wastes so that materials can be reused. There are projects that build on knowledge of the application of secondary and renewable materials in both new constructions and the renovation of existing buildings. In this way, we not only create new building standards, we also gain more insight into the associated costs and their financing.

The next two years will be all about 'learning by doing' and scaling up where we can. By the end of 2021, we will know better what works and what doesn't, because we will have applied solutions in practice. We will do this both within the municipal organisation and outside.

Movement in the city

In this way, we create movement in the city and within municipal organisations. We can realise one of the world's most circular cities - a thriving, self-renewing, inclusive capital, working within the natural boundaries of the earth.

Kate Raworth

Senior Research Associate aan het Environmental Change Institute van Oxford University, waar ze de Masters in Environmental Change and Management doceert. Daarnaast is ze hoogleraar Praktijk aan de Hogeschool van Amsterdam. Ze is een dissident als econoom, en richt zich op het verkennen van een nieuwe economische mentaliteit die nodig is om de sociale en ecologische uitdagingen van de 21e eeuw aan te pakken. Zij is de auteur van de 'Donut' Economics' waarin sociale en ecologische systemen in relatie tot elkaar worden gewaardeerd.

Senior Research Associate at Oxford University's Environmental Change Institute, where she teaches on the Masters in Environmental Change and Management. She is also Professor of Practice at Amsterdam University of Applied Sciences. Kate is a renegade economist who focuses on exploring the economic mindset needed to address the 21st century's social and ecological challenges, and the creator of the concept of 'Doughnut Economics' in which social and planetary boundaries are valued in relation to one another.

GERECHTIGHEID / JUSTICE

2.1. SOCIAL / SOCIAL

正義
 社会性
 κοινωνικός
 sociality

EEN KOMPAS VOOR DE MENSHEID

Kate Raworth

Hoe ziet vooruitgang eruit? In de twintigste eeuw werd vooruitgang begrepen als een zich voortdurend in een stijgende lijn bewegende groei die werd gemeten in BBP. Hoe rijk een land ook al was, succes betekende altijd: nóg meer groei. De crises die zich sinds de eeuwwisseling opstapelen - van financiële ineenstorting en klimaatontregeling tot quarantainemaatregelen vanwege het coronavirus - maken nu echter zichtbaar wat een absurd smalle definitie van vooruitgang dat eigenlijk is.

Deze begindagen van de eenentwintigste eeuw hebben een diepe onderlinge verbondenheid van het leven onthuld: ieder mens is verbonden met alle anderen en de hele mensheid is verbonden met de rest van de levende wereld. Het is nu zonneklaar dat de mensheid alleen kan hopen te gedijen als wordt voldaan aan de behoeften van alle mensen en als tegelijkertijd de integriteit van de levensstandhoudingssystemen van de aarde worden beschermd. Om in voedsel, water, onderdak, gezondheid en veiligheid voor iedereen te voorzien, zijn een stabiel klimaat, vruchtbare aarde, gezonde oceanen, een weelderige biodiversiteit, voldoende zoet water en een beschermende ozonlaag in de lucht nodig.

Deze onderlinge verbondenheid bepaalt de vorm van de vooruitgang en hoe vreemd het ook klinkt, dat is die van een donut. Het is de bedoeling om enerzijds niemand in het gat van de donut te laten vallen - waar niet kan worden voorzien in de eerste levensbehoeften - terwijl anderzijds de hulpbronnen van de levende planeet niet worden uitgeput. De rest van de door maatschappelijke en planetaire grenzen gevormde donut kan fungeren als het kompas voor de mensheid van de eenentwintigste eeuw en de vorm van de vooruitgang transformeren van eindeloos groeiend in dynamisch evenwichtig. Ook de meeteenheid van de vooruitgang verandert dan: van de gevaarlijke eenvoud van het enkelvoudig monetaire BBP in een dashboard van maatschappelijke en ecologische meeteenheden, plaatselijk zowel als mondiaal.

Op het gebied van deze transformatie is de stad Amsterdam een pionier, die de donut als concept en als meeteenheid heeft omarmd en op basis ervan de stad van de toekomst wil vormgeven. Zodoende inspireert Amsterdam ook nu al veel andere plekken - van wijken tot landen overal ter wereld - om haar voorbeeld te volgen.

A COMPASS FOR HUMANITY

Kate Raworth

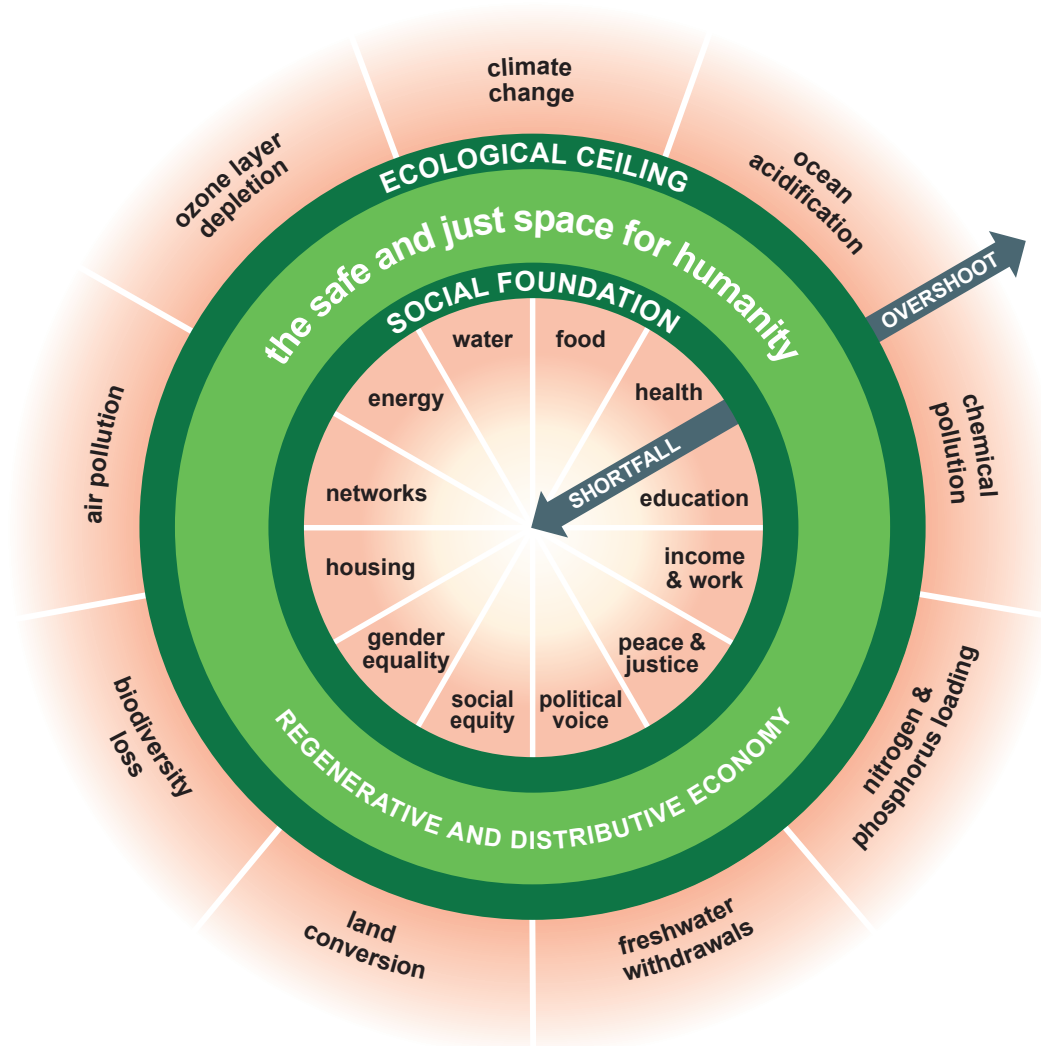
What is the shape of progress? The 20th century defined it as an ever-rising line of growth, measured as national GDP. No matter how rich a nation already was, its success was seen to lie in yet more growth. But the compounding crises since the turn of the century - from financial meltdown to climate breakdown to coronavirus lockdown - have now revealed how absurdly narrow a definition of progress that turned out to be.

These early days of the 21st century have revealed the deep interconnectedness of life: each person with all others, and humanity with the rest of the living world. It has become starkly clear that humanity's hope of thriving depends upon meeting the needs of all people while protecting the integrity of Earth's life-supporting systems. Ensuring food, water, shelter, health, and security for all depends upon a stable climate, fertile soils, healthy oceans, abundant biodiversity, ample freshwater, and a protective ozone layer overhead.

This interconnectedness redefines the shape of progress and - odd though it may sound - it looks like a doughnut. The aim is to leave no one in the doughnut's hole, falling short on the essentials of life, while staying within the means of the living planet. The resulting Doughnut of social and planetary boundaries can act as humanity's 21st century compass, transforming the shape of progress from endless growth into dynamic balance. And the metrics of progress change too: from the dangerous simplicity of GDP's single monetary metric to a dashboard of social and ecological metrics, local and global.

The city of Amsterdam is a pioneer in this transformation, embracing the Doughnut as a concept and metric for reshaping the city's own future. And in doing so it is already inspiring many more places - from neighbourhoods to nations worldwide - to follow its lead.

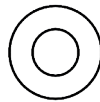

The Doughnut of social and planetary boundaries

PRINCIPES VOOR HET IN DE PRAKTIJK BRENGEN VAN DE DONUTECONOMIE

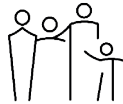
Omarm het doel van de 21ste eeuw. Streef ernaar aan de behoeften van alle mensen te voldoen zonder de hulpbronnen van de levende planeet uit te putten. Probeer het doel, de netwerken, het bestuur, het eigendom en de financiën van alle organisaties op dit doel af te stemmen. Het werk [aan deze doelen /-] moet uitdagend, innovatief en transformerend zijn.

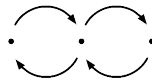
Zie het grote geheel. Onderken de potentiële rol van huishoudens, de gemeenschap, de markt en de staat – en de vele synergetische effecten die hieruit voortvloeien – bij het transformeren van de economie. Zorg ervoor dat geld het werk dient en niet stuurt.

Stimuleer de menselijke natuur. Bevorder diversiteit, participatie, samenwerking en wederkerigheid. Versterk gemeenschapsnetwerken en werk op basis van groot vertrouwen. Zorg voor het welzijn van het team.

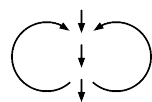
Denk in systemen. Om continu te verbeteren moet je experimenteren, leren, aanpassen en ontwikkelen. Wees alert op dynamische effecten, terugkoppellussen en kantelpunten.

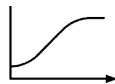
Deel. Werk in de geest van 'open design' en deel de gecreëerde waarde met iedereen die eraan heeft bijgedragen. Pas op voor macht en probeer deze opnieuw te verdelen, om zo de kansengelijkheid van de betrokkenen te verbeteren.

Wees regeneratief. Probeer te werken met en binnen de cycli van de natuur. Wees iemand die deelt, dient, herstelt en regeneert. Reis minder, vlieg zo weinig mogelijk, ga verstandig om met het klimaat en energie.

Richt je meer op bloei dan op groei. Laat groei niet een doel op zich worden. Weet wanneer het tijd is om het werk te delen met anderen in plaats van verder te groeien.

PRINCIPLES FOR PUTTING DOUGHNUT ECONOMICS INTO ACTION

Embrace the 21st century goal. Aim to meet the needs of all people within the means of the living planet. Seek to align your organisation's purpose, networks, governance, ownership and finance with this goal. Expect the work to be challenging, innovative and transformative.

See the big picture. Recognise the potential roles of the household, the commons, the market and the state – and their many synergies – in transforming economies. Ensure that finance serves the work rather than drives it.

Nurture human nature. Promote diversity, participation, collaboration and reciprocity. Strengthen community networks and work with a spirit of high trust. Care for the wellbeing of the team.

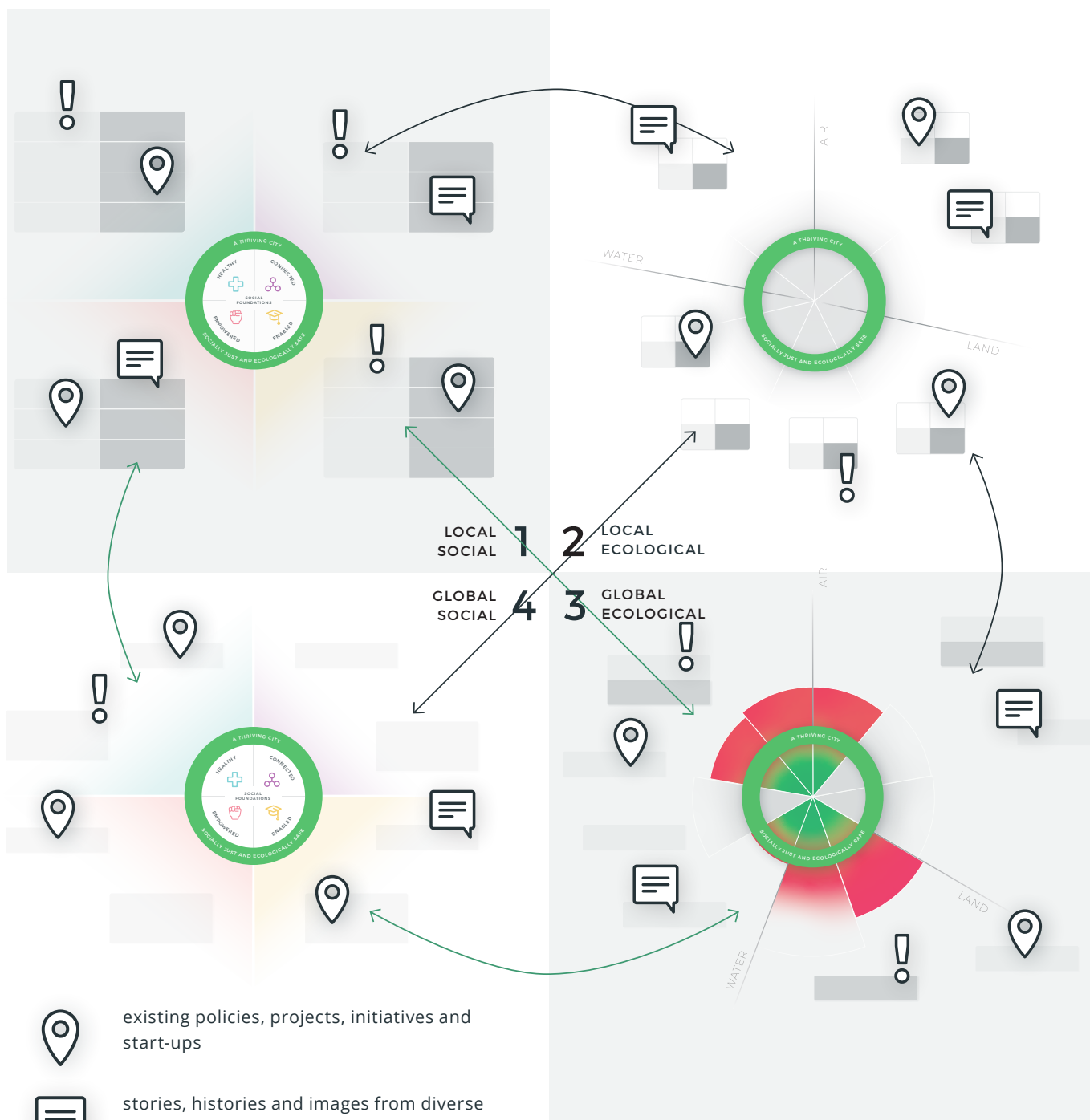
Think in systems. Experiment, learn, adapt, evolve, and aim for continuous improvement. Be alert to dynamic effects, feedback loops and tipping points.

Be distributive. Work in the spirit of open design and share the value created with all who co-create it. Be aware of power and seek to redistribute it to improve equity amongst stakeholders.

Be regenerative. Aim to work with and within the cycles of the living world. Be a sharer, repairer, regenerator, steward. Reduce travel, minimize flights, be climate and energy smart.

Aim to thrive rather than to grow. Don't let growth become a goal in itself. Know when to let the work spread out via others rather than scale up in size.

FROM PUBLIC PORTRAIT TO CITY SELFIE

- existing policies, projects, initiatives and start-ups
- stories, histories and images from diverse neighbourhoods
- visions, proposals and new initiatives for transforming the city.

The resulting and unique City Selfie would be a diverse, lively, ever-changing, challenging, but also energising, portrait of a city that is already in transformation.

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Gemeente Amsterdam,
design: Beautiful Minds, 2020

WHAT WOULD IT MEAN FOR AMSTERDAM TO RESPECT THE HEALTH OF THE WHOLE PLANET?

OCEAN ACIDIFICATION

CITY TARGET

Reduce the city's in-boundary CO₂ emissions to 55% below 1990 levels by 2030, and to 95% below by 2050.

CO₂ dissolved in seawater has increased the level of ocean acidity by 30% since the beginning of the Industrial Revolution.

EXCESSIVE FERTILIZER USE

The Dutch agricultural sector is responsible for 61% of the total amount of nitrogen emissions, mainly caused by fertilizers.

OVERFISHING

Fish consumption has more than doubled in the Netherlands since 1990, putting the country in the top 25% of fish-consuming nations in the world.

FRESHWATER WITHDRAWALS

The Netherlands has the highest water footprint in Europe, with almost 90% of total water consumption embedded in imports such as meat, cotton and food.

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Gemeente Amsterdam,
design: Beautiful Minds, 2020

EXCESSIVE FERTILIZER USE

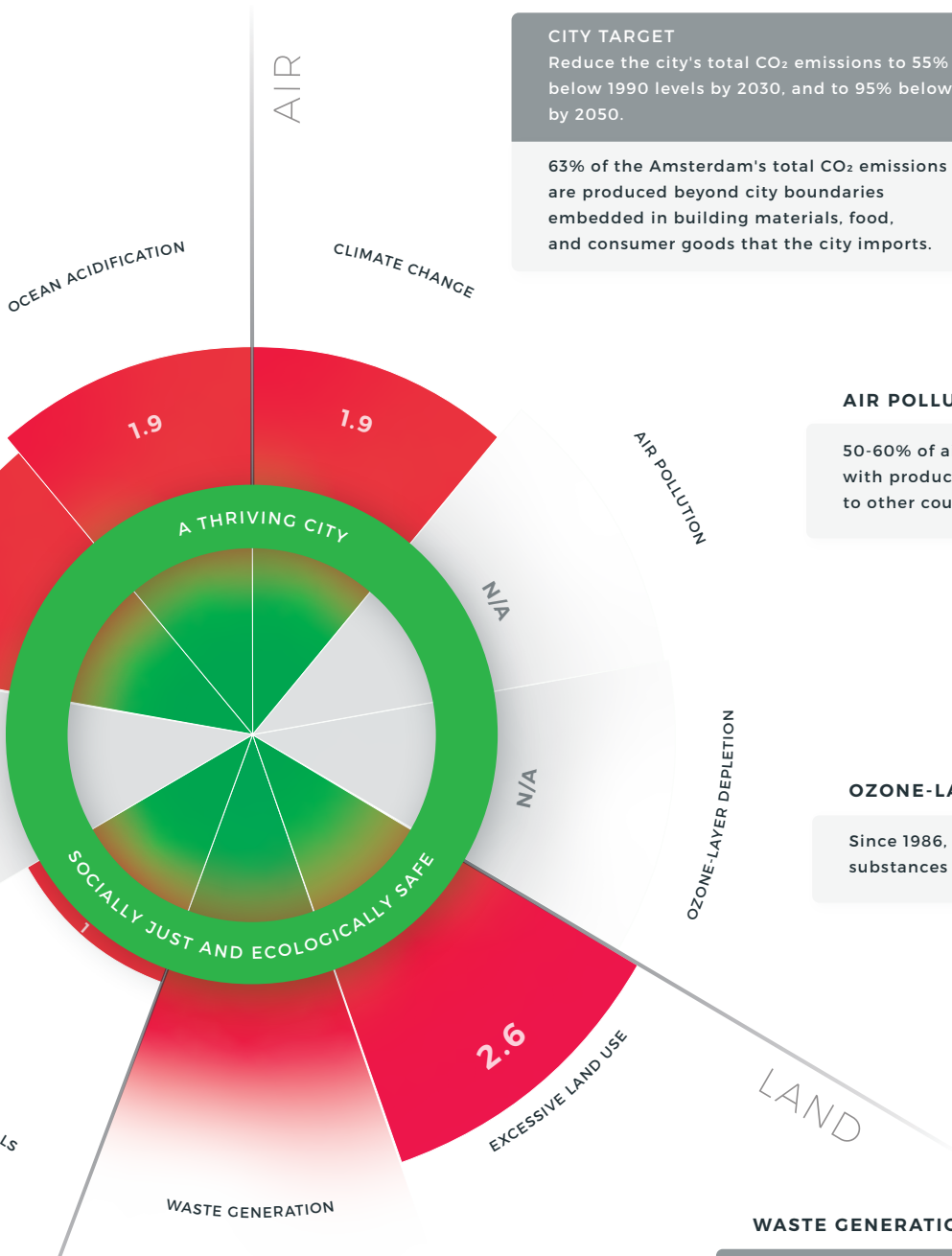
1.8

OVERFISHING

N/A

FRESHWATER WITHDRAWALS

WATER

CLIMATE CHANGE

CITY TARGET

Reduce the city's total CO₂ emissions to 55% below 1990 levels by 2030, and to 95% below by 2050.

63% of the Amsterdam's total CO₂ emissions are produced beyond city boundaries embedded in building materials, food, and consumer goods that the city imports.

AIR POLLUTION

50-60% of air pollution in China is associated with products and services that are exported to other countries including the Netherlands.

OZONE-LAYER DEPLETION

Since 1986, global use of ozone-depleting substances has declined by over 90%.

WASTE GENERATION

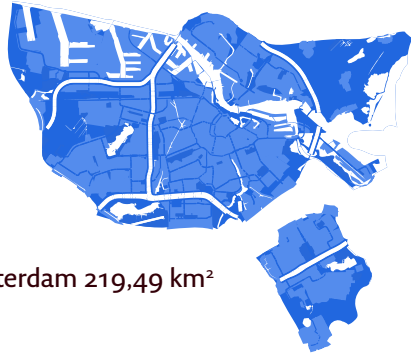
CITY TARGET

Amsterdam aims to have a 50% reduction in the use of primary raw materials by 2030, and be fully circular economy by 2050.

In 2018, the Amsterdam Metropolitan Area processed 8.5 mt of industrial and commercial waste and 1.1 mt of household waste - equivalent to one and a half Egyptian Pyramids.

EXCESSIVE LAND USE

The amount of land required worldwide for Dutch consumption in 2013 was around two and a half times the area of the Netherlands.

Amsterdam 219,49 km²

*Juan-Carlos Goilo
Adviseur in het innovatieteam
van de Chief Technology Officer
bij Gemeente Amsterdam: Cluster
Dienstverlening en Informatie.
Goilo doet ook een promotieonderzoek naar het effect van het monitoren van de dynamiek van de transitie naar een circulaire economy in Amsterdam en op het eiland Curacao in het Caraïbisch gebied.*

INFORMATIE ALS ACTOR VOOR EEN EILAND EN EEN STAD

Juan-Carlos Goilo

Klimaatverandering lijkt soms een Star Wars strijd tussen de Force en de Sith. Informatie over de relatie tussen mensen, dingen, de omgeving en de ecologie is aan de kaak gesteld sinds de Club van Rome het inzicht over de grenzen van materiële groei bekendmaakte in 1972. Het argument is tot de dag van vandaag kraakhelder: de huidige mate van bevolkingsgroei, voedselproductie, industrialisatie, uitputting van natuurlijke hulpbronnen; en de vervuiling in het water, de lucht en aardbodem is ernstig. Maar 'the bigger picture' is te groot en informatie over verduurzaming heeft hierdoor een verlamrend effect. Door de bomen is het bos van informatie niet meer te zien.

Momenteel onderzoek ik hoe een informatiegedreven aanpak kan bijdragen aan de verduurzaming van de economie. Ik ontwikkel voor zowel de stad Amsterdam als het eiland Curaçao een monitor voor verduurzaming van de economie. Het idee is dat met de monitor mensen en dingen een identiteit krijgen, het laat zien waar ze vandaan komen, naartoe gaan en weer uit beeld verdwijnen. Hiermee worden grenzen en relaties zichtbaar. In dit onderzoek behandel ik informatie als een 'actor'.

Informatie is dynamisch, een wezen weliswaar zonder waarnemingsvermogen, maar wel met handelingsperspectief.

Het functioneren van een monitor in Curaçao en in Amsterdam biedt een goede vergelijking omdat ze naast hun verschillen, veel overeenkomsten hebben in de manier waarop ze opereren binnen het Statuut van het Nederlandse Koninkrijk. Beide staan op de werelderfgoedlijst, beide zijn toeristische trekpleisters en beide hebben veel ervaring in maritiem handelsverkeer. Maar wat een stad als Amsterdam verduurzaamt lijkt wel het tegenovergestelde van wat verduurzaming voor een klein eiland als Curaçao betekent. Waar de één groot en verbonden is, is de ander klein en geïsoleerd. Waar de ene in het centrum staat van de wereldhandel, financiën, consumptie- en afvalpatronen, staat de andere aan de rand.

Slechts bij enkele kleine eilanden is in deze tegenstelling een ander patroon te zien, denk aan bijvoorbeeld Singapore. Deze redeneerlijn wordt voornamelijk gevoed door financiële argumenten. In de zogenaamde dataeconomie versmelten informatie en financieën, is data geld geworden en vice versa. De complexiteit en verwevenheid van de beide systemen is inmiddels zo groot dat het gebrek aan transparantie van geld en macht op wereldschaal de economie ontwricht. Eén van de destructieve bijwerkingen van deze ontwikkeling is dat als vanzelfsprekend oude koloniale machtsverhoudingen opnieuw worden geproduceerd. Daarom is transparantie van informatie van groot belang en doe ik onderzoek naar hoe een monitor dit tijl mede kan keren.

Het concept van de monitor is te vergelijken met de aanpak van de Fab City Global Initiative, waarbij het industriële paradigma van 'Product-in / Trash-out' verandert in een terugkeer van productie naar steden. De terugkeer van productie wordt ondersteund door een 'Data-in Data-out' stedelijk model. De monitor voor de circulaire economie voor Amsterdam is geïnspireerd door het principe van de donuteconomie, waarin sociale en ecologische perspectieven in relatie worden gebracht met lokale en globale effecten en dynamiek.¹ De monitor vertaalt de inzichten van de door Raworth ontwikkelde vier lenzen naar een input-output-methode, waarbij materiaalconsumptie de input vormt en afval de output.

¹. zie De Stadsdonut voor Amsterdam: een instrument voor transformatieve actie van Kate Raworth.

Curaçao 444 km²

Juan-Carlos Goilo
Advisor in the innovation team
of the Chief Technology Officer at
City of Amsterdam: Cluster Services
and Information. Goilo is also
engaged in a PhD research trajectory
in which he studies the effect
of monitoring dynamics of the
transition to a circular economy in
both Amsterdam and the island of
Curaçao in the Carribean.

INFORMATION AS ACTOR FOR A CITY AND AN ISLAND

Juan-Carlos Goilo

Climate change sometimes seems like a Star Wars battle between the Force and the Sith. Information about the relationships between people, things, the environment, and ecology has been denounced since the Club of Rome announced their findings about the limits of material growth in 1972. Their argument is crystal clear to this day – the current rate of population growth, food production, industrialisation, depletion of natural resources, and of pollution in the Earth's water, air, and soil is serious. The 'bigger picture' is too big, though, and information about sustainability has a paralysing effect. Because of the trees, the forest of information can no longer be seen.

I am currently researching how an information-driven approach can contribute to making the economy more sustainable, as well as developing a monitor to make the economy more sustainable for both the city of Amsterdam and the island of Curaçao. The idea is that this monitor gives people and things an identity, it shows where they come from, where they go, and where they disappear from view again. This, in turn, makes borders and

relationships visible. In this research, I treat information as an 'actor' – as a dynamic being with a perspective for action, though without the capacity to perceive.

Functioning monitors in Curaçao and Amsterdam offer a good comparison because, as well as their differences, they also have many similarities in the way they operate within the Constitution of the Kingdom of the Netherlands. Both are on the World Heritage List, both attract tourists, and both have a lot of experience in maritime trade. However, what makes a city like Amsterdam sustainable seems to be the opposite to what sustainability means for a small island like Curaçao. Where one is large and connected, the other is small and isolated, and where one is at the centre of world trade, finance, consumption, and waste patterns, the other is on the edge.

Only in the case of a few small islands on Earth, such as Singapore, do we see a different pattern. This line of reasoning is mainly fed by financial arguments; in the so-called data economy where information and finance merge, data has become money, and vice versa. The complexity and interconnectedness of both systems is now so great that the lack of transparency in money and power on a global scale is disrupting the economy. One of the destructive side-effects of this development is that old colonial power relations are being reproduced as a matter of course. That is why transparency of information is so important, and I am investigating how a monitor can help turn that tide.

The concept of the monitor can be compared to the approach of the *Fab City Global Initiative*, in which the industrial 'Product-in Trash-out' paradigm alters into a return to production in cities supported by a 'Data-in Data-out' urban model. The monitor for the circular economy of Amsterdam is inspired by the principle of the doughnut economy wherein social and ecological perspectives are related to local and global effects and dynamics.¹ The monitor translates insights from the four lenses developed by Kate Raworth into an input-output method in which material consumption is the input and waste is the output.

Three aspects of information play a role in the development of the monitor – scale, speed, and visibility, the latter also

1. See *De Stadsdonut voor Amsterdam: een instrument voor transformatieve actie* by Kate Raworth.

2. zie bijvoorbeeld *Open city statistics: the first results with open data in Amsterdam*, Auteurs: Bicknese, van der Oord).

3. 'Orange economy' is een creatieve economie "whose main purpose is the production or reproduction, promotion, dissemination and/or the marketing of goods, services and activities that have cultural, artistic or patrimonial content" volgens de UNESCO.

WORTELS/ROOTS

In het ontwikkelen van de monitor spelen drie aspecten van informatie een rol: schaal, snelheid en zichtbaarheid, waarbij het laatste ook enigszins te maken heeft met nabijheid. Voor Amsterdam zijn data op verschillende aggregatieniveaus beschikbaar, snelheid van internet in de stad is groot en resultaten kunnen in de openbaarheid worden gedeeld en waargenomen. Amsterdam pioniert hierin sinds het begin van afgelopen decennia.²

Curaçao heeft net als Nederland een Centraal Bureau voor de Statistiek, maar vooralsnog is er geen concreet beeld over verduurzaming ontwikkeld. De Sustainable Development Goals worden wel omarmd en er bestaat een geromantiseerde publieke opinie rondom het concept van de 'orange economy'.³ De data zijn verschillend van de data van Amsterdam en de aanpak van de economie is dit ook. Of Curaçao een monitor voor het verduurzamen is nog niet duidelijk. Daar komt bij dat Curaçao een aparte staat binnen het Koninkrijk der Nederlanden is sinds 2010. Ze heeft haar nationale internetdomein heeft veranderd van .an (antillen) naar .cw. Nu blijkt echter dat Google deze verandering na meerdere verzoeken van de Curaçaose overheid niet in al haar toepassingen heeft verwerkt. Sinds 2012 is .cw een officiële ISO-landcode, maar door het gebrek aan politieke erkenning (en dus de schaal en zichtbaarheid die daarbij hoort) komt de ontwikkeling van informatie voor Curaçao stil te staan.

Net als vele andere kleine landen, wil de overheid van Curaçao haar zichtbaarheid vergroten vanuit haar lokale authenticiteit. Uit haar relaties wil Curaçao een unieke combinatie ontwikkelen van wat ze weet en bezit en hoe ze zaken wil doen. Om het concreter te maken is Curaçao sinds 2018 haar handelsrelaties met Colombia, de Dominicaanse Republiek en Trinidad & Tobago aan het versterken terwijl geopolitiek ervoor zorgt dat de relatie met Venezuela vermindert. Deze internationale push en pull krachten zijn op Curaçao voornamelijk extern. Amsterdam heeft ook te kampen met externe factoren maar door haar schaal is het voor Amsterdam makkelijker een balans te bereiken. Airbnb zorgt er bijvoorbeeld voor dat woningen worden onttrokken voor toerisme op beide plekken, maar een oproep van de overheid van Curaçao om samen te werken

is in tegendeel tot een samenwerking met de gemeente Amsterdam nauwelijks opgemerkt door Airbnb.

"Back to local" betekent op Curaçao niet voedsel export een lokale bestemming geven, zoals in Amsterdam, maar voedselimport verminderen en een lokale voedselproductieketen opzetten. Deze behoefte van kleine eilanden als Curaçao om zich te authentifieren op hun eigen specifieke voorwaarden groeit vooral in dit informatietijdperk waarin informatie en financieën een digitale smeltkroes vormen. Websites worden onzichtbaar en landschappen verdwijnen tot een abstract toeristisch oord, waar je op Google Maps nog net kan inzoomen maar geen streetview kan gebruiken.

Door haar relaties kan Curaçao zichzelf zichtbaar maken en ervoor zorgen dat ze niet wordt benadeeld, gemarginaliseerd of achtergelaten in de wereldeconomie. In confrontatie met de grote uitdagingen van deze tijd zoals klimaat en grote migratiestromen, is de afhankelijkheid van deze relaties uiterst kwetsbaar en ontstaan nieuwe koloniale verhoudingen als vanzelf. Het huidige onderzoek wil aantonen dat informatie als actor, via een monitor, dergelijke vanzelfsprekendheid onderuit kan halen.

根源

2. See, for example, *Open city statistics: the first results with open data in Amsterdam* by Bicknese and Van der Oord.

3. 'Orange economy' is a creative economy "whose main purpose is the production or reproduction, promotion, dissemination and/or the marketing of goods, services and activities that have cultural, artistic or patrimonial content" - UNESCO.

THOMAS NEBEL/SURVIVAL

B
Y
I
K
K
N
B
A
H
N
E

having something to do with proximity. For Amsterdam, data is available at different aggregation levels, the city has high-speed Internet, and results can be shared and observed in the public domain - a field in which Amsterdam has been a pioneer in recent decades.²

Like the Netherlands, Curaçao has a central statistics office, but for the time being, no concrete picture of sustainability. However, sustainable development goals are being embraced and there is a romanticised public opinion around the concept of the 'orange economy'.³ The data is different from Amsterdam's, and so is their approach to the economy; it is not yet clear whether Curaçao would call a monitor to make their economy more sustainable and a circular one. In addition, Curaçao has been a separate state within the Kingdom of the Netherlands since 2010, changing its national internet domain from '.an' (Antilles) to '.cw'. It appears that Google, however, despite several requests from the Curaçao government, hasn't incorporated this change into all of its applications. '.cw' has been the official ISO country code since 2012, but due to a lack of political recognition (and the scale and visibility that goes with it), the development of information for Curaçao has come to a standstill.

Like many other small countries, the government of Curaçao wants to increase its visibility on the basis of its local authenticity. It wants to use its relations to develop a unique combination of what it knows and possesses, and how it wants to do business. To make it more concrete, Curaçao has strengthened its trade relations with Colombia, the Dominican Republic, and Trinidad and Tobago since 2018, while geopolitics reduces its relationship with Venezuela. These international push-and-pull forces are mainly external, and Amsterdam is likewise struggling with external factors, though its scale makes it easier for it to achieve balance. For example, Airbnb ensures that homes are available for tourism in both places, but a call for cooperation from the Curaçao government has, contrary to the City of Amsterdam's appeal, hardly been noticed.

'Back to local' on Curaçao does not, like Amsterdam, mean giving food exports a local destination, but means reducing food imports to establish a

local food production chain. This need of small islands like Curaçao to authenticate themselves on their own specific terms and conditions is growing, especially in this age where information and finance form a digital melting pot. Websites become invisible and landscapes disappear into abstract tourist resorts when you can zoom in on Google Maps but cannot see a street-view.

Through its relationships, Curacao can make itself visible and ensure that it is not disadvantaged, marginalised, or left behind in the global economy. In confrontation with the major challenges of our time such as climate and large migration flows, dependence on these relationships is extremely fragile and new colonial relationships arise as a matter of course. This study aims to show how information as actor contributes to bringing down these taken-for-granted dynamics.

THOMAS NEBEL/SURVIVAL

W
W
%
O

Wat we eten heeft invloed op de aarde en de dieren die erop wonen. Melk, yoghurt en ijs leveren de grootste bijdrage aan de CO₂-uitstoot van voedselproductie, gevolgd door kaas. De categorie kippen- en kalkoen-vlees scoort relatief hoog ten opzichte van de categorieën rundvlees en varkensvlees, omdat voer voor Nederlandse kippen naar verhouding veel soja uit Zuid-Amerika bevat.

What we eat affects the Earth and the animals that live on it. Milk, yoghurt, and ice cream are the biggest contributors to CO₂ emissions from food production, followed by cheese. Chicken and turkey meat scores relatively high compared to beef and pork because feed for Dutch chickens contains a relatively high proportion of soy from South America.

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/voelg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Gemeente Amsterdam, design: Beautiful Minds, 2020

The five parts of the monitor

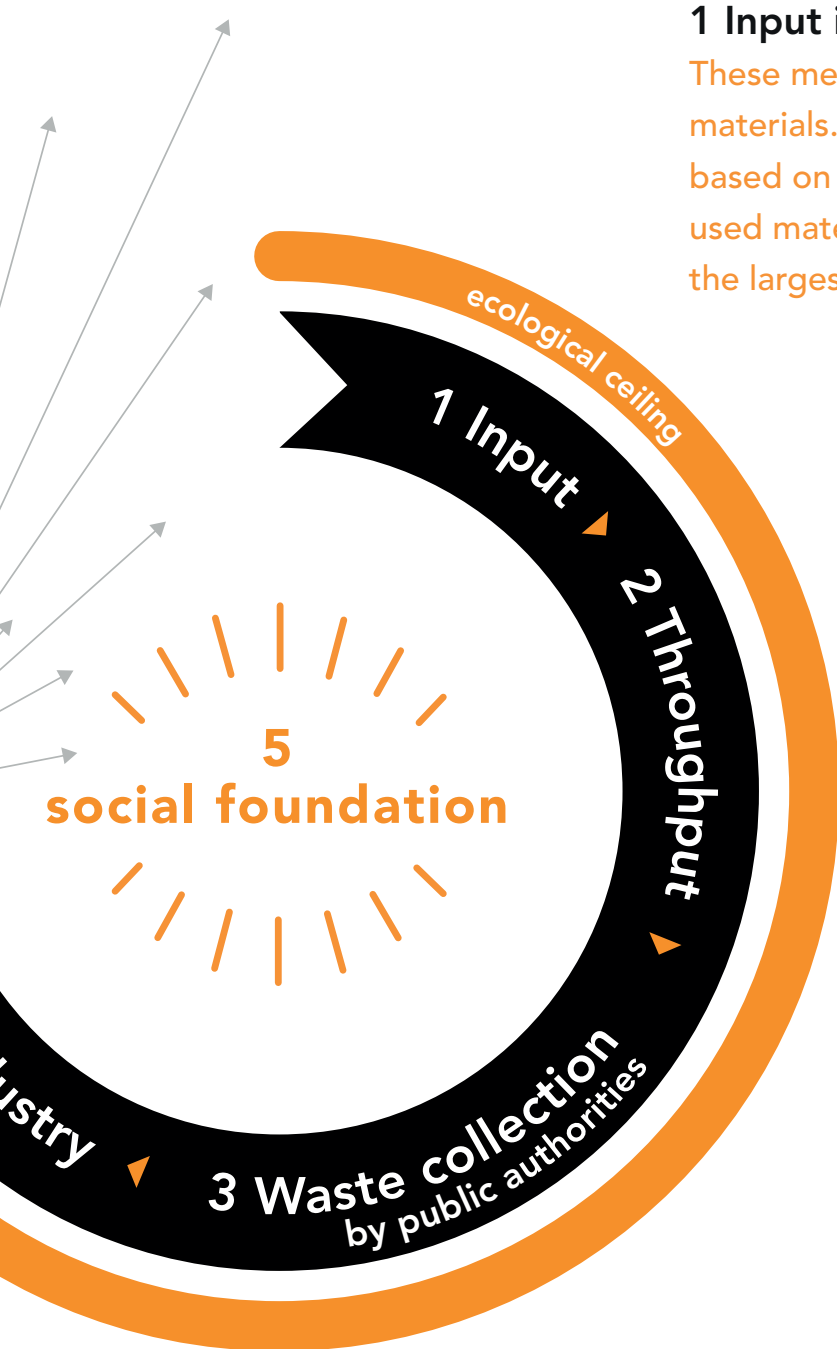

5 Indicators for the social foundation

Indicators that provide insight into the general welfare of a society, such as housing, income and wealth inequality and health.

4 Indicators for the waste treatment processes of regional industries⁶

General indicators for industrial waste streams, broken down by value chain and processing form.

1 Input indicators⁴

These measure the incoming materials. The input indicators are based on life cycle analyses (LCAs) of used materials in product groups with the largest carbon footprint.

2 Throughput indicators

Throughput refers to the way materials are used and here comprises the predicted reduction of CO₂ emissions based on circular projects in the three selected value chains⁵.

3 Indicators for waste collection by public authorities

These indicators measure the public authorities' performance in regard to waste collection (e.g. separating waste and collecting bulk waste).

Deze Monitor is een product van de gemeente Amsterdam (Juan-Carlos Goilo, Mersiha Tepic, Daan Schmitz) en in nauwe samenwerking met TNO (Ton Bastein) en de TU Delft (Arnout Sabbe en Rusné Silerlyté) opgesteld.

*Ontwerp & datavisualisaties
Beautiful Minds*

1. Zie De Stadsdonut voor Amsterdam: een instrument voor transformatieve actie by Kate Raworth.

MONITOR CIRCULAIRE STAD

Juan-Carlos Goilo

Hoe weet je waar je bent en wie je bent? Hoe weet je met wie en met wat je bent? Om te weten of Amsterdam op de goede weg is naar een circulaire stad gaat de gemeente Amsterdam de voortgang meten. De monitor brengt in kaart in welke mate de Amsterdamse economie circulair is en signaleert op welke gebieden er meer moet gebeuren. Hiermee kan de stad meten of haar streven naar een halvering van het gebruik van primaire grondstoffen in 2030 haalbaar is, net als de ambitie om uiterlijk in 2050 100% circulair te zijn. De monitor draagt specifiek bij aan het genereren van up-to-date inzicht in de grondstoffen en materialen die de stad verbruikt en in een later stadium als afval produceert.

De monitor voor de circulaire economie is geïnspireerd door het principe van de ‘donut economie’¹ en vertaald de inzichten van de ontwikkelde vier lenzen naar een input-output-methode, waarbij materiaalconsumptie de input vormt en afval de output. Hiermee krijgen we grip op de mate van circulariteit in het grondstoffengebruik in de Amsterdamse economie. Deze eerste versie van de monitor analyseert hoe de stad zich verhoudt tot het ecologisch plafond van de wereld voor de drie geprioriteerde waardeketens: voedsel & organische reststromen; consumptiegoederen; gebouwde omgeving. Op de volgende pagina’s is een impressie van de monitor voor voedsel & organische reststromen te zien (zie pagina 118–123). Tegelijkertijd heeft een overgang naar een circulaire economie ook sociale gevolgen op lokaal en mondiaal niveau (zie pagina 124–125). Daarom analyseren we ook hoe het sociaal fundament van de stad is opgebouwd. De monitor heeft een bottom-up benadering. Dat wil zeggen dat de monitor zoveel mogelijk gebruik maakt van stedelijke bronnen.

Doordat we nu data kunnen verzamelen, kunnen wij gaan zien hoe de ene verbinding een andere verbinding beïnvloedt. Zo kunnen wij uit dit overzicht meteen achterhalen hoe voedselreststromen opnieuw in te zetten zijn in onze economie. Zo wordt informatie een actieve actor die alles in verbinding brengt tot elkaar. Met hun nieuwe identiteit kunnen materialen de gesprekken over hoe we leven en produceren, transformeren naar circulariteit. De monitor gebruikt data om ook de taal over materialen te veranderen naar inzicht waar wij op kunnen handelen richting een duurzame toekomst. We kunnen zien wat we zelf doen, maar niet wat wij bijdragen aan het leven van een ander. Met sterke beelden kunnen wij achterhalen hoe wij ons tot elkaar verhouden, wat we aan elkaar hebben en wat we voor elkaar kunnen betekenen. De monitor maakt zo van informatie een actor.

Door de monitor wordt het duidelijk dat elk materiaal een andere taal spreekt en zich op een andere manier verhoudt tot de mens, de stad en de planeet. Bijvoorbeeld blijkt dat in de Amsterdamse regio de dienstensector (onderwijs, overheden, gezondheidszorg et cetera) verantwoordelijk is voor de grootste hoeveelheden consumptiegoederen. Ook is bijvoorbeeld te zien dat Amsterdam voedselreststromen trekt uit heel Nederland. Reststromen van consumptiegoederen en de bouw trekt Amsterdam aan uit de hele wereld.

De komende jaren zal de gemeente Amsterdam werken aan een dataplatform voor uitwisseling van informatie om deze verbondenheid binnen de economie verder te brengen. Dit platform wordt dé plek waar alle relevante gegevens voor de circulaire economie op een veilige en efficiënte manier samenkomen. De monitor kan als gids fungeren.

This monitor is a product of the City of Amsterdam (Juan-Carlos Goilo, Mersiha Tepic, and Daan Schmitz) and has been produced in close collaboration with TNO (Ton Bastein) and TU Delft (Arnout Sabbe and Rusné Sileryté).

Design and data visualisations are by Beautiful Minds.

IN KAART BRENGEN/MAPPING

製
圖

1. See De Stadsdonut voor Amsterdam: een instrument voor transformatieve actie by Kate Raworth.

IN KAART BRENGEN/MAPPING

Χαρτογράφηση

MONITOR CIRCULAR CITY

Juan-Carlos Goilo

How do you know where you are and who you are? How do you know with whom and with what you are? The City of Amsterdam is measuring its progress to see if it's on the right track to becoming circular. It monitors the extent to which the city economy is circular and identifies the areas where more needs to be done. This will enable the city to measure whether its goal of halving the use of primary raw materials by 2030 is feasible, as well as the ambition to be 100% circular by 2050. The monitor specifically contributes to generating up-to-date insight into the raw and secondary materials the city consumes and produces that become waste at a later stage. The monitor gives people and things an identity, showing where they come from, where they go, and where they disappear from view.

The circular economy monitor was inspired by the principle of the 'doughnut economy'¹ and translates the insights from its four lenses into an input-output method. Here, material consumption is the input and waste the output, giving us a better grasp of the degree of circularity in raw materials in Amsterdam's economy. This first version of the monitor analyses how the city relates to the ecological ceiling of the world (parts one to four of the monitor) for the three prioritised value chains of food and organic waste, consumer goods, and the built environment. At the same time, a transition to a circular economy also has social consequences at local and global levels. This is why we also analyse how the social foundation of the city is structured (part five of the monitor). The monitor takes a bottom-up approach, using urban sources as much as possible.

We can now collect data, and therefore see how one link affects another. We can immediately find out from this overview how food waste flows can be redeployed in our economy, with information becoming the active actor that connects everything together. With their new forms, materials can transform conversations of circularity. The monitor also uses data to change the language of materials into insights with which we can work towards a sustainable future. We can see what we do ourselves, but not what we contribute toward someone else's life. With powerful images, we can find out how we relate to, and what we can do for, each other.

In this way, the monitor makes information an 'actor'. Of the regional business sectors, the public service industry (education, government, healthcare, etc) is responsible for the largest quantities of consumer goods. Food waste from all over the Netherlands comes into Amsterdam, and residual flows of consumer goods and construction flows into it from all over the world. The monitor makes it clear that every material speaks a different language, and relates to the Earth and its inhabitants in a different way.

In the coming years, the City of Amsterdam will work on a data platform for the exchange of information in order to further this connection within the economy. This platform will be the place where all relevant data for the circular economy will come together in a safe and efficient way, and the monitor can act as a guide on the road to sustainability.

Wereldwijd wordt de voedsel- verspilling geschat op 30%, in Nederland op 20%. Specifiek voor vlees en zuivel zijn de percentages verspilling respectievelijk 10% en 8%. Deze verspilling wordt opgeteld bij de hoeveelheid geconsumeerde producten.

Worldwide, food waste is estimated at 30%, but in the Netherlands at 20% - of which 10% and 8% (respectively) are waste from meat and dairy. This waste is added to the amount of products consumed.

Food & organic waste streams

Tourists contribute around 5% to the total food consumption in Amsterdam.

Milk, yoghurt,
ice cream
117 kt

* kt (kiloton) = 100,000 kg

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

*Gemeente Amsterdam,
design: Beautiful Minds, 2020*

165 kt
annual
consumption of
meat and dairy
products
in Amsterdam

Cheese
12 kt

Cream
2 kt

Beef
4,9 kt

Pork
4 kt

Chicken and
turkey
6 kt

Processed meat
19,1 kt

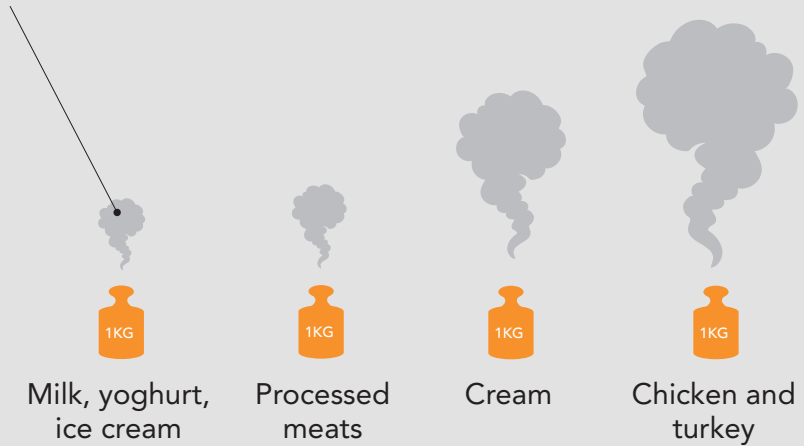
Dairy

Meat

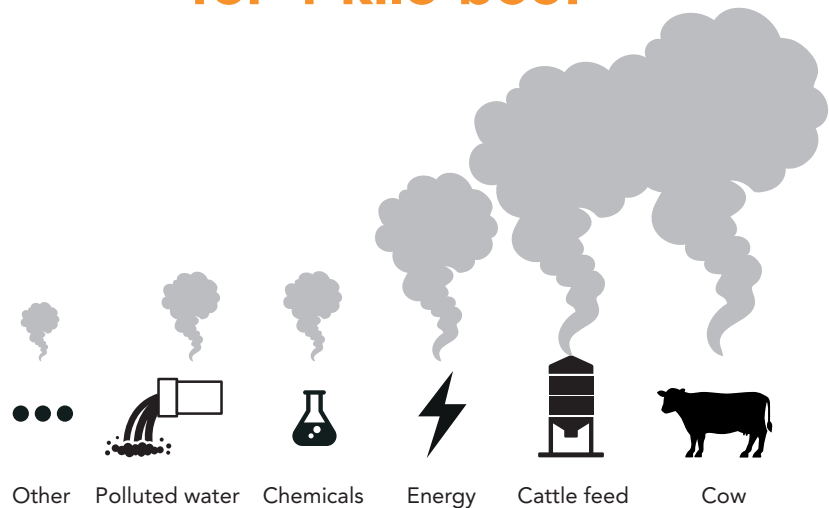
De grootste bijdrage van kaas en rundvlees aan de mondiale opwarming komt van de koe zelf (methaan) en van de productie van het veevoer. In deze analyse is uitgegaan van Nederlandse melkkoeien, die relatief veel gras eten.

The largest contribution of cheese and beef to global warming comes from the cow itself (which produces methane) and the production of their feed. This analysis is based on Dutch dairy cows that eat a relatively large amount of grass.

CO₂ impact per kilo of product

CO₂ emissions for 1 kilo beef

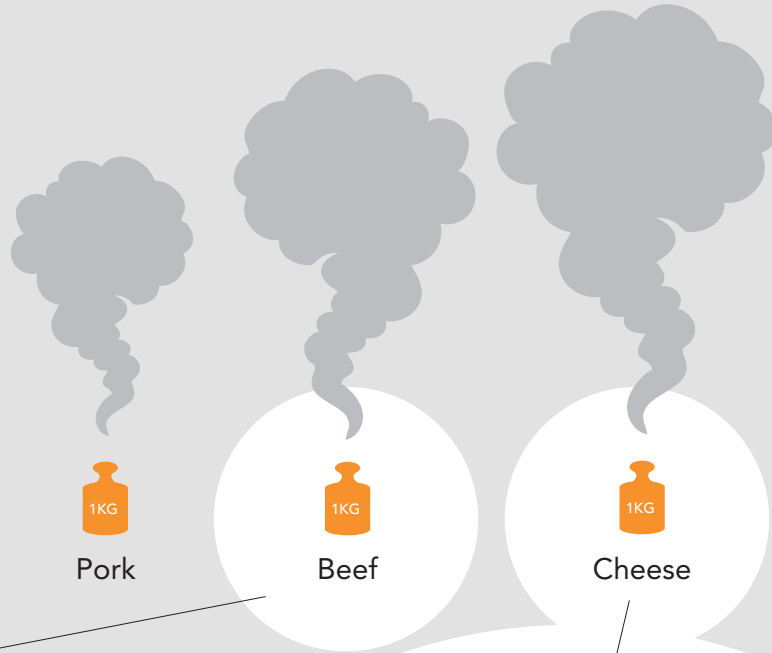

Beef total: 9.9 kg CO₂ eq/kg

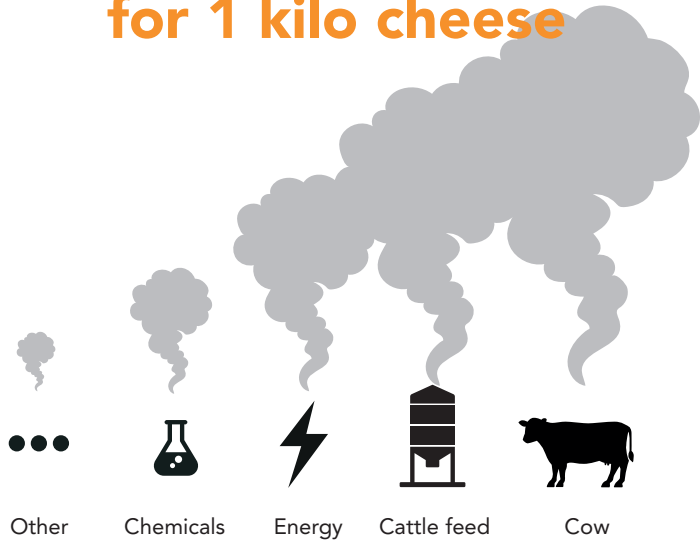
Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/voelg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Gemeente Amsterdam,
design: Beautiful Minds, 2020

CO₂ emissions for 1 kilo cheese

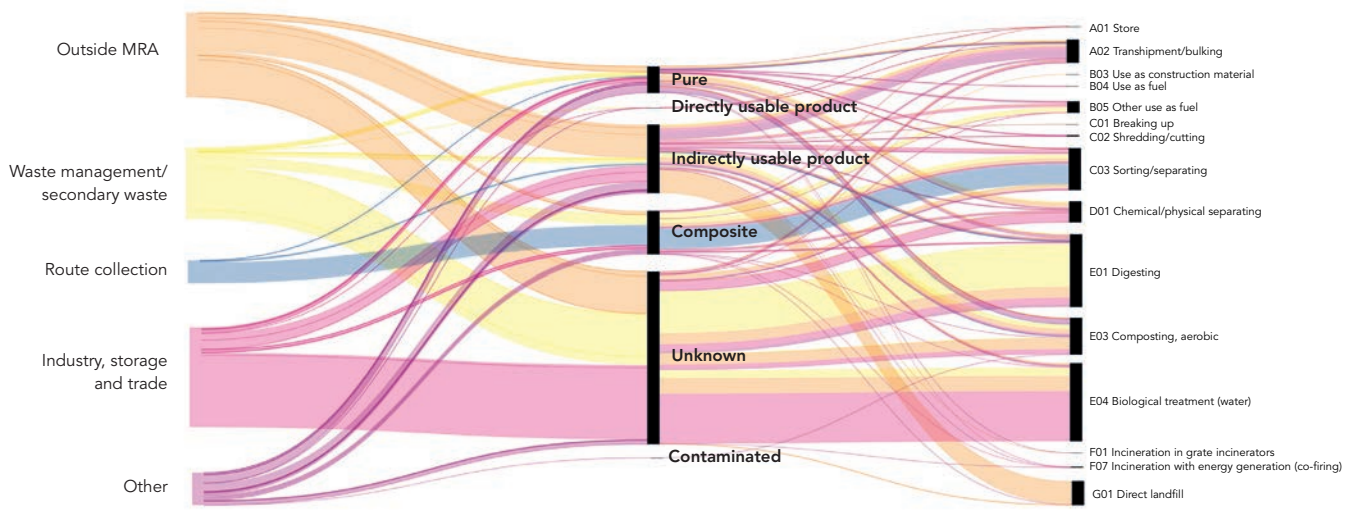
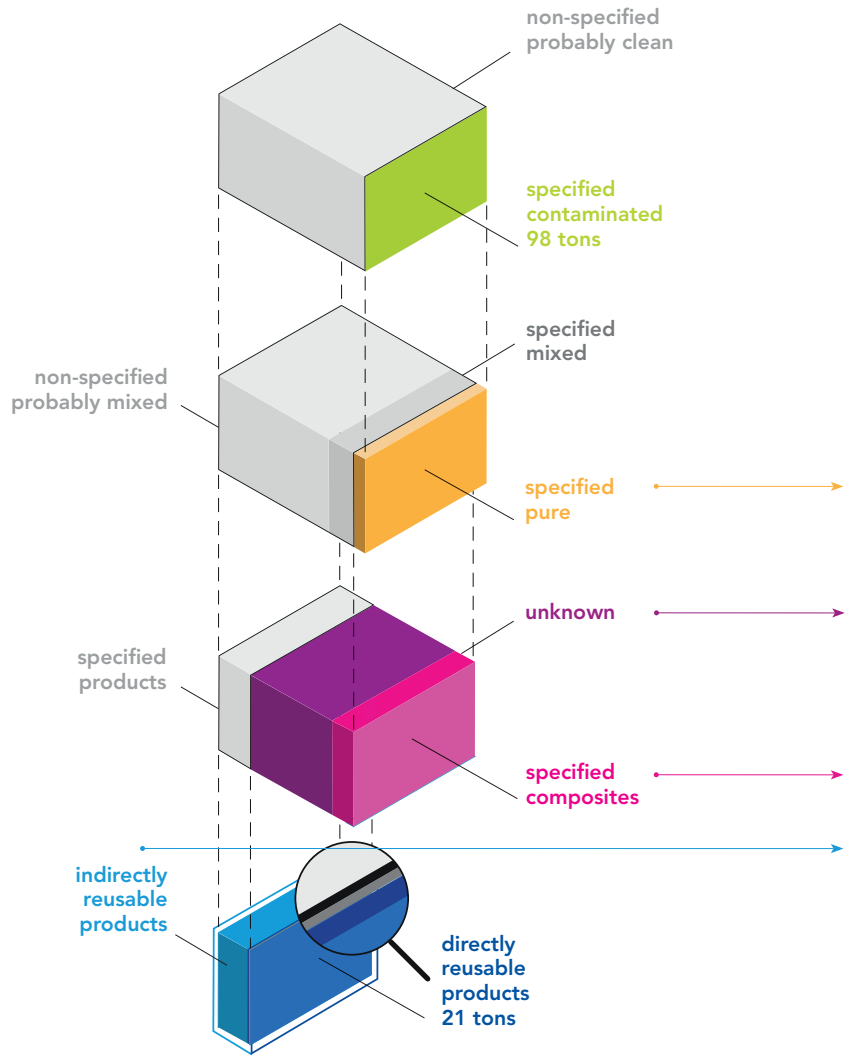
Cheese total: 10.7 kg CO₂ eq/kg

Food & organic waste

streams

Materials

401 kt of food & organic waste streams were produced and/or processed in the Amsterdam Metropolitan Region in 2018.

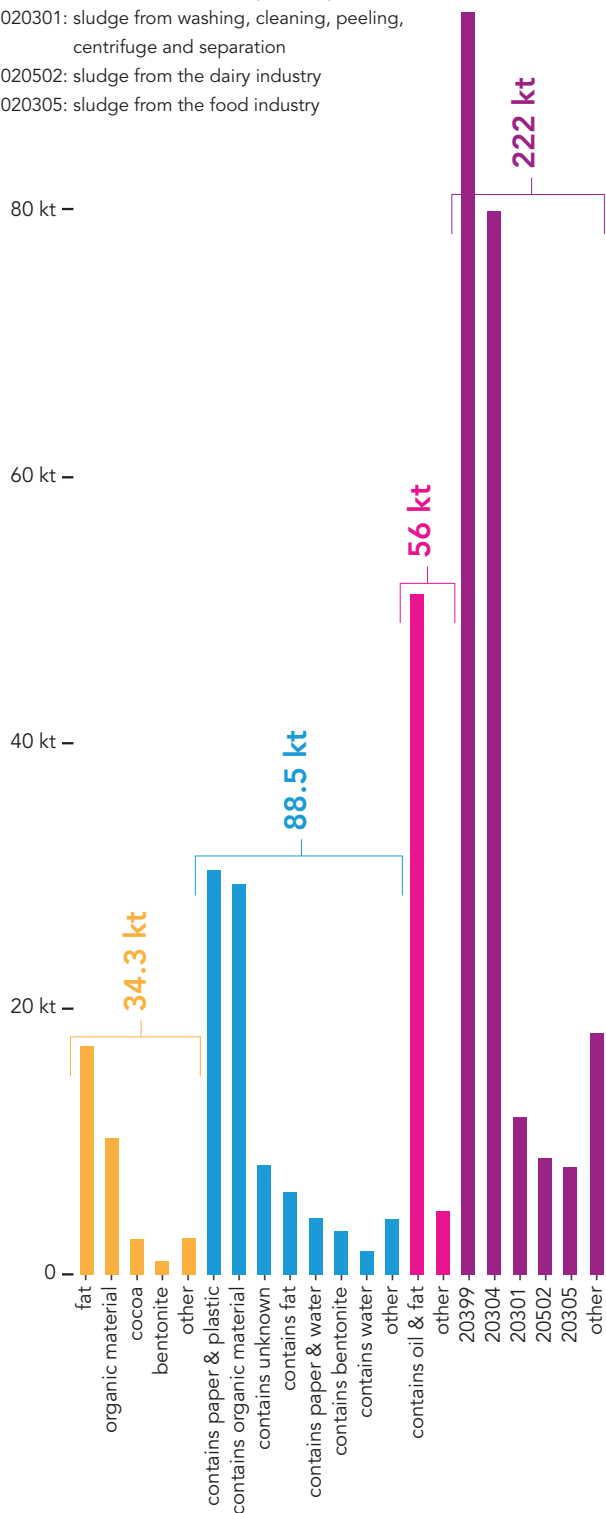

Indicators for waste processing in regional industry

Materials and products that exist in identified classes of waste.

- materials in specified composite
- unknown
- materials in indirectly reusable products
- specified pure

- 020399: not otherwise specified waste-food sector
- 020304: unsuitable for consumption or processing
- 020301: sludge from washing, cleaning, peeling, centrifuge and separation
- 020502: sludge from the dairy industry
- 020305: sludge from the food industry

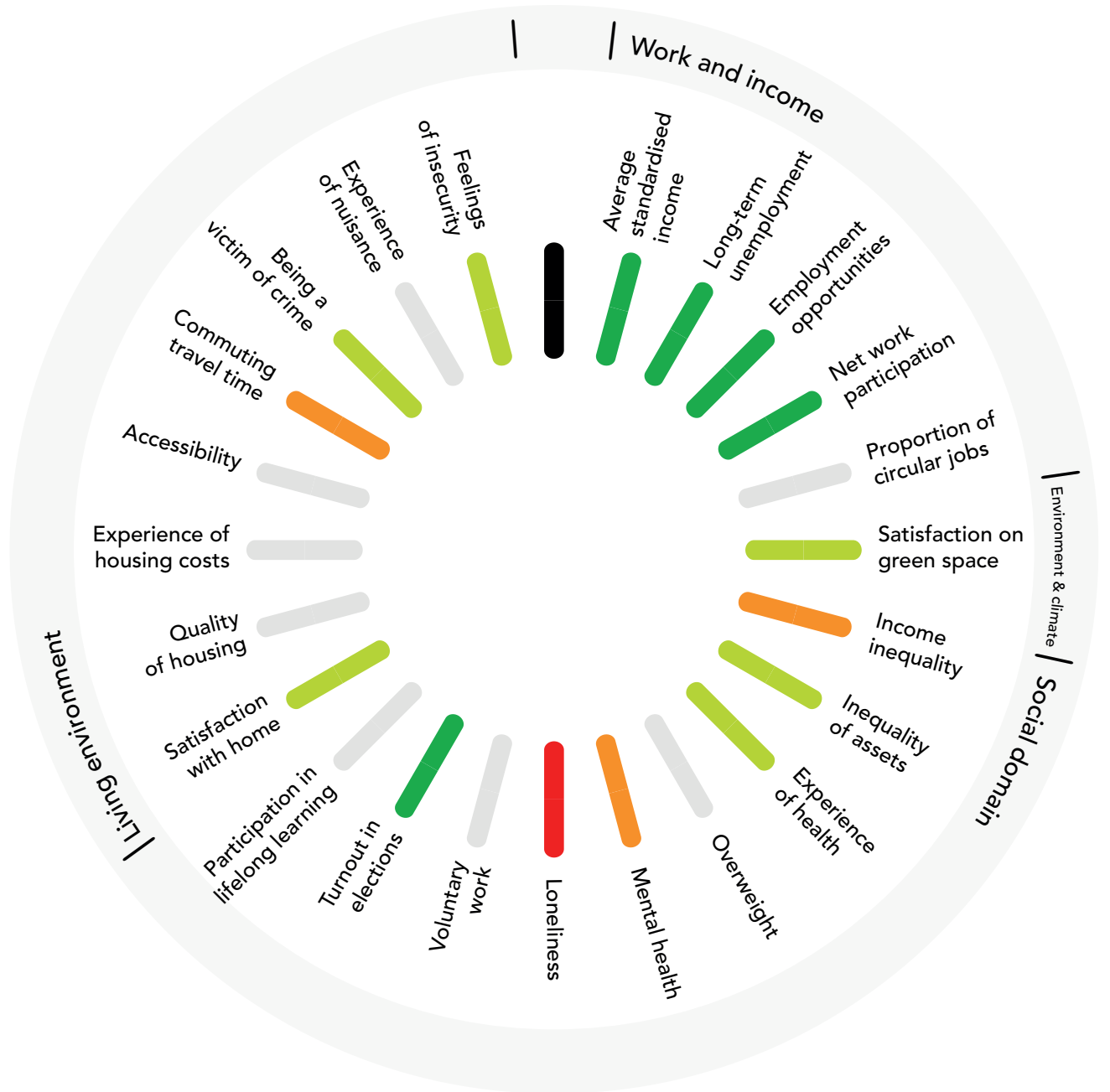
Specifiek voor voedsel & organische reststromen is dat ze vaak voorkomen in combinatie met andere afvalmaterialen (bijvoorbeeld verpakkingen van plastic/karton met voedselafval). Uit het stroomdiagram valt af te lezen dat deze organische stromen niet in de verbrandingsoven belanden of op een bijzondere manier worden gestort. Maar het is niet bekend welke hoeveelheden afvalstromen van voedsel gemengd raken met andere afvalmaterialen en wel verbrand worden.

Food and organic waste streams often occur in combination with other waste materials (plastics, cardboard packaging containing food waste, for example). This flow chart shows that these organic streams do not end up in the incinerator or disposed of in a special way. However, it is not known what quantity of food waste is mixed with other waste materials and incinerated.

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Gemeente Amsterdam, design: Beautiful Minds, 2020

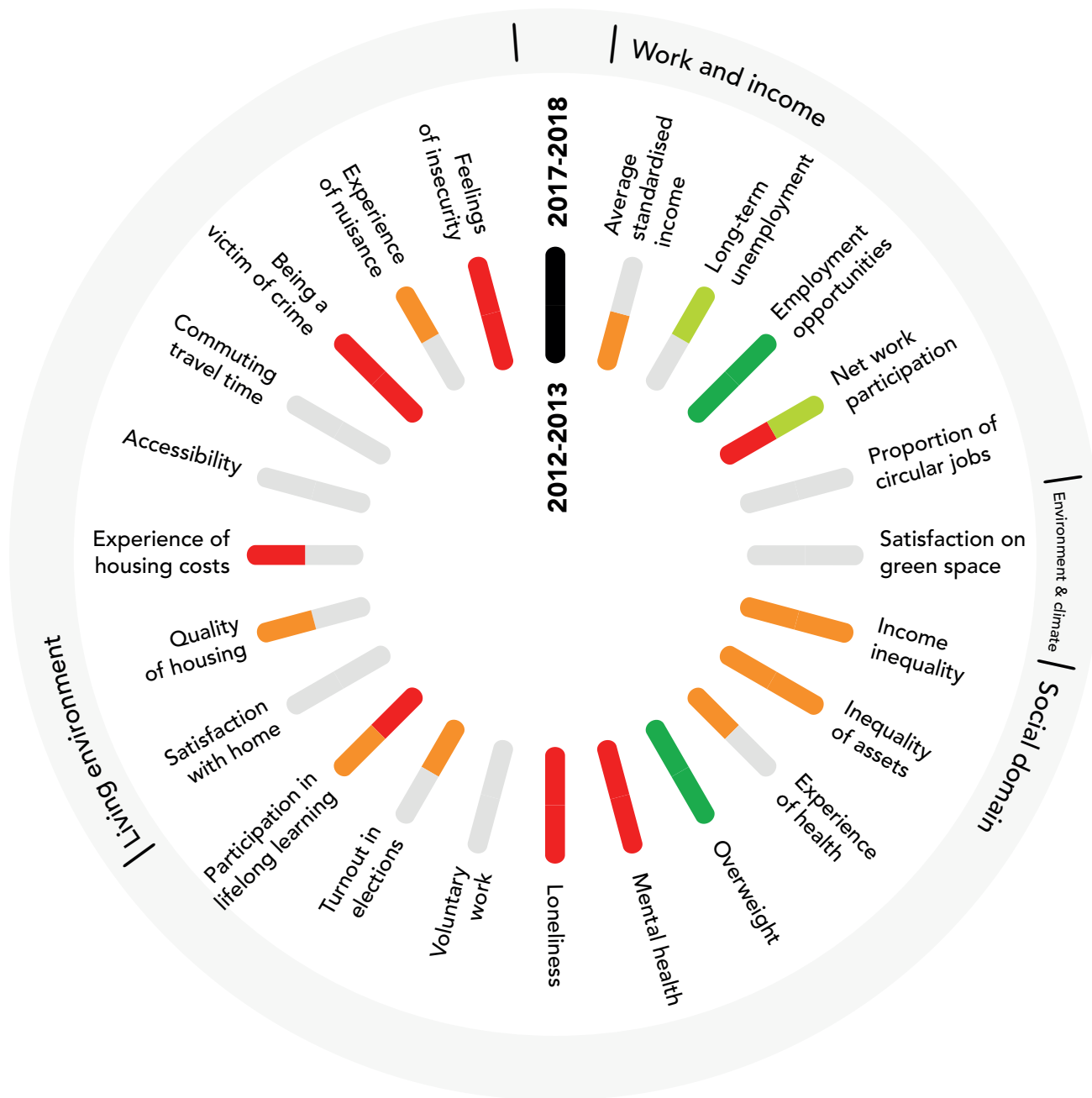
Amsterdam in 2012-2013 compared with Amsterdam in 2017-2018.

Hoe relateren mensen aan dingen. Het sociaal fundament van de monitor laat verbindingen zien tussen mensen, dingen. Mensen vormen de basis voor de omgeving en de ecologie. Hoe wij leven, wat wij gebruiken, wat wij weggooien krijgen. Zo wordt informatie een actor. Als je het verbeeld voel je het. Daarom gebruikt de monitor zoveel mogelijk beelden. Zo is hier te zien dat het goed gaat met Amsterdam ten opzichte van zichzelf een paar jaar geleden, maar het minder goed doet in relatie tot haar nabije omgeving (de regio).

- Worsened
- Slightly worsened
- Remained the same
- Improved slightly
- Improved

Amsterdam compared with the MRA in 2012-2013 and in 2017-2018.

How do people relate to things? The social foundation of the monitor shows connections between people and things. People form the basis for the environment and ecology - how we live, what we use, what we throw away - and that's how information becomes an actor. If you imagine it, you feel it, and that's why the monitor uses as many images as possible. You can see that Amsterdam is doing well in relation to a few years ago, but less well in relation to its immediate surroundings (the larger region).

Voor een Nederlandse versie van dit beeld kijk hier: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/ambities/gezonde-duurzame-stad/amsterdam-circulair-2020-2025/>

Furqanulqanul

ПРОЦВЕТАЮЩИЙ

ପ୍ରସ୍ତୁତାପୁଷ୍ପାବଳୀ

繁荣

**stimuleringsfonds
creatieve industrie**

Gerrit Rietveld Academie

*Het tweede Cahier zal eind augustus 2020 verschijnen
in samenwerking met WE ARE HERE VENICE.
The second Cahier will appear end of August 2020
in collaboration with WE ARE HERE VENICE.*

Het Nieuwe
Instituut

---

architecture
design
digital culture